

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', τεύχος 226, Παρασκευή 4 Μαρτίου 1983

Δρχ. 50

*Κουτσοφλέβαρος με κουτσοπραξικοπήματα
της πυτζάμας*

- Κίνημα Ειρήνης και συμβιβασμοί
- Το χρηματιστήριο του Τύπου
- Η «Ν.Δ.» σε χρόνια κρίση
- Η επίσκεψη Τιχόνωφ
- Γυναικείο κίνημα

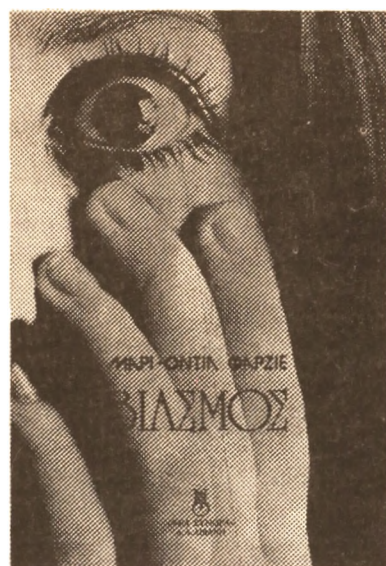
Στο εξωτερικό μιλάνε μ' ενθουσιασμό
γι' αυτά τα βιβλία

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΜΑΡΙ - ΟΝΤΙΑ ΦΑΡΖΙΕ

ΒΙΑΣΜΟΣ

Γιατί αυτό το σκοτάδι στο θέμα του βιασμού;
Μια μεγάλη κοινωνική - φεμινιστική έρευνα.

ΖΟΡΖΕ ΑΜΑΝΤΟ

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛΑ

κανέλα και γαρίφαλο

Σελίδες γεμάτες ανθρωπιά κι ελπίδα που υπογράφει
ένας πρωτοπόρος συγγραφέας - αγωνιστής.

Δυο βιβλία σε υπεύθυνες μεταφράσεις

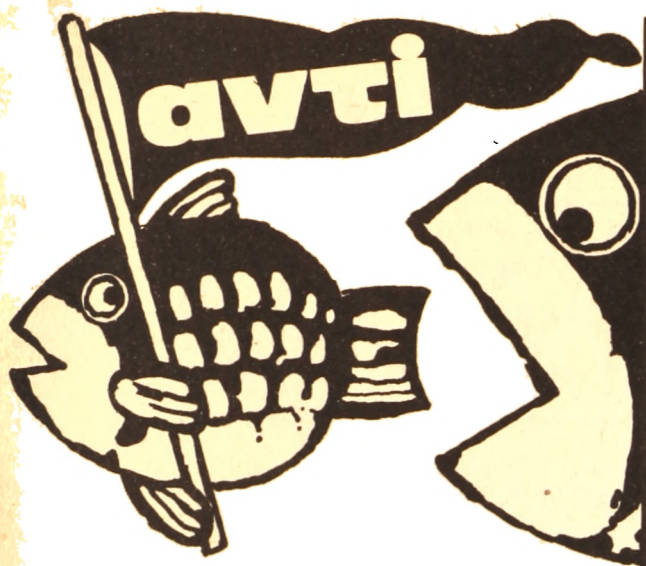
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ & ΣΙΑ Ε.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

«ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ»

Σόλωνος 94, Τηλ. 3600.398 - 3610.589

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 7232.713 - 7232.819

Περίοδος Β' Χρόνος 10ος Τεύχος 226

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ: Ένα Σαββατοκύριακο γεμάτο ανησυχίες.....	4
ΑΝΤΙ - ΘΕΣΕΙΣ	6
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος.....	9
ΠΕΤΡΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ: Ωραία που είναι τα πραξικοπήματα - όταν δεν γίνονται.....	10
Γ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ: Άσκηση ετοιμότητας.....	13
ΑΣΤΕΡΗ ΣΤΑΓΚΟΥ: Η επίσκεψη Τίχονωφ.....	14
ΕΛΕΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ: Οι Κινήσεις Ειρήνης και η Αντι- βασική Συγκέντρωση.....	16
ΑΡ. ΨΑΛΤΗ: Η κρίση της «Νέας Δη- μοκρατίας» και οι προοπτικές της..	18
ΧΡ. ΚΑΡΑΝΙΚΑ: Πολιτικό κλίμα εκ- τός των «τειχών».....	20
ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ.....	21
ΣΤ. ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ: Τύπος - και τώρα στο Χρηματιστήριο	22
ΑΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ: Συνέντευξη στο «ΑΝΤΙ».....	24
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Δυτ. Γερμανία - Βουλγαρία.....	30
ΑΙΜΗΣ ΜΠΑΚΟΥΡΟΥ: Γυναικείες κι- νητοποιήσεις στην Ελλάδα	32
ΘΩΜΑ ΔΡΙΖΟΥ: Κροστένκο - ένα Κολχόζ στρατόπεδο.....	34
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ:	36
ΠΑΝΤ. ΤΡΩΓΑΔΗ: Ο ποιητής Φίλιπ Λαζιουά.....	37
ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ	
ΜΙΧ. ΚΟΠΙΔΑΚΗ: Ένα χαϊκού του Γ. Σεφέρη.....	38
ΑΝΤΕΙΑΣ ΦΡΑΝΤΖΗ: Ποίηση μέσα από την ιστορία.....	40
ΜΟΥΣΙΚΗ • ΔΙΣΚΟΣ	
Επιμέλεια: Ν. Γκούβη - Θ. Μανίκα...	42
ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	
Επιμέλεια: Ντ. Ηλιοπούλου - Ρογκάν	44
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	46
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ	
Η αρχαιολογική υπηρεσία.....	49
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	50

ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

ΑΝΑΜΦΙΒΟΛΑ για πολύ καιρό θα απασχολούν την κοινή γνώμη τα όσα συνέβησαν ή επλάκησαν περί το «πραξικόπημα» της περασμένης Κυριακής. Σε άλλες στήλες του ΑΝΤΙ επιχειρείται μια συστηματική καταγραφή των πιο άμεσων και ορατών δεδομένων, η εκτίμηση των γεγονότων στις «γενικές» τους γραμμές.

ΟΜΩΣ, πέρα από την ανάλυση της «συγκυρίας», των προθέσεων, των ενδεχομένων ή των δυνατοτήτων που υπέκρυπταν τα όσα συνέβησαν, το κεντρικό πρόβλημα και ερώτημα είναι γιατί άραγε να θεωρείται φυσικό ότι τέτοια γεγονότα βρίσκονται στο χώρο του πιθανού και του δυνατού.

ΜΕ ΛΙΓΑ λόγια είναι οδυνηρό το ερώτημα, γιατί εννιά χρόνια από την πτώση της χούντας και ενάμιση σχεδόν χρόνο από την ανάληψη των κυβερνητικών ευθυνών από το ΠΑΣΟΚ, μια δικτατορία όχι απλώς να είναι αδύνατη και αδιανόητη, αλλά ακόμα και μια «πληροφορία» περί εκδήλωσής της να δημιουργεί μια τεράστια κινητοποίηση και εθνική αναστάτωση.

ΚΑΙ ΟΣΟΝ αφορά μεν στην περίοδο της «Νέας Δημοκρατίας» κοινή είναι η παραδοχή και ακράδαντη η βεβαιότητα, ότι η ελαχιστοποίηση της κάθαρσης και η διατήρηση άθικτων των στεγανών του Στρατού, αποσκοπούσαν ακριβώς στη διατήρηση του στρατεύματος ως μηχανισμού εσωτερικής καταστολής. Η «Νέα Δημοκρατία» φρόντισε να διατηρήσει το ένστολο τμήμα του έθνους ως φόβητρο των υπολοίπων πολιτών, ως το τελευταίο δυναμικό έρεισμα της αστικής εξουσίας.

ΑΝ ΟΜΩΣ η Δεξιά είχε τους σαφείς και συγκεκριμένους λόγους της να πολιτευθεί όπως τη συνέφερε, τους λόγους αυτούς ούτε μπορούσε ούτε συνέφερε να συμμεριστεί το ΠΑΣΟΚ. Διότι ακριβώς η διατήρηση ενός παρόμοιου καθεστώτος στο Στρατό αποτελούσε και αποτελεί μια υποθήκευση της πολιτικής αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ, σηματοδοτεί την υπαγωγή της πολιτικής του στα όρια που χαράζει όχι η λαϊκή εντολοδότησή του αλλά η λεπίδα της σπάθης των όποιων μηχανισμών που ανατρέφονται στην αναλλοίωτη δομή του στρατού.

ΕΝΩ ΛΟΙΠΟΝ το ΠΑΣΟΚ και σαφή λαϊκή εντολή διέθετε και ξεκάθαρες θέσεις για την κάθαρση και τον εκδημοκρατισμό είχε στο πρόγραμμά του, ούτε τη λαϊκή εντολή σαφώς υπηρέτησε ούτε διαυγείς θέσεις περί το στρατό προώθησε.

ΔΕΝ ΕΧΕΙ μάλιστα ούτε καν το άλλοθι των «εγγενών δυσχερειών» για μια επέμβαση στο Στρατό, αφού όλοι γνωρίζουμε ότι για πρώτη φορά αναπτύχθηκαν μια σειρά ευνοϊκές συνθήκες και μέσα στο στράτευμα, που θα καθιστούσαν την επιχείρηση του εκδημοκρατισμού ευνοϊκά αποδεκτή πριν απ' όλα απ' τη συντριπτική πλειοψηφία των ένστολων πολιτών.

ΜΕΤΑ την εμπειρία του δεκαεξάμηνου που πέρασε και την προειδοποίηση που έδωσαν τα γεγονότα της Κυριακής, κάθε ολιγωρία της κυβέρνησης προς αυτή την κατεύθυνση συνιστά ένα βαρύ πολιτικό σφάλμα και μια ευθεία αθέτηση του «Συμβολαίου με το Λαό» του κυβερνώντος κόμματος.

ΑΛΛΑ εδώ θα πρέπει να τονιστεί, πως η κάθαρση και ο εκδημοκρατισμός δεν νοούνται καθόλου ως αλλαγές (αναγκαίες βέβαια) στις κορυφές ή στη μεσοστελέχωση του στρατεύματος. Δυστυχώς ή ευτυχώς, ποτέ μια δομή δεν κρίθηκε στο επίπεδο των προσώπων που την απαρτίζουν όταν αντιμετώπισε μείζονα κρίση. Πέρα λοιπόν από τις αλλαγές κορυφών, το νόημα του εκδημοκρατισμού βρίσκεται στην αλλαγή της δομής, της λειτουργίας, της όλης νοοτροπίας των Ενόπλων Δυνάμεων. Στη βάση του εκδημοκρατισμού δηλαδή βρίσκονται τα δικαιώματα του ένστολου πολίτη, του απλού φαντάρου, που η κατοχύρωσή τους θα αποτελέσει τη Λυδία λίθο των όποιων άλλων ρυθμίσεων προς την κορυφή της πυραμίδας.

ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ελπίζοντας...

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Ένα Σαββατοκύριακο γεμάτο ανησυχίες

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ Σαββατοκύριακο, λοιπόν, «*τίποτε απολύτως δεν συνέβη*» —πέραν από δυο ασκήσεις ετοιμότητας των σωμάτων ασφαλείας και του στρατού (στην περιοχή της Αττικής) και ορισμένες εκδηλώσεις που οφείλονταν στην «υπερευαίσθησία του λαού».

ΑΥΤΗ ήταν η τελική εκδοχή που έδωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δημ. Μαρούδας, το βράδυ της περασμένης Δευτέρας, ανακεφαλαιώνοντας φήμες, γεγονότα, πληροφορίες, ανησυχίες, που είχαν τροφοδοτήσει το 48ωρο που είχε προηγηθεί. Λίγες ώρες πριν, τα «Νέα» είχαν κυκλοφορήσει μ' ένα θηριώδες οκτάστηλο: «*ΧΑΡΤΙΝΟ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ*» (θυμάστε τη... «*Χάρτινη Τίγρη*» του Μάο Τσε Τουνγκ;), ενώ το «*Έθνος*» εξαγγέλλε: «*ΚΙΝΗΜΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟ*».

ΑΛΛΑ ΓΙΑ ποιο «*κίνημα*» γινόταν λόγος; Με βάση όλα τα μέχρι στιγμής στοιχεία, φαίνεται πως δεν υπήρξε οποιαδήποτε μικρή ή μεγάλη συνωμοσία ή πραξικόπημα ή προνουντσιαμένο ή κίνηση «*αμετανοήτων αξιωματικών*», με στόχο το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας. Φαίνεται όμως πως το βράδυ της Παρασκευής ή ενωρίς το πρωί του Σαββάτου, είχαν φτάσει στο Καστρί ορισμένες πληροφορίες —χωρίς, μάλιστα, όπως λέγεται, να περάσουν από τον αρχηγό της ΚΥΠ— που επισημαίναν κάποιες «*διαβουλεύσεις*» αξιωματικών στη Β. Ελλάδα και οι οποίες δίνουν ή θα μπορούσαν να δώσουν λαβή σε υπόνοιες, ως προς το αντικείμενό τους. Οι πληροφορίες δεν ήταν πολύ συγκεκριμένες, περιέγραφαν όμως την ταυτότητα των αξιωματικών σαν φιλοβασιλική, φιλοχουντική και φιλοκανταφική...

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, και προσωπικά ο πρωθυπουργός, έκριναν πως δεν έπρεπε να αδρανήσουν. Πως, ανεξάρτητα από το βάσιμο ή όχι των πληροφοριών αυτών, έπρεπε ν' αποδείξουν πως διαθέτουν και βούληση, και ικανότητα, να προασπίσουν το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας. Και ότι η βούλησή τους αυτή, δεν στηρίζεται μόνο στους δυναμικούς μηχανισμούς, αλλά και στον λαϊκό παράγοντα, στη λαϊκή επαγρύπνηση.

Μια «κινητοποίηση» που ενοχλεί...

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ είναι γνωστή: Η κυβέρνηση διατάσσει, το πρωί του Σαββάτου, άσκηση ετοιμότητας των σωμάτων ασφαλείας και την Κυριακή άσκηση περιορισμένης ετοιμότητας ορισμένων μονάδων στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Παράλληλα, ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου ενημέρωνε τον αρχηγό της Νέας Δημοκρατίας Ευ. Αβέρωφ, ο υπουργός Εσωτερικών Γ. Γεννηματάς τον γενικό γραμματέα του ΚΚΕ, Χ. Φλωράκη, και ο υφυπουργός Νέας Γενιάς Κ. Λαλιώτης τον Λ. Κύρκο, μέλος της κεντρικής γραμματείας του ΚΚΕ εσωτερικού. Και, φυσικά,

η ενημέρωση κάλυπτε και το ΠΑΣΟΚ. Στόχος της ενημέρωσης: Να είναι έτοιμοι οι μηχανισμοί των κομμάτων να κινητοποιήσουν τον λαό, να διαδηλωθεί —αν παραστεί ανάγκη— η συναναπνοή και ομοψυχία όλων των Ελλήνων ενάντια σε κάθε κίνηση εκτροπής.

(Την ίδια στιγμή, υπάλληλοι μιας ορισμένης Πρεσβείας, στην Αθήνα, έλεγαν εμπιστευτικά ότι «*κάτι είχε προγραμματισθεί για τις 6 Μαρτίου*» και ότι «*η κυβέρνηση, με τις δυο ασκήσεις ετοιμότητας, έκοψε προκαταβολικά τα πόδια σε πιθανούς υποψήφιους συνωμότες*»).

ΩΣΤΟΣΟ, και τη φορά αυτή, η κυβέρνηση δεν μπόρεσε να ξεφύγει από τις αντιφάσεις και παλινωδίες της. Έτσι, ενώ, πράγματι, ζήτησε από τα κόμματα την κινητοποίηση και την επαγρύπνησή τους, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος επέμενε —ακόμη και το βράδυ της Δευτέρας— πως τέτοιο πράγμα ούτε συνέβη, ούτε ζητήθηκε! Η εξήγηση υπάρχει: το μεσημέρι της Δευτέρας, ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας επισκέφτηκε τον πρωθυπουργό, για να διαμαρτυρηθεί όχι για τις ασκήσεις ετοιμότητας («*τέτοιες ασκήσεις —του είπε— κάναμε και μεις*»), αλλά για τις «*κομματικές κινητοποιήσεις*»!

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ, διαμαρτυρήθηκε για... τον «*σύντομο χρόνο μέσα στον οποίο οργανώθηκαν παντού οι κινητοποιήσεις αυτές*», για «*τις εκδηλώσεις και τα συνθήματα που χρησιμοποιήθηκαν από τους συγκεντρωθέντες*» (στους οποίους, βέβαια, δεν περιλαμβάνονταν οπαδοί της Νέας Δημοκρατίας) και, ακόμα, για τον τρόπο με τον οποίο ο φιλοκυβερνητικός Τύπος «*περιέγραψε τις συγκεντρώσεις*»! Όλα αυτά —συνέχισε ο κ. Αβέρωφ— καταλύουν την έννοια του κράτους και «*μπορεί να υποκρύπτουν ύποπτες και άνομες προθέσεις*».

«Κοιμηθείτε στα σπίτια σας»

ΠΕΡΑΝ όμως από τη λογική Αβέρωφ, φαίνεται πως η «*ενημέρωση*» των κομμάτων περιορίστηκε μόνο σε ό,τι αφορά τις ασκήσεις ετοιμότητας, χωρίς να δοθεί κανένα απολύτως στοιχείο, ως προς την «*ποιότητα*» και «*περιεχόμενο*» των πληροφοριών που διέθετε η κυβέρνηση. Έτσι, δεν εξηγείται πώς και γιατί κεντρικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, συμβούλευαν φίλους τους —αλλά και στελέχη άλλων κομμάτων, ακόμη και διευθυντές εφημερίδων— να μην κοιμηθούν, τη νύχτα της Κυριακής, σπίτια τους, όπως δεν εξηγείται γιατί, ελάχιστες ώρες μετά την κινητοποίηση των κομμάτων (και ιδιαίτερα του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσωτερικού), υπουργοί έπαιρναν ξανά το τηλέφωνο, για να πουν πως «*τίποτε δεν συμβαίνει*» και πως τα «*πράγματα μπορούν τώρα να καταλαγιάσουν*».

Η ΟΠΟΙΑ λαϊκή, δημοκρατική επαγρύπνηση όμως, όπως

δήλωσε ο γραμματέας του ΚΚΕ εσωτ. Γ. Μπανιάς, προϋποθέτει ενημέρωση —πραγματική, ουσιαστική— και, φυσικά, προϋποθέτει εκδημοκρατισμό των ενόπλων δυνάμεων και αποτελεσματικό έλεγχο των δυναμικών μηχανισμών. Στο ίδιο πνεύμα κινήθηκε και η ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΚΚΕ, καλώντας την κυβέρνηση —με αφορμή, ακριβώς, τα γεγονότα του Σαββατοκύριακου— να «βγάλει τα συμπεράσματά της», να προχωρήσει, δηλαδή «στο ξήλωμα των μηχανισμών της ανωμαλίας και στον ουσιαστικό εκδημοκρατισμό των ενόπλων δυνάμεων».

Ο ερχομός του Μπαρτόλομιου

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ που καταγράφηκαν μέσα στο Σαββατοκύριακο, έμελλε να συμπέσουν με την επικείμενη επανέναρξη των διαπραγματεύσεων για τις βάσεις και την αναμενόμενη (σήμερα ή αύριο) άφιξη του Αμερικανού διαπραγματευτή, Ρ. Μπαρτόλομιου.

ΑΥΤΗ η «σύμπτωση», ώθησε την ΕΔΑ να αναρωτηθεί αν η «κίνηση», αν όχι η απόπειρα πραξικοπήματος» (που την θεωρεί περίπου δεδομένη), οφείλεται σε άφρονες συνωμότες ή στον «γνωστό ξένο παράγοντα». Αλλά, όλες οι ενδείξεις λένε πως οι σχέσεις μας με τον «γνωστό ξένο παράγοντα», είναι τώρα καλές και ότι —για να μεταφέρουμε μια φράση του ίδιου του πρωθυπουργού, «μέχρι την άνοιξη, θα έχει λήξει το θέμα των βάσεων». Από την άλλη, όλοι οι φιλοκυβερνητικοί αριογράφοι, αλλά και η ίδια η κυβέρνηση, θεωρούν τώρα τον Ρέτζιναλντ Μπαρτόλομιου σαν ένα καλοπροαίρετο διαπραγματευτή, που έχει σαν μοναδική έγνοια «να βοηθήσει όσο μπορεί», στην ευτυχή κατάληξη των συνομιλιών.

ΑΛΛΩΣΤΕ, τον αμερικανικό παράγοντα επικαλέστηκε η ίδια η κυβέρνηση, προκειμένου να αμβλύνει τη λαϊκή ανησυχία, όταν, το βράδυ της Κυριακής, το όργιο της φημολογίας είχε φτάσει στο ζενίθ: «Ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου —είπε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος— αυτή τούτη τη στιγμή, παραθέτει πνεύμα στον Αμερικανό πρέσβη, κ. Μ. Στερνς, στο Καστρί». Φυσικά, η διεθνής πείρα λέει ότι συνήθως δεν ενημερώνονται οι πρέσβεις των ΗΠΑ, όταν οι μυστικές υπηρεσίες της χώρας τους, αποφασίσουν κάποιο «εγχείρημα» στο έδαφος μιας άλλης χώρας... Αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία).

ΠΕΡΑΝ ΑΠΟ το γεύμα, που πρέπει να ήταν και γεύμα εργασίας, άλλες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Μ. Στερνς, σε ορισμένες πρόσφατες συναντήσεις του με ηγετικά στελέχη της Νέας Δημοκρατίας, παρακάλεσε να επιδείξουν στοιχειώδη κατανόηση απέναντι «στις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει ο πρωθυπουργός Παπανδρέου στο θέμα των βάσεων». Δεν έχω πρόθεση —είπε— ν' αναμιχθώ στα εσωτερικά σας πράγματα... Αν θ' αποδεχθείτε είτε όχι τον σοσιαλισμό του ΠΑΣΟΚ, είναι δική σας υπόθεση, αλλά στο θέμα των βάσεων, καλό θα ήταν αν μειώνατε τους αντιπολιτευτικούς σας τόνους, για να βοηθήσουμε όλοι μαζί, στην υπογραφή της συμφωνίας».

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΗ, σύμφωνα με όλες τις μέχρι τώρα ενδείξεις, δεν πρέπει να καθυστερήσει. Ο Μπαρτόλομιου «είναι αλοπροαίρετος». Οι αντιπροτάσεις του, «αρκετά λογικές». (Η ελληνική πλευρά ζήτησε λ.χ. ένα δισεκατομμύριο δολάρια για ο «εφάπαξ» και οι ΗΠΑ προσφέρουν 500 εκατομμύρια...). Η μεγάλη δυσχέρεια είναι η λεκτική φόρμουλα για το χρονοδιάγραμμα —μια φόρμουλα που ενώ θα μιλά για «καταληκτική ημερομηνία», στην πραγματικότητα θα επιτρέπει «θεώρηση» της συμφωνίας και μετά το όριο εκπνοής της, μετά την οκταετία, δηλαδή.

ANTHNOY

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό άστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο - Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εύθυμιού

Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιοῦ τηλ. 6447830 - 3635419.

★ ★ ★

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΓΑΛΛΙΑΣ - ΙΜΒΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΒΟΛΟΥ, 21-23 ΙΟΥΝΙΟΥ 1981
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Θ. ΤΑΒΙΡΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. Η. ΛΑΒΡΑΣ
J. R. POTTS, Γ. Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ, Α. Σ. ΓΕΛΑΛΑΚΙΔΗΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Α. Μ. ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΝΑ ΕΙΣΑΚΙΟΥ ΜΑΝΑΣΣΗ
TECHNICAL CHAMBER OF GREECE - DEPT. OF MAGNÉSIA
PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF
VOLOS 1981 ON CONSERVATION AND REHABILITATION
OF TRADITIONAL BUILDINGS AND URBAN COMPLEXES
OF TRADITION COMMITTEE TH. J. ARGYROPOULOS, G. P. LAMAS
J. R. POTTS, J. D. TRIANTAFYLLOU, A. S. ISAKIDIS
EDITORS: A. M. KOTSIPOULOS, ANNA EISAKIOU MANASSI
UNIVERSITY STUDIO PRESS - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1982

Κεντρική Διάθεση

UNIVERSITY STUDIO

Κων. Μελενίκου 15 τηλ.: 209 637 Θεσ/νίκη

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Βαλαωρίτου 12 3628 501 Αθήνα

Α. ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ

Στουρνάρα 23 3609 821 Αθήνα

Προεδρικές υποδείξεις

Πολύ εξένισε το ενδιαφέρον του Προέδρου της Δημοκρατίας για την ποιότητα των προγραμμάτων των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Αν σκεφθεί κανείς ότι επί έξη συναπτά έτη ο νυν πρόεδρος ήταν πρωθυπουργός και διέθετε τον άμεσο πολιτικό έλεγχο στην ΕΡΤ, θα πρέπει βασανιστικά να αναζητήσει ποιές διαφορές από το τότε στο σήμερα τον οδήγησαν στις «παρατηρήσεις», που, όπως διαβάσαμε, απεύθυνε στον κ.Μαρούδα.

Να ήταν άραγε έπαινοι; Μάλλον τότε δεν χρειαζόταν να κληθεί ο κ. Μαρούδας στην Προεδρία για να τους εισπράξει. Θα ήταν επομένως ψόγος. Αλλά για ποιό πράγμα; Μήπως γιατί εμφανίζεται κατά τακτά διαστήματα ο κ.Αβέρωφ, ή άλλοι, εκπρόσωποι της «ΝΔ», ενώ κάτι αντίστοιχο δεν συνέβαινε παλαιότερα; Μήπως γιατί μεταδίδονται ανακοινώσεις κομμάτων; Μάλλον όχι βέβαια, μια και η προστασία των δημοκρατικών θεσμών και του πλουραλισμού είναι έργο και του Προέδρου της Δημοκρατίας. Να ελπίζουμε μήπως ότι ζήτησε πληρέστερη, συνεχή, χωρίς περικοπές ή διακρίσεις παρουσίαση των θέσεων των κομμάτων και των συνεδριάσεων της Βουλής; Θα το ευχόμαστε, γιατί εδώ πράγματι χωλαίνουν τα μέσα ενημέρωσης, και το ΚΚΕ, το ΚΚΕ εσ., το ΚΟΔΗΣΟ, η ΕΔΗΚ, έχουν επανηλειμμένα ζητήσει παρόμοιες ρυθμίσεις.

Ίσως βέβαια, ο Πρόεδρος, όπως κάθε πολίτης να έχει βασικές ενστάσεις για την ποιότητα τόσων και τόσων εκπομπών που στεγάζουν τα κανάλια και εκπέμπουν τα ερτζιανά. Συμμεριζόμαστε απόλυτα την άποψη ότι η ποιότητα της ΕΡΤ είναι πολλές φορές απαράδεκτη.

Έχουμε όμως και την απορία: όποια ένσταση κι αν έχει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως πολίτης για την ποιότητα των τηλεοπτικών προγραμμάτων μπορεί να προσλαμβάνει τη μορφή πολιτικού γεγονότος;

ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Στο σχόλιο του προηγούμενου τεύχους για τη μισθοδοσία στελεχών, του πρωθυπουργικού γραφείου με τίτλο «Σοσιαλιστικά κόμπλεξ» επισημαίναμε, πως μία είδηση μετατράπηκε σε μείζον πολιτικό θέμα και πως στις λαϊκιστικές μορφές του αντιπολιτευόμενου Τύπου αλλά και του συμπολιτευόμενου η κυβέρνηση τις μετέτρεψε σε περίπλοκο ζήτημα απαντώντας στο ίδιο επίπεδο. Επανερχόμαστε πάλι για να τονίσουμε ότι σε τέτοια ζητήματα, που έχουν πάντα άμεσες επιπτώσεις στο λαϊκό αίσθημα εκείνο που απαιτείται είναι η πλήρης δημοσιοποίηση, η καθαρή απάντηση και η τοποθέτηση του θέματος στις πραγματικές του διαστάσεις. Γιατί και επί ΝΔ π.χ. οι κατώτερες ώρες υπερωριών των υπαλλήλων του πολιτικού γραφείου του πρωθυπουργού δεν ήταν ποτέ κάτω από 80 και ουδείς διαμαρτυρήθηκε και το προεδρικό διάταγμα «περί συστάσεως, οργανώσεως και λειτουργίας των υπηρεσιών της προεδρίας της Δημοκρατίας» στα άρθρα 12 και 14 και το Π. Δ. 1187/27-7-81 που τροποποιεί το προηγούμενο αφήνει περιθώρια τα οποία θα μπορούσαν να προκαλέσουν τις ίδιες ή και περισσότερες αντιδράσεις για τη μισθοδοσία και τις αποδοχές των υπαλλήλων της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Γι' αυτό πιστεύουμε ότι σ' αυτούς τους ευαίσθητους τομείς χρειάζεται από τους ίδιους ανθρώπους που τους στελεχώνουν να υπάρχει πρωτοβουλία και να δημοσιοποιούν, τέτοια θέματα επειδή συνήθως γίνονται **ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ**, είτε με ερωτήσεις στη Βουλή, είτε με «αποκαλύψεις» στον Τύπο. Και βέβαια τα αποτελέσματα τότε καμία σχέση δεν έχουν με πολιτική κριτική, όπως π.χ. έγινε με την «Ελευθεροτυπία», που ζήτησε την παραίτηση του γεν. γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου και του γεν. διευθυντή του πολιτικού Γραφείου του πρωθυπουργού και αναγκάστηκε να επανορθώσει την άλλη μέρα. Πράγματι ούτε ο κ. Γ. Μαντζουράνης, ούτε ο κ. Αντ. Λιβάνης κάνουν υπερωρίες, δήθεν για να φορολογηθούν λιγότερο, όπως γράφτηκε, γιατί η αλήθεια είναι ότι ούτε οι μισθοί των κ. Μαντζουράνη-Λιβάνη είναι ιδιαίτερα υψηλοί, ούτε οι υπερωρίες τους συνιστούν φοροδιαφυγή. Επιμένουμε λοιπόν στη δημοσιοποίηση αλλά και σε μεγαλύτερη ευαισθησία σε όλους αυτούς τους τομείς, αλλά όμως χωρίς κόμπλεξ, και, κυρίως, χωρίς λαϊκισμούς και αντιδεξιούς ή αντικυβερνητικούς φαναρισμούς.

Μετά το ναυάγιο

Το τραγικό ναυάγιο του οχηματαγωγού «Χρυσή Αυγή», δίκαια προκάλεσε ανησυχίες και ερωτηματικά στην κοινή γνώμη. Και ορθά ζητήθηκε η έρευνα, που διέταξε ο υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, κ. Γ. Κασιφάρας να επεκταθεί και να μην περιοριστεί μόνο στην εξακρίβωση των αιτίων του ναυαγίου και την απονομή της δικαιοσύνης.

Όπως σωστά επεσήμανε η «Καθημερινή» (25/2), στο κύριο σχόλιο της, «η υπερφόρτωση με επιβάτες και κυρίως η κακή φόρτωση των αυτοκινήτων στα πλοία αποτελεί κανόνα», πράγμα που είναι αιτία, όπως σημειώνει η ίδια η εφημερίδα, κινδύνων ακόμη και για τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι εύστοχες αυτές παρατηρήσεις πρέπει να επεκταθούν και να αναζητηθούν ευθύνες και σε όσους αποφασίζουν και διατάσσουν τον απόπλου των σκαφών αλλά και σε όσους επιβάλλουν, με διάφορους τρόπους, υπερφορτώσεις και αδιαφορούν για την τήρηση των κανόνων ασφαλείας, για να κερδίζουν και κάτι παραπάνω, από κάθε ταξίδι.

Η περίπτωση τέλος του «Μίνως», θέτει ένα ακόμη πρόβλημα. Την αντοχή και την ασφάλεια ή όχι των πλοίων, που εκτελούν δρομολόγια, στα οποία ο έλεγχος πρέπει να είναι όχι μόνο σχολαστικός, αλλά να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Ελπίζουμε ότι τα συμπεράσματα της έρευνας και τα μέτρα των αρμοδίων και της κυβέρνησης, να μην περιορισθούν στις τυπικές ανακοινώσεις και να προχωρήσουν επί της ουσίας.

Καθηγητές «Βαρώνου»

Το πρόβλημα της σχέσης ανάμεσα σε «βαρώνους» καθηγητές και διδακτικό προσωπικό, πέρα απ' το να είναι ως γενικότητα γνωστό, απόκτησε πρόσφατα εκείνο το ειδικό βάρος που μόνο μία μήνυση για παραβίαση της νομοθεσίας «περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και παράνομης ιδιοποίησης πνευματικού έργου», θα μπορούσε να του δώσει.

Η διαδικασία είναι γνωστή για όσους γνωρίζουν από τα μέσα τη λειτουργία του καθηγητικού κατεστημένου. Ορισμένοι καθηγητές δεν διστάζουν να ιδιοποιούνται επιστημονικές μελέτες, που εκπονούνται από το διδακτικό προσωπικό και τους φοιτητές, εμφανίζοντάς τες ως έργα τους. Η λογική είναι κοινά εκβιαστική. Γνωρίζουν τα βιοποριστικά προβλήματα και το πρόσκαιρο της θέσης των υφισταμένων, που η μονιμοποίησή τους εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τους ίδιους, γι' αυτό και συχνά ζητούν ανταλλάγματα, με αποτέλεσμα συλλογικές εργασίες να εμφανίζονται ως προσωπικές των ιδίων, προσθέτοντας το πολύ πολύ κάποιες ευχαριστίες.

Μια τέτοια περίπτωση είναι η μήνυση που υπέβαλε ο ειδικός επιστήμονας της Ανωτάτης Βιομηχανικής στη Θεσσαλονίκη κ. Απ. Καλιαντζίδης εναντίον του καθηγητή της ίδιας σχολής κ. Δ. Ξουρή και του επίσης καθηγητή κ. Αστ. Κεφαλά στο Πανεπιστήμιο Γεωργίας των ΗΠΑ. Ο πρώτος έχει εκπονήσει μια πρωτότυπη μελέτη για τον κλάδο της γουνοποιίας στη Β. Ελλάδα, αφού συννενοήθηκε με τους εγκαλούμενους που του την ανέθεσαν αποκλειστικά στη βάση σύμβασης έργου που υπογράφηκε με τον ΕΟΜΜΕΧ στις 3.5.82. Με την ολοκλήρωση της μελέτης από τον κ. Καλιαντζίδη που έγινε χωρίς την υλική ή πνευματική συμμετοχή των καθηγητών ο κ. Ξουρής δήλωσε απλά ότι θα ευχαριστήσει... τον συγγραφέα, στην εισαγωγή του.

Η ενέργεια αυτή είναι απαράδεκτη από επιστημονική και νομική πλευρά, πόσο μάλλον όταν απευθύνεται σε ένα δημόσιο φορέα και θα αποτελούσε εξαπάτησή του. Φέρνει στην επιφάνεια όμως και το πρόβλημα των σχέσεων καθηγητών - διδακτικού προσωπικού σε ό,τι αφορά μελέτες και εργασίες, αλλά και το θέμα της συλλογικής εργασίας ιδιαίτερα τώρα που έχει καταργηθεί η έδρα. Γιατί δεν φθάνει να δηλωθεί ότι δεν υπάρχει η έδρα, χρειάζεται να αντιμετωπισθούν τα νέα προβλήματα και να βρεθούν τρόποι οι οποίοι θα δίνουν δυνατότητες στο σύνολο των μελών του διδακτικού προσωπικού να προσφέρει έργο, πέρα από τη διδασκαλία και τη διόρθωση των γραπτών.

ΘΕΩΡΙΑ «ΝΕΑ»...

Πέρα από την επίσημη Αριστερά υπάρχει η ακροδεξιά. Αυτό υπονοούσε εμμέσως, πλην σαφώς, σχετικό ρεπορτάζ στα ΝΕΑ (28.2.83) με τις πληροφορίες, που έγραψε ένας ανταποκριτής του από τη Βόρεια Ελλάδα για το «πραξικόπημα».

Ούτε λίγο ούτε πολύ, οι ομάδες στρατιωτών, οι επιτροπές και οι στρατιώτες, που διαμαρτύρονται για τις συνθήκες στο στρατό και ζητούν τον εκδημοκρατισμό του καθεστώτος και έχουν πίσω τους ακροδεξιά, φασιστικά στοιχεία. Ή διαφορετικά, «αριστεριστές» που μετέχουν σε κινήσεις για να βελτιωθούν οι συνθήκες στο στρατό και να προχωρήσει ο εκδημοκρατισμός, συνδέονται με φασιστικά στοιχεία, που τους χρησιμοποιούν ως «εξ αντικειμένου» προβοκάτορες για να προκαλέσουν την δυσφορία των αξιωματικών, να «ε-

πνήσει μέσα τους» η στρατοκρατική και πραξικοπηματική τους πλευρά και να δημιουργήσουν εκτροπή ή να καλλιεργήσουν το κατάλληλο κλίμα για πραξικόπημα. Τώρα αν αυτή είναι «Νέα» θεωρία για το πώς γίνεται ένα πραξικόπημα, δημοσιογραφική προχειρότητα «χρυσή ευκαιρία» για συκοφάντηση αυτών που αγωνίζονται για τον εκδημοκρατισμό του στρατού και την αλλαγή των συνθηκών ζωής των στρατιωτών, ας το κρίνει ο αναγνώστης των «ΝΕΩΝ». Πάντως, ο ανταποκριτής καθιστούσε τους υπόλοιπους Έλληνες, ότι στα σύνορα, τα σχέδια των φασιστών, που χρησιμοποιούν τους αριστεριστές και τους συμβουλευούν ή τους καθοδηγούν στο να βγάζουν προκηρύξεις δεν θα περάσουν, γιατί ο λαός εκεί είναι ενωμένος με τους αξιωματικούς...

ΚΛΙΜΑ ΠΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΕΙ

Είναι δικαιολογημένη η οργή και η αγανάκτηση που προκάλεσε στην κοινή γνώμη η άγρια δολοφονία και ο τραγικός θάνατος του νεαρού πολιτικού πρόσφυγα Γιάννη Ευαγγελόπουλου. Η ομάδα των νεαρών, που του επιτέθηκε και κυριολεκτικά τον λιντσάρησε δείχνει ότι υπάρχουν και αναπτύσσονται, σε ορισμένους κοινωνικούς χώρους τάσεις με φασιστικά χαρακτηριστικά, που μπορούν να αποτελέσουν το υπόβαθρο για άλλες, περισσότερο επικίνδυνες καταστάσεις. Δεν είναι μόνο το στοιχείο του αντικομμουνισμού, που οδήγησε την ομάδα φασιστοειδών μέχρι και στη δολοφονία του Γ. Ευαγγελόπουλου επειδή απλά ήταν πολιτικός πρόσφυγας, άρα «βρωμορώσος». Είναι και η φασιστοειδής τάση που υπάρχει και καλλιεργείται σε ορισμένους χώρους αποτέλεσμα μιας «χουλιγκανικής» αντίληψης για την κοινωνία, που οδηγεί αναπόφευκτα ίσως σε φασιστικές πρακτικές, και στην εκδήλωση απανθρώπων ενεργειών, σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις. Στην περίπτωση της δολοφονίας του Ευαγγελόπουλου φαίνεται να συνυπάρχουν και τα δυο.

Προκύπτει όμως και μια άλλη διάσταση στο όλο θέμα. Η αντιμετώπιση των πολιτικών προσφύγων και η προετοιμασία της ελληνικής κοινωνίας να τους δεχθεί. Δεν είναι λίγες οι καταγγελίες πολιτικών προσφύγων για τον τρόπο, που αντιμετωπίζονται και τα προβλήματα που καθημερινά προκαλούνται σ' αυτούς, εξαιτίας αυτής της αντιμετώπισης. Μαζί, λοιπόν, με την απαίτηση να διαλευκανθεί το ποιοι είναι οι δράστες της δολοφονίας του τραγικού νεαρού πρέπει να τεθεί και το θέμα της προετοιμασίας της ελληνικής κοινωνίας να δεχθεί τους πολιτικούς πρόσφυγες. Και μαζί με την απαίτηση για τη σύλληψη και παραδειγματική τιμωρία των δολοφόνων να αντιμετωπιστεί και το πρόβλημα τέτοιων φασιστικών τάσεων σε ορισμένους χώρους που φυσικά έχουν πολύ συγκεκριμένα αίτια και σε πολλές περιπτώσεις γνωστά κυκλώματα ενίσχυσης και καθοδήγησης τους.

ΝΕΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΣΤΡΑΤΗΜΑΤΑ

Αν ο κ. Οικονόμου του υπ. Προεδρίας αμάρτησε για το παιδί του, ο κ. Τσακλίδης χειροδύναμος βουλευτής του κινήματος, αμάρτησε ως παιδί. Τους δώσανε, τότε επί δικτατορίας να γράψουν μια έκθεση, γερή πέννα από τότε λοιπόν ο κ. Τσακλίδης έγραψε έναν ύμνο για τη χούντα, άρεσε πολύ, δημοσιεύτηκε.

Παιδί ήταν, τι να έκανε; Αλλά αν ο κ. Τσακλίδης ήταν τότε γυμνασιόπαιδο, οικονομικός σύμβουλος της

σημερινής κυβέρνησης, ιδιαίτερα προωθούμενος τελευταία, ήταν φοιτητής όταν πολεμούσε τους δημοκρατικούς συναδέλφους του, του συλλόγου Harvant M.I.T., που προσπαθούσαν να συμπαρασταθούν στους αγωνιζόμενους φοιτητές της Νομικής και του Πολυτεχνείου.

Και ασφαλώς μπορεί με τα χρόνια κάποιος ν' αλλάξει απόψεις, είναι ανάγκη όμως να επιβραβεύεται από την «πρώτη σοσιαλιστική κυβέρνηση της χώρας»;

Το ANTI από το τεύχος αυτό πωλείται 50 δραχμές. Σταθερή θέση του περιοδικού είναι η διατήρηση της τιμής του σε λογικά επίπεδα, παρά το συνεχώς αυξανόμενο κόστος της έκδοσής του. Αυτή τη θέση αρχής κρατάμε και τώρα.

Τα έξοδα παραγωγής και εκτύπωσης του ANTI, από την προηγούμενη αύξηση της τιμής του μέχρι τώρα, έχουν ανέβει περίπου 40%. (Τυπογραφικά έξοδα 38% τυπογραφικό χαρτί 35%, έξοδα παραγωγής-εκτύπωσης 46%). Την ίδια περίοδο πολλά περιοδικά μεγάλης κυκλοφορίας πολλαπλασίασαν την τιμή τους και ένα μέρος των πολλαπλώς χρηματοδοτούμενων εφημερίδων την διπλασίασε. Το γεγονός ότι η τιμή του ANTI από 20 το 1974 πήγε 40 πριν ενάμιση χρόνο και 50 δρχ. τώρα, θεωρείται επιτυχία. Πιστεύουμε ότι ανταποκρίνεται απόλυτα στις αρχές του περιοδικού, αφού η κατά 25% αύξηση δεν καλύπτει καν την κατά 40% αύξηση των συντελεστών έκδοσης. Θα επιδιώξουμε και τώρα να ανταπεξέλθουμε στο αυξανόμενο κόστος έκδοσης με την αύξηση του αριθμού των αναγνωστών.

Ελπίζουμε να βρούμε και πάλι την κατανόηση των αναγνωστών μας και ότι η μικρή αυτή αύξηση θα βοηθήσει το ANTI αρκετά και στην ποιοτική βελτίωσή του.

Γεγονός, λοιπόν, η αναγκαστική αύξηση του ANTI και προφανώς δεν πιστεύουμε να θεωρηθεί ως... υπονόμευση της εισοδηματικής πολιτικής.

...με μια καθυστερημένη αλλαγή

Επανορθώνουμε έστω και καθυστερημένα μια παράλειψη, και ελπίζουμε να μην παρεξηγηθεί. Οι συνδρομητές αναγνώστες στις χώρες του εξωτερικού πληρώνουν την τιμή της συνδρομής τους, με τις αντιστοιχίες δολαρίου-δραχμής, που όμως παρέμεινε για το ANTI στο... 1977. Από τότε πολλά άλλαξαν και μεταξύ αυτών πιο πολύ η τιμή του δολαρίου σε σχέση με τη δραχμή. Το αποτέλεσμα ήταν να πληρώνουν π.χ. οι συνδρομητές μας στην Ευρώπη για εξαμήνη αεροπορική συνδρομή 20 δολάρια, ενώ έπρεπε να πληρώνουν με τις αλλαγές τις ισοτιμίας δολαρίου-δραχμής 11 μόνον δολάρια. Με δυο λόγια, αφού ο αρμόδιος για τις συνδρομές φαίνεται ότι... δεν παρακολουθούσε τις διακυμάνσεις δολαρίου-δραχμής ή μετά από ένα διάστημα απελπίστηκε ο άνθρωπος και αποφάσισε να σταματήσει να τις παρακολουθεί, μια μερίδα συνδρομητών πλήρωσε «τη νύφη». Πλήρωνε, δηλαδή, παραπάνω τη συνδρομή, μιας και εμείς επιμέναμε ότι τίποτε δεν έχει αλλάξει στην ισοτιμία της δραχμής με το δολάριο. Έστω και καθυστερημένα προσαρμοζόμαστε στο δελτίο της Τράπεζας Ελλάδας, και ελπίζουμε ότι οι φίλοι συνδρομητές στο εξωτερικό να μην αποδώσουν προθέσεις στην παράλειψή μας αυτή.

...και με μια οικονομική προσφορά

Υπενθυμίζουμε ότι οι συνδρομές, οι ανανεώσεις συνδρομών, αλλά και οι καινούριες τόσο στο εσωτερικό, όσο και οι αναπροσαρμοσμένες στην σημερινή ισοτιμία της δραχμής με το δολάριο στο εξωτερικό, θα παραμείνουν ίδιες ως το τέλος Μαρτίου. Για το εσωτερικό δηλαδή, η εξαμήνη 500 δραχμές και η ετήσια 1.000 ενώ ισχύει πάντα η φοιτητική έκπτωση 15%. Για το εξωτερικό οι τιμές που αναγράφονται στη σελίδα 54 αυτού του τεύχους. Όσοι φίλοι αναγνώστες επιθυμούν να ανανεώσουν την συνδρομή τους ή να γίνουν συνδρομητές, μπορούν να έχουν το ANTI με την παλιά τιμή και από το τεύχος αυτό ανανεωμένο, σε μερικές σελίδες του, με την υπόσχεση ότι πάντα θα προσπαθούμε για τη διατήρηση της ποιότητάς του και τη βελτίωσή της.

Από το «ΑΝΤΙ» και την «ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»
ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ
Ο λαός και οι πολιτικές αποφάσεις

Οι εκλογές στη μεταπολιτευτική ιδιαίτερα περίοδο έχουν ενδιαφέρον από πολλές πλευρές. Τι και ποιες μετατοπίσεις έγιναν και γιατί, ποια είναι η εκλογική συμπεριφορά στα αστικά κέντρα και ποια στην επαρχία, ποια είναι τα στοιχεία που καθορίζουν τη στροφή διάφορων κοινωνικών στρωμάτων κτλ. Πώς λειτούργησαν τα κόμματα, τι σχέσεις οικοδόμησαν και προωθούν με τους ψηφοφόρους κ.ά. Ορισμένα από αυτά τα θέματα θίγουν δυο ταινίες της Μαρίας Κομνηνού:

Η «Καβάλλα-Νοέμβριος 1974» και «Η ώρα του λαού-Αιτωλο-ακαρνανία 1981».

Οι δυο αυτές ταινίες θα προβληθούν σε ανοιχτή συνάντηση-συζήτηση που διοργανώνει το ΑΝΤΙ και η «Ταινιοθήκη της Ελλάδας» την Τετάρτη 9 Μαρτίου 8-10 μ.μ. στον κινηματογράφο «ΕΜΠΑΣΣΥ».

Το θέμα της συνάντησης είναι «Ο λαός και οι πολιτικές αποφάσεις». Στη συζήτηση θα πάρουν μέρος ο καθηγητής Φαίδων Βεγλερής, ο καθηγητής Γιώργος Κριμπάς, ο οικονομολόγος Σπήλιος Παπασπηλιόπουλος, ο πολιτειολόγος Γεράσιμος Νοταράς, ο συγγραφέας Γιάννης Νεγρεπόντης και ο ερευνητής στο ΕΚΚΕ Ηλίας Νικολακόπουλος. Η πρωτοβουλία αυτή δεν φιλοδοξεί, βέβαια, να καλύψει τα πολλά και υπαρκτά κενά στα θέματα της εκλογικής συμπεριφοράς, των σχέσεων κομμάτων-πολιτών, τις μετατοπίσεις και εξελίξεις στον πολιτικό χάρτη κτλ. Στόχος είναι να συμβάλλει έστω και ελάχιστα στην προσπάθεια να ερευνηθούν και να συζητηθούν τέτοια θέματα, και να βοηθήσει τις όσες προσπάθειες ήδη γίνονται.

Μ' ΑΝΟΙΧΤΑ ΧΑΡΤΙΑ

Γενικά είχαμε πολλές επιφυλάξεις για την ουσία του Οικιστικού νόμου, για τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν, για τα επιμέρους σημεία του, κτλ., αλλά η τελεοπτική συνέντευξη του υπουργού Αντώνη Τρίτση της περασμένης Τετάρτης —και λίγο από την Πέμπτη— απέδειξε ότι είχαμε δίκιο όταν λέγαμε ότι ο νόμος... είναι καταρχήν θετικός.

Δεν ξέρουμε αν ήταν σκόπιμη η επιλογή των συνομιλητών, αλλά θα πρέπει να δώσουμε συγχαρητήρια στην ΕΡΤ γιατί κατάφερε να ανατρέψει την πάγια αρχή ότι κάθε κυβέρνηση είναι πιο συντηρητική από την πλειοψηφία του λαού. Εδώ η κυβέρνηση ήταν σκέτη επανάσταση.

Η εικόνα του ελληνικού λαού, που δόθηκε από τη συζήτηση, είναι ότι αυτός κατά πλειοψηφία αποτελείται από ιδιοκτήτες μικρούς και μεγαλύτερους, που ο καθένας τους κοιτάζει πώς θα γίνει ακόμα πιο μεγάλος, εις βάρος του άλλου και κατά προτίμηση εις βάρος αυτών που δεν έχουν ιδιοκτησία.

Βέβαια υπήρξαν και εξαιρέσεις. Που πάντως ενίσχυσαν τη δημοκρατική εικόνα του υπουργού Χωροταξίας, μόνο που σύμφωνα με τις αγνές —τυχαίες, ασφαλώς— ελληνικές παραδόσεις, οι εκπρόσωποι αυτής της μειοψηφίας μπόρεσαν να μιλήσουν με την αρχή του νέου εικοσιτετραώρου, όταν ο υπόλοιπος ελληνικός λαός κοιμόταν τον ύπνο του δικαίου. Είχε πάρει γλυκά γλυκά τον πρώτο, γιατί αύριο έχουμε και δουλειά, ε; Και τα λεωφορεία είναι τζάμπα μέχρι τις οχτώ...

Εκεί που μας τα χάλασε ο υπουργός είναι που δήλωσε ιδεολογική συγγένεια, εκ μέρους της κυβέρνησης, με τους... οικοδομικούς και οικοπεδικούς συνεταιρισμούς, επειδή γενικώς είναι υπέρ του συνεταιριστικού κινήματος!!!(;)

ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΚΙ Η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ!
ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΩΡΑ

Εδώ καράβια χάνονται, τεθωρακισμένα αρμενίζουν...

Θα θέλαμε πραγματικά να συγχαρούμε από τη στήλη ταύτην την ΕΡΤ και YENEPT για την πληρέστατη και αντικειμενική κάλυψη του σεισμού που επί ένα ολόκληρο Σαββατοκύριακο συνετάραξε το πανελλήνιο.

Πριν καλά καλά που λέτε, να προλάβουν οι ξένες τηλεοράσεις και ραδιοφωνικοί σταθμοί να μεταδώσουν... «απόπειρα πραξικοπήματος στην Ελλάδα ...» η Ελληνική ραδιοτηλεόραση, αψηφώντας τις αποστάσεις, έσπευσεν επί τόπου, εν Ελλάδι, για να ενημερώσει υπεύθυνα την κοινή γνώμη και να την καλέσει, μάλιστα την κάλεσε, να αγρυπνά

Το δαιμόνιο συνεργείο «καμικάζι» που διαθέτουν οι ειδήσεις της ΕΡΤ για τέτοια έκτακτα περιστατικά, (η YENEPT παραμένει αδιόρθωτη πεισματικά) το γνωστό συνεργείο «καμικάζι» λοιπόν που κάλυψε δημοσιογραφικά το ναυάγιο του «Χρυσή Αυγή», με κίνδυνο της ζωής του έριξε φως στους ψιθύρους, στις αλληλοσυγκρουόμενες πληροφορίες, στο όργιο των φημών και υπεύθυνα απάντησε στα παρακάτω ερωτηματικά:

- Αμετανόητοι αξιωματικοί κινήθηκαν στη Βόρεια Ελλάδα; Πού, πώς, και πότε;

- Σχετίζονται αυτές οι κινήσεις με τις πρόσφατες κρίσεις στο στράτευμα; Με τις αμερικάνικες βάσεις; Με το «άνοιγμα» στη Σοβιετική Ένωση;

- Πώς έτυχε και τις ίδιες μέρες γνωστή και μη εξαιρετέα μερίδα του Τύπου προειδοποιούσε για «ανησυχίες του στρατεύματος»;

- Γιατί δεν ήρθε στην Ελλάδα ο μίστερ Βαρθολομαίος, μία μέρα μετά την απόπειρα όπως είχε αναγγελθεί;

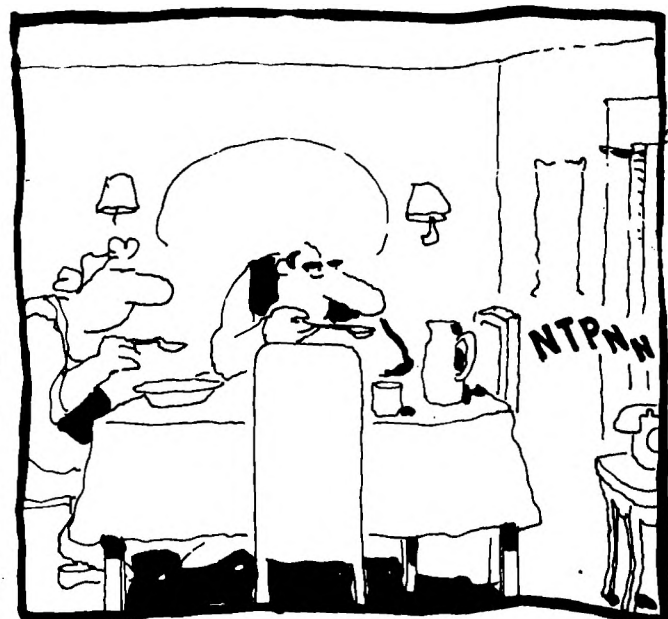
Σ' αυτά και σ' άλλα πολλά πιο καυτά έριξε φως το δαιμόνιο συνεργείο αλλά και η YENEPT λόγω παράδοσης δεν υστέρησε. Άλλωστε έπαιζε και στην έδρα της.

Αλλά ιδού και το πιο κα-τα-πλη-κτι-κό: αν και η κυβέρνηση αφού ενημέρωσε κόμματα και κομματάρχες, αφού κινητοποίησε σώματα ασφαλείας, στρατό και κρατικό μηχανισμό για την «επικείμενη δυναμική παρέμβαση» και αφού στη συνέχεια έκανε την πάπια στο στυλ, «ησυχάστε βρε παιδιά, άσκηση ήτανε, καρναβάλι έχουμε», η ΕΡΤ και η YENEPT όμως, για να σκάσουν οι εχθροί τους, φώτισαν τα σκοτάδια αψηφώντας ηρωικά τα διποδα τεθωρακισμένα της οδού Ζαλοκώστα. Μπράβο παιδιά. Μας διδάξατε πολλά...

Και καλά όλα αυτά τα όνειρα της δύστηνης «κοινής γνώμης» για το πώς θα 'θελε να λειτουργούν τα κρατικά μέσα ενημέρωσης που πληρώνει με τον ιδρώτα της. Τουλάχιστον, έτσι για τα μάτια, δεν θα 'πρεπε να μας πουν δυο κουβέντες για το «δείπνο» του μίστερ Στερνς με τον Πρωθυπουργό Κυριακή βράδυ πάνω στη βράση;

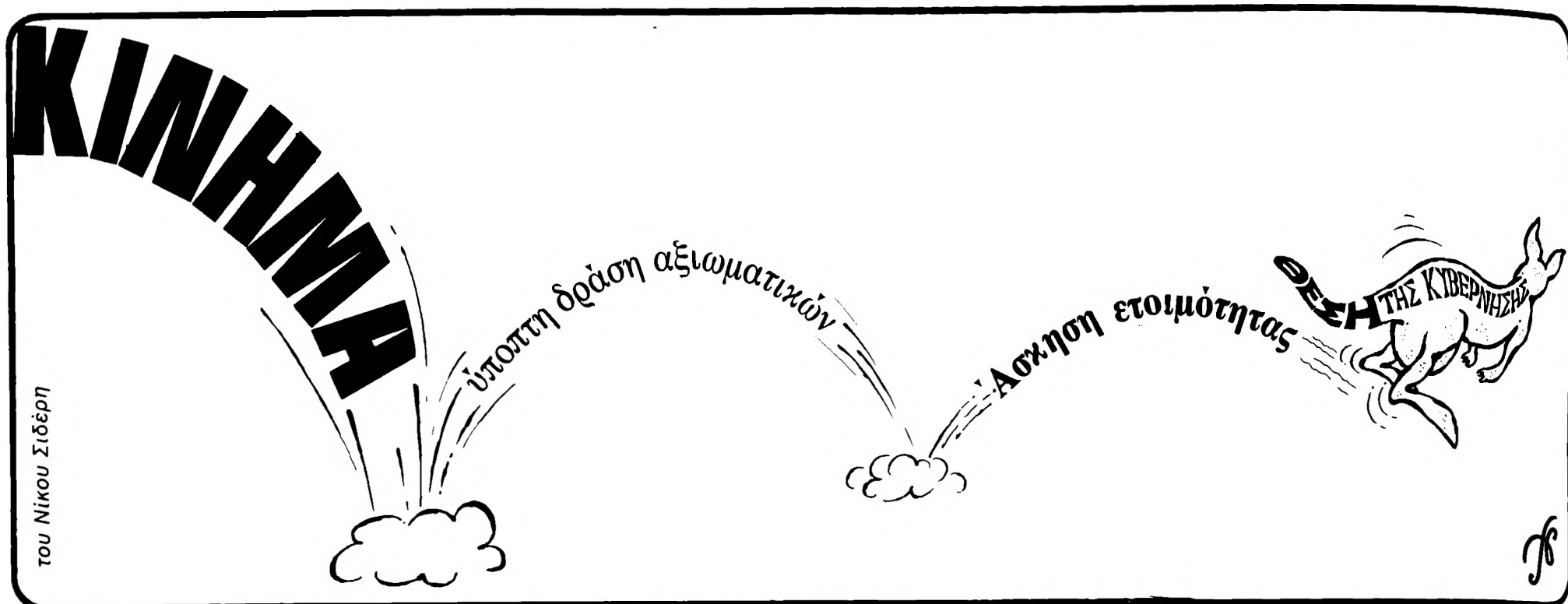
Υπήρχε ψάρι δηλαδή στο τραπέζι, ή λόγω της θαλασσοταραχής κοιμήθηκαν νηστικοί οι άνθρωποι;

αντιθεατρ

Ωραία που είναι τα πραξικοπήματα —όταν δεν γίνονται—

του Πέτρου Ευθυμίου

Η ΠΡΩΤΗ ΟΨΗ...

ΚΑΙ ΞΑΦΝΙΚΑ, στην υποτιμημένη πολιτική ζωή της Ελλάδας, μέσα στο τέλμα της παθητικής παραδοχής ότι όλα ούτως ή άλλως προχωρούν στο δρόμο τους δίχως να κοιτάζουν τη δικιά μας μελαγχολία, έγινε «Το» γεγονός: Η φήμη για πραξικόπημα «εν εξελίξει», η κινητοποίηση των κομμάτων, οι πληροφορίες που «διασταυρώνονταν» απ' το Ταίναρο στον Έβρο για τάγματα, συντάγματα, στρατιές που κινούνται ή ακινητοποιούνται, γέμισαν τις αρτηρίες των Ελλήνων με την ερεθιστικότερη πολιτική ουσία, τη συνωμοσία, το ελλοχεύον Κακό, το προαιώνιο τέρας του Σκότους, τη χούντα, που πάνω από την Ελλάδα και το κεφάλι κάθε Έλληνα χωριστά υψώνει το αποτρόπαιο πρόσωπό της.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ θα θυμούνται πάντα με ευχαρίστηση αυτή την Κυριακή που τόσο έντονα ζωογόνησε τα παραδοσιακά πολιτικά τους αντανάκλαστα: την λεπτή ηδονή του φόβου, την ελεγχόμενη αγωνία, το «σασπένς» των φημών, την επαναστατική γυμναστική των αριστερών κομμάτων. Η Ελλάδα ευγνωμονεί την περασμένη Κυριακή για την αλλαγή που έφερε στη ρουτινιασμένη ζωή της. Αλλά, βέβαια, ας μη γελαστούμε: ό,τι βιώθηκε αυτή την Κυριακή σαν μίμηση δράματος, δεν μπορεί να επαναληφθεί παρά ως δράμα ή ως καθαρή κωμωδία.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

ΣΕ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ περιπτώσεις σπάνια μπορεί κάποιος να αποφανθεί με βεβαιότητα για το τι πράγματι έχει συμβεί. Σε όλες άλλωστε τις «αστυνομικού τύπου» πολιτικές υποθέσεις, η μεγάλη παγίδα βρίσκεται στο ότι κάθε αναλυτής υποχρεώνεται να ερμηνεύει όχι γεγονότα αλλά προθέσεις και ενδεχόμενες επιπτώσεις των αποτελεσμάτων, εφ' όσον αυτά υπήρχαν. Αναπτύσσεται δηλαδή η γνωστή λογική «ποιος ωφελείται αν θα συνέβαινε το α ή το β» χωρίς να ξέρεις όμως αν το ζητούμενο ήταν πράγματι το α ή το β.

ΖΗΤΗΜΑ είναι δηλαδή αν αυτή τη στιγμή υπάρχουν λίγες δεκάδες άτομα σ' όλη τη χώρα που γνωρίζουν τι πράγματι συνέβη ή δεν συνέβη το Σαββατοκύριακο που μας πέρασε. Και το λέμε κατηγορηματικά:

Αυτό είναι η πιο αρνητική πλευρά όλης της υπόθεσης, που δύσκολα ανασκευάζεται από οποιαδήποτε άλλη, «θετική», εκδοχή της...

ΑΛΛΑ ας δεχτούμε τη σύμβαση ότι ορισμένες φορές υπάρχουν πράγματα που «γίνονται αλλά δεν λέγονται» για να προχωρήσουμε σε κάποιες «εκτιμήσεις», που βέβαια έχουν όλους τους προηγούμενους περιορισμούς.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ σε καμιά περίπτωση να λησμονούμε ότι η δικτατορία δεν είναι ποτέ μια «τεχνική» πραξικοπήματος. Μια δικτατορία δεν γίνεται ποτέ «εν κενώ». Χρειάζεται πάντα ένα συνολικά ευνοϊκό πολιτικό κλίμα, χρειάζεται να συντρέχουν ή να έχουν επίμονα διαμορφωθεί συνθήκες κρίσης οικονομικής, πολιτικής, ακόμα και ηθικής τάξεως του δημόσιου βίου μιας χώρας.

Σ' ΑΥΤΗ τη φάση λοιπόν, του Φεβρουαρίου του 1983, ήταν —και είναι— αδύνατο να επιβληθεί οποιασδήποτε μορφής στρατιωτική δικτατορία στην Ελλάδα. Οι δικτατορίες δεν γίνονται από «άφρονες» αλλά είναι πάντα κατάληξη συγκεκριμένων επιλογών, πολύπειρων επιτελείων και κέντρων στον ελλαδικό και εξωελλαδικό χώρο, που δεν «παίζουν πολιτική» αλλά έχουν ανάγκη παρόμοια εγχειρήματα σε επιστήμη και τέχνη, δοκιμασμένη ποικιλότητα σ' όλες τις γωνιές του πλανήτη.

ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ επομένως ότι αυτό που διαισθάνεται και ο τελευταίος Έλληνας δεν το ήξερε καλά και η κυβέρνηση. Είναι λοιπόν μάλλον βέβαιο ότι ούτε εκδηλώθηκε, ούτε επρόκειτο να εκδηλωθεί πραξικόπημα που θα αποσκοπούσε στην επιβολή στρατιωτικού δικτατορικού καθεστώτος.

ΑΥΤΟ όμως που θα μπορούσε —και μπορεί ακόμα— να συμβεί είναι η εκδήλωση ενός «προνουντσιαμένου», μιας μικρής κλίμακας ενέργεια, αλλά με μεγάλους πολιτικούς στόχους. Θα μπορούσε δηλαδή να περιμένει κανείς μια κίνηση τύπου «Τεχέρο»: Μια μονάδα ή συσπείρωση συνομηττών να επιχειρούσε μια απαγωγή προσωπικότητας ή μια κατάληψη κέντρων επικοινωνίας ή της ΕΡΤ και να διαπραγματευόταν κά-

ποια πράγματα με σκοπό την αποσταθεροποίηση της κυβέρνησης και την επιτάχυνση άλλων διαδικασιών προς την ίδια κατεύθυνση.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ που κάνουν πειστικό ένα τέτοιο σενάριο ήταν στην περίπτωση μας προφανείς:

- Οι συζητήσεις για τις βάσεις, όπου μια τέτοια απειλή και μια ανασφάλεια της ελληνικής πλευράς θα ενίσχυε προφανώς τη διαπραγματευτική θέση των Αμερικανών.

- Οι επικείμενες κρίσεις των αξιωματικών όπου μια «τομή βάθους» θα μπορούσε να αποφευχθεί με ένα «προνουντσια-μέντο».

- Η πολιτική φθοράς της «ΝΔ» που προσκρούει στη σταθερότητα του «εσωτερικού μετώπου» θα υποβοηθιόταν, αν η κυβέρνηση εμφανιζόταν αδύναμη και τρωτή.

- Τέλος, μια κατάσταση αναταραχής στην Ελλάδα θα επέτρεπε το ψάρεμα στα «θολά νερά» όλων εκείνων των δυνάμεων (μοναρχικοί, φασιστοειδή κτλ.) που έχουν τεθεί πια στο περιθώριο της εθνικής ζωής.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ λοιπόν πως η κυβέρνηση έχοντας πληροφορίες για παρόμοια ενδεχόμενα που τις στάθμιζε ως ακριβείς, προσέφυγε στην κλασική μέθοδο ασφαλείας, δηλαδή τα μέτρα ετοιμότητας.

ΑΝ ΤΩΡΑ επιχειρήσει να αποστάξει κανείς τον όγκο των πληροφοριών, θα διαπιστώσει ότι τα μέτρα ετοιμότητας έγιναν ορατά μόνον στην περιοχή Αθηνών, ενώ στην υπόλοιπη Ελλάδα το πολύ να αφορούσαν κάποια πολύ υψηλά ή ειδικά κλιμάκια των κρατικών και στρατιωτικών υπηρεσιών.

ΠΑΡΟΛ' ΑΥΤΑ όμως, το μεσημέρι της Κυριακής ειδοποιήθηκαν όλα τα κόμματα, από υπεύθυνους κυβερνητικούς παράγοντες, ότι έχουν ληφθεί μέτρα ετοιμότητας και ζητήθηκε επαγρύπνηση, ώστε, αν χρειαστεί, να υπάρξει και ενεργοποίηση του λαϊκού παράγοντα.

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ Η ΦΗΜΗ

ΕΙΝΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟ ποιοι ακριβώς λόγοι ώθησαν την κυβέρνηση να προχωρήσει στην ενημέρωση αλλά και την ενεργοποίηση των κομματικών οργανισμών. Θα ήταν πράγματι ανησυχητικό, αν η κυβέρνηση έπεσε με τη σειρά της θύμα της «ανακύκλωσης και καταστροφής της πληροφορίας», ενός κλασικού νόμου που ακολουθεί τη διάχυση μιας φήμης πανεθνικής εμβέλειας.

ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ άλλωστε έζησε μια κατάσταση όπου δοκιμάστηκαν έντονα, αξιοπιστίες, εγκυρότητες και σοβαρότητες προσώπων ή μηχανισμών: Ο Έβρος, η Κρήτη, η Δράμα, οι Σέρρες, η Κοζάνη, παρουσιάζονταν αλληλοδιάδοχα ως επίκεντρα κινήσεων, στάσεων, καταλήψεων κτλ. Αξιόπιστα και κατά τα άλλα σοβαρότατα πρόσωπα υιοθετούσαν με επικίνδυνη ευκολία «πληροφορίες» από την κουινιάδα κάποιου συνταγματάρχη που τηλεφώνησε στη θεία τους που ήταν φίλη της κτλ...

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ αναπαρήγαγαν με εξαιρετική άνεση παρόμοιες ειδήσεις, ενώ κομματικά στελέχη πλειοδοτούσαν, όχι μόνο σε εκτιμήσεις αλλά σε «αποκλειστικές» πληροφορίες, που τις εκμυστηρεύονταν στους πάντες, πολλαπλασιάζοντας έτσι την αγωνία και την αναταραχή.

ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ λοιπόν να μην έπεσε η κυβέρνηση θύμα ενός παρόμοιου μηχανισμού σύγχυσης. Όποιος όμως λόγος και να την οδήγησε στη επιλογή της ειδοποίησης των κομμάτων, καλώς έπραξε, όχι μόνο ενημερώνοντας, αλλά και ζητώντας ενεργοποίηση και εγρήγορση. Μάλιστα στην περίπτωση μας δεν ισχύει η μομφή ότι έπρεπε να κινητοποιήσει το λαό στο σύνολό του μέσω της τηλεόρασης με διάγγελμα κτλ. διότι ο βαθμός της κινητοποίησης (στο επίπεδο των κομμάτων δηλαδή) ήταν αντίστοιχος του βαθμού της απειλής (μη εκδηλωμένη ενέρ-

Μία μεγάλη, σύγχρονη, συνεπής ασφαλιστική εταιρία - αγροτικών και γενικών ασφαλειών - με δίκτυο εξυπηρέτησης απ' άκρη σ' άκρη στην Ελλάδα, που προσφέρει τα κέρδη της σε αναπτυξιακούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς σκοπούς.

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ ΟΤΙ ΚΙ ΑΝ ΤΥΧΕΙ

ΑΛΕΞΗ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΣΚΥΛΟΥΣ

Διηγήματα

κυκλοφορησε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΛΡΟΣ

Γεωργίου Γενναδίου 6 - Τηλ.: 36.15.783

γεια που έπρεπε να αποθαρρυνθεί ως προς τους ενδεχόμενους ζωτικούς χώρους εκδήλωσής της).

Η ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ των κομμάτων άλλωστε είχε ακριβώς την έννοια της εγρήγορσης μιας εμπροσθοφυλακής, ήταν η αναμμένη θρυαλίδα πάνω από την πυρίτιδα της λαϊκής οργής που θα ξέσπαγε απέναντι σε κάθε επίδοξο επιβήτορα της εξουσίας.

ΕΙΝΑΙ απόλυτα θετικό και ενθαρρυντικό, ότι όλη αυτή η ιστορία της Κυριακής κατέληξε σε μια επιτυχή άσκηση λαϊκής ετοιμότητας. Είναι ευχάριστο που οι πολίτες δεν μεταβλήθηκαν σε αυτοπροστατευτικούς ιδιώτες. Είναι παρήγορο που οι εργαζόμενοι στον ΟΤΕ και στη ΔΕΗ πήγαν να προστατεύσουν τους χώρους εργασίας τους, που τα κομματικά γραφεία έμειναν ανοιχτά ως κέντρα συσπείρωσης, που υπήρξαν μέτρα προστασίας των αρχείων και των κομματικών καταλόγων.

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ είναι σαφές προς όλους τους αποδέκτες, εσωτερικού και εξωτερικού: αυτή η χώρα δεν βρίσκεται στο '67, και είναι πολύ δύσκολο να επιτρέψει να το ξαναζήσει.

ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ λάθος να αντιμετωπίσουμε μόνο ως γελοίους τους ολοφυρμούς της Δεξιάς περί «πράσινου Προμηθέα» και «σχεδίου Α.Δ.Η.Σ» του ΠΑΣΟΚ και «Μπελογιάννη» του ΚΚΕ για την δυναμική επιβολή ολοκληρωτικού κράτους.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ είναι η Δεξιά που νιώθει να χάνει την πρωταρχική σύμβαση, η οποία της επέτρεψε μέχρι σήμερα να είναι σχετικά «ψύχραιμη» προς το ΠΑΣΟΚ, την πεποίθησή της δηλαδή, ότι σε «τελευταία ανάλυση» έχει πάντα ως εφεδρεία τις δυναμικές «λύσεις».

Η ΔΕΞΙΑ δεν αγωνιά για την τύχη της Δημοκρατίας από το «ολοκληρωτικό» ΠΑΣΟΚ, αλλά από τη δικιά της αδυναμία να ελπίζει στο δικό της ολοκληρωτισμό.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

ΑΥΤΟ που πρόκυψε δηλαδή την Κυριακή είναι πως το ΠΑΣΟΚ, στηριγμένο στην ολόπλευρη λαϊκή ενεργοποίηση, μπορεί, αν μη τι άλλο, να «αδρανοποιεί» δυναμικές κινήσεις των όποιων μηχανισμών που εδράζονται ακόμη στα στεγανά του στρατού και των Σωμάτων Ασφαλείας.

ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ, αν το ΠΑΣΟΚ προχωρήσει με σταθερότητα σε έναν ουσιαστικό εκδημοκρατισμό του Στρατού, θα ξεριζώσει με ασφάλεια κάθε πιθανότητα ή ενδεχόμενο παρόμοιων ενεργειών, από οποιαδήποτε κατεύθυνση και αν προκύψουν και οποιαδήποτε πατρωνεία και αν διαθέτουν.

ΕΠΕΙΔΗ δε είναι περισσότερο από φανερό ότι ούτε κάποιο σχέδιο υπήρξε αλλά και πολλή σύγχυση μάλιστα επικράτησε, θα ήταν πολύ χρήσιμο αν τα κόμματα —θα θέλαμε να ελπίζουμε ακόμα και τμήματα της «Νέας Δημοκρατίας»— έβγαζαν ορισμένα πρακτικά συμπεράσματα για την αποτελεσματικότερη πρακτική ενεργοποίηση σε παρόμοιες περιπτώσεις...

ΑΝ ΚΑΙ, επαναλαμβάνουμε, ότι όπως ένα πραξικόπημα δεν είναι «τεχνική» αλλά πολιτική πράξη, έτσι πρέπει να αντιμε-

τωπιστεί και η λαϊκή κινητοποίηση, ωστόσο δεν πρέπει να αγνοούμε κάποιες «τεχνικές» πλευρές: Ότι δηλαδή σε ένα πραξικόπημα ίσως ούτε τηλέφωνα θα λειτουργούν, ούτε φιλικό αστυνομικοί θα σε καθησυχάζουν, ούτε στους δρόμους θα κυκλοφορούν οι καθημερινοί πολίτες κι ανάμεσά τους τα κομματικά μέλη προς τους χώρους ευθύνης τους.

ΜΕ ΛΙΓΑ λόγια, ο όμορφος αυθορμητισμός της περασμένης Κυριακής και η ευθύνη που υπήρξε, επιβάλλεται να συντελέσουν σε μια νέου τύπου πολιτική ωριμότητα, όπου η πείρα πρέπει να συνδυαστεί με την πρόβλεψη και η πρόβλεψη με αντίστοιχη διάταξη δυνάμεων και ηθική προπαρασκευή.

ΓΙΑΤΙ πράγματι πρέπει να γίνει συνείδηση και πράξη πως αυτή η χώρα δεν θα γυρίσει ποτέ πίσω και το χέρι που θα υψωθεί κατά της Δημοκρατίας θα τσακιστεί αλύπητα πριν προλάβει να βλάψει ή να καταστρέψει έστω και το ελάχιστο.

Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

«ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ» τώρα, το δίδαγμα που προκύπτει από την ιστορία της Κυριακής, ακόμα κι αν επρόκειτο για εκδήλωση ενός πραξικοπήματος «πυτζάμας», είναι πως η καλύτερη άμυνα στη δικτατορία αλλά και η καλύτερη προϋπόθεση του σοσιαλισμού είναι η ουσιαστική διαφύλαξη της Δημοκρατίας.

ΔΙΟΤΙ αν υποθέσουμε ότι το ΠΑΣΟΚ ασκούσε «μονοκομματική» πολιτική, όπως ισχυρίζεται η «Νέα Δημοκρατία» τότε θα υπήρχε πράγματι πρόσφορο έδαφος για πραξικόπημα, μιας και θα στηριζόταν σε κάποιο συγκεκριμένο τμήμα του πληθυσμού.

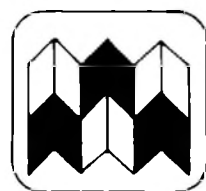
ΕΝΩ ΤΩΡΑ, οι κραυγές περί «μονοκομματισμού» δεν είναι παρά οι διαμαρτυρίες ενός ηγετικού στρώματος της Δεξιάς, που εκφράζουν την λύπη και την αγανάκτηση για την απομάκρυνση τους από τον κορβανά και τον θώκο της εξουσίας. Ενώ αντίθετα, οι λαϊκές μάζες της Δεξιάς, που κανείς δεν τις ενοχλεί, και στη χειρότερη περίπτωση ζουν όπως ακριβώς ζούσαν και πριν, δεν μπορούν να γίνουν βορά σε καμιά «ανησυχία» ή κινδυνολογία.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ μεριά, η ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών είναι η ασφαλέστερη αποτροπή κάθε πραξικοπηματικής πιθανότητας αλλά και η ζωτικότερη προϋπόθεση για κάθε εγχείρημα κοινωνικού μετασχηματισμού.

ΑΝ ΚΑΙ αυτή η Κυριακή επιβεβαιώνει κάτι, είναι πως το ΠΑΣΟΚ έχει να κερδίσει τα πάντα αν παίξει με σταθερότητα το χαρτί της Δημοκρατίας και των μεγάλων τομών στις οποίες έχει δεσμευτεί. Αντίθετα, έχει να χάσει πολλά, αν υποστεί τις επιδιώξεις του και διαχειριστεί απλά με καλύτερο τρόπο τις δυσκολίες της συγκυρίας.

ΘΑ ΕΙΝΑΙ όμως πολύ αρνητικό, αν όλα αυτά τα προβλήματα αφορούσαν και μόνο το ΠΑΣΟΚ. Είναι προκλήσεις για όσες κοινωνικές δυνάμεις έχουν συγκροτημένο λόγο και οπτική. Και για όσες πολιτικές δυνάμεις μπορούν —και θέλουν— να μετατρέπουν τον σχολιασμό σε δοκιμασία και πρακτική... □

στον ΠΕΙΡΑΙΑ...

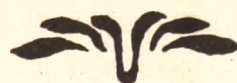
βιβλία - περιοδικά - αφίσσες

πρισμα

εκπαιδευτικά παιχνίδια

μπουμπουλινάς 48 και υψηλάντου - τηλ. 4172366

ZAN ΠΙΕΡ ΒΕΡΝΑΝ
• μυθος και σκεψη
στην αρχαία ελλαδα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
μαυρομιχαλη 9 - αθηνα 143 - τηλ. 3607744

ΤΙ ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΛΕΕΙ;
ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΗΚΑΝ ΚΙΝΗΣΕΙΣ;
ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΗΚΑΝ ΥΠΟΠΤΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ;
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ Ή
ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ;

ΚΙΝΗΣΕΙΣ Ή ΚΙΝΗΜΑ;

ΞΥΠΝΑ
ΓΙΑΝΝΗ

ΤΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΣ ΕΧΕΙΣ;
ΕΠΙΣΗΜΕΣ, ΑΝΕΠΙΣΗΜΕΣ;
ΕΞΑΚΡΙΒΩΜΕΝΕΣ, ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΜΕΝΕΣ;
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ, ΑΝΕΠΙΒΕΒΑΙΩΤΕΣ;
ΑΠΟ ΕΓΚΥΡΗ ΠΗΓΗ; ΑΠΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ
ΠΗΓΗ; ΑΠΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΣ ΚΥΚΛΩΣ;
ΧΕΙΛΗ; Ή ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ;

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟ;

ΞΥΠΝΑ ΓΙΑΝΝΗ Ξ
ΩΣΤΕ ΕΧΟΥΜΕ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ!!!
ΧΟΥΝΤΙΚΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ
Ή ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΑΠΟ
ΔΥΣΑΡΕΣΤΗΜΕΝΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΟΥΣ;
ΑΠΟ ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΩΣ
ΣΤΡΑΤΟΚΡΑΤΕΣ;
ΞΕΝΟΚΙΝΗΤΩΣ
ΧΟΥΝΤΙΚΟΥΣ;
ΒΑΜΕΝΟΥΣ
ΦΑΣΙΣΤΕΣ;

ΞΥΠΝΑ
ΓΙΑΝΝΗ

ΝΑ ΒΡΙΣΚΟΜΑΙ ΣΕ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ;
ΣΕ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ, ΣΥΓΚΡΑΤΗΜΕΝΗ
Ή ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ; Ή ΓΙΝΗΡΗ;
Ή ΣΕ ΕΠΙΦΥΛΑΚΗ; Ή ΜΗΠΩΣ ΣΕ
ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗ; ΣΕ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
Ή ΣΕ ΔΡΑΣΗ;

ΔΗΛΑΔΗ ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΩ;
ΝΑ ΚΑΝΩ ΜΕΡΙΚΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ,
ΝΑ ΚΑΦΩ ΛΙΓΑ ΧΑΡΤΙΑ ΚΑΙ ΝΑ
ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΩ ΤΟΣΠΙΤΙ; ΝΑ ΦΥΓΩ
ΑΠ' ΤΗΝ ΠΟΛΗ; Ή ΝΑ ΚΑΦΩ ΟΛΑ ΤΑ
ΧΑΡΤΙΑ ΚΑΙ ΛΙΓΟ ΣΠΙΤΙ; Ή ΟΛΟ ΤΟ
ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΛΙΓΗ
ΠΟΛΗ; Ή ΟΛΗ ΤΗΝ
ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΑ;

ΞΥΠΝΑ ΓΙΑΝΝΗ
ΓΙΑΤΙ ΘΑΣΕ ΚΑΨΩ;

Ο ΑΝΤΡΕΑΣ ΕΦΑΓΕ ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΕΡΝΣ;
ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΕΡΝΣ Ή ΜΕ ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΩΣ;
ΕΜΑΘΕΣ ΠΟΥ ΕΦΑΓΕ; ΕΜΑΘΕΣ
ΠΟΣΟ ΕΦΑΓΕ; ΕΜΑΘΕΣ ΤΙ ΕΦΑΓΕ;
ΤΟΝ ΣΤΕΡΝΣ;
ΤΟΥΣ
ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΩΣ;

ΞΥΠΝΑ
ΓΙΑΝΝΗ
ΓΙΑΤΙ
ΘΑΣΕ
ΦΑΣ

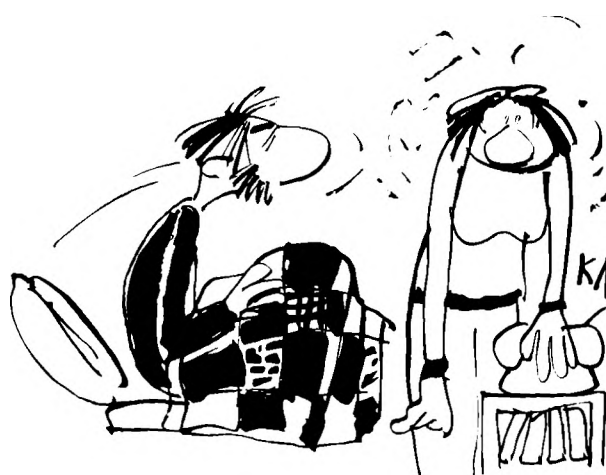
ΤΟ ΔΙΑΦΕΥΔΕΙ
Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ;
ΤΟ ΔΙΑΦΕΥΔΕΙ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΑ;
ΤΟ ΘΕΩΡΕΙ ΑΝΑΞΙΟ
ΔΙΑΦΕΥΣΕΩΣ;
ΩΣΤΕ ΉΤΑΝ ΟΛΑ
ΜΙΑ ΠΛΑΝΗ;

ΤΙ
ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ;
...
ΚΟΙΜΟΜΟΥΝΑ!

ΨΕΥΤΗ!!!

ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΩ
ΠΙΑ ΣΤΙΣ
ΦΗΜΕΣ!

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪ ΤΙΧΟΝΩΦ

Τακτικοί και στρατηγικοί χειρισμοί Ελλάδας και Σοβιετικής Ένωσης

του Άστέρη Στάγκου

ΕΔΩ και σχεδόν 17 μήνες η μικρή μας χώρα ζει μια «μεγάλη ευκαιρία». Και ζει, ταυτόχρονα, μian απ' τις πολύ δύσκολες κι επικίνδυνες φάσεις της μεταδικτατορικής της ιστορίας. Γιατί, με την «ιστορική νίκη» του ΠΑΣΟΚ, τον Οκτώβρη του '81, έχει μια κυβέρνηση, την «κυβέρνηση της Αλλαγής», που ευαγγελίζεται όχι μian «οποιαδήποτε» Αλλαγή, αλλά το «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό μέσα στην ελευθερία και στη δημοκρατία». Καθώς και γιατί, ο κόσμος, κυρίως η Ευρώπη, κι έτσι αναγκαστικά και η Ελλάδα, κλυδωνίζεται απ' την μεγαλύτερη μεταπολεμικά οικονομικοκοινωνική της κρίση, μια κρίση που κανείς δεν ξέρει, ή δεν θέλει να δει, τα βαθύτερα αιτία της, που λίγο ή πολύ όλοι την αντιμετωπίζουν με τα ξεπερασμένα (του περασμένου αιώνα, κατά τον Γκαλμπράιηθ) μονεταριστικά όπλα του νεοφιλελευθερισμού του Ρήγκαν και της Θάτσερ και που γι' αυτό, είναι τόσο δύσκολη η πρόβλεψη της οριστικής εξόδου απ' αυτήν.

ΓΙΑΤΙ ακόμα αντιμετωπίζει η χώρα μας μια Τουρκία που, με τη βοήθεια των ΗΠΑ, των στρατοκρατών του NATO και της Δυτικής Γερμανίας και με την κάποια ανοχή των άλλων μας «συμμάχων», προωθεί τώρα όσο ποτέ άλλοτε αδίστακτα και προκλητικά τα σχέδιά της σε βάρος της Κύπρου και τις σε βάρος μας διεκδικήσεις της στο Αιγαίο. Γιατί, επίσης, έχουμε μπει στην πιο κρίσιμη φάση των διαπραγματεύσεων με την Ουάσιγκτον για τις βάσεις της στην Ελλάδα. Και γιατί, τέλος, οι διεθνείς σχέσεις, ιδιαίτερα οι σχέσεις ΗΠΑ-ΕΣΣΔ, περνούν μια φάση εξαιρετικά επικίνδυνης έντασης, που τρομάζει τους «συμμάχους», αλλά κι όλο τον κόσμο, και που κανείς δεν ξέρει για την ώρα που θα καταλήξει.

ΜΕΣΑ σ' αυτό το γενικό και καθόλου καθησυχαστικό πλαίσιο πρέπει, νομίζουμε, να δούμε και την επίσκεψη που πραγματοποίησε στη χώρα μας ο Σοβιετικός πρωθυπουργός, κ. Ν. Τίχονωφ, τις πρώτες μέρες του τελευταίου δεκαήμερου του Φλεβάρη. Γιατί τα όποια αποτελέσματά της δεν μπορούν να αποκτήσουν την πραγματική τους σημασία παρά μόνο αν τα τοποθετήσουμε σ' αυτό κι αν τα δούμε μέσα από το πρίσμα που αυτό δημιουργεί. Και μάλιστα, αφού προηγούμενα θυμηθούμε ότι η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε τη στιγμή που η Αξιωματική Αντιπολίτευση μας είχε εξαπολύσει ολομέτωπη επίθεση εναντίον της κυβέρνησης, αμέσως μετά την εκδήλωση ενός ενισχυμένου και εκβιαστικού σε βάρος μας φιλοτουρκισμού της Ουάσιγκτον και την επομένη του ξαφνικού πολιτικού

λόγου που εκφώνησε ο πρωθυπουργός στα Γιάννενα, λόγου με τον οποίον έδωσε, έστω έμμεσα, «σκληρή» απάντηση στην πρόσφατη προς αυτόν επιστολή του Προέδρου Ρήγκαν, που μας προειδοποιούσε ότι ή γινόμαστε «ταχτικά παιδιά» ή...

ΦΥΣΙΚΑ, περιττό να τονίσουμε ότι η επίσκεψη του Σοβιετικού πρωθυπουργού, που όχι, ίσως, τυχαία, καθυστερούσε εδώ και 40 περίπου μήνες (απ' την επίσκεψη στη Μόσχα, τον Οκτώβρη του '79, του τότε πρωθυπουργού και σήμερα Προέδρου της Δημοκρατίας, κ. Κ. Καραμανλή) αποτελεί «ιστορικό» γεγονός αφού είναι η πρώτη επίσκεψη σοβιετικού πρωθυπουργού στη χώρα μας απ' την Οκτωβριανή Επανάσταση του '17, και σπάει, επιτέλους, «τον πάγο» που εξαιτίας των μεταπολεμικών εξελίξεων στην περιοχή μας, χαρακτηριζαν απ' το 1945 τις ελληνοσοβιετικές διακρατικές σχέσεις.

ΦΥΣΙΚΑ, περιττό να τονίσουμε και ότι είναι, βέβαια, εντυπωσιακή η οικονομική συμφωνία που υπογράφηκε στην Αθήνα κατά την εδώ επίσκεψη του κ. Τίχονωφ και ιδιαίτερα η βεβαίωση του σοβιετικού πρωθυπουργού στους Έλληνες αρμόδιους ότι θα καταβληθεί προσπάθεια οι χρονιατικές ελληνοσοβιετικές ανταλλαγές, από 400.000.000 ρούβλια που είναι σήμερα, να φτάσουν «σύντομα» (πότε;) το ένα δισεκατομμύριο ρούβλια (δηλαδή, το ένα δισεκατομμύριο τρακόσια πενήντα εκατομμύρια δολάρια με την επίσημη ισοτιμία). Αλλά και ότι κάθε θριαμβολογία είναι, το λιγότερο, πρόωρη. Γιατί η συμφωνία που υπογράφηκε είναι βασικά «δήλωση προθέσεων», χωρίς καμιά, για την ώρα σοβιετική, αλλά και ελληνική δέσμευση, και περίπου όμοια με κείνην που είχε υπογραφεί κατά την επίσκεψη του κ. Καραμανλή στη Μόσχα το '79, και έμεινε, έκτοτε, χωρίς συνέχεια.

ΠΡΕΠΕΙ, όμως, να αναγνωρίσουμε ότι η συμφωνία αυτή, αν τελικά πραγματοποιηθεί, θα έχει διπλή σημασία και σημαντικές συνέπειες. Γιατί, πρώτο, θα σημαίνει ότι οι ελληνοσοβιετικές σχέσεις θα περάσουν απ' το σημερινό, καθαρά εμπορικό, στάδιο, στο πολύ σημαντικότερο στάδιο της τεχνικής, βιομηχανικής, τεχνολογικής και γενικότερης οικονομικής συνεργασίας στο οποίο βρίσκονται, εδώ και μερικά χρόνια, οι αντίστοιχες σοβιετοτουρκικές σχέσεις. Και γιατί, επιπλέον, πιθανό (όχι, όμως, και σίγουρα) να έχει σαν αποτέλεσμα μια σχετική ελάφρυνση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα το ισοζύγιο εξωτερικών μας πληρωμών.

ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ, ακόμα, να σημειώσουμε ότι, όπως όλα δείχνουν και οι σοβιετικοί δεν κρύβουν, η πραγματοποίηση ή μη αυτής της συμφωνίας θα εξαρτηθεί πολύ λίγο από καθαρά εμπορικοοικονομικούς υπολογισμούς και σχεδόν αποκλειστικά από καθαρά πολιτικές επιλογές και των δυο πλευρών. Επιλογές, υπογραμμίζουμε, που παρά τις κάποιες τακτικού και διερηνητικού χαρακτήρα δηλώσεις και δημοσιεύσεις, έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε πως για την ώρα τουλάχιστον, δεν έχουν γίνει ούτε από τη Μόσχα, και, φυσικά, ούτε κι από την Αθήνα.

ΟΜΩΣ, ας δούμε τώρα και το πολιτικό μέρος της επίσκεψης. Που, βέβαια, καθόλου δεν κατέληξε σε «θεαματική σοβιετική υποστήριξη» των ελληνικών θέσεων στο Αιγαίο, όπως θα ήθελαν να φαντάζονται κάποιοι αφελείς, ή να ισχυρίζονται κάποιοι κακοήθεις. Αφού η Μόσχα δεν είπε λέξη για το Αιγαίο και ιδιαίτερα για τον επιχειρησιακό εναέριο έλεγχο σ' αυτό, εξηγώντας «κατ' ιδίαν» ότι δεν μπορεί να επέμβει σ' αυτό, μια και τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία είναι μέλη του NATO. Και αφού άφησε την Ελλάδα, η Μόσχα, μόνη στο θέμα των κινδύνων που δημιουργεί η συνέχιση της έντασης στη ζωτική αυτή θάλασσα, βάζοντας έτσι την Αθήνα στην ίδια μοίρα με την Άγκυρα.

ΑΛΛΑ παρά ταύτα, το μέρος αυτό σίγουρα υπήρξε θετικό για τη χώρα μας και φυσικά, και για την ΕΣΣΔ. Θετικό για μας, γιατί η παράγραφος του ανακοινθέντος που αναφέρεται στο νέο Δίκαιο της Θάλασσας, που υπόγραψαν η Αθήνα και η Μόσχα, αλλά δεν υπόγραψαν η Άγκυρα και η Ουάσιγκτον, καλύπτει πλήρως τη θέση μας για την υφαλοκρηπίδα των νησιών μας στο Αιγαίο, καθώς και την πρόθεσή μας να επεκτείνουμε στα 12 μίλια τα χωρικά μας ύδατα. Και ταυτόχρονα, αποτελεί η παράγραφος αυτή πίεση στην Τουρκία να αναγνωρίσει και αυτή το νέο Δίκαιο Θάλασσας και μάλιστα, πίεση που ασκείται από τη Μόσχα παρά το γεγονός ότι το Κρεμλίνο ξέρει πολύ καλά ότι η Άγκυρα «απειλεί» πως, τάχα, μια επέκταση των χωρικών μας υδάτων στα 12 μίλια, θα αποτελούσε γι' αυτήν casus belli, δηλαδή, αφορμή πολέμου.

ΕΞΑΛΛΟΥ, η Μόσχα απέφυγε να πάρει φιλελληνική θέση και στο ζήτημα της Κύπρου. Όπου η δήλωσή της υπέρ της αποχώρησης όλων των ξένων στρατευμάτων απ' το νησί έχει σχέση με τις βρετανικές βάσεις και τα βρετανικά στρατεύματα σ' αυτήν, και καθόλου με την στρατιωτική παρουσία των Τούρκων στο 37% του νη-

σιού. Όμως, και πάλι ο σοβιετικός πρωθυπουργός έκαμε και εδώ μια, μικρή έστω, παραχώρηση στην Ελλάδα, όταν δέχτηκε να γίνει αναφορά στην ανάγκη σεβασμού του ενιαίου χαρακτήρα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αναφορά, βέβαια, που εμφανίζει τη Μόσχα το λιγότερο απρόθυμη να ενθαρρύνει την Άγκυρα στη δημιουργία ανεξάρτητου Τουρκοκυπριακού Κράτους.

ΑΚΟΜΑ, οι σοβιετικοί έκαναν και άλλη μια «παραχώρηση» προς τον κ. Παπανδρέου: όταν δέχτηκαν να μπει στο κοινό ανακοινωθέν παράγραφος που αναφέρει ότι «τα δυο μέρη εξέφρασαν την πεποίθησή τους ότι η δημιουργία ζωνών απαλλαγμένων από πυρηνικά όπλα, αποτελεί συνεισφορά στη διαδικασία του πυρηνικού αφοπλισμού». «Παραχώρηση», όμως, που η σημασία της μειώνεται, αφού είναι βέβαιο ότι μ' αυτήν η Μόσχα αναφέρεται στις αποπυρηνικοποιημένες ζώνες στη Βόρεια και στην Κεντρική Ευρώπη που η ίδια επιθυμεί' κι αφού είναι, επίσης, γνωστό ότι διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους οι προτάσεις για αποπυρηνικοποιημένα Βαλκάνια που υποστηρίζουν οι τέσσερις ενδιαφερόμενοι δηλαδή, η Ελλάδα, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Γιουγκοσλαβία.

ΤΕΛΟΣ, σημαντική υπήρξε η σύμπτωση γνωμών στα ζωτικότερα για τη σοβιετική εξωτερική πολιτική θέματα που αφορούν στη διεθνή ειρήνη και στη μείωση και τον έλεγχο των στρατηγικών και ευρωστρατηγικών όπλων. Συγκεκριμένα συμφωνήθηκε στα θέματα αυτά να γίνει κάθε δυνα-

τή προσπάθεια προς την κατεύθυνση του τερματισμού του ανταγωνισμού των εξοπλισμών και για να επιτευχθεί μια συμφωνία για τον περιορισμό σε όσο το δυνατό χαμηλότερο επίπεδο και στον πυρηνικό και στο συμβατικό τομέα. Και επανέλαβε ο Έλληνας πρωθυπουργός την πεποίθησή πως είναι θετική η πρόταση που έκανε το Σύμφωνο της Βαρσοβίας απ' την Πράγα, στις 5 του Γενάρη, για σύναψη συνθήκης που θα απαγόρευε τη χρήση στρατιωτικών δυνάμεων για την επίλυση οποιωνδήποτε διαφορών.

ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΑ κλείσουμε: υπήρξε πράγματι σημαντική η επίσκεψη του Νικολάι Τίχονωφ στην Αθήνα. Γιατί έβαλε τέρμα στο «πάγωμα» που χαρακτήριζε τις ελληνοσοβιετικές σχέσεις απ' το '45 κι άνοιξε το δρόμο για μια αποφασιστική αναθέρμανση κι ανάπτυξη του και στον οικονομικό και στον πολιτικό τομέα. Γιατί, ακόμα, σε δύο σημαντικά σημεία (υφαλοκρηπίδα των νησιών και επέκταση χωρικών υδάτων) ενίσχυσε τις θέσεις της χώρας μας στη διένεξή της με την Άγκυρα και κάπως βελτίωσε και τη θέση της Κύπρου, ιδιαίτερα απέναντι στις προσπάθειες της Τουρκίας να προχωρήσει στη δημιουργία ανεξάρτητου Τουρκοκυπριακού Κράτους.

ΑΛΛΑ και δεν σημειώθηκε εξαιτίας της επίσκεψης αυτής απομάκρυνση της Μόσχας απ' τη στάση αυστηρής ουδετερότητας στα βασικά σημεία της διένεξής μας με την Άγκυρα τόσο στο Αιγαίο όσο και στην Κύπρο. Ούτε και κατάφερε η επίσκε-

ψη να ανησυχήσει σε αποφασιστικό βαθμό την Ουάσιγκτον, αφού τίποτα δεν επιτρέπει προς το παρόν τη σκέψη ή και την υποψία πως η Μόσχα και η Αθήνα είναι τώρα πρόθυμες, για δικούς της η καθεμιά λόγους, να προχωρήσουν σε στρατηγικής σημασίας ανατροπή των μέχρι σήμερα βασικών πολιτικών επιλογών τους για την περιοχή. Τίποτα, δηλαδή, δεν επιτρέπει για την ώρα έστω και απλή υποψία πως η Μόσχα είναι τώρα πρόθυμη να διακινδυνεύσει αναμέτρηση με την Ουάσιγκτον, προκειμένου να πετύχει κάποια ανατροπή των ισορροπιών σ' αυτή τη θέση κλειδί για την αμερικάνικη στρατηγική. Όπως τίποτα δεν επιτρέπει και την πρόβλεψη ότι και η Αθήνα θα ήταν πρόθυμη να προχωρήσει σε ρήξη με τους συμμάχους της και κυρίως με τις ΗΠΑ, αν κάτι τέτοιο θα υπήρχε κίνδυνος να την σπρώξει ακαταμάχητα και φυσικά χωρίς καμιά εγγύηση προς το άλλο στρατόπεδο.

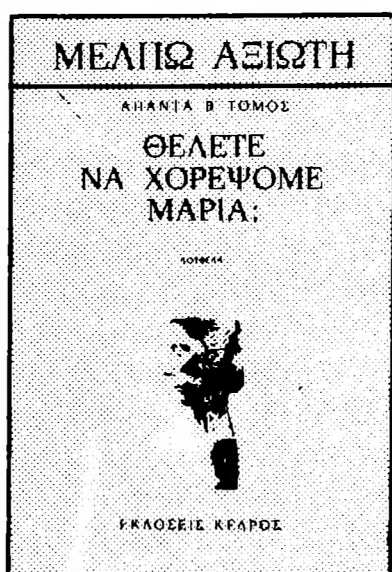
ΠΡΑΓΜΑΤΙ, αυτή η απροθυμία Μόσχας και Αθήνας για ανατροπή των βασικών πολιτικών επιλογών τους, κάνει για την ώρα προβληματική και την πραγματοποίηση του συνόλου ή και του μεγαλύτερου μέρους της οικονομικής «συμφωνίας προθέσεων» που υπόγραψαν στην Αθήνα η ΕΣΣΔ και η Ελλάδα. Αλλιώς «Συμφωνία προθέσεων» που για να πραγματοποιηθεί στο σύνολό της πρέπει η Αθήνα να μετατρέψει σε στρατηγικές μερικές απ' τις σημερινές τακτικού χαρακτήρα χειρονομίες της, πράγμα απίθανο.

ΜΕΛΙΩ ΑΙΩΩΤΗ ΑΠΑΝΤΑ

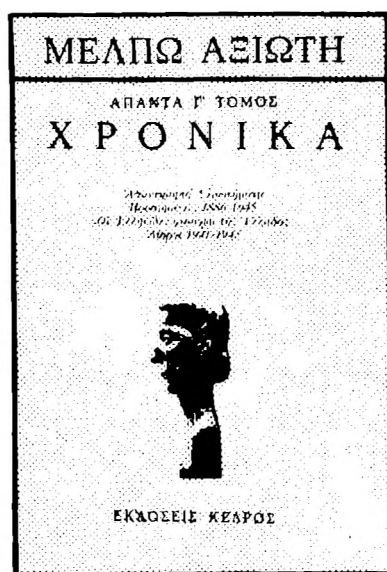
(Φιλολογική επιμέλεια: ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ - ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ)

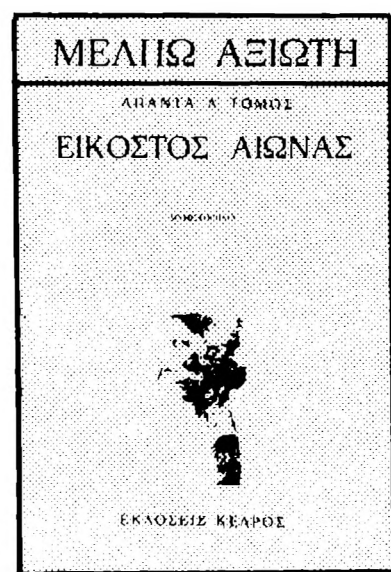
Α' ΤΟΜΟΣ
ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΝΥΧΤΕΣ
Μυθιστόρημα

Β' ΤΟΜΟΣ
ΘΕΛΕΤΕ
ΝΑ ΧΟΡΕΨΟΜΕ
ΜΑΡΙΑ;
Νουβέλα

Γ' ΤΟΜΟΣ
ΧΡΟΝΙΚΑ
Απάντηση σε 5 ερωτήματα
Πρωτομαγιές 1886-1945
Οι Ελληνίδες Φρουροί της Ελλάδας
Αθήνα 1941-1945

Δ' ΤΟΜΟΣ
ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΑΙΩΝΑΣ
Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γεωργίου Γενναδίου 6 (πάροδος 'Ακαδημίας) - Τηλ.: 36.15.783

Οι Κινήσεις Ειρήνης και η «Αντι-βασική» συγκέντρωση

της Ελένης Αποστολοπούλου

Η Πέμπτη, 3 Μαρτίου, βρήκε την ύλη του ΑΝΤΙ δοσμένη κιόλας στο πιεστήριο και βέβαια —λόγω χρόνου— δεν μπορούμε να κάνουμε περιγραφή της κοινής συγκέντρωσης κατά των Βάσεων που είχε προγραμματιστεί για την ημερομηνία αυτή. Ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζουν τα «διαμειφθέντα» μεταξύ των τριών κινήσεων Ειρήνης που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα, για την επίτευξη της κοινής συμφωνίας. Πολλά γράφτηκαν στον Τύπο και το όλο θέμα εμφανίστηκε μονάχα έτσι: ενότητα και συνεργασία. Πίσω όμως απ' αυτή την ενωτική κίνηση και πέρα από την ουσιαστική σημασία της συγκέντρωσης που είναι η κινητοποίηση του ίδιου του λαού και η έκφραση του πανελλήνιου αιτήματος «Έξω οι Βάσεις απ' την Ελλάδα», το θέμα έχει άλλες δυο όψεις. Τη δυνατότητα συντονισμού των πολιτικών δυνάμεων σ' ένα εθνικό ζήτημα όπως αυτό των Βάσεων και την πολιτική «γραμμή» που ακολουθεί η κάθε μια από τις τρεις κινήσεις Ειρήνης, ΚΕΑΔΕΑ (Κίνηση για την Εθνική Ανεξαρτησία, τη Διεθνή Ειρήνη και τον Αφοπλισμό), ΕΕΔΥΕ (Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη), ΑΚΕ (Αδέσμευτη Κίνηση Ειρήνης). Αλλά, ενώ και οι τρεις κινήσεις έχουν δηλώσει ότι δεν «ανήκουν» και δεν «πρόσκεινται» σε κόμματα, πήραν τα ίδια τα κόμματα την πρωτοβουλία να δηλώσουν ότι... το ΠΑΣΟΚ προσκείται στην ΚΕΑΔΕΑ, το ΚΚΕ στην ΕΕΔΥΕ και το ΚΚΕ εσωτ. στην ΑΚΕ.

ΟΙ ΕΠΑΦΕΣ

Οι πρώτες συναντήσεις για την κοινή «αντι-Βασική» συγκέντρωση, άρχισαν να γίνονται στα τέλη Ιανουαρίου σε επίπεδα «Προέδρων». Όμως εδώ, άρχισαν και οι πρώτες δυσκολίες και διαφωνίες. Ποια Κίνηση θα προπορεύεται, ποιο ρόλο θα παίξουν τα κόμματα από πλευράς παρουσίας, αν θα υπάρχουν κομματικά πανώ, αν θα γίνει πορεία στην Αμερικάνικη Πρεσβεία, πως θα λυθούν τα οικονομικά προβλήματα της διοργάνωσης... Σε τρεις συνεχείς συσκέψεις ο κυρίαρχος προβληματισμός —σύμφωνα με τις πληροφορίες μας— ήταν για τα συνθήματα της συγκέντρωσης... Έτσι, προκειμένου να ξεπεραστούν αυτές οι δυσκολίες, αποφασίστηκε να εκλεγεί μια τριμελής επιτροπή από κάθε Κίνηση. Τα μέλη των επιτροπών που επιφορτίστηκαν με το βάρος των καθηκόντων του «πρέσβυ» ή και του «ειρηνοποιού» θα μπορούσαμε να πούμε, ήταν: από την ΚΕΑΔΕΑ οι κ. Παπασπυρίδης, Νησιώτης, Παπαδονικολάκης, από την ΕΕΔΥΕ οι κ. Ααρών, Τρυγάζης, Κανελλόπουλος και από την ΑΚΕ οι κ. Παληός, Τρίκας, Φλαμπουράρης.

Όταν πια η συνεργασία, παρά τις δυσκολίες, ήταν γεγονός και ανακοινώθηκε στον Τύπο, τα κόμματα πήραν ανάλογες θέσεις. Και χαρακτηριστικό είναι ότι οι δηλώσεις των Κινήσεων απ' την μια πλευρά και των κομμάτων από την άλλη, έγιναν, σε πρώτη φάση, μετά την ανακοίνωση του περιεχομένου της επιστολής που έστειλε ο πρωθυπουργός προς τον πρόεδρο των ΗΠΑ κ. Ρήγκαν...

Ο αρχηγός της ΝΔ κ. Αβέρωφ, σε συνέντευξή του στη «Βραδυνή», κατηγόρησε την κυβέρνηση ότι «καθοδηγεί μονοκομμα-

τικά» και «κινητοποιεί το λαό για ένα θέμα (Βάσεις) που εναπόκειται στην απόλυτη αρμοδιότητά της για ν' αποφασίσει...». Το ΚΚΕ απ' την πλευρά του, στις πρώτες δηλώσεις του τόνισε ότι «... ο ελληνικός λαός απαντά ενωμένος στον αμερικάνικο εκβιασμό και απαιτεί να φύγουν οι Βάσεις από την Ελλάδα». Το ΚΚΕ εσωτ. εξάλλου, δήλωσε ότι «... ο εκβιασμός που επιχειρεί η αμερικανική ηγεσία για να επιβάλλει τους όρους της για τις Βάσεις, θα έχει σαν αποτέλεσμα να σφυρηλατηθεί σε ακόμα πιο πλατιά βάση η εναντίωση του λαού μας και να δυναμώσει ο αγώνας ενάντια στις Βάσεις και την εξάρτηση από τις ΗΠΑ».

Και ο φιλοκυβερνητικός Τύπος, στην αρχή δέχτηκε την κοινή αντι-Βασική συγκέντρωση με επιφυλάξεις, μια που η κυβέρνηση, επίσημα, δεν είχε πάρει θέση υπέρ ή κατά —μόνο λίγες μέρες αργότερα εμφανίστηκε «διακριτικά ουδέτερη», μέσω του κυβερνητικού της εκπροσώπου...

«ΠΙΣΩ ΑΠ' ΤΗ ΒΙΤΡΙΝΑ»

Στις συσκέψεις που έγιναν μεταξύ των τριών Κινήσεων, οι γνώμες και οι απόψεις διχάστηκαν επανειλημμένα και μετά από «ηρωικές» προσπάθειες και «εν ονόματι της εθνικής ομοψυχίας» έγινε δυνατή η κατάληξη σε μια κοινή «γραμμή πλεύσεως»...

Ένα από τα πρώτα και πολύ σοβαρά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν για την παρουσία των κομμάτων στη συγκέντρωση και για την χρησιμοποίηση των κομματικών πανών. Το σημείο, πολύ «λεπτό», για λόγους ευνόητους... Και εδώ δεν μπορούμε να μη θυμηθούμε τις εκδηλώσεις για την Ειρήνη που έγιναν πέρσι, που, ενώ η ΑΚΕ μόνη της έκανε πορεία απ' τον Τύμβο του Μαραθώνα στην Αθήνα, η ΕΕΔΥΕ και η ΚΕΑΔΕΑ είχαν από κοινού επιδοθεί σε λαμπαδηδρομίες και ειρηνοδρομίες με πυρσούς και δάδες, για να καταλήξουν στο Στάδιο, όπου μεταξύ των χλαμυδοφόρων ειρηνοδρόμων και κάποιων μελών και στελεχών ακόμα των δύο Κινήσεων, συνέβησαν κάποια επεισόδια κάθε άλλο παρά ειρηνικά —διεκδικώντας η κάθε Κίνηση την πρωτοπορία εισόδου στο Στάδιο με τα πράσινα και τα κόκκινα πανώ...

Ίσως εξαιτίας της «πικράς πείρας» του παρελθόντος αποφασίστηκε ότι στη μεγάλη συγκέντρωση της Πέμπτης «δεν θα γίνει καμιά κομματική παρουσία, δεν θα εμφανιστεί κανένα κομματικό πανώ». Το χρώμα όλων των πανών αποφασίστηκε να είναι μπλε άσπρο και τα κοινά συνθήματα: «ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ-ΕΙΡΗΝΗ» (ΑΚΕ), «ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΒΙΑΣΜΟΥΣ» (ΕΕΔΥΕ), «ΕΞΩ ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΒΑΣΕΙΣ-ΟΧΙ ΣΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΟΠΛΑ» (ΚΕΑΔΕΑ). Η μεγάλη μάχη όμως δόθηκε για τα «ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΥΡΑΥΛΟΥΣ» και «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΧΩΡΙΣ ΞΕΝΟΥΣ ΣΤΟΛΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΟΕΣ». Τα συνθήματα αυτά προτάθηκαν από την ΑΚΕ και έγιναν δεκτά από την ΚΕΑΔΕΑ, ενώ υπήρξαν σοβαρές αντιδράσεις και απόρριψη από μέρος της ΕΕΔΥΕ. Εδώ, αξίζει να σημειώσουμε ότι ο κ. Ααρών, μέλος της 3μελούς επιτροπής της ΕΕΔΥΕ και μέλος της ΚΕ του

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΓΡΑΜΜΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Α-Ω

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 57
ΣΤΟΑ ΟΠΕΡΑ

ΤΗΛ. 36.38.435

ΚΚΕ ήταν ανένδοτος στις αντιρρήσεις του, ειδικά για τα συνθήματα, ενώ η πιο υποχωρητική από τις τρεις Κινήσεις ήταν η ΑΚΕ. Η ΚΕΑΔΕΑ έπαιξε λίγο πολύ το ρόλο του μεσολαβητή, συμάχησε όμως αρκετές φορές ανοιχτά με την ΑΚΕ, προκειμένου να περάσουν κάποιες θέσεις. Η συμμαχία αυτή θύμιζε λίγο τις πρόσφατες δημοτικές εκλογές και τη συνεργασία «ΠΑΣΟΚ και άλλων δημοκρατικών δυνάμεων...». Για να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες που προξενήθηκαν από το κοινό αυτό «μέτωπο», η ΕΕΔΥΕ πρότεινε να συμμετέχει στις συσκέψεις και στην κοινή διοργάνωση της συγκέντρωσης και η «ΠΕΑΚΒΑ» (Πανελλήνια Επιτροπή κατά των Βάσεων). Η επιτροπή αυτή συστάθηκε πριν από λίγους μήνες και έχει πρόεδρο τον στρατηγό ε.α. Κουμανάκο —είναι δε κάτω από την άμεση επιρροή του ΚΚΕ. Έπειτα από σοβαρές αντιρρήσεις της ΚΕΑΔΕΑ και της ΑΚΕ και επειδή σχεδόν κανείς από τους εκτός ΕΕΔΥΕ παρευρισκόμενους δεν γνώριζε καν την ύπαρξη της ΠΕΑΚΒΑ μια και δεν έχει «βγει προς τα έξω» με εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις, η πρόταση απορρίφθηκε.

Έντονα μπήκε και το θέμα της πορείας στην Αμερικάνικη Πρεσβεία. «Θα γίνει, δε θα γίνει...». Η ΕΕΔΥΕ με επιμονή πρότεινε να γίνει γιατί «... έτσι θα εκτονωθεί ο κόσμος...» —η τελική απόφαση όμως ήταν αντίθετη και ανακοινώθηκε σε κοινή συνέντευξη Τύπου που έδωσαν οι πρόεδροι των τριών Κινήσεων στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων. Σύμφωνα με πληροφορίες μας, στη συνέντευξη αυτή είχαν προσκληθεί αλλά δεν παραβρέθηκαν, στελέχη της Κυβέρνησης.

Τα έξοδα του συλλαλητηρίου —γύρω στο ενάμιση εκατομμύριο— καλύφθηκαν και από τις τρεις Κινήσεις και ακόμα από προσφορές άλλων μαζικών φορέων. Στο μεταξύ, προτάθηκε από την ΚΕΑΔΕΑ και έγινε δεκτός και από τις άλλες δύο Κινήσεις ο προγραμματισμός και άλλων κινητοποιήσεων σε όλη την Ελλάδα, κατά των Βάσεων.

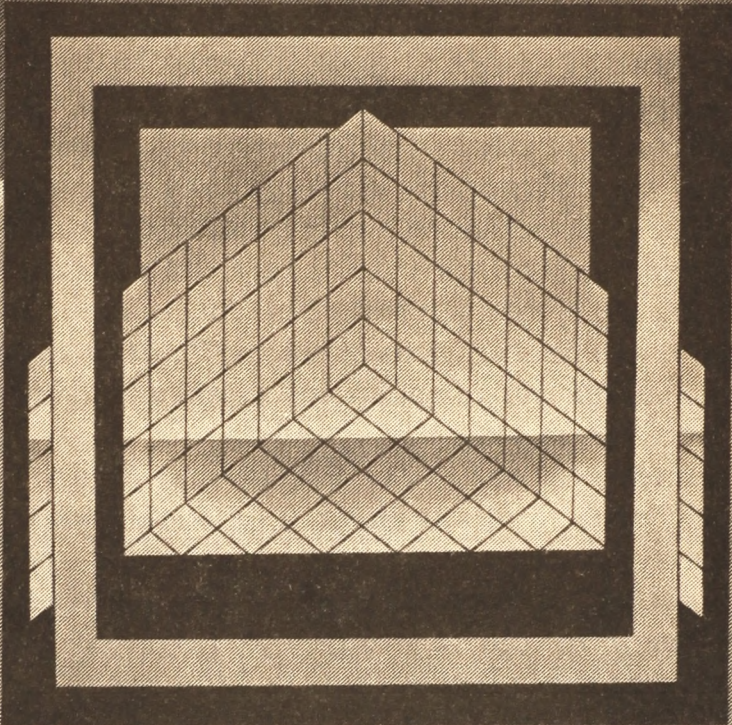
Έτσι, μετά την κεντρική συγκέντρωση της 3 Μαρτίου, σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας θα γίνουν συλλαλητήρια και ακόμα, πάλι μετά από πρόταση της ΚΕΑΔΕΑ, θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα, στο τέλος Ιουνίου με αρχές Ιουλίου, συγκέντρωση για «απύραυλη Βαλκανική», με συμμετοχή της ΑΚΕ και της ΕΕΔΥΕ. Αυτές τις μέρες, συζητιέται η πιθανότητα κοινού γιορτασμού για τα 20χρονα από το θάνατο του Γρηγόρη Λαμπράκη.

ΕΥΘΥΝΕΣ

Αν στα προδικτατορικά χρόνια φούντωσε το φιλειρηνικό κίνημα, η τότε αιτία ήταν περισσότερο η καταπίεση του αστυνομικού κράτους της δεξιάς, οι συλλήψεις, οι διώξεις, η φήμωση οποιασδήποτε άλλης φωνής. Σήμερα, η ανάγκη είναι ουσιαστική και άμεση. Ο πυρηνικός αφανισμός πολύ εύκολα μπορεί να χτυπήσει την πόρτα μας. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες έχει αναπτυχθεί ένα τεράστιο μαζικό κίνημα Ειρήνης.

Οι δραστηριότητες των τριών Κινήσεων Ειρήνης στην Ελλάδα και οι ήδη ανειλημμένες τους υποχρεώσεις, έχουν αυξήσει την ευθύνη της κάθε μιας και όλων μαζί, απέναντι στη μεγάλη αυτή υπόθεση. Και επειδή ακριβώς η τωρινή κατάσταση δεν επιτρέπει πειραματισμούς, ελιγμούς και παιχνίδια για στενά κομματικά ωφέλη, ούτε και τρεις αλληπάλληλες συσκέψεις με κυρίαρχο προβληματισμό το χρώμα των πανών και τις λέξεις των συνθημάτων («ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΥΡΑΥΛΟΥΣ» ή «ΑΠΥΡΑΥΛΗ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ»);, τώρα θα πρέπει και οι τρεις Κινήσεις Ειρήνης να αναλάβουν με σοβαρότητα και συνείδηση τις ευθύνες τους και να μπορέσουν να χαράξουν τη συγκεκριμένη πορεία, γραμμή και άμεση παρέμβασή τους. □

η ελληνική πρόταση
στην progressive μουσική

είναι ο δίσκος
ΤΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΤΟΠΙΑ

για ένα
σύγχρονο ελληνικό ήχο

ΔΙΑΝΟΜΗ CBS

Η κρίση της «Νέας Δημοκρατίας» και οι προοπτικές της

του Α. Ψάλτη

Οι διαρκείς δημοσιογραφικές ενασχολήσεις με την κρίση της Νέας Δημοκρατίας, κατάφεραν για άλλη μια φορά, να αλλοιώσουν τα δεδομένα του προβλήματος και να συσκοτίσουν τα βασικά στοιχεία που το συνθέτουν. Έτσι όλοι αναφέρονται πια στην κρίση σαν μετεκλογικό φαινόμενο. Λίγο πολύ δηλαδή, γίνεται παραδεκτό πως οι συγκρούσεις στη «Νέα Δημοκρατία» είναι το αποτέλεσμα της εκλογικής ήττας του Οκτωβρίου '81.

Οι περισσότεροι λησμονούν πως συγκρούσεις και «κρίση» υπήρχαν και πριν τις εκλογές, και πως έγιναν δημόσια ορατές μετά την εκλογή του κ. Καραμανλή στην προεδρία της Δημοκρατίας. Και όλοι, σχεδόν, μοιάζει να αγνοούν ότι είναι η κρίση της «ΝΔ» που οδήγησε τον κ. Καραμανλή στην όχι και τόσο «μεγαλειώδη» μεταπήδησή του στον απυρόβλητο θώκο της Προεδρίας. Να το πούμε πιο απλά: ο πράγματι έμπειρος κ. Καραμανλής που οσμιζόταν ήδη το τρίξιμο του σκάφους έκανε το 1980, το βήμα που δεν έκρινε σκόπιμο το '75, όταν και υποδείχτηκε ο κ. Τσάτσος για τον ρόλο που επιφύλαξε πέντε χρόνια αργότερα στον εαυτό του.

Σε ένα σύντομο σημείωμα δεν είναι φυσικά δυνατό να αναφερθεί κανείς σε έκταση και βάθος ή με αναλυτική ακρίβεια στα κοινωνικά χαρακτηριστικά και τις πολιτικές μορφές της κρίσης της «ΝΔ». Αν όμως αξίζει να επιμείνει κανείς στο θέμα είναι γιατί ορισμένα από τα στοιχεία που οδηγούν το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης στην αποσύνθεση, απειλούν σήμερα και το ΠΑΣΟΚ ως κυβερνητικό κόμμα. Ενώ ταυτόχρονα, οι εξελίξεις στο κόμμα, που πιο έγκυρα μέχρι σήμερα εκφράζει τα συμφέροντα της μεγαλοαστικής τάξης και τη συντηρητική μερίδα της ελληνικής κοινωνίας, ενδιαφέρουν όλους όσους μετέχουν στο πολιτικό παιχνίδι, ή όσους φιλοδοξούν να ενταχθούν σ' αυτό.

Η «Νέα Δημοκρατία» κόμμα που το συντήρησε επί 7 χρόνια στην εξουσία η ανακούφιση από την πτώση της δικτατορίας, έχασε την ευκαιρία ώστε την ανάγκη να την διαδεχτεί η πειθώς.

Συμπαράσυστήθηκε από την «κρίση εξουσίας» που διατρέχει την Ελλάδα από τα μέσα του '60 και δώθε, από το γεγονός δηλαδή ότι η οργάνωση της κοινωνικής ζωής δεν παρέχει σταθερότητα στην πολιτική εξουσία.

Η «τυφλή» ανάπτυξη του καπιταλισμού στον μεταπόλεμο, ο γενικευμένος μεταπρατισμός, ο ειδικός ρόλος των μεσοστρωμάτων η αδυναμία της εργατικής τάξης, το ιδεολογικό κομφούζιο, ο πολιτιστικός κατακερματισμός, η αστάθεια των πολιτικών σχηματισμών, η ιδεολογική, θεωρητική και πολιτική αναπηρία της παραδοσιακής Αριστεράς, μετέτρεψαν την ελληνική κοινωνία σε μια απέραντη έκταση «κινούμενης άμμου» όπου προσόντα, αρχές, θεσμοί και ιδέες καταβυθίζονται, εκτός αν προλάβουν έγκαιρα και μεταβληθούν και αυτά σε άμμο επίσης, οπότε και διαγωνίζονται ό,τι ήθελαν να καταστρέψουν...

Έτσι η Δεξιά, όταν χρεοκόπισε η δειλή προσπάθεια του «εκσυγχρονισμού», δεν είχε άλλη διέξοδο από το να εξαντλήσει όλα τα παραδοσιακά τεχνάσματα της παράταξης για τη διαώνισή της στην εξουσία. Δηλαδή επιλογή φθοράς και εκλογικής —τουλάχιστον— ήττας.

Βέβαια, ένα άλλο κενό στις επισημάνσεις της Αριστεράς είναι το «γιατί» απέτυχε ο εκσυγχρονισμός, δηλαδή οι στοιχειώδεις μεταρρυθμίσεις εξορθολογισμού του ελληνικού κράτους και του ελληνικού καπιταλισμού. Απέτυχε, λοιπόν, ο εκσυγχρονισμός, διότι ο ελληνικός καπιταλισμός αντιδρά στον εκσυγχρονισμό του, διαισθανόμενος ότι η αλλαγή των σχέσεων του με το κράτος του στερεί όλα τα στηρίγματα του στέρεα δομημένου παρασιτισμού του. Αντιδρούν επίσης, στον εκσυγχρονισμό στιβαρές μερίδες των μεσοστρωμάτων, όλοι οι περίφημοι «μικρομεσαίοι», καθώς διαισθάνονται πως αυτό σημαίνει εγκαθίδρυση νέων όρων στο οικονομικό και κοινωνικό παιχνίδι, που θα οδηγήσουν σε συντριβή τεράστιων κατηγοριών ως προς τις παραδοσιακές τους, τουλάχιστον, απολαυές και καθεστώς σχετικών προνομίων.

Απέτυχε, τέλος, ο εκσυγχρονισμός, διότι οι μόνες κοινωνικές κατηγορίες που τον επιδίωξαν και πολιτικά, δηλαδή, τα πιο προωθημένα τμήματα των μισθωτών, του εργατικού κινήματος και ορισμένες κατηγορίες των μεσοστρωμάτων, συντάχθηκαν κυρίως στο ΠΑΣΟΚ, επομένως δεν συνέπραξαν στον δεξιό «εκσυγχρονισμό», καθώς επένδωσαν στην «Αλλαγή» τις προσδοκίες τους για τα ίδια και περισσότερα πράγματα.

Είναι άλλη κουβέντα, βέβαια, το γεγονός ότι η κυβέρνηση της Αλλαγής ως κυβέρνηση πλέον «όλων των Ελλήνων» χρεώνεται τα ίδια προβλήματα των πανελλήνων που «κλάδεψαν» την πλειοψηφία της «Νέας Δημοκρατίας».

Ξαναγυρίζοντας, λοιπόν, σ' αυτή την τελευταία, βλέπουμε πως η αποκοπή της από την εξουσία, που δρα οπωσδήποτε συνεκτικά, την οδηγεί πιο κοντά σε πολιτικές διαφοροποιήσεις που απηχούν τις κατακερματισμένες κοινωνικές δυνάμεις οι οποίες ριπίζονται κάτω από τις γαλάζιες σημαίες της.

Έτσι η «Νέα Δημοκρατία» πιέζεται σε επιλογές ιταλικού τύπου, όπου μια παρόμοια κοινωνική σαλάτα εκφράζεται σε πολλά κόμματα και κομματίδια που συνασπίζονται ως δεξιά πλειοψηφία.

Από μια σκοπιά, λοιπόν, μια πολυδιάσπαση της «Νέας Δημοκρατίας» θα δημιουργούσε για πρώτη φορά κόμματα όπου η πολιτική ιδεολογία θα εξέφραζε με περισσότερη σαφήνεια τα πραγματικά κοινωνικά συμφέροντα και επιδιώξεις της κομματικής πελατείας.

Θα έσπαζε μια μεγάλη παράδοση ποπουλισμού Δεξιάς και Αριστεράς και θα υποχρέωνε και τις άλλες πολιτικές δυνάμεις σε περισσότερες αποσαφηνίσεις.

Μοναδικό εμπόδιο σ' αυτή την φυσική πορεία πολυδιάσπασης είναι ο κ. Καραμανλής, που στα μάτια της Δεξιάς παραμένει πάντα μια «χρυσή εφεδρεία». Και κατά κάποιο τρόπο η πολιτεία του προέδρου δεν φαίνεται να έχει απογοητεύσει τη Δεξιά στο ότι δεν πρέπει να «ποντάρουν» σ' αυτόν ως «έσχατη λύση».

Βέβαια, κακώς θεωρούν πολλοί ότι αυτό είναι αποτέλεσμα των χαρισματικών δυνάμεων του κ. Καραμανλή. Αυτό που κάνει τον κ. Καραμανλή να εμφανίζεται ως συνεκτικός ιστός στα μάτια της Δεξιάς, είναι διότι υπενθυμίζει την ενότητα του κράτους, το οποίο, πάντα ενοποιεί τη Δεξιά, όπως και κάθε άλλο κόμμα εξουσίας.

Έτσι, η πιθανότητα μιας επιστροφής στο κράτος μια και τα ηνία του παρουσιάζονται στα χέρια του κ. Καραμανλή, δρα συνεκτικά στη Δεξιά, σε ένα καθαρά πολιτικό όμως επίπεδο, δηλαδή σε μια εύθραυστη ρευστότητα, όπου όλα είναι δυνατά.

Από μια σκοπιά, λοιπόν, αν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έπειθε για τον υπερκομματικό του ρόλο, θα αποδεσμεύονταν και οι εξελίξεις στους κόλπους της «Νέας Δημοκρατίας».

Η άλλη δυνατότητα προέρχεται από το ΠΑΣΟΚ, όπου ο κ. Παπανδρέου, αν αποφασίσει να συνδιαχειριστεί την διακυβέρνηση με τμήμα της Δεξιάς, θα πετύχαινε το ίδιο αποτέλεσμα.

Το τελευταίο σενάριο «πάσχει» βέβαια και από το γεγονός, ότι παρόμοια επιλογή θα πυροδοτούσε όμοιες διαδικασίες και στους κόλπους του ΠΑΣΟΚ και ο κ. Παπανδρέου έχει αποδείξει ότι είναι γνώστης της σημασίας ενός πειθαρχημένου κομματικού οργανισμού.

Έτσι, λοιπόν, η «κρίση της Δεξιάς» προκύπτει ως κρίση ενός πολιτικού συστήματος που λειτουργεί σε αναντιστοιχία με τις κοινωνικές δυνάμεις. Θα είναι λοιπόν κρίση που θα διαρκεί όσο κόμματα και κοινωνικές δυνάμεις θα βρίσκονται σε σχέσεις αναντιστοιχίας, όσο τα κόμματα δεν θα προωθούν συμφέροντα, αλλά θα γαλβανίζουν προσδοκίες όσο τα κόμματα θα είναι προαγωγοί των ποικίλων συντεχνιασμών και όχι αυθεντικοί εκφραστές συλλογικών συμφερόντων.

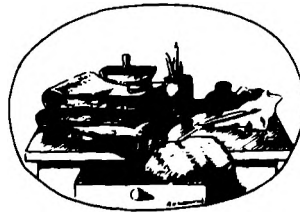
Ας συνηθίσουμε, λοιπόν, η Δεξιά —και όχι μόνο αυτή— να συμβιώνουμε με την κρίση και να προετοιμαζόμαστε για τις διάφορες μορφές της...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΔΗΜ. Σ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΑΝΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ
ΓΙΑ ΜΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΑΘΗΝΑ 1983

... Η ελληνική Διοίκηση είναι άρρωστη βαρεια. Καμιά βελτίωσή της δεν είναι δυνατή, γιατί το σημερινό σύστημα είναι από τη βάση τους σαθρό και η διάλυση έχει προχωρήσει τόσο ώστε χρειάζεται να αποτολμηθεί επιτέλους η ριζική ανανέωση: μια νέα Διοίκηση επάνω σε εντελώς νέες βάσεις. Πρέπει να αναγνωρισθεί η ιδιοτυπία της Διοίκησης και να τεθεί τέρμα στην εξευτελιστική υποταγή της στην πολιτική εξουσία. Την υποταγή πρέπει να διαδεχθούν σχέσεις συνεργασίας ισοτίμων εταίρων με την προϋπόθεση βέβαια ότι θα σφυρηλατηθεί και θα πρυτανεύσει ένα νέο διοικητικό ήθος όπου κυρίαρχη θέση θα έχει η πιστότης προς την κυβέρνηση και όλες τις διαδοχικές κυβερνήσεις. Όταν τέτοιες σχέσεις υπάρξουν θα μπορέσει να δημιουργηθεί Διοίκηση επιλέκτων σε όλα τα επίπεδα, όπου το χρέος θα παλινорθωθεί και όπου κρίσιμο ρόλο θα παίζει μια νέα κατηγορία υπαλλήλων υψηλής αρμοδιότητας και ευθύνης: οι Δημόσιοι λειτουργοί...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΑΕΒΕ

Νικηταρά 2-Αθήνα Τ.Τ.142

Τηλ. 36.22.496-36.09.150

Πολιτικό κλίμα «εκτός των τειχών»

του Χρήστου Καρανίκα

Τον τελευταίο καιρό παρουσιάζονται αρκετές περιπτώσεις αναζητήσεων αυτόνομης πολιτικής έκφρασης σε πολλές επαρχιακές πόλεις. Για πρώτη φορά, πιθανόν, μεταπολεμικά σε διάφορους χώρους και σε διάφορες πόλεις, τις περισσότερες φορές ανεξάρτητα ή μια από την άλλη, εμφανίζονται εκδηλώσεις αυτόνομης πολιτικής παρουσίας. Κάπου φαίνεται πως στην επαρχία αμφισβητούν την ικανότητα των γνωστών σχημάτων, από την παραδοσιακή αριστερά ως την παραδοσιακή δεξιά, με το ίδιο το ΠΑΣΟΚ στο μέσο, να τους καλύψει στις σημερινές πολιτικές τους αναζητήσεις.

Σε άλλη πόλη οι εκδηλώσεις παίρνουν τη μορφή στενών συνδικαλιστικών κινήσεων, κάποιες έδρες στους καθηγητές μέσης εκπαίδευσης τοπικά, ή στο τεχνικό επιμελητήριο, στους γεωπόνους ή στην τοπική αυτοδιοίκηση και στην οικολογική παρουσία, την προστασία του περιβάλλοντος από την αυθαίρετη εγκατάσταση της βιομηχανικής περιοχής ή τον έλεγχο των βιομηχανιών που μολύνουν. Η ιδιαίτερη σημασία των κινήσεων αυτών βρίσκεται ακριβώς στο γεγονός ότι έχουν παρουσιασθεί και τίποτα άλλο. Από τη βάση, από τους άμεσα ενδιαφερόμενους, ξεκίνησαν οι διάφορες δραστηριότητες ψάχνοντας τις μορφές αλλά και το περιεχόμενο της πολιτικής τους πρακτικής.

Η Αθήνα, το κέντρο της όλης ζωής του τόπου, από όπου όλοι περίμεναν το «φώς» ως τελευταία, αμφισβητείται στην πεμπτούσια της ύπαρξής της. Η πολιτική παρουσία όλων, ακόμα και στις λεπτότερες αποχρώσεις της, εκπήγαζαν από την πρωτεύουσα από την οποία αντλούσαν κάθε πτυχή της πρακτικής της. Στις μέρες μας για πρώτη φορά αμφισβητείται, στο σύνολό της, η εξάρτηση από την πρωτεύουσα, αμφισβητείται η ίδια η ιδεολογία που έφερε η Αθήνα στη μεταπολεμική εποχή, το καταναλωτικό πρότυπο, με τις πολυκατοικίες και το πλαστικό. Και, φυσικά, η αμφισβήτηση έφθασε ως τη ρίζα της, τις πολιτικές δυνάμεις που έθρεψαν θετικά ή αρνητικά την ιδεολογία αυτή, από την παραδοσιακή αριστερά ως την παραδοσιακή δεξιά.

Η έκφραση της αμφισβήτησης έχει αρχίσει λίγο καιρό πριν με τη μορφή της έκδοσης τοπικών περιοδικών —που φθάνει ως τις συνοικίες της πρωτεύουσας και που έχουν την ίδια ακριβώς λειτουργικότητα και τη δημιουργία μορφωτικών συλλόγων. Στο τελευταίο η παρέμβαση του ΚΚΕ επηρέασε σε μεγάλο βαθμό και σε πολλές πόλεις τις εκδηλώσεις, χωρίς όμως και να τις προκαθορίσει απόλυτα. Οι σύλλογοι τις περισσότερες φορές σημαίνουν την αναζήτηση της παράδοσης με την έννοια της ρίζας για τους μετανάστες στις πόλεις.

Γι' αυτό και συνοδεύονται με την έκφραση ανασύνδεσης των δεσμών με το χωριό, το δημοτικό τραγούδι, τις παραδόσεις και τα έθιμα, δένοντάς τα στη νέα ζωή τους, αλλά και αλλάζοντας το καταναλωτικό πρότυπο της Αθήνας.

Φυσικά όλες αυτές οι αναζητήσεις έρχονται, και δεν είναι τυχαίο αυτό, σε μια εποχή που καμιά πολιτική δύναμη από τις παραδοσιακές δεν μπορεί να προσφέρει κάποια λύση στη σημερινή πολιτική, κοινωνική και οικονομική κρίση. Έτσι, πιστεύουν πως μέσα από την αυτόνομη δράση τους, έστω και αν σε πολλές περιπτώσεις δεν την ονομάζουν καν αυτονομία, μπορούν να βρουν νέες μορφές έκφρασης. Στη Λάρισα, που πιθανόν έχουν προχωρήσει περισσότερο οι πρωτοβουλίες αυτές παρουσιάστηκαν δύο εκδηλώσεις τον τελευταίο καιρό:

η δημοσίευση ενός κειμένου για την καθιέρωση της απλής αναλογικής, χωρίς τη μεσολάβηση ή την καθοδήγηση κανενός κόμματος

η πραγματοποίηση μιάς σύσκεψης, περισσοτέρων από πενήντα, ανεξάρτητων αριστερών με σκοπό την κοινή αυτόνομη παρουσία στην περιοχή τους.

Οι δυο αυτές εκδηλώσεις είχαν άμεσο και σημαντικό αντίκτυπο στην πολιτική ζωή της πόλης. Η έκκληση για την απλή αναλογική, παρ' όλο που δημοσιεύτηκε με την υπογραφή μόνο σαράντα προσώπων, συζητήθηκε αρκετά. Ακόμα και σε συνελεύσεις μορφωτικών συλλόγων που ελέγχονται απόλυτα από το ΚΚΕ και το ΠΑ-

ΣΟΚ, έφεραν το θέμα της έκκλησης αναγκάζοντας τους κομματικούς «παράγοντες» να δυσκολευτούν στη διατήρηση της «γραμμής». Όχι και τόσο ξαφνικά στη μικρή αυτή πόλη, αλλά ξαφνικά για παρόμοια πρωτοβουλία, διαπίστωναν οι κομματικοί παράγοντες πως ξεπηδούν και άλλες δυνάμεις που θέτουν το πρόβλημα της απλής αναλογικής σε ευρύτερες διαστάσεις: όχι μόνο ως προεκλογική διακήρυξη του κυβερνώντος κόμματος, αλλά περισσότερο για τη γνησιότερη έκφραση όλων και την αποκατάσταση δημιουργικού διαλόγου που θα επιτρέψει την αντιμετώπιση της σημερινής κρίσης, μέσα από την τριβή και όχι την αναμέτρηση.

Στη σύσκεψη τα προβλήματα που συζητήθηκαν ήταν περισσότερα και οι απόψεις που διατυπώθηκαν πιο ουσιαστικές. Στην πραγματικότητα, οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, αναγνώριζαν πως φέρουν μια άλλη ποιότητα ζωής, έναν άλλο τρόπο πολιτικής πρακτικής που ξεφεύγει από τους παραδοσιακούς. Τα «πενήντα» αυτά άτομα αποφάσισαν να υπάρχουν πολιτικά μέσα από την αυτονομία τους σε κάθε κλάδο και σε κάθε χώρο. Γιατί γνωρίζουν πως δεν μπορεί να υπάρξει αυτόνομη πολιτική παρουσία με την ύπαρξη χαρισματικού ηγέτη που ξεφεύγει από κάθε κριτική και μετατρέπεται σε λαϊκιστική φυσιογνωμία. Η επικάλυψη είναι στις περιπτώσεις αυτές αναπόφευκτη. Όπως είναι αναπόφευκτη η επικάλυψη με την αποδοχή της κομματικής συγκεντρωτικής εξουσίας σε κάθε εκδήλωση.

Οι λεπτομέρειες και η συζήτηση που ακολούθησε έδειξαν και το επίπεδο και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν παρόμοια βήματα όταν ψηλαφητά ψάχνουν το δρόμο τους. Οι εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν είχαν το χαρακτήρα της προσωρινής ενημέρωσης, ώστε να αποφασίσουν όλοι μαζί την ύπαρξή τους και μετά να συνεχίσουν. Έτσι αποφάσισαν να υπάρχουν πολιτικά με πρώτες εκδηλώσεις τους: τη δημιουργία πολιτικού ομίλου και την έκδοση περιοδικού. Για τους σκοπούς αυτούς εξέλεξαν και από μία πενταμελή επιτροπή. Ταυτόχρονα για να προσδιορίσουν και την πολιτική τους παρουσία αποφάσισαν να κάνουν μια ημερίδα ως τις αρχές Απριλίου για πιο συγκεκριμένη πολιτική δράση κατά το μέα.

Το κλίμα και η ατμόσφαιρα των συζητήσεων στη σύσκεψη, που κράτησε γύρω στις πέντε ώρες, έχει ιδιαίτερη σημασία. Οι διαφορετικές απόψεις, και ήταν πολλές, δεν αντιμετωπίστηκαν αφοριστικά και ανταγωνιστικά, αλλά εποικοδομητικά, κάτι που μόνο όσοι παρακολούθησαν τη σύσκεψη μπορούν να αντιληφθούν. Από την άλλη πλευρά οι πολιτικές τους αποφάσεις δεν αίρουν παρά αντίθετα ενισχύουν την αυτονομία κατά κλάδο. Ιδιαίτερα η συνδικαλιστική δράση θα συνεχίζεται, και ίσως πιο έντονη τώρα, με τη μόνη γνωστοποίηση στη συντονιστική επιτροπή. Και όταν σε κάποιο κλάδο θεωρήσουν πως επιβάλλεται η συμπάρασταση ή η κινητοποίηση και άλλων κλάδων, τότε θα γίνεται έκκληση στους άλλους κλάδους. Ως τώρα οι διάφοροι κλάδοι με την αυτόνομη παρουσία και δράση απέκτησαν την πρακτική τους πείρα, για ποιό λόγο, λοιπόν, να την απεμπολήσουν στο όνομα κάποιας κοινής κινητοποίησης, δεσμευτικής ίσως. Αυτή ήταν μια άποψη που ακούστηκε αρκετά στη σύσκεψη.

Το αποτέλεσμα της αυτόνομης παρουσίας και πολιτικής έκφρασης στις επαρχιακές πόλεις κανείς μάλλον δεν μπορεί να το προβλέψει. Το γεγονός όμως πως παρουσιάζονται παρόμοιες αμφισβητήσεις στην πολιτική μας ζωή αποτελεί νέο στοιχείο που όλοι ίσως πρέπει να συνεκτιμήσουν. Άλλωστε, αν στους ανεξάρτητους αριστερούς και σε μια μόνο πόλη έγιναν αυτά τα βήματα, οι ζυμώσεις και οι διεργασίες παρουσιάζονται και σε άλλες δυνάμεις. Δεξιά του ΠΑΣΟΚ, στον παλιό χώρο του κέντρου, πληθαίνουν οι περιπτώσεις πρωτοβουλιών, περιορισμένων ακόμα, για αυτόνομη παρουσία τους στις διάφορες πόλεις. Πως θα συνεχίσουν την πρακτική τους αυτή, είναι άλλο πρόβλημα που θα δώσει τη λύση του το μέλλον.

□

ΕΝΤΟΣ ΕΚΤΟΣ & ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΑΚΤΥΛΙΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΪ ΤΙΧΟΝΟΦ. Ο πρώτος σοβιετικός πρωθυπουργός που επισκέφθηκε την Ελλάδα —που ανήκει στους Έλληνες αλλά απ' ό,τι φαίνεται ανήκει και στον μοιρασμένο κόσμο— έχει πια γυρίσει στην πατρίδα του. Υποδοχή Νικολάι Τίχονοφ στο Σύνταγμα. Ο λαϊκός υποδοχιάρχης κόντεψε να τα κάνει μούσκεμα. Είχε παρατάξει τον κόσμο ένθεν και εκείθεν του Αγνώστου. Η πομπή όμως που ήρθε από Συγγρού-Αμαλίας δεν πέρασε μπροστά από τον Άγνωστο. Μόλις έφτασε στο ύψος του Αγνώστου έστριψε αριστερά και κατηφόρισε την Όθωνος. Όπως ορίζει η Τροχαία. Στη «Μεγάλη Βρετανία» έφτασε από την πλατεία και το ανηφοράκι της Γεωργίου. Όλη αυτή τη διαδρομή την είχε αφήσει ακάλυπτη ο λαϊκός υποδοχιάρχης. Δεν είχε επιλεγεί μεταξύ Ι.Χίδων. Δεν ήξερε από κανονισμούς κυκλοφορίας. Ήταν βέβαια ψύχραιμος. Μόλις πήρε χαμπάρι την εξέλιξη των πραγμάτων κίνησε τον κόσμο προς την «Μεγάλη Βρετανία»... εκ των άνω.

Η ιστοριούλα αυτή —μικρό ανεπίσημο και παραλειπόμενο— της επίσκεψης Τίχονοφ, είναι χαρακτηριστική —ιδιαίτερα από μια πλευρά της. Μέσα στις πολλές εκατοντάδες των διατεταγμένων στα λάθος πεζοδρόμια συγκαταλέγονταν και πολλοί Ι.Χίδες. Αυτοί όλοι ήξεραν. Ήξεραν από κανονισμούς της κυκλοφορίας. Κι όμως άφησαν τον ανίδεο να τους ρυθμίσει— για λίγα έστω αυτή τη φορά λεπτά της ώρας —τη δράση. Τη δράση —ευτυχώς— σ' ένα ζήτημα που δεν έκρινε τη μοίρα του λαού. Τη μοίρα τους.

ΚΕΝΤΡΑ Ελευθέρων Σπουδών. Μηνύθηκαν πάλι 25. Για απάτη, γράψανε οι εφημερίδες. Υπόσχονταν —λέει— πτυχία, ενώ απλά πιστοποιητικά μόνο έχουν δικαίωμα να δίνουν. Πιστοποιητικά παρακολούθησης.

Τι θα γίνει τώρα με τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών; Ύστερα απ' αυτή τη φασαρία —σωστή αντιδιαφήμιση— θα τους απομείνουν σπουδαστές; Ύστερα από τις μηνύσεις, τις κατηγορηματικές ανακοινώσεις του υπουργείου Παιδείας, την ευρεία δημοσιότητα των σχετικών ειδήσεων δεν θα λακίσουν οι χθεσinoί αφελείς; —Τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών —μου είπε φίλος καλός και πολύπειρος σ' ό,τι

έχει σχέση με ανθρώπινη συμπεριφορά— είναι απρόσβλητα, όπως ο Όλυμπος. Ακατάβλητα, όπως ο Κίσσαβος. Αθάνατα όπως η Ελλάδα που ποτέ δεν πεθαίνει. Στη ζωή δεν επιβάλλεται το σωστό. Στη ζωή επιβάλλεται το αναγκαίο και το βολικό.

Τα «Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών» βολεύουν τους πελάτες τους. Οι πελάτες τους εξασφαλίζουν από τα Κ.Ε.Σ. τον τίτλο του σπουδαστή απαραίτητο όρο για την κοινωνική συγκατάβαση με την οποία επικυρώνεται η μετάθεση κάθε λογής υποχρέωσης —του σπουδαστή— στο αόριστο μέλλον. Τα Κ.Ε.Σ. είναι αναγκαία και βολικά για τους γονείς των σπουδαστών τους. Χάρη σ' αυτά μπορούν να λένε —σε κάθε τρίτο— πως τα παιδιά τους σπουδάζουν. Μην το υποτιμάς αυτό. Δεν ξεμπερδεύουν μόνο από ενοχλητικές ερωτήσεις. Βολεύουν —το κυριότερο— τις κάθε λογής ενοχές τους. Τα Κ.Ε.Σ. βολεύουν τους ιδιοκτήτες τους. Τους εξασφαλίζουν όχι μόνο —μπόλικά συνήθως— χρήματα μα και μια —αναγκαία— ιδιότητα. Οι ιδιοκτήτες των Κ.Ε.Σ. περνούν για σχολάρχες π.χ. ο κύριος Σιότροπος. Τα Κ.Ε.Σ. είναι αναγκαία και βολικά και για τους —ωρομισθίους κατά κανόνα— καθηγητές τους. Οι καθηγητές κερδίζουν κάποια χρήματα. Οι καθηγητές —το κυριότερο— εξασφαλίζουν προβολή και αυριανούς πελάτες για το ιδιαίτερό τους επάγγελμα.

Τα Κ.Ε.Σ. είναι αναγκαία και βολικά —μην δίνεις σημασία στις αυστηρές ανακοινώσεις του υπουργείου— για το κράτος. Τι θα έκανε το κράτος, χωρίς τα Κ.Ε.Σ., τους χιλιάδες των νέων που απομένουν εκτός των τειχών της ανωτάτης παιδείας; Τα Κ.Ε.Σ. απασχολούν τελικά τους νέους αυτούς που —όπως δεν σπουδάζουν και όπως δεν δουλεύουν— θα ήταν διαφορετικά βραχνάς, μπελάς και κίνδυνος γι' αυτό που ονομάζεται «κοινωνική γαλήνη». Τα Κ.Ε.Σ. είναι βολικά και για την ΚΝΕ. Βρίσκει και οργανώνει νεολαία. Ακτιβισμός. Σύνθημα δράσης: «αναγνώριση» σπουδών και πτυχίων. Σύνθημα ζύμωσης: «ανωτατοποίηση». Παρεμβαίνει και ο Ρήγας: Αυτονομία του μαζικού κινήματος. Ποιος απομένει που να έχει συμφέρον να κλείσουν τα «Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών»; Κανένας.

«ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ» Μεταδόσεις.

«Απευθείας» τηλεοπτικές μεταδόσεις ποδοσφαιρικών αγώνων. Ακούγονται —ενίοτε— εκπληκτικά σχόλια του μεταδίδοντος. Μετάδοση αγώνα Ελλάδας-Λαϊκής Δημοκρατίας Γερμανίας. Σχόλιο, όπως το άκουσε και το έγραψε ο «συλλέκτης» της «Αυγής»: —«Ο στίβος ήταν απροκάλυπτα και απροσχημάτιστα κακός».

Η αθλητική δημοσιογραφία —φωνή και πένα— συνηθίζει πράγματι να σκαρώνει κάπου κάπου άγριες φάρσες σε βάρος των λέξεων και των εννοιών της ελληνικής γλώσσας.

—«Εσφαγιάσθη η Σαφράμπολη», ωριόταν —προ ετών— οκτάστηλος πρωτοσέλιδος τίτλος αθλητικής εφημερίδας. Πρόσφατα οι «διαδρομιστές» της «Μεσημβρινής» δημοσίευσαν μια μικρή αναδρομική συλλογή:

—«Η Κατσικαδέλη νικήτρια των ανωμάτων γυναικών»

—«Ο μουγγός άφησε άφωνο το Περιστέρι»

—«Ο Άγιος Ιερόθεος γονάτισε την Αγία Ελεούσα»

ΦΟΡΕΙΣ. «Οι μαζικοί φορείς των Πατησίων απαιτούν να γίνει χώρος πράσινου το κτήμα Δρακόπουλου». «Ο εθνικός φορέας υγείας παραπέμπεται στις ελληνικές καλένδες». «Ψηφίστηκε ο νόμος για τον φορέα των δημοσίων έργων». «Οι μαζικοί φορείς του Ζωγράφου πραγματοποίησαν συγκέντρωση κατά των βάσεων». «Εκπροσώπους πενήντα φορέων ενημέρωσε στον «Ακάδημο» το προεδρείο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών». «Την ίδρυση ενιαίου φορέα ακτοπλοΐας προτείνουν αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες». «Δεν μπορώ να πάρω θέση πριν αποφασίσει ο φορέας μου».

Έρχεται με το δικίο του —ύστερα από αυτά κι από άλλα παρόμοια— κι ο μαγαζάτορας του θορυβοποιού μπουζουκτσίδικου του Γαλατσίου —που απειλείται με κλείσιμο γιατί δεν αφήνει την ύπερθεν πολυκατοικία να κλείσει μάτι— και δηλώνει στους «Ρεπόρτερς» της ΕΡΤ-2:

—Δεν νομίζω ότι φορείς που συντηρούν πενήντα οικογένειες μπορεί να κλείσουν».

ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ. Και να 'χει συμπέσει κι η απεργία των ταξιτζήδων. Πώς ν' ανέβει κανείς στο βουνό με τέτοιο παλιόκαιρο;

ΤΥΠΟΣ

και τώρα,
στο
Χρηματιστήριο..

του Στέλιου Κούλογλου

ΤΑ ΠΑΡΑΛΟΓΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ

● Τα όρια των εκδοτικών φιλοδοξιών και αιτημάτων, όπως διατυπώνονται μέσα από ένα έγγραφο που απευθύνεται προς τον πρωθυπουργό: ρύθμιση των δανείων και υποχρεωτική διαφήμιση των —ήδη ελλειμματικών— Δημοσίων Υπηρεσιών και μάλιστα σε ένα ορισμένο ύψος! Τουλάχιστον από το έγγραφο που έχουμε στα χέρια μας, λείπουν όλα αυτά που θα μπορούσαν να βοηθήσουν ουσιαστικά (εκτός ίσως από το σωστό αίτημα της περικοπής των τηλεοπτικών διαφημίσεων) και μακροπρόθεσμα τον Τύπο: η βελτίωση του συστήματος της διανομής, η αποσαφήνιση του καθεστώτος των «πρωινών» και των «απογευματινών» εφημερίδων, η ίδρυση της Δημοσιογραφικής Σχολής, ένας νέος Νόμος για τον Τύπο και τόσα άλλα.

Φυσικά, επειδή τα πράγματα δεν λέγονται με το όνομά τους, από καμία πλευρά, τίποτα δεν έχει γίνει από τότε

που στάλθηκε το υπόμνημα, μέχρι σήμερα. Εκτός από την απόφαση για την περικοπή της εισφοράς υπέρ του Ταμείου Εργατών Τύπου, από 7% σε 3%...

της Σόνιας Μητράλη

Αθήναι, 6 Σεπτεμβρίου 1982
ΚΥΡΙΟΝ
ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΕΝΤΑΥΘΑ

Κύριε Πρόεδρε,

Μετά την εκδήλωση στον χώρο του Τύπου της άνευ προηγουμένου κρίσεως, για την οποία τόση συζήτηση έχει ήδη διεξαχθεί, πιστεύω ότι είναι υποχρέωσή μας να σας υποβάλουμε τα κατωτέρω θέματα, των οποίων την ρύθμιση θεωρούμε απαραίτητη για να αρχίσει η εξυγίανση των εφημερίδων.

Τα θέματα αυτά είναι τα εξής:

1. Καθορισμός του επιτοκίου, προκειμένου για τον πάσης φύσεως δανεισμό των εφημερίδων, στο ύψος του 10%.
2. Περιορισμός της εισφοράς υπέρ του Ταμείου Εργατών Τύπου από 7% επί της τιμής πώλησής των εφημερίδων, σε 2% (ύψος στο οποίο ανήρχετο μέχρι την 31.7.1981).
3. Κατάργηση του ανωτάτου ορίου προεξοφλήσεως γραμματίων από διαφημιστική δραστηριότητα.
4. Δανειοδότηση των εφημερίδων για να επιτευχθεί ο τεχνολογικός εξοπλισμός τους με εγγύηση επί των νέων μηχανημάτων, διάρκειας εξοφλήσεως 10ετή με δύο χρόνια χάρη και επιτόκιο 10%.
5. Απαγόρευση διαφήμισης από την τηλεόραση της πάσης φύσεως ειδών πολυτελείας όπως καθορίζονται από τις σχετικές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Εμπορίου.
6. Διαφημιστική προβολή του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας μέσω των εφημερίδων υπό την έννοια ότι οι ανωτέρω φορείς θα πρέπει κατ'έτος να πραγματοποιούν διαφημιστική δαπάνη ορισμένου ύψους, την οποία θα επιμερίζουν μεταξύ των πρωινών και των απογευματινών εφημερίδων, κατά τρόπο που θα ενισχύει περισσότερο τις πρωινές.

Πιστεύοντας ότι χωρίς την ρύθμιση των ανωτέρω θεμάτων κάθε προσπάθεια της Κυβερνήσεως αλλά και των εφημερίδων για εξυγίανση του κυκλώματος του Τύπου, θα αποβεί μάταιη και γνωρίζοντας το σχετικό προσωπικό σας ενδιαφέρον, θα σας παρακαλούσαμε να ορίσετε τα αρμόδια πρόσωπα με τα οποία θα πρέπει να συζητηθούν οι λεπτομέρειες ρυθμίσεως των θεμάτων αυτών.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ
Ο ΤΑΜΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΙΑΜΑΝΤΑΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΟΜΦΕΡΑΤΟΣ

ΠΑΡΑ τις αντιφατικές φήμες που κυκλοφόρησαν τα γεγονότα έγιναν λίγο πολύ γνωστά. Στην Ένωση Ιδιοκτητών οι κ. Αθανασιάδης («Βραδυνή») και Μπόμπολας («Έθνος») πρότειναν οι εφημερίδες να γίνουν 25 δραχμές. Ο κ. Λαμπράκης πρότεινε «αν είναι να ανέβει να πάει 30» και υπογράφηκε ένα πρωτόκολλο που πρόβλεπε ανάμεσα σε άλλα να μην διαφημισθούν οι εφημερίδες. Η «Μεσημβρινή» το υπέγραψε με επιφύλαξη σ' αυτό το σημείο και έκανε τηλεοπτική διαφήμιση, που προκάλεσε την ραδιοφωνική διαφήμιση των υπόλοιπων. Ο κ. Τεγόπουλος της «Ελευθεροτυπίας», τον οποίο η «Βραδυνή» κατηγορήσε ως πρωταγωνιστή της αύξησης, το θεώρησε ως παραβίαση της συμφωνίας αλλά στη συνέχεια κατηγορήσε τις εφημερίδες ότι υπομονεύουν την εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ, λοιπόν, και πέρα από την απώλεια της όποιας αξιοπιστίας οι περισσότεροι από τους εκδότες αντιμετωπίζουν με επιτακτικό τρόπο το πρόβλημα της επιβίωσης των εφημερίδων τους. Περισσότερο απ' όλους οι έχοντες ήδη προβληματικές επιχειρήσεις και λιγότερο αυτοί που είχαν μέχρι τώρα ορισμένα κέρδη τα οποία θα μειωθούν ή θα εκλείψουν μετά την πρόσφατη αύξηση της τιμής του χαρτιού και γενικότερα την άνοδο του κόστους παραγωγής των εφημερίδων. Ορισμένοι αντιτείνουν εδώ, ότι τα προηγούμενα χρόνια πολλοί εκδότες κατάφεραν να πλουτίσουν και να δημιουργήσουν νέες επιχειρήσεις (ανεξάρτητες λίγο πολύ από τις εφημερίδες) με τα κέρδη που είχαν και τα δάνεια που πήραν, τα οποία πολύ λίγο χρησιμοποίησαν για την βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των εφημερίδων τους. Κάτι τέτοιο είναι για πολλές περιπτώσεις αλήθεια. Όμως η περίοδος των «παχιών αγελάδων» έχει περάσει οριστικά στην ιστορία και αυτό επιβεβαιώνεται και από τα πορίσματα του οικονομικού ελέγχου των εφημερίδων, που δόθηκαν πρόσφατα στη δημοσιότητα από την κυβέρνηση.

ΕΤΣΙ οι δρόμοι που ανοίγονται είναι πολύ συγκεκριμένοι:

Ο ΠΡΩΤΟΣ είναι η συνέχιση της δανειοδότησης από την κυβέρνηση, αν η τελευταία το θελήσει. Μια άλλη λύση θα ήταν η περικοπή των υπόλοιπων εξόδων, δηλαδή η μείωση των πολυσέλιδων (κάτι που προτείνει εδώ και αρκετό καιρό η «Αυριανή», με μπόλικη δόση... υποκειμενισμού) και η περικοπή των αμοιβών του προσωπικού, τα πολυσέλιδα όμως, πέρα από το γεγονός ότι αποτελούν μια γενικότερη τάση

του Τύπου σε παγκόσμια κλίμακα (για τα δεδομένα του οποίου οι ελληνικές εφημερίδες είναι... Αιριανές στον αριθμό των σελίδων), αποτελούν στοιχείο του συνεχιζόμενου —και συνεχώς οξυνόμενου— ανταγωνισμού μεταξύ των εφημερίδων.

Η ΠΕΡΙΚΟΠΗ των μισθών, προϋποθέτει αρκετές συγκρούσεις, τουλάχιστον με τους συντάκτες και θα απαιτηθεί χρόνος, για να φέρει αποτελέσματα. Και προς το παρόν τουλάχιστον, τη νύφη θα πληρώσουν οι τεχνικοί Τύπου. Το επίδομα του 7% επί της τιμής των εφημερίδων, που νομοθετήθηκε μετά την απεργία του καλοκαιριού του 1981, πρόκειται μετά από σχετικό αίτημα της Ενώσεως Εκδοτών (δες σε άλλες στήλες) να περικοπεί στο 3%, μετά από σύμφωνη γνώμη του πρωθυπουργού. Αυτό θα επιφέρει κέρδος 1 δρχ. για κάθε πωλούμενο φύλλο, ποσόν όχι ευκαταφρόνητο αλλά όχι και αρκετό για τη λύση του οικονομικού προβλήματος. Απομένει λοιπόν η συνέχιση της δανειοδότησης. Η μέχρι τώρα όμως στάση της κυβέρνησης, κάθε άλλο παρά προδικάζει την αίσια έκβαση των όποιων σχετικών αιτημάτων.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ έδωσε στη δημοσιότητα τα πορίσματα του οικονομικού ελέγχου των εφημερίδων, αλλά μόνο μετά τη σχετική ερώτηση του τέως βουλευτή κ. Χονδροκούκη, οπότε ήταν αναγκασμένη να το κάνει. Παρ' ότι όμως η ερώτηση έγινε με

αφορμή τις φήμες για τη δανειοδότηση εφημερίδων από το ΠΑΣΟΚ, στη δημοσιότητα δόθηκαν, αυτά που είχαν... δοθεί από την κυβέρνηση της «Νέας Δημοκρατίας». Το συμπέρασμα είναι ότι η κυβέρνηση αντιμετωπίζει το θέμα με εμφανές κόμπλεξ και ενοχές, πράγμα άλλωστε φυσικό, αφού όλα δόθηκαν κρυφά, χωρίς καμιά διαφορά —στην μεθοδολογία— από τα μυστικά κονδύλια της δεξιάς. Η μόνη διαφορά είναι ότι τώρα επιδοτούνται ορισμένες μόνο, συμπαθείς εφημερίδες ενώ επί «Νέας Δημοκρατίας» τη μερίδα του λέοντος είχαν εισπράξει οι τότε αντιπολιτευόμενες —και βέβαια η «Βραδυνή».

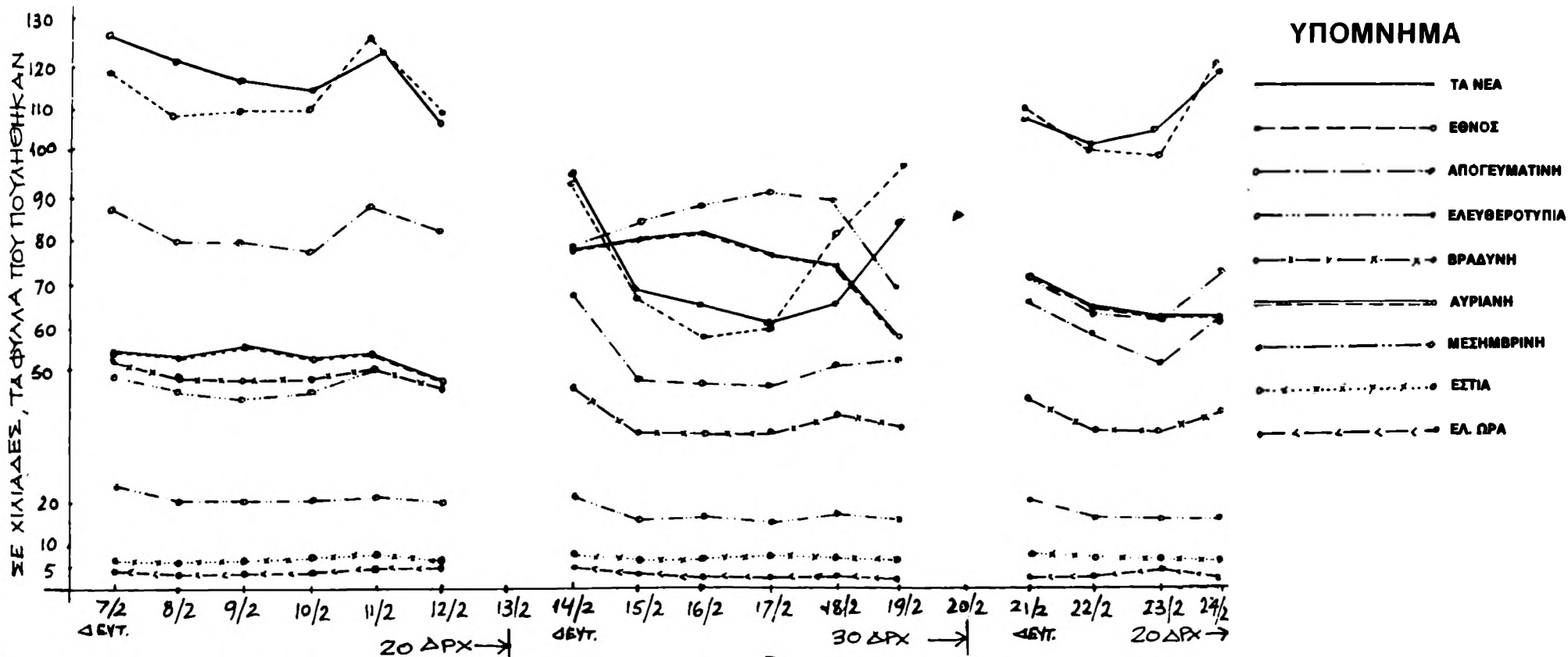
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ του κόμπλεξ ίσως είναι το μικρότερο. Το βαθύτερο ερώτημα είναι αν η κυβέρνηση σκοπεύει πράγματι να βοηθήσει τις εφημερίδες και τότε με ποιά μέσα —ορθόδοξα— πρέπει να το κάνει.

ΓΕΓΟΝΟΣ είναι ότι το τελευταίο διάστημα έγιναν από πλευράς κυβερνητικού κόμματος, αρκετές προσπάθειες για τη δημιουργία μιας λαϊκής απογευματινής εφημερίδας, που χωρίς να είναι κομματικό όργανο του ΠΑΣΟΚ, θα εκφράζει έγκυρα την κυβερνητική πολιτική χωρίς τις «υπονομεύσεις» των φιλικών εφημερίδων μεγάλης κυκλοφορίας. Η πρώτη προσπάθεια, της οποίας ηγείτο ένας γεν. γραμματέας Υπουργείου και προσωπικός φίλος του κ. Α. Παπανδρέου δεν είχε αίσιο τέ-

λος. Την ίδια τύχη είχε μια δεύτερη απόπειρα, εκδότης της οποίας φιλοδοξούσε να είναι ο σημερινός ιδιοκτήτης... ολιγοσέλιδης απογευματινής. Και οι πληροφορίες επιμένουν για μια τρίτη με επικεφαλής τον εκδότη του «Ταχυδρόμου» του Βόλου, ο οποίος —λέει— πήρε υψηλότερο δάνειο 200 έως 600 (;) εκατ. δραχμών.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ όμως για τις κυβερνητικές προθέσεις υπάρχουν πολλές: Η κυβέρνηση έχει προχωρήσει στην συγκεντροποίηση των πηγών πληροφόρησης: Οι κυβερνητικοί αρμόδιοι έχουν γίνει δυσεύρετοι, (πολύ περισσότερο από τις εποχές της Ν.Δ.) για τη λήψη πληροφοριών ή τη συνομιλία με δημοσιογράφους. Οι «ειδήσεις» διοχετεύονται όχι μόνο στον επαρχιακό, αλλά και στον Αθηναϊκό Τύπο, με τα δελτία του Αθηναϊκού πρακτορείου, και τον οργανωτικό έλεγχο ανέλαβε πρόσφατα μια τριμελής κυβερνητική επιτροπή. Έτσι παρ' ότι η κυβέρνηση, λόγω εκδοτικής αδυναμίας έχει σήμερα την πρωτοβουλία των κινήσεων, πολύ λίγα αναμένεται να πράξει. Όχι μόνο στον τομέα της οικονομικής ενίσχυσης των εφημερίδων που πρέπει να γίνει —αν γίνει— ανοικτά και δημόσια, αλλά και σε άλλους τομείς, που θα μπορούσαν πράγματι να βελτιωθούν, όπως η βελτίωση της Διανομής, η περικοπή των τηλεοπτικών διαφημίσεων κτλ.

Η ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ/ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΑ ΣΤΗΜΑ 7/2-24/2/1983

Ο πίνακας δείχνει τις μεταβολές στις πωλήσεις των απογευματινών εφημερίδων την προηγούμενη εβδομάδα από την αύξηση της τιμής (7/2 - 13/2), την εβδομάδα της αύξησης (14/2 - 20/2) και την επόμενη εβδομάδα που ορισμένες εφημερίδες επέστρεψαν στις 20 δρχ.

Οι αριθμοί δείχνουν τα φύλλα που πωλήθηκαν σε χιλιάδες, ενώ τα στοιχεία της τελευταίας εβδομάδας είναι από τις 4 πρώτες ημέρες.

αντι
Ο 16ος τόμος του ANTI
εξάμηνο 1982
(τεύχη 196 - 208)

Εξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Η υποχώρηση της κυκλοφορίας οφείλεται καθαρά σε λόγους οικονομικούς.

Ο «ΠΟΛΕΜΟΣ των έξι ημερών που συγκλόνισαν τον ελληνικό Τύπο» τελείωσε. Η «μάχη του δεκάρικου» ούτε «νίκη των αναγνώστών» είναι, ούτε «λύση» των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο Τύπος αποτελεί. Οι εκδότες προσπάθησαν να κερδίσουν ο καθένας για λογαριασμό του ό,τι περισσότερο μπορούσε και να προετοιμασθούν με «λαϊκά» επιχειρήματα για την επόμενη περίοδο.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΗΚΕ για μια ακόμη φορά η αναξιοπιστία των εφημερίδων και ο ενδοεκδοτικός ανταγωνισμός εκφράσθηκε και πάλι. Το ΑΝΤΙ έχει ασχοληθεί αρκετές φορές με τα θέματα του Τύπου. Πιστεύουμε όμως ότι αποτελεί ένα κρίσιμο και ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα με ευρύτερες πολιτικές διαστάσεις, τόσο για τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, όσο και για το ρόλο και τη λειτουργία του ως μηχανισμού διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ του διευθυντή της απογευματινής εφημερίδας «ΕΘΝΟΣ» κ. Αλέκου Φιλιππόπουλου, που δημοσιεύουμε στη συνέχεια και οι απόψεις που διατυπώνονται σ' αυτή είναι χαρακτηριστικές για το πώς αντιμετωπίζει μια πλευρά, α-

πό το χώρο των ονομαζόμενων «δημοκρατικών» εφημερίδων, μια σειρά από προβλήματα του Τύπου. Είναι ενδεικτική ακόμη για το πώς θέτει το πρόβλημα των πρόσφατων εξελίξεων στον Τύπο, με τη «μάχη του δεκάρικου», αλλά και το πώς αντιμετωπίζει ο κ. Α. Φιλιππόπουλος θέματα όπως την πρόσφατη απεργία στο «Ε», τη στάση της κυβέρνησης, τα δάνεια των εφημερίδων, τις ενδοεκδοτικές αντιθέσεις κτλ.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ που παρεχώρησε στο συντάκτη μας Στέλιο Κούλογλου, ο διευθυντής του «Ε», έχει ενδιαφέρον και από μία άλλη πλευρά, και είναι και η πιο ουσιαστική. Πώς αντιμετωπίζει μια πλευρά του «δημοκρατικού» Τύπου την κρίση, πώς αντιλαμβάνεται τη λειτουργία μιας εφημερίδας και ποιες λύσεις βλέπει σωστές σήμερα και γιατί. Θα είχε βέβαια μεγαλύτερο ενδιαφέρον μία σύγκριση των απόψεων που ακολουθούν, με απόψεις, που διατύπωσαν οι άλλες «δημοκρατικές» εφημερίδες και οι «δεξιές» για τα ίδια προβλήματα. Μια τέτοια σύγκριση θα ήταν και ενδιαφέρουσα για την ουσιαστική πλευρά του θέματος Τύπος, αλλά και αποκαλυπτική για πολλές λεπτομέρειες, σημαντικές όμως, για απόψεις και αντιλήψεις του «δημοκρατικού» και του «δεξιού» Τύπου.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ «ΕΘΝΟΥΣ» κ. ΑΛ. ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΑΝΤΙ

ΑΝΤΙ: Η άτακτη επιστροφή πολλών απογευματινών εφημερίδων στις 20 δρχ., αποτελεί ασφαλώς ένα ακόμη πλήγμα για την αξιοπιστία του Τύπου. Παρ' ότι η εφημερίδα που διευθύνετε δεν είναι η κύρια υπεύθυνη για την εξέλιξη αυτή, ποια είναι η γνώμη σας για την εντυπωσιακή απώλεια αναγνωστικού κοινού από το σύνολο των εφημερίδων, ύψους 100.000 περίπου την ημέρα (για την περιφέρεια Αθηνών-Πειραιώς). Πρόκειται για μια στάση που υπαγορεύεται κυρίως από οικονομικούς λόγους ή που υποδηλώνει μια κριτική του αναγνωστικού κοινού στη σημερινή ποιότητα των εφημερίδων, ότι δηλαδή δεν «αξίζουν» τις 30 δρχ.;

Έχασαν οι δεξιές κέρδισαν οι δημοκρατικές

Α.Φ: Η απώλεια των 100.000 φύλλων δεν κράτησε περισσότερο από τρεις μέρες. Αυτό το νούμερο μέσα σε μια βδομάδα έχει περιοριστεί. Θα έλεγα ότι μια βδομάδα μετά από αυτή την «περιπέτεια» οι λεγόμενες δημοκρατικές εφημερίδες έχουν πάρει σαν σύνολο όλα τους τα φύλλα και επιπλέον έχουν αποσπάσει κάτι περισσότερο. Μιλώ για το σύνολο των 3 εφημερίδων: Η κυκλοφορία «Εθνους» - «Νέων» - «Ελευθεροτυπίας» σαν σύνολο φύλλων έχει αποκατασταθεί. Όσον αφορά στις δεξιές εφημερίδες υπάρχει μια απώλεια 40.000 φύλλων. Δεν αποκλείεται, ορισμένα από τα φύλλα αυτά, να έχουν «περάσει» στις δημοκρατικές εφημερίδες.

Πρόδωσε την υπογραφή του...

ΑΝΤΙ: Πάντως η αρχική ερώτηση αφορά το διάστημα που ανέβηκε η τιμή του «Ε» και

των «Ν». Τότε παρατηρήθηκε η απώλεια αυτή.

Α.Φ: Αποψη μου είναι ότι η υποχώρηση της κυκλοφορίας οφείλεται καθαρά σε λόγους οικονομικούς. Όταν υπογράφηκε πρακτικό από τους ιδιοκτήτες — με πρωτοβουλία μάλιστα και του Τεγόπουλου αφού ήταν και γενικός γραμματέας της Ενώσεως Ιδιοκτητών και την είχε δικαιολογήσει με δημοσίευση δύο άρθρων — οι εκτιμήσεις ήταν ότι οι κυκλοφορίες πιθανόν να έπεφταν 20% με 30%, αλλά μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα θα είχαν αποκατασταθεί. Οι εκτιμήσεις όμως ανατράπηκαν από τα μεσάνυχτα της Κυριακής όταν ο Τεγόπουλος διέταξε το διευθυντή του να διατηρήσει την εφημερίδα 20 δρχ. προδίδοντας έτσι την υπογραφή του και εξαπατώντας τους άλλους εκδότες συναδέλφους του. Από τη στιγμή εκείνη ο αναγνώστης που έχει ήδη δυσφορήσει για την άνοδο της τιμής, γιατί θεώρησε πάρα πολύ υπερβολική την αύξηση, βρίσκει μια διέξοδο στον Τεγόπουλο. Και ίσως αυτό να ήταν και το κόλπο του, το παιχνίδι του.

Επειδή, λοιπόν, είχαμε σαν δεδομένο ότι η τιμή ήταν ακριβή οπωσδήποτε ο κόσμος εξέφρασε την αδυναμία του να ανταποκριθεί. Είχαμε και αρκετές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας. Συνεπώς η ενέργεια του Τεγόπουλου, ανεξάρτητα αν την χαρακτηρίζει κανείς σαν μία ενέργεια απάτης των συναδέλφων του ή όχι, ήταν σατανική και με τα μέτρα της ελληνικής πιάτσας του πεζοδρομίου ευφυής...

Και για να μη μένει καμιά αμφιβολία ότι η κυκλοφοριακή πτώση των πρώτων ημερών οφειλόταν καθαρά σε οικονομικούς λόγους του αναγνώστη έχουμε σαν απόδειξη, τουλάχιστον για το «ΕΘΝΟΣ», την επιστροφή μέσα σε μια βδομάδα όλων των αναγνώστών

του και με το παραπάνω! Πραγμα που αποδεικνύει την πίστη του αναγνωστικού κοινού στο «ΕΘΝΟΣ», αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με την «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», η οποία δεν κατάφερε να ευνοηθεί από το «κόλπο», αφού καθημερινά η κυκλοφορία της συρρικνώνεται.

ΑΝΤΙ: Ο κ. Τεγόπουλος υποστηρίζει ότι κάποιοι άλλοι παρέβησαν τη συμφωνία για τη διαφήμιση στα κρατικά μέσα ενημέρωσης.

Α.Φ: Το χαρτί που είχε ο κ. Τεγόπουλος στα χέρια του λέει πως δεν θα γίνει καμιά διαφήμιση από την ημέρα που οι εφημερίδες θα γίνουν 30 δρχ. Έγινε μία διαφήμιση στην τηλεόραση την προηγούμενη μέρα της «ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗΣ». Καμιάς άλλης εφημερίδας. Δεν νομίζω ότι ακόμα κι αν αποτελούσε αυτό τυχόν παραβίαση του όρου, ότι η «Μ» θα του δημιουργούσε πρόβλημα του Τεγόπουλου γιατί ανήκει σε άλλο χώρο. Παρ' όλα αυτά το χαρτί γράφει από την ημέρα αύξησεως του φύλλου. Η «Μ» έκανε διαφήμιση την προηγούμενη μέρα.

Με 30 δρχ. θα ήταν ανεξάρτητες...

ΑΝΤΙ: Επιχειρηματολογήσατε την αναγκαιότητα της αύξησης με τη διαφύλαξη της οικονομικής αυτάρκειας και της ανεξαρτησίας της εφημερίδας. Πώς σκοπεύετε να καλύψετε πιθανά ελλείμματα;

Α.Φ: Είμαστε μία από τις δύο εφημερίδες στην Αθήνα που με το εικοσάρικο είχαν κέρδη. Δεν έχει σημασία αν ήταν μικρά τα κέρδη αλλά η εφημερίδα είχε κέρδη. Είμαστε οι τελευταίοι που είχαμε ενδιαφέρον να γίνει το 30δραχμο, αλλά πιστεύουμε στην ανεξαρτησία του Τύπου. Και βεβαίως εφόσον και η εφημερίδα αυτή ανήκει σε κάποιον επιχειρη-

ματία θα τον ενδιέφερε να έχει κάποια κέρδη περισσότερα. Όμως τα κέρδη του επιχειρηματία αυτού, του συγκεκριμένου, του «ΕΘΝΟΥΣ», θα είχαν αντανάκλαση στο προσωπικό και στην υψηλότερη ποιότητα της εφημερίδας. Πιστεύαμε ότι με τις 30 δρχ. μπορεί βεβαίως το κοινό στην αρχή να αντιδρούσε, αλλά από την άλλη μεριά θα ήταν βέβαιο ότι στην Αθήνα τουλάχιστον 6-7 εφημερίδες θα μπορούσαν να ήσαν ανεξάρτητες. Δεν θα είχαν ανάγκη τα κρατικά κονδύλια και τις ταπεινωτικές εκκλήσεις. Τερματιζόταν η ανάγκη να καταφεύγουμε κάθε μέρα στο κράτος να τους δίνει λεφτά.

Η αρχή μας αυτή συμπληρώνεται με τη θέση μας ότι κανένας δημοσιογράφος δεν πρέπει να δουλεύει ταυτόχρονα σε κρατική υπηρεσία και σε εφημερίδα. Όχι ότι είμαστε εναντίον αυτών που δουλεύουν στο κράτος, αλλά ή στο κράτος θα είσαι ή στον Τύπο θα είσαι. Θεωρούμε ότι κάθε εφημερίδα που παίρνει χαριστικά δάνεια, όχι δάνεια φυσιολογικά, βιομηχανικά, δηλαδή, είναι ουσιαστικά εξαρτημένη από το κράτος. Βιομηχανικό δάνειο προϋποθέτει εγγυήσεις, περιουσιακά στοιχεία καθαρά, υποθηκεύσεις. Είναι γνωστό ότι οι Τράπεζες αν έχεις σπίτι αξίας 30.000.000 είναι ζήτημα αν θα στο εκτιμήσει στα 15.000.000. Συνεπώς πρέπει να διαθέτεις σημαντικά περιουσιακά στοιχεία για να λάβεις κάποιο δάνειο.

Μ' αυτά τα δάνεια δεν μπορεί να είναι κανείς αντίθετος. Όμως, κάτω από τις σημερινές συνθήκες κρίσης του Τύπου άνετα θα μπορούσε να ταχθεί κανείς υπέρ της ενίσχυσης του Τύπου από το κράτος, σαν συνόλου όμως, με την προϋπόθεση ότι θα γίνει η ενίσχυση με εντιμότητα, με εγγυήσεις, ότι τα χρήματα δεν θα ξεκοκαλισθούν και προπαντός με δημοσιότητα. Διότι τώρα όλα γίνονται εν κρυπτώ. Και τώρα και πριν και σ' όλες τις 3 δεκαετίες που έχουν περάσει. Όλα γίνονται δια της αριστεράς χειρός. Τα δίνουν και ύστερα σου λένε: είναι απόρρητα. Γιατί είναι απόρρητα; Πώς μπορεί να ξέρει ένας αναγνώστης ότι η εφημερίδα που διαβάει είναι πραγματικά αδέσμευτη, ελεύθερη, ανε-

ξάρτητη. Γιατί το κράτος δεν ενημερώνει το λαό;

«Έθνος»: λιγότερη παραπλάνηση

ΑΝΤΙ: Στο βιβλίο σας, τονίζετε, εκτός από τα παραπάνω, ότι ο Τύπος δεν πρέπει ούτε καν να επαινεί την εξουσία. Όμως απ' τις στήλες του «Ε» δημοσιεύονται κατά καιρούς άρθρα, τα οποία δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ούτε καν σαν επαινετικά κάποιων ορθών πράξεων, αλλά σαν λιβανωτοί συγκεκριμένων κυβερνητικών προσώπων, πράξεων, ή ενεργειών...

Α.Φ.: Έχετε δίκιο. Η εξουσία έχει υποχρέωση να είναι τίμια απέναντι στο λαό. Να εκπληρώνει το χρέος της. Συνεπώς την εκπλήρωση του χρέους σου θα επαινέσω; Και αν το κάνω, υπάρχει ο μόνιμος κίνδυνος του καλαμιού. Ο κάθε εξουσιαστής να μεταβληθεί σε ένα δικτατορίσκο. Αυτή είναι μια άποψη, μια αρχή, μια σκληρή θέση.

Οφείλω να ομολογήσω ότι εδώ στη δική μας εφημερίδα αυτόν τον κανόνα τον έχω παραβεί εγώ σε μία-δύο περιπτώσεις. Στην περίπτωση του Κουλούρη, τον οποίο αναγνώρισα μια φοβερή εργατικότητα και ένα πάθος για τη δουλειά του ανθρώπου και μια εντιμότητα παρόλες τις αντιξοότητες που αντιμετώπιζει. Ακόμη έχω γράψει για τον πρωθυπουργό για τα θέματα κυρίως της εξωτερικής του πολιτικής.

ΑΝΤΙ: Πέρα όμως απ' αυτό. Γιατί το «Ε» δεν φρόντισε να κρατήσει αποστάσεις, από κεντρικά σημεία της κυβερνητικής πολιτικής αλλά πολλές φορές υπερθεμάτισε σε τέτοιο σημείο ώστε να βάζει σε κίνδυνο την αξιοπιστία του; (π.χ. υποτίμηση δραχμής).

Α.Φ.: Οπωσδήποτε το «Ε» πολύ λιγότερο από άλλες εφημερίδες παραπλάνησε τον κόσμο με τη δημοσίευση υπεύθυνων διαψεύσεων. Και αυτό γιατί είναι τόσο κρίσιμα τα θέματα —τα εθνικά, τα στρατιωτικά και τα οικονομικά— που είτε συμφωνείς, είτε όχι, επειδή αφορούν το μέλλον του τόπου και του λαού, πρέπει να είσαι πολύ επιφυλακτικός. Εκείνη τη στιγμή αισθάνεσαι ένα βάρος, μια ευθύνη και δεν ξέρεις αν πρέπει να αποκαλύψεις το λάθος της διάψευσης ή όχι. Σε τέτοιες περι-

πτώσεις δεν σγκώνει ούτε αντίθετη θέση, ούτε αντιπολίτευση.

ΑΝΤΙ: Θα συμφωνούσα μαζί σας στην τακτική, αλλά όχι στην τακτική που θέτει σε κίνδυνο την ίδια την εφημερίδα σαν υπόσταση. Εσείς υπερθεματίσατε σε μεγάλο τίτλο λέγοντας ότι ήταν υπονόμηση της δεξιάς. Θα μπορούσε να καταχωρηθεί κάπου η κυβερνητική διάψευση για την υποτίμηση της δραχμής. Αλλά για το θέμα των δανείων πάλι...

Α.Φ.: Το «ΕΘΝΟΣ» δεν έχει πάρει ούτε μια δραχμή. Ούτε χαριστικά λεφτά ούτε μη χαριστικά. Έχει πάρει δάνειο βιομηχανικό μια άλλη εταιρεία «ΠΗΓΑΣΟΣ», εκτυπωτική που εξυπηρετεί το «ΕΘΝΟΣ». Σας πληροφορώ ότι πριν 15 μέρες πλήρωσε περίπου 36-40 εκατ. δρχ. (είναι βιομηχανικό δάνειο με όλες τις επιβαρύνσεις). Αλλά το ΕΘΝΟΣ δεν έχει πάρει μια δραχμή. Όπως είναι γνωστό τα δάνεια τα είχαν πάρει οι εφημερίδες επί ΝΔ. Τα «έβαλαν» μέσα σε μια χαριστική πράξη. Προηγούμενα, επί 1-2 χρόνια τα είχαν παγώσει και δεν πλήρωναν φράγκο. Εν συνεχεία τους χάρισαν 3 χρόνια και τα πήγαν 12ετία. Κατέβασαν και τον τόκο στο ελάχιστο.

Το θέμα είναι τι γίνεται από δω και πέρα. Το οποίο δεν μαθαίνεται και περιμένουμε τη συζήτηση στη Βουλή. Ανεπίσημα είναι γνωστό ότι η «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» έχει πάρει του κόσμου τα εκατομμύρια καθώς και 2-3 άλλες εφημερίδες κτλ. Απορούμε γιατί η κυβέρνηση δεν τα φέρνει στη δημοσιότητα.

ΑΝΤΙ: Πως το εξηγείτε εσείς αυτό;

Α.Φ.: Δυστυχώς έπεσαν κι αυτοί στην ίδια παγίδα που έπεφτε συνεχώς η Δεξιά. Δηλαδή, δώσανε λεφτά κρυφά με την ελπίδα ότι δεν εκθέτουν αυτόν που τα παίρνει και με τη σκέψη έτσι ότι «θα τον έχω του χεριού μου». Αυτή δεν είναι έντιμη πολιτική. Πιστεύω ότι ο Α. Παπανδρέου είναι έντιμος πολιτικός.

ΑΝΤΙ: Και συνεπώς θα εισπράξει ή δεν θα εισπράξει και έντιμα ανταλλάγματα. Είναι και κάποιο «πόθεν έσχες» εδώ.

Α.Φ.: Βέβαια, ο εκδότης της «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ» που είναι συνηθισμένος σε πυροτεχνήματα έκανε άλλο ένα «το πόθεν έσχες».

ΤΟΣΑ ΠΟΛΛΑ;

● «Εμφανή προκατάληψη και εμπάθεια», διαπίστωσε ο κ. Α. Φιλippόπουλος, για την αντιμετώπιση της πολιτείας του και της εφημερίδας του, «Έθνος», από τις στήλες του ΑΝΤΙ. Και βέβαια λυπάται, ειλικρινά μας διαβεβαιώνει, γιατί το περιοδικό «φθάνει σ' αυτό το επίπεδο». Τι σας «τυφλώνει» αναρωτιέται. «Φθόνος για μια δημοσιογραφική επιτυχία»; Ή μήπως έχετε διαφορετικά κίνητρα για την «τόσο μεθοδευμένα διαστρεβλωτική δημοσιογραφία»; Και μας «τα λέει», πάντα βέβαια, «φιλικά»:

Κύριε διευθυντά,

Από την ημέρα που ξαναμπήκα στο δημοσιογραφικό (δημόσιο) χώρο, οι στήλες του περιοδικού σας αντιμετωπίζουν την πολιτεία μου και την πορεία της εφημερίδας μας «ΕΘΝΟΣ» με εμφανή προκατάληψη και με εμπάθεια.

Λυπάμαι ειλικρινά γιατί το περιοδικό σας φθάνει σ' αυτό το επίπεδο και δεν θα ήθελα ν' αποδεχτώ ότι η τακτική σας αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι η ανεξάρτητη ειδησεογραφική θέση της εφημερίδας μας, οι πολιτικές της τοποθετήσεις και η άσκηση κριτικής των προσώπων του δημόσιου βίου και της εξουσίας δεν ταυτίζονται με τις δικές σας θέσεις και εκτιμήσεις.

Στο τεύχος 225, της 18.2.83, επανέρχεσθε. Και επιχειρείτε επιτήδεια διαστρέβλωση σε βάρος μου της πραγματικής εικόνας και του συμπεράσματος που προέκυψε από τη δίκη Φιλippόπουλου κατά Λαμπρία - Σιαμαντά. Την δε ηθική υπεροχή τη μεταβάλλετε σε αδυναμία ή υπεκφυγή αφού ηθελημένα παραποιείτε ή α-

ποσιωπάτε τα συμπεράσματα από τα πρακτικά της δίκης, τις καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας (όπως οι συντριπτικές καταθέσεις των κ. Φραγκόπουλου, Γεωργίου, Γαρουφαλής, Λεονάρδου) και του ενός της υπεράσπισης.

Τόσο πολύ άραγε μπορεί να τυφλώσει ο φθόνος για μία δημοσιογραφική επιτυχία; Ή μήπως διαφορετικά είναι τα κίνητρα αυτής της τόσο μεθοδευμένα διαστρεβλωτικής δημοσιογραφίας;

Αθήνα, 18.2.83

Φιλικά,

Αλέξανδρος Φιλippόπουλος

Σ.Σ. Φθάσαμε λοιπόν «σ' αυτό το επίπεδο»; Να φθονούμε τον κ. Φιλippόπουλο για μια —ποιά άραγε;— δημοσιογραφική επιτυχία; Τυφλωθήκαμε τόσο; Έχουμε κίνητρα και μάλιστα «εμπαθή», που μας οδηγούν στη «μεθοδευμέ-

να διαστρεβλωτική δημοσιογραφία»; Και προκαλέσαμε για αυτή ... την κατάντια μας τα αισθήματα λύπης, εκφρασμένα πάντως με ειλικρίνεια, του κ. Φιλippόπουλου;

Ενδεχομένως ο κ. Φιλippόπουλος να επιθυμεί να αποδώσει στη «ζηλοφθονία» και πολλά άλλα πράγματα και καταστάσεις, ενδεχομένως να πιστεύει ότι υπηρετεί η εφημερίδα του «ανεξάρτητη ειδησεογραφική θέση», ενδεχομένως να θεωρεί την πολιτεία του πρότυπο δημοσιογραφικής και δημόσιας πολιτικής συμπεριφοράς. Ενδεχομένως να βλέπει «κίνητρα» παντού και «φθονερούς» ανθρώπους παντού. Ενδεχομένως, ενδεχομένως... Ενδεχομένως ακόμη όλα αυτά, στο παρελθόν, να μην τα έβλεπε. Πάντως δεν πιστεύουμε ότι τότε ήταν «τυφλός» και πολύ περισσότερο βεβαίως, τώρα.

Θα ήταν ευχής έργο να γίνει αυτό. Διότι θα αποκαλυπτόταν τότε πάρα πολλά ενδιαφέροντα πράγματα.

Σχετικά με το «πόθεν έσχες» θα θυμίσω κάτι: Το 1976, λίγες μέρες πριν εκπαραθρωθώ από την «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» είχα γράψει πρωτοσέλιδο άρθρο με το οποίο ζητούσα ανάμεσα σε άλλα που αφορούσαν την κάθαρση του Τύπου και το «πόθεν έσχες» για όλους τους εκδότες και άλλους παράγοντες του Τύπου. Θα ισχυριστώ εδώ ότι ένας από τους λόγους που εκπαραθρώθηκα ήταν και ο λόγος αυτός. Ο κ. Τεγόπουλος είχε αρχίσει να παίζει άλλο παιχνίδι. Απόδειξη ότι ξεχάστηκε από τότε η υπόθεση του «πόθεν έσχες» και χρειάστηκε να την ξαναθυμηθεί (η εφημερίδα των 100 συντακτών) μετά από επτά χρόνια (μάλιστα 7 χρόνια!). Μήπως υπάρχει χαρακτηρισμός γι' αυτό;

ΑΝΤΙ: Υπάρχει ένα καθεστώς στην Ελλάδα όπου οι εκδότες τυγχάνουν προνομίων αλλά και γενικών προνομίων όσον αφορά την άσκηση της δουλειάς τους ή στην αντιμετώπιση των νόμων, κι αυτό προϋποθέτει ασφαλώς αμοιβαίες συμβάσεις στην άσκηση κριτικής στην εξουσία. Όταν έγινε η απεργία στο «ΕΘΝΟΣ» και ήμουν αυτόπτης μάρτυρας τα περιπολικά της Χωροφυλακής μετέφεραν τα χρωμοφάν του «Ε» στα πιεστήρια. Φαντάζομαι πως εσείς σαν εφημερίδα θα καταγγέλατε κάποιο αντίστοιχο περιστατικό, αν γίνονται π.χ. σε μια ελληνική βιομηχανία όταν κάνουν απεργία οι εργαζόμενοι δικαίως ή αδικώς. Αν δηλαδή, η αστυνομία προφύλασσε τον Α ή Β καπιταλιστικό εργοδότη.

Α.Φ: Σαν αρχή αντικαπιταλιστική το θεωρώ απόλυτα σωστό. Από κει και πέρα υπάρχουν ορισμένες διαφοροποιήσεις και εξαιρέσεις. Δεν θα έβαζα την εφημερίδα στο ίδιο καλάθι με οποιοδήποτε άλλο προϊόν με το σαπουνί ή με τα ρούχα. Διότι ξαφνικά να κάνεις απεργία σε ένα παπουτσιδικο που κατασκευάζει παπούτσια δεν θα είχε σαν αποτέλεσμα να μείνει ο κόσμος χωρίς παπούτσια. Ούτε αν έκανε απεργία σε κυλότες θα έμεναν οι γυναίκες χωρίς κυλότες. Είναι τόσο άφθονα αυτά τα προϊόντα στην αγορά που επαρκούν για πάρα πολύ χρονικό διάστημα. Αλλά σε μια εφημερίδα αν κάνεις απεργία θα μείνει ο κόσμος χωρίς πληροφόρηση ή θα στερήσεις το κοινό από μια άποψη. Δεύτερο θα μου πείτε κι αν μείνει χωρίς πληροφόρηση υπάρχουν άλλες εφημερίδες. Η κάθε μια εφημερίδα έχει την πολιτική της. Και βάσει του συντάγματος έχει δικαίωμα να χρησιμοποιήσει οιοδήποτε τρόπο για να μπορέσει να εκφράσει τις απόψεις της... Λέτε ότι παρακολουθήσατε τη μεταφορά χρωμοφάν με τα αυτοκίνητα της αστυνομίας. Ποια μέρα της απεργίας;

ΑΝΤΙ: Την 2η ή την 3η το βράδυ.

Α.Φ: Θα πρέπει να το είδατε την τελευταία μέρα. Την 3η. Θα πρέπει να έχετε διερωτηθεί τις άλλες μέρες πως βγήκε η εφημερίδα. Παρόλο που είχε αποκλειστεί τελειώς εδώ στα γραφεία της από ανθρώπους άσχετους, οι οποίοι προπηλάκισαν τους ανθρώπους που θέλανε να εργαστούν για να βγάλουν την εφημερίδα. Και αυτό απαγορεύεται. Η αστυνομία την τελευταία μέρα θέλησε να μας βοηθήσει, αποφασιστικά. Υποθέτω, κατόπιν άνω-

ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ... ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Ποιο διαφημιστικό μέσο προτιμούν οι εφημερίδες για την αυτο-διαφήμισή τους; Η απάντηση στο ερώτημα, όπως φαίνεται και από τον πίνακα που παραθέτουμε, παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον: Ο Τύπος προτιμά να διαφημίζεται πρώτα, από την τηλεόραση και μετά από το ραδιόφωνο, που κερδίζει συνεχώς έδαφος τα τελευταία χρόνια. Αντίθετα η διαφήμιση δια του Τύπου (εφημερίδες και περιοδικά) παρουσιάζει συνεχή πτωτική τάση στο σύνολο των διαφημιστικών κονδυλίων που διαθέθηκαν από τις εφημερίδες. Βέβαια, το κόστος της τηλεοπτικής διαφήμισης αυξήθηκε κατακόρυφα τα τελευταία χρόνια, —πράγμα που ανεβάσει το ύψος των σχετικών δαπανών— αλλά μεγάλη ήταν η αύξηση και της διαφημιστικής καταχώρησης δια του Τύπου.

Θα μπορούσε κάποιος να ισχυρισθεί ότι οι εφημερίδες είναι και εμπορεύματα που προτιμούν τα αποτελεσματικότερα διαφη-

μιστικά μέσα. Αυτό όμως αναιρεί τα επιχειρήματα πολλών εκδοτών που αντιδρούν για τον αθέμιτο ανταγωνισμό της Τ.Β. στο επίπεδο των διαφημίσεων.

Μήπως, λοιπόν, το «καλό παράδειγμα» θα έπρεπε να το δώσουν οι ίδιες οι εφημερίδες; Ή μήπως οι εκδότες δεν μπορούν να συννενοηθούν ούτε σ' αυτό το απλό ζήτημα των διαφημιστικών «ανταλλαγών»; Φαίνεται ότι το χαράκιρι των εκδοτών δεν είναι στιγμιαίο...

Κι ορισμένα ακόμα στοιχεία, που δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα. Από τις πρώινές, το «Βήμα» κατέχει, για το 1982, την πρώτη θέση στον τομέα των τηλεοπτικών διαφημιστικών δαπανών, με το ποσό των 10.233.000 δρχ. Ακολουθεί ο Ριζοσπάστης με 3.578.000 δρχ. και η «Ακρόπολις» με 2.340.000 δρχ. Για τις απογευματινές έχουμε «Έθνος» με 18.651.000 δρχ., «Νέα» 15.964.000, «Ελευθεροτυπία» 10.879.000 και ακολουθούν σε αρκετή απόσταση οι υπόλοιποι.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ % ΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΕ

Έτος	Συνολική δαπάνη	Εφημερ.	Περιοδικά	Ραδιόφωνο	Τηλεόραση	Αφίσες
1975	30.476	10.8	0.7	16.3	64.8	7.4
1976	34.962	9.9	-	8.6	80.5	1.0
1977	25.728	16.3	0.6	3.3	79.2	0.6
1978	47.490	17.8	0.4	3.7	77.5	0.6
1979	16.406	51.8	0.6	8.6	39.0	-
1980	47.362	16.4	0.1	14.1	69.4	-
1981	62.635	7.8	4.6	22.3	65.3	-
1982	74.828	4.5	0.9	35.7	58.9	-

Η διαφημιστική δαπάνη περιλαμβάνει το σύνολο των εφημερίδων που διαφημίσθηκαν — σε κάθε έτος.

θεν εντολής. Διότι βγήκαμε και ζητούσαμε την παραίτηση 2 υπουργών διότι ακριβώς δεν έσπευσαν να μας παράσχουν την υποστήριξη που επιβαλόταν βάσει του Συντάγματος. Και η υποστήριξη ήταν ότι η αστυνομία τις δυο μεν πρώτες μέρες κρατούσε μια παθητική στάση, διότι τέτοιες εντολές είχε προστάτεψε την πόρτα της εισόδου για να μην μουν μέσα οι άσχετοι και μας δείρουν γιατί είχαμε ανώνυμα τηλεφωνήματα...

Το ερώτημα είναι πως εμείς καταφέραμε να εκδώσουμε την εφημερίδα τις 2 προηγούμενες μέρες, δεδομένου ότι ολόκληρο το τετράγωνο το είχαν περικυκλώσει άσχετα με την απεργία άτομα. Επειδή είχαν αντιληφθεί ότι εμείς την πρώτη μέρα είχαμε διώξει τα χρωμοφάν από απόσταση 100 μέτρων πετώντας τις διάφορες ταρατσες. Από κει και πέρα περικύκλωσαν όλο το τετράγωνο. Και το μυστικό είναι πως εμείς καταφέραμε να στείλουμε τα χρωμοφάν. Δεν θα σας το αποκαλύψω αλλά θα σας πω ότι η επιχείρηση έγινε σε επίπεδο Τζέιμς Μποντ. Τι να σας πω ότι ο αγώνας γινόταν να μη βγει το ΕΘΝΟΣ; Τώρα από ποιες δυνάμεις γινόταν ο αγώνας αυτός...

ΑΝΤΙ: Νομίζετε ότι είχε σκοπιμότητα στο

χώρο σας αυτή η απεργία; Ποιος την υποκίνησε;

Α.Φ: Βεβαίως. Δεν μου αρέσει να μιλάω για ένα τόσο σημαντικό θέμα με τις περιορισμένες πληροφορίες που έχω. Αφού δεν έχω τα στοιχεία 100% στα χέρια μου αυτή τη στιγμή. Αλλά ότι υπήρχε μια μεθοδικότητα να εμποδιστεί το «ΕΘΝΟΣ» να βγει πάσει θυσία να βοηθηθούν άλλοι ή δεν ξέρω για ποιους άλλους πολιτικούς λόγους, αυτό είναι γεγονός. Δεν μπορώ όμως να μιλήσω περισσότερο.

ΑΝΤΙ: Όμως η ενεργοποίηση κάποιων οι οποίοι παίζουν το ρόλο του απεργοσπάστη στη διάρκεια μιας απεργίας είναι αντίθετη με τον ΑΝΤΙ 330.

Α.Φ: Είναι δηλαδή εναντίον των απεργοσπαστών;

ΑΝΤΙ: Ναι, απαγορεύει τη χρησιμοποίηση απεργοσπαστών στη διάρκεια της απεργίας.

Α.Φ: Όχι, απαγορεύει απεργοσπαστικούς μηχανισμούς που δεν έχουν σχέση με την εφημερίδα. Εδώ όμως όλοι εργάζονται στην εφημερίδα. Προσέξτε, ορισμένοι άνθρωποι ήσαν κατευθυνόμενοι. Ορισμένοι άνθρωποι το κάναν από λόγους καθαρά πολιτικοσυνδικαλιστικούς. Δεν υπήρχαν οικονομικά αιτήματα. Από δω και πέρα μόνο του αναπηδά το

Τι είναι αυτό πού στοιχίζει 6 δραχμές πληρώνει έκατομμύρια αυξάνει την παραγωγικότητα έκπύπτεται από την έφορία άσφαλίζει καί τό προσωπικό καί τόν έργοδότη;

Πόσο περισσότερο θά αποδώσουν οί εργά-
τες καί υπάλληλοι μιās επιχείρησης αν, πέ-
ρα από τό μισθό τους καί τήν υποχρεωτική
άσφάλιση, ή επιχείρηση τούς παρέχει:

- καλύτερη θέση στό νοσοκομείο αν αρρω-
στήσουν
- ιδιωτική ιατρική καί φαρμακευτική περί-
θαψη
- πρόσθετη κάλυψη έξόδων τοκετού
- αποζημιώσεις πού φτάνουν τούς 28 μισ-
θούς σέ περιπτώσεις ατυχήματος, ανικα-
νότητας εργασίας ή θανάτου
- πρόσθετη σύνταξη
- πλούσιο έφάπαξ;

Σίγουρα θά αποδώσουν πολύ περισσότερο.

Είναι γνωστό πώς ή ανασφάλεια καί τό άγ-
χος ύπονομεύουν τήν παραγωγικότητα -
ένω ή σιγουριά τήν βοηθάει.

Ή λύση: μία ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ στήν IN-
TERAMERICAN.

ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ!

"Όσο κι αν φαίνεται περίεργο τό κόστος
μιās ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ στήν INTERA-
MERICAN είναι πολύ χαμηλό: αρχίζει από 6
δραχμές κατ' άτομο τήν ήμέρα, γιά νά φθά-
σει — στίς πλουσιοπάροχες ασφαλίσεις —
μέχρι 3% του μισθολογίου τής επιχείρη-
σης. Έπίσης — μέ πρόσθετη επιβάρυνση —
δίνεται καί σύνταξη καί έφάπαξ. Καί όλα τά
ποσά έκπύπτονται από τήν έφορία.

ΑΥΞΗΣΗ ... ή ΑΣΦΑΛΙΣΗ;

Τώρα — προσωρινά — οί αύξήσεις μισθών
δέν είναι δυνατές. Άλλά κι αν ακόμη ήταν,
σίγουρα τό προσωπικό μιās επιχείρησης θά
προτιμούσε μία σειρά από ουσιαστικές πα-
ροχές, από μία μικρή αύξηση.

Ή λόγος είναι απλός: οί παροχές αυτές κα-
λύπτουν σημαντικές ανάγκες, ένω οί μι-
κρές αύξήσεις δέν αλλάζουν τήν αγοραστι-
κή δύναμη... Άλλωστε έξανεμίζονται γρή-
γορα από τόν πληθωρισμό, ένω οί παροχές
παραμένουν.

ΚΑΙ ΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ!

Μαζί με τό προσωπικό της επιχείρησης μπορούν ν' ασφαλιστούν με ειδική συμφωνία και οι οικογένειες των εργαζομένων. Τό προσωπικό ασφαλίζεται όταν αποτελείται από τουλάχιστο 10 άτομα, από 14 έως 65 ετών. Εάν τό προσωπικό υπερβαίνει τά 50 άτομα, τό κόστος μειώνεται.

Η ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ δέν έχει σκοπό νά υποκαταστήσει καί νά καταργήσει τήν κοινωνική. Τήν συμπληρώνει καί τήν βελτιώνει.

ΚΑΙ Ο ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ!

Όταν ασφαλίζεται τό προσωπικό μπορεί νά ασφαλιστεί καί ό εργοδότης. Με τό χαμηλότατο κόστος της ομαδικής. Επίσης μπορεί νά ασφαλίσει καί τήν οικογένειά του. Έτσι έχει καί προσωπικό συμφέρον κοντά στό επιχειρηματικό.

Όμως τό επιχειρηματικό είναι σημαντικότερο γιατί, μέ τόν τρόπο αυτό, ό εργοδότης φτιάχνει μιά επικερδή οικονομική μονάδα, πού μπορεί νά βάζει μακροπρόθεσμους στόχους καί νά στηρίζεται στους ανθρώπους πού τήν αποτελούν.

Τό ειδικευμένο προσωπικό καί τά στελέχη — πού έχει τήν ανάγκη τους καί πού τόσο δυσεύρετα είναι — θά μείνουν πιό πρόθυ-

μα κοντά του. Η ασφάλιση γίνεται άμέσως. Δέν χρειάζονται διατυπώσεις. Ούτε καν ιατρική εξέταση!

ΓΙΑΤΙ ΣΤΗΝ INTERAMERICAN;

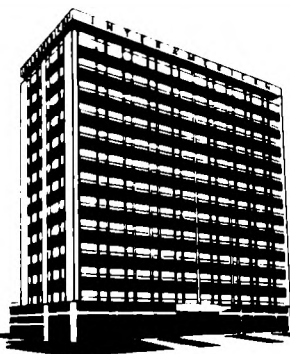
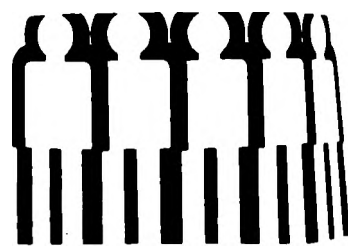
- Γιατί πρώτ' από όλα ή INTERAMERICAN είναι πρώτη στίς ασφάλειες ζωής. Άφήνει πίσω της σέ μεγάλη απόσταση, όλες τίς άλλες εταιρίες.
- Έχει μακρόχρονη πείρα στίς ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ.
- Είναι πασίγνωστο ότι ανταποκρίνεται άμέσως στίς υποχρεώσεις της. Πληρώνει γρήγορα, χωρίς γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, γιά ό,τιδήποτε συμβεί.

Μιά ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ στην INTERAMERICAN άπαλλάσσει από τό άγχος. Ένισχύει τήν επαγγελματική αξιοπρέπεια καί αύξάνει τήν παραγωγικότητα.

Η σιγουριά είναι μιά μορφή εϋτυχίας. Όταν ένας άνθρωπος είναι εϋτυχής στόν τόπο βιοπορισμού του, ή εϋτυχία αυτή αντανακλά καί στους γύρω του καί στό ρυθμό εργασίας.

Γιά περισσότερες πληροφορίες άπευθυνθείτε σήμερα στά τηλέφωνα 9422635 - 9422020.

όμαδικές ασφάλειες

INTERAMERICAN

σας προσέχει

Η ρώσικη ρουλέτα των γερμανικών εκλογών

Φόγκελ και Σμιθ

Όπως ξέρουν όλοι οι πολίτες των φιλελεύθερων δημοκρατιών, «καλές» εκλογές γίνονται όταν το αποτέλεσμα τους, σε κοινοβουλευτική δύναμη είτε σε πολιτική γραμμή, είναι περίπου γνωστό εκ των προτέρων. Οι άλλες είναι «κακές» εκλογές. Στην περίπτωση των τελευταίων, οι διεκδικούντες την εύνοια της κάλπης δεν συμφωνούν για το λεγόμενο «ουσιώδες». Κάτι τέτοιο φαίνεται να ισχύει και στην περίπτωση των μεθαιριανών εκλογών (Κυριακή, 6 Μαρτίου) στην Ομοσπονδιακή Γερμανία για την ανάδειξη νέας BUNDESTAG. Το τι κρύβει η κάλη είναι πράγματι άδηλο.

Κανείς από τους σοβαρά ενδιαφερόμενους για την πολιτική της Ομοσπονδιακής Γερμανίας δεν προσπάθησε να κρύψει την αγωνία του για τις μεθαιριανές εκλογές. Γκρομύκο, Μπους και Μιτεράν πέρασαν διαδοχικά τις τελευταίες βδομάδες από τη Βόννη. Ακόμη και ο ημέτερος Ανδρέας Παπανδρέου αισθάνθηκε την ανάγκη να δηλώσει δημόσια την προτίμησή του για μια νίκη του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SPD).

Είναι, λοιπόν, οι κρισιμότερες «πρώρες» στη μεταπολεμική ευρωπαϊκή ιστορία; Οπωσδήποτε, το αποτέλεσμα αυτών των εκλογών πιστεύεται ότι θα επηρεάσει το συσχετισμό δύναμης Ανατολής-Δύσης.

Μια ενδεχόμενη επάνοδος των Σοσιαλδημοκρατών στην κυβέρνηση θα δυσχέραινε την εγκατάσταση των νέων αμερικανικών ευρωπυραύλων στερώντας την Ουάσινγκτον από ένα σοβαρό ατού στις διαπραγματεύσεις της με τη Μόσχα. Το SPD, πιεζόμενο από τους ψηφοφόρους του, αναγκάζεται να δώσει την έμφαση στην επίτευξη συμφωνίας για τη μη εγκατάσταση των πυραύλων και απορρίπτει τη «μηδενική επιλογή» του Ρήγκαν.

Έτσι, στα παζάρια της Γενεύης, το αμερικανικό χαρτί των Πέρσιγκ και Κρουζ δεν έχει αρκετή αξία ώστε να αντισταθμίσει τους ήδη εγκατεστημένους 350 περίπου SS-20. Δεν είναι εύκολο να στριμώξεις τους Ρώσους να αποσύρουν τους SS-20 αντιτάσσοντάς τους την διόλου βέβαιη εγκατάσταση των αμερικανικών ευρωπυραύλων η οποία, υπό τις «ομαλότερες» προϋποθέσεις, θα άρχιζε στο τέλος του

'83. Τίποτε δεν πείθει ότι οι Πέρσιγκ και Κρουζ θα μπορέσουν πράγματι να εγκατασταθούν. Έτσι, η Μόσχα, και δικαιολογημένα, δεν παίρνει στα σοβαρά την υποθετική ύπαρξή τους. Όσο δεν υπάρχουν, δεν έχει κανένα λόγο να τους θεωρήσει υπαρκτούς παραχωρώντας τσάμπα το σημερινό της πλεονέκτημα.

Ο Ρήγκαν, λοιπόν, σε μια προσπάθεια να αυξήσει το διαπραγματευτικό βάρος των πυραύλων του, κατέφυγε αδέξια στη θέση της «μηδενικής επιλογής», κλείνοντας ουσιαστικά το δρόμο προς την επίτευξη συμφωνίας με το σημερινό συσχετισμό. Θέτοντας όρους εκ προοιμίου απαράδεκτους για την άλλη πλευρά («δεν είναι σοβαρά πράγματα αυτά», σχολίασε ο Γκρομύκο στη Βόννη), προσπάθησε να εμφανιστεί αποφασισμένος να μη διαπραγματευτεί προτού εγκαταστήσει τους νέους ευρωπυραύλους του. Σ' αυτήν ακριβώς την προσπάθεια, η συνδρομή της δυτικογερμανικής κυβέρνησης είναι οπωσδήποτε απαραίτητη. Εξού και η εξαιρετική σημασία των μεθαιριανών εκλογών.

Όταν τις τελευταίες μέρες του '82, ο καγκελλάριος Χέλμουτ Κολ έχασε σκόπιμα την ψηφοφορία εμπιστοσύνης που ο ίδιος είχε προκαλέσει στην BUNDESTAG, τα ινστιτούτα δημοσκοπήσης τα έλεγαν αλλιώς. Σύμφωνα με τα τότε δεδομένα, ο συνασπισμός Χριστιανοδημοκρατών και Στράους θα εξασφάλιζε άνετα μια σταθερή πλειοψηφία και δεν θα χρειαζόταν πια την «ακριβή» κοινοβουλευτική υποστήριξη του αποδεκατισμένου άλλωστε Φιλελεύθερου Κόμματος του Χανς Ντήτριχ Γκένσερ. Η βεβαιότητα για μια άνετη νίκη των Χριστιανοδημοκρατών ήταν τόσο ωστε ο Κολ όχι μόνο προκάλεσε χωρίς δισταγμό τις πρώτες εκλογές αλλά και υποσχέθηκε στο Γκένσερ να του εξασφαλίσει το κρίσιμο 5%, πριμοδοτώντας τον σε τοπικό επίπεδο.

Έτσι, και ο χριστιανοδημοκρατικός συνασπισμός θα είχε αυτοδύναμη πλειοψηφία και οι Φιλελεύθεροι θα βρίσκονταν πάλι στην BUNDESTAG και στην κυβέρνηση, αιχμάλωτοι μεν του Κολ, απαραίτητοι δε ως αντίβαρο στην αρχηγική και κάπου ανεξέλεγκτη πολιτική του Στράους. Σύμφωνα μάλιστα με κάποιες ενδείξεις, ο Γκένσερ είχε πετύχει γραπτή δέσμευση (σε μυστική συμφωνία) του Κολ για πριμοδότηση πριν ακόμη αποχωρήσει απ' τη σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση και ως όρο για την αποχώρησή του.

Στην αποχώρηση εκείνη και τη συνεπόμενη κατάρρευση της κυβέρνησης Σμιτ δεν ήταν ασφαλώς αμέτοχος ο «συμμαχικός παράγων». Το ότι η σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση του Σμιτ, παρά τις προθέσεις του ίδιου και των στενών συνεργατών του, είχε πάψει να είναι η κατάλληλη για την Ουάσινγκτον, ήταν φανερό από πολύ νωρίτερα. Για τον απλούστατο λόγο ότι το σοσιαλδημοκρατικό κατεστημένο της Ομοσπονδιακής Γερμανίας αντλεί από μια εκλογική πελατεία σαφώς αντίθετη στην εγκατάσταση των νέων ευρωπυραύλων. Έτσι, λοιπόν, μεθοδεύτηκε

η αλλαγή στρατοπέδου των Φιλελεύθερων με αντάλλαγμα την κοινοβουλευτική τους επιβίωση και την παραμονή του Γκένσερ επ' αόριστο στο υπουργείο των εξωτερικών.

Με άριστους, συνεπώς, οίονους τελείωσε το '82 για την Ουάσινγκτον και τους προσκείμενους. Εκτός δε των άλλων, ο Κολ φαινόταν διατεθειμένος να μαντρώσει τους Γερμανούς στη μονεταριστική στρουγγα. Η Θάτσερ δική μας, ο Μιτεράν βασιλικότερος του βασιλέως, και τους άλλους ποιος τους... λογαριάζει.

Οι υπολογισμοί που οδήγησαν στις μεθαιριανές πρώτες εκλογές στην Ομοσπονδιακή Γερμανία στηρίχτηκαν κυρίως σ' ένα δεδομένο: τη σταθερότητα του εκλογικού σώματος σ' αυτή τη χώρα. Αλλά, όπως φάνηκε μέσα στους δύο πρώτους μήνες του '83, η σταθερότητα αυτή (δηλ. η ασφαλής προβλεψιμότητα των μετατοπίσεων για μεγάλες χρονικές περιόδους) έχει πάψει να είναι δεδομένη, και τούτο οπωσδήποτε αποτελεί σημάδι κρίσης. Οι δύο πρώτοι μήνες του '83 ήσαν μεσοί σε εξελίξεις για την Ομοσπονδιακή Γερμανία.

Από τη θέση της αριστερής αντιπολίτευσης πια, το SPD, με υποψήφιο τον Χανς Γιόχεν Φόγκελ αυτή τη φορά, μπήκε στην προεκλογική μάχη μετακινούμενο όλο και περισσότερο προς τις θέσεις των ειρηνιστών. Παράλληλα η νέα κυβέρνηση του Κολ βρέθηκε εκ των πραγμάτων στην ανάγκη να δώσει δείγμα γραφής ευθύς εξ αρχής. Τα οικονομικά της μέτρα κατέβασαν εκατοντάδες χιλιάδες δυτικογερμανούς εργάτες σε απεργία. Εξάλλου, η απροκάλυπτη ευθυγράμμισή της προς τη «μηδενική επιλογή» του Ρήγκαν φαίνεται ότι τρόμαξε ένα μέρος των αμφιταλαντευόμενων ψηφοφόρων.

Τα αποτελέσματα των τοπικών εκλογών στο Αμβούργο που, στο μεταξύ, μεσολάβησαν, αποκάλυψαν τη σαθρότητα των υπολογισμών που είχαν οδηγήσει στις πρώτες εκλογές. Εκεί, η κάλη έδωσε 51,3% στο SPD, 38,6% στους Χριστιανοδημοκράτες, 6,8% στους Πράσινους και 2,6% στους Φιλελεύθερους. Η ανταπόκριση της νέας ηγεσίας του SPD προς τις εξαπλούμενες αντιπυρηνικές διαθέσεις της κοινής γνώμης ήταν ικανή να επαναπατρίσει σημαντικό αριθμό ψηφοφόρων επιτρέποντας έτσι στο Κόμμα να διεκδικεί ξανά με σοβαρότητα την καγκελλαρία και στερώντας απ' το Χριστιανοδημοκρατικό Συνασπισμό τη βεβαιότητα της επικράτησης. Με μιας, ο προεκλογικός χάρτης της χώρας άλλαξε: ναι μεν οι Χριστιανοδημοκράτες προηγούνται σε εθνική κλίμακα αλλά όχι με αυτοδύναμη πλειοψηφία. Και το πιο «επικίνδυνο»: οι νέες δημοσκοπήσεις έδειχναν τους Φιλελεύθερους σταθερά κάτω και τους Πράσινους σταθερά πάνω από το μαγικό 5% που εξασφαλίζει την εκπροσώπηση στην BUNDESTAG.

Το φάσμα μιας νέας Ομοσπονδιακής Βουλής χωρίς μονοκομματική πλειοψηφία και με τους Πράσινους να κρατάνε τα κλειδιά της καγκελλαρίας είχε πάρει πια

μορφή πολύ συγκεκριμένη. Γιατί όσο νερό κι αν έβαζαν οι Πράσινοι μετεκλογικά στο κρασί τους, οι όροι τους προκειμένου να στηρίξουν ενδεχομένως μια αμιγή σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση όχι μόνο θα εμπόδιζαν την εγκατάσταση των ευρωπυραύλων αλλά και θα ματαιώναν την εφαρμογή του προγράμματος λιτότητας που απαιτεί το γερμανικό κεφάλαιο.

Από την άλλη πάλι, η πιθανότητα σχηματισμού κυβέρνησης εθνικής ενότητας από το SPD και τους Χριστιανοδημοκράτες του Κολ, προκειμένου να μην «κρεμαστεί» η χώρα από τους Πράσινους, φαίνεται πολύ μικρή.

Άβυσσος χωρίζει τους δυο μεγάλους σχηματισμούς, κι αυτή διευρύνεται με την διολίσθηση του SPD προς θέσεις ειρηνιστικές. Υπό τις σημερινές συνθήκες, ένα εγχείρημα εθνικής ενότητας θα ήταν για το SPD πράξη κομματικής αυτοκτονίας.

Μέσα σ' ένα πλαίσιο, λοιπόν, εκδηλώθηκε η τελευταία «επίθεση ειρήνης» του Κρεμλίνου. Ο Φόγκελ τρέχει στην Μόσχα απ' όπου γυρίζει κομιστής ελπίδων και σοβαρών διαβεβαιώσεων. Ο Αντρόπωφ κάνει την πρώτη αξιόλογη προσφορά: η Μό-

σχα δέχεται να διαλύσει πολλές δεκάδες SS-20 και να κρατήσει στο ευρωπαϊκό θέατρο μόνο 162 (όσους δηλαδή πυραύλους διαθέτουν οι Αγγλογάλλοι), με αντάλλαγμα τη μη εγκατάσταση των Πέρσινγκ και Κρουζ. Ο αιώνιος Γκρομύκο σπεύδει στη Βόννη να κάνει λιανά την τελευταία σοβιετική προσφορά. Οι σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης δείχνουν το SPD να κερδίζει εκατοστά παίζοντας το χαρτί της «ειρήνης». Ο Μιτεράν βγάζει λόγο στην BUNTESTAG τονίζοντας την ανάγκη σύνδεσης της ευρωπαϊκής με την αμερικανική άμυνα. Φτάνει στη Γερμανία ο Μπους για να πει ότι η «μηδενική επιλογή» δεν αποτελεί την τελευταία λέξη της Ουάσινγκτον. Ο Φόγκελ απαντάει ότι αν εκλεγεί καγκελλάριος δεν θα επιτρέψει «αυτομάτως» την εγκατάσταση των αμερικανικών ευρωπυραύλων. Ο Στράους, στο άλλο άκρο, τάσσεται ενάντια στη «μηδενική επιλογή» χαρακτηρίζοντάς την μη ρεαλιστική.

Και κανείς δεν ξέρει αν στις 6 Μαρτίου το βράδι, το μπαλάκι θα σταθεί στο κόκκινο ή στο μαύρο. Η ρουλέτα πάντως είναι... ρώσικη.

... Κρύπτεσθαι φιλεί

Όποτε δολοφονείται κάποιος Παλαστίνιος επίσημος στην Ευρώπη, βγαίνει το ισραηλινό υπουργείο των εξωτερικών και λέει ότι πρόκειται για ξεκαθάρισμα λογαριασμών ανάμεσα σε διάφορες τρομοκρατικές συμμορίες. Όποτε γίνεται πραξικόπημα στη Λατινική Αμερική, βγαίνει το Στάιτ Ντηπάρτμεντ και λέει πως δεν ανακατεύεται στα εσωτερικά άλλων χωρών. Είναι γιατί υπάρχει η έξωθεν κακή μαρτυρία η οποία θεωρείται πια δεδομένη για τις μυστικές υπηρεσίες όλων σχεδόν των χωρών, και ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της αναμέτρησης Ανατολής-Δύσης.

Αυτό ισχύει φυσικά και για τις μυστικές υπηρεσίες των χωρών του Ανατολικού Συνασπισμού. Έχουν προ πολλού χάσει την έξωθεν καλή μαρτυρία, αν ποτέ την είχαν.

Ύστερα, υπάρχει το ερώτημα: «ποιον ωφελεί;» ο τάδε φόνος. Ερώτημα τόσο προσφιλές στις πολιτικές αναλύσεις των Ανατολικών. Πράγματι, αν ρωτήσει κανείς ποιον θα ωφελούσε, κατά κύριο λόγο, η δολοφονία του Βοϊτύλα σε μια εποχή όπου το πολωνικό ήταν στο φόρτε του, η λογική απάντηση είναι προφανής.

Από κει όμως μέχρι του σημείου να είναι αποδεδειγμένο με ακλόνητα στοιχεία ότι το χέρι του Αγκτσά όπλισαν και κίνησαν οι βουλγαρικές μυστικές υπηρεσίες, υπάρχει απόσταση τεράστια. Απόσταση ικανή να δημιουργήσει τη διαφορά ανάμεσα σε αλήθεια και ψέμα, σε πραγματικότητα και σε πλαστογράφηση της.

Όταν, λοιπόν, βγήκαν τις προάλλες οι ιταλικές εφημερίδες και κυρίως ο χριστιανοδημοκράτης υπουργός των εσωτερικών κ. Ρονιόνι και είπαν ότι το βουλγαρικό παράρτημα της KGB οργάνωσε την απόπειρα στην Πλατεία του Αγίου Πέτρου, περίμενε κανείς ότι μια τόσο σοβαρή καταγγε-

λία θα την ακολουθούσε η δημοσίευση των στοιχείων που τη στηρίζουν. Γιατί, βέβαια, αν η λογική δεν προσβάλεται με την εκδοχή ότι οι βουλγαρικές μυστικές υπηρεσίες προσπάθησαν να δολοφονήσουν τον Ποντίφηκα, άλλο τόσο, ίσως και περισσότερο, πρόθυμη είναι να δεχτεί ότι η «υπόθεση Αντόνωφ» είναι πλεκτάνη της CIA που χρησιμοποιείται ως όπλο στον προπαγανδιστικό πόλεμο Ανατολής - Δύσης. Δόξα τω Θεώ, υπέρ και των δύο εκδοχών υπάρχουν κάμποσες ενδείξεις. Αλλά τίποτε παραπάνω από ενδείξεις. Εξού και οι Ιταλοί κομμουνιστές, τηρώντας το χρυσό κανόνα της «πισινής», απέφυγαν να πάρουν θέση στο ζήτημα και απαιτήσαν να ριχτεί «άπλετο φως στην υπόθεση».

Για όσον καιρό, λοιπόν, οι ιταλικές αρχές δεν θα έχουν αποδείξει με επαρκή στοιχεία την ενοχή του Αντόνωφ ή εν πάση περιπτώσει την υποτιθέμενη συμμετοχή του «Βούλγαρου συνδέσμου», θα βρίσκονται στο σκαμνί για παραπλάνηση της κοινής γνώμης. Κι εδώ που τα λέμε, το ιταλοκαθολικό κατεστημένο, συμπεριλαμβανομένης και της Αγίας Έδρας, δεν μας έχει συνηθίσει σε πολύ καθαρές δουλειές.

Απ' αυτήν την άποψη, οι βουλγαρικές αρχές δικαιούνται κι έχουν λόγο να απαιτούν την αποφυλάκιση του Αντόνωφ και να καταγγέλλουν την όλη υπόθεση ως βρώμικο παιχνίδι των δυτικών μυστικών υπηρεσιών. Εκείνο που δεν δικαιούνται, όμως, είναι να περιφρονούν τη νοημοσύνη του κόσμου λέγοντας ότι δεν αντιλήφθηκαν τη διαμονή του Αγκτσά στη Σόφια επειδή ο τελευταίος κυκλοφορούσε με... ινδικό διαβατήριο με κοινό όνομα.

Είπαμε: οι Ιταλοί έχουν υποχρέωση να αποδείξουν τις κατηγορίες τους, γιατί αλλιώς ψεύδονται. Αλλά όχι και μονάζυγά δικά μας.

Η Παιδαγωγική
σήμερα

Νταϊνχίτ Βισκότ
Όταν είσαι
αγόρι
όταν είσαι
κορίτσι

Κορίν και Έρικ
Τζόνσον
Η αγάπη
το σεξ
και η
ανάπτυξη

Ρούντολφ Ντράικωρς
Η δημοκρατία
στο σπίτι

Εκδόσεις Γλάρους

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ 36 18 457

ΣΥΝΤΟΜΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

Γυνακείες κινητοποιήσεις στην Ελλάδα

της Αίμης Μπακούρου

Από το 1974 μέχρι σήμερα έχουν υπάρξει μερικά οργανωτικά σχήματα και κινητοποιήσεις στο χώρο του λεγόμενου «γυναικείου κινήματος», στην Ελλάδα. Το αν οι κινητοποιήσεις και τα σχήματα αυτά συναρτούν κίνημα είναι μια ερώτηση που ήδη συζητιέται, και προφανώς θα συζητιέται, ακόμα. Πρόθεση του σύντομου αυτού χρονικού δεν είναι η απάντηση σε τέτοιου τύπου ερωτήματα, αλλά η κατ' αρχήν παράθεση μερικών στοιχείων που θα δείξουν σχηματικά την πορεία από το '74 μέχρι σήμερα.

Η δουλειά της καταγραφής της ιστορίας αυτών των κινητοποιήσεων δεν έχει μέχρι σήμερα γίνει συστηματικά. Η ανάγκη αυτής της καταγραφής αρχίζει να γίνεται πια σαφής, τουλάχιστον στο χώρο των αυτόνομων γυναικείων ομάδων. Προς το παρόν όμως, τα στοιχεία μου τα αντλώ από επί μέρους δημοσιεύσεις, συζητήσεις, και προσωπικές αναμνήσεις.

Οριακό σημείο για την «προς τα έξω» παρουσίαση των κινητοποιήσεων αυτών είναι η 7 του Μάρτη 1980, που έγινε η πρώτη συγκέντρωση γυναικών στο χώρο των προπυλαίων. Την συγκέντρωση είχε οργανώσει η «επιτροπή αγώνα για το Οικογενειακό», στην ο-

ποία συμμετείχαν γυναίκες από αυτόνομες ομάδες και από την Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών.

Ήδη όμως από το τέλος του '74, αρχές '75, έχουν αρχίσει να δημιουργούνται τα πρώτα σχήματα γυναικείων ομάδων και οργανώσεων: απ' την μια έχουμε την «Κίνηση για την Απελευθέρωση», που εκφράζει τον χώρο των αυτόνομων γυναικών, κι απ' την άλλη την «Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών», που «πρόσκειται» στο ΚΚΕ εσ. Η «Κίνηση για την απελευθέρωση» εκδίδει εφημερίδα, κινητοποιείται ενάντια στην στράτευση, οργανώνει συζητήσεις για την αντισύλληψη, και διαλύεται γύρω στο καλοκαίρι του '79. Η «Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών», μετά από κάποιες αποχωρήσεις, μελών, που οδηγούν στην δημιουργία της ΕΓΕ, ακολουθεί την λογική της «οργάνωσης», με ιεραρχικές δομές, και παράλληλα κινητοποιείται παρουσιάζοντας, το 1979, ένα νομοσχέδιο για την μητρότητα, και συμμετέχοντας, αργότερα στο ΣΕ-ΓΕΣ, που είχε σκοπό την αντίθεση στη στράτευση των γυναικών.

Ήδη, με τα δυο αυτά σχήματα, ο χώρος έχει αρχίσει να αποκτά κάποια χαρακτηριστικά που υπάρχουν μέχρι σήμερα: απ' τη μια, δηλαδή, υπάρχουν οι αυτόνομες ομάδες γυ-

ναικών που συνήθως κινούνται χωρίς πολύ σφιχτή οργάνωση, με μικρό αριθμό γυναικών, χωρίς ιεραρχικές δομές, και που διαλύονται σε μικρά χρονικά διαστήματα και μετασχηματίζονται σε άλλες, κι απ' την άλλη οι γυναικείες οργανώσεις που είναι δομημένες πολύ πιο κοντά στη λογική του «κόμματος», έχουν πολύ μεγαλύτερη διάρκεια ζωής —όσες ξεκίνησαν υπάρχουν μέχρι σήμερα—, πολύ μεγαλύτερο αριθμό μελών, και όλες, λίγο-πολύ, κάποια σχέση με το αντίστοιχο πολιτικό κόμμα, αν και όλες, βέβαια, διεκδικούν την αυτονομία τους, ακόμα κι αν δέχονται την ύπαρξη συγγενικής σχέσης.

Έτσι, το 1976 δημιουργείται η ΟΓΕ, που πρόκειται στο ΚΚΕ και η ΕΓΕ, που πρόκειται στο ΠΑΣΟΚ. Οι θέσεις τους, όπως και η επιλογή των στόχων κινητοποίησης, αναφέρονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και στην καταγωγή τους. Έτσι, η μεν ΟΓΕ «πιστεύει ότι η κατάκτηση της ισοτιμίας των γυναικών δεν αφορά μόνο τις γυναίκες ούτε θα επιτευχθεί μόνον με τον αγώνα των γυναικών, αλλά είναι αποτέλεσμα κοινών αγώνων όλου του λαού για κοινωνική απελευθέρωση, δημοκρατία, εθνική ανεξαρτησία». Έτσι, ανάμεσα στους στόχους της είναι και η «ειρήνη και αποπυρηνικοποίηση των Βαλκανίων».

... τήν πρωταπριλιά... τήν πρωταπριλιά...

σχολιαστική

Η ΕΓΕ «πιστεύει ότι δεν υπάρχει γυναικεία απελευθέρωση χωρίς κοινωνική απελευθέρωση ο αγώνας για την γυναικεία απελευθέρωση βρίσκεται στην δικαίωσή του μέσα στον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας μας».

Μέσα στο διάστημα από το 1975 μέχρι σήμερα, τα βασικά θέματα που αποτέλεσαν στόχους κινητοποιήσεων, ήταν:

- Η αντίθεση στη στράτευση των γυναικών (Το ΣΕΓΕΣ, μια επιτροπή από αντιπροσώπους οργανώσεων, ξεκίνησε το καλοκαίρι του '76,) και αργότερα μετασχηματίστηκε στο «συντονιστικό γυναικείων οργανώσεων και σωματείων για την αλλαγή του οικογενειακού».

- Η αλλαγή του Οικογενειακού Δικαιού. (Η «Επιτροπή αγώνα για την αλλαγή του Οικογενειακού Δικαιού», δημιουργήθηκε από την σύμπραξη αυτόνομων ομάδων και Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών, και δούλεψε παράλληλα με το «Συντονιστικό Γυναικείων οργανώσεων», για την αλλαγή του Οικογενειακού. Προϊόν αυτής της δουλειάς ήταν και η συγκέντρωση στα Προπύλαια, στις 7 Μαρτίου 1980, στην οποία συμμετείχαν 2.500 γυναίκες.

Μετά την συγκέντρωση αυτή, οι αυτόνομες ομάδες που ήδη υπήρχαν, στον Πανεπιστημιακό χώρο, σε περιοχές της Αθήνας, σε χώρους δουλειάς, κ.α., μαζί με την «Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών» ξεκίνησαν το «Συντονιστικό Γυναικείων Ομάδων», (που δεν πρέπει να συγχέεται με το «Συντονιστικό Γυναικείων Οργανώσεων για την αλλαγή του Οικογενειακού»). Το δεύτερο αυτό συντονιστικό είχε σαν άξονα, από την αρχή, την αυτονομία του γυναικείου ζητήματος, και σκοπό τον συντονισμό των αυτόνομων ομάδων που λειτουργούσαν εκείνη τη στιγμή.

Το συντονιστικό διαλύθηκε τον Σεπτέμβριο του '80, μετά από μια δουλειά προετοιμασίας μιας διήμερης συνάντησης γυναικών, κύρια λόγω διαφωνιών που περιστρέφονταν γύρω από το πρόβλημα της αυτονομίας. Το διήμερο τελικά πραγματοποιήθηκε από μερικές από τις γυναίκες και ομάδες που συμμετείχαν

στο συντονιστικό.

Μετά τη διάλυση του συντονιστικού δημιουργήθηκε το «σπίτι των γυναικών», χώρος συνάντησης και δουλειάς των αυτόνομων ομάδων.

Τρίτο θέμα που αποτέλεσε στόχο κινητοποιήσεων, είναι η αντίθεση ενάντια στην βία και στους βιασμούς. Όλες οι μέχρι σήμερα κινητοποιήσεις πάνω σ' αυτό το θέμα ξεκίνησαν από το χώρο των αυτόνομων γυναικών. Έτσι, στις 25 Ιουνίου του 1981 γίνεται η πρώτη πορεία «ενάντια στη βία και τους βιασμούς». Η κινητοποίηση ξεκινάει από την ομώνυμη αυτόνομη ομάδα, που λειτουργεί από το καλοκαίρι του '80, και είχε δημιουργηθεί μέσα στα πλαίσια του συντονιστικού. Τον Δεκέμβριο του '81 γίνεται μια δεύτερη πορεία, μετά τον βιασμό στου Φιλοπάππου, και τον Δεκέμβριο του '82 μια τρίτη, μετά από ολοήμερη ανοιχτή συζήτηση πάνω στο ίδιο θέμα.

Σήμερα ξεκινάει και από την μεριά των οργανώσεων κάποια κινητοποίηση πάνω στο ίδιο θέμα. Η ΕΓΕ δημοσιοποίησε ήδη, μέσω του Τύπου, τις θέσεις της.

Παράλληλα με τα δύο κεντρικά θέματα —Οικογενειακό και αργότερα Βία και Βιασμοί— έχει γίνει κάποια δουλειά μέσα από προκηρυξεις, συζητήσεις, αφίσες, κτλ., πάνω σε άλλα θέματα, όπως η έκτρωση, η αντισύλληψη, η μητρότητα, η γυναίκα και η εργασία. Σ' ένα τόσο σύντομο όμως χρονικό σαν αυτό εδώ, δεν μπορεί κανείς να αναφερθεί αναλυτικά ούτε σ' αυτές, ούτε στα άλλα οργανωτικά σχήματα - σωματεία, μικρότερες οργανώσεις, κτλ., που λειτουργήσαν και λειτουργούν σήμερα.

Ήδη έχουν περάσει οκτώ χρόνια από το ξεκίνημα της «Κίνησης για την Απελευθέρωση» και της «Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών». Στοιχεία συγκεντρωμένα γι' αυτήν την περίοδο, και συστηματική δουλειά παρουσίασής του, απ' όσο ξέρω, δεν έχει γίνει. Είναι απαραίτητο να γίνει αυτή η δουλειά, και μάλιστα σύντομα, για να μπορέσουμε να έχουμε μια πιο ξεκάθαρη εικόνα της πορείας μέχρι σήμερα, και του τι κάνουμε από δω και πέρα.

ΑΛΕΞ. ΑΡΓΥΡΙΟΥ

Οι νεωτερικοί ποιητές του μεσοπολέμου

από τη σειρά
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10 - 12 τηλ. 36.05.520

ΜΟΝΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Συνηγορία της Παραλογοτεχνίας

Τέσσερις μονογραφίες και ένα δοχίμιο πάνω στα αστυνομικά και κατασκοπικά μυθιστορήματα, την «επιστημονική φαντασία» και τα χόμικς.

Οι ιστορικές καταβολές, οι λογοτεχνικές συγγένειες και η ψυχολογική λειτουργία της ανάγνωσης της παραλογοτεχνίας.

Μια μελέτη που διαβάζεται με τόσο ενδιαφέρον όσο και ένα αστυνομικό μυθιστόρημα· επιπλέον δίνει όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία για την κατανόηση ενός είδους με πολλούς φίλους.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 ● τηλ. 72.29.237—72.32.819

ΚΡΟΣΤΣΕΝΚΟ: Ένα κολχόζ-στρατόπεδο

Η νομοθετική ρύθμιση —και, βέβαια, στο βαθμό που θα ολοκληρωθεί— όλων των προβλημάτων που σχετίζονται με τον ελεύθερο επαναπατρισμό, την αποκατάσταση και την ενσωμάτωση των πολιτικών προσφύγων του εμφυλίου, θα κλείσει μια σελίδα από την πολυτάραχη νεότερη ιστορία του τόπου μας.

Όμως, η αναγκαστική εξορία και η παραμονή δεκάδων χιλιάδων Ελλήνων μαχητών του ΔΣΕ στις σοσιαλιστικές χώρες για περισσότερο από τρεις δεκαετίες αποτελεί μια εμπειρία ζωής που παραμένει γενικά άγνωστη. Δεν είναι μόνον η προσπάθεια για τη διατήρηση της συνοχής και η συμβολή στην ανοικοδόμηση των καταστραμμένων από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο σοσιαλιστικών χωρών είναι μαζί μια σειρά από περιπέτειες που συναρτώνται με τις ανωμαλίες στην εσωκομματική ζωή. Για το τελευταίο κεφάλαιο ελάχιστα έχουν ειπωθεί και γραφτεί —στο όνομα ενός κακά εννοούμενου «κομματικού πατριωτισμού».

«—Μη, προς Θεού, όχι τ' άπλυτά μας στη φόρα...

Ο φόβος για τις προεκτάσεις και τις συνέπειες που μπορούσε να έχει οποιαδήποτε αποκάλυψη για τις αρνητικές πλευρές της λειτουργίας του ΚΚΕ, είχε σαν αποτέλεσμα να αποσιωπηθεί για πολλές δεκαετίες ο διωγμός και ο κατατρεγμός χιλιάδων συντρόφων τόσο στο Βουνό, όσο και αργότερα που βρέθηκαν πολιτικοί πρόσφυγες στις λαϊκές δημοκρατίες. Ακόμα, ο φόβος των αποκαλύψεων έκανε τους ανθρώπους που βρίσκονταν στα ανώτατα κλιμάκια του ΚΚΕ, να συμμαχήσουν και να διαμορφώσουν ένα άθλιο κομπρομί στη συγκάλυψη των ευθυνών».

Αυτά σημειώνει στον πρόλογο του βιβλίου του «Γιατί με σκοτώνεις σύντροφε;», ο παλαιμαχος αγωνιστής και δημοσιογράφος **Θωμάς Δρίζος**. Ένα απόσπασμα από το βιβλίο αυτό που κυκλοφορεί σε λίγες μέρες από τις εκδόσεις «Γλάρος» και αναφέρεται σε ένα κολχόζ Ελλήνων πολιτικών προσφύγων στην Πολωνία, δημοσιεύουμε στη συνέχεια:

Το χωριό Κροστσένκο βρίσκεται στο βορειοανατολικό σημείο της Πολωνίας, εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά από τη Βαρσοβία κι από κάθε άλλο αξιόλογο αστικό κέντρο, κάπου εκεί χαμένο μεταξύ Πολωνίας και Σοβιετικής Ένωσης. Μετά τη φοβερή καταστροφή της χώρας από τους χιτλερικούς καταχτητές, πυκνά αδιάβατα δάση και ατέλειωτες πεδινές εκτάσεις, περίμεναν γερά δουλευτάρικα χέρια κι άφθονο μόχθο και ιδρώτα για ν' ανοίξουν τον κόρφο και να δώσουν τα ελέη τους. Λιγοστά, πολύ λιγοστά τα ελέη της γης τότε —στα πρώτα μεταπελευθερωτικά χρόνια της οικονομικής ανασυγκρότησης. Δίχως τρακτέρ— με υνί το όργωμα. Χωρίς άρδευση και λιγιστό το λίπασμα. Χωρίς κομπάιν, με το δρεπάνι ο θέρος. Χωρίς φροντίδα και ζωοτροφές —αποδεκατισμένα και μ' ελάχιστες αποδόσεις τα κοπάδια...

Σ' αυτό το παγερό και άγονο άκρο της πολωνικής γης —στο Κροστσένκο— ιδρύθηκε για τους εκπατρισμένους Έλληνες αγωνιστές το μίζερο και συνεχώς πάμπτωχο εκείνο κολχόζ, που, λες για ειρωνεία, του δώσανε το όνομα... «Νέα Ζωή».

Πείνα και ξυπολησιά μάστιζε τα μέλη του.

Και μόνο το πολιτικό, σχεδόν, κλίμα του το καθιστούσε ακατάλληλο τόπο διαμονής για Έλληνες.

Αλλά, αν αυτά και άλλα μειονεκτήματα του Κροστσένκο δεν συνιστούσαν τους όρους για μια υποφερτή, έστω, διαβίωση, για τα σχέδια του Ζαχαριάδη αποτελούσαν στοιχεία που το καθιστούσαν ιδεώδη τόπο για στρατόπεδο συγκέντρωσης.

Και σαν τέτοιο έσπευσε να το αξιοποιήσει —για περιορισμένη, τοπική μόνο χρήση...

Το κολχόζ-στρατόπεδο είχε ένα μοναδικό χαρακτηριστικό γνώρισμα, που δεν υπήρχε σε κανένα άλλο προσφυγικό οικισμό:

η ηγεσία Ζαχαριάδη το εξόπλισε με δική της ασφάλεια, με ειδικό επαγγελματικό στέλεχος. Τα μέλη της ασφάλειας στεγάζονταν σε χωριστό κτίριο, που στο υπόγειό του λειτουργούσε κρατητήριο.

Η ασφάλεια αυτή διατηρούσε τακτική και στενή σύνδεση με την πολωνική ασφάλεια και οι διωγμοί ήταν συντονισμένοι.

Αν, για να γλιτώσει από τις αφόρητες συνθήκες ζωής, το έσκαγε κάποιος από το Κροστσένκο και πήγαινε αλλού να ζήσει, τον παίρνανε «το κατόπι». Τον βρίσκανε. Και ή τον υποχρέωναν να ξαναγυρίσει στο κολχόζ ή, με τις ενέργειες της «δικής μας» ασφάλειας, επενέβαιναν οι πολωνικές αρχές και διώχονταν από τη νέα δουλειά του. Και χωρίς δουλειά, εξαναγκάζονταν να γυρίσει στη «Νέα Ζωή»...

Κάθε τέτοια αποτυχημένη «απόδραση», κάθε σύλληψη και εξαναγκασμός του «δραπέτη» να μαντρωθεί και πάλι στο Κροστσένκο επέτεινε την ατμόσφαιρα τρόμου.

Η ηγεσία Ζαχαριάδη έστελνε στο Κροστσένκο τους σλαβομακεδόνες, τους «υποπτους», «τ' απείθαρχα στοιχεία», τους «διαφωνούντες».

Με όλους αυτούς τους αγωνιστές, συγκροτήθηκαν ξεχωριστές μπριγάδες καταναγκαστικής εργασίας. Υποχρεώνονταν να σπάνε πέτρα και ν' ανοίγουν στους δρόμους αποστραγγιστικά χαντάκια, το χειμώνα —μέσα στο δριμύ ψύχος. Και το καλοκαίρι στην ανυπόφορη ζέστη...

ΚΕΡΑΜΙΚΟ
σταχυ
Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
Δημητρίου Γουνάρη 30 Θεσσαλονίκη

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ζωολογική Πηγή 17, 36-37

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ **ΟΛΩΝ** ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΥΝΑΓΙΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

Οι φριχτές συνθήκες ζωής στο Κροστσένκο έκαναν ένα μακεδονόπουλο να ριχτεί απελπισμένο στις ράγες του Ζγκόρτζελετς και να σκοτωθεί. Πιο τραγική ωστόσο, ήταν η περίπτωση του Αλέκου Εξάρχου, γεωπόνου, στελέχους της Εθνικής Αντίστασης, δοκιμασμένου αγωνιστή από την Ήπειρο.

Ο Εξάρχου ήταν Πρόεδρος του κολχός «Νέα Ζωή» στο Κροστσένκο και η ηγεσία Ζαχαριάδη τον παίδευε με την κριτική της πολύ άσχημα. Η υπέρμετρη και άδικη κριτική αποδόθηκε, αρχικά, στο ότι το κολχός δεν εκπλήρωνε το πλάνο. Άλλη, όμως, ήταν η βαθύτερη αιτία: ο Εξάρχου αποτόλμησε να διατηρεί σχέσεις με τον εξόριστο στο Κροστσένκο «αντικομματικό» Γιώργο Χουλιάρα και αρνιόταν να γράψει στην ηγεσία έκθεση σε βάρος του.

Και αυτό δεν του το συγχώρεσαν ο Ζαχαριάδης και οι τοποτηρητές του. Κριτική, λοιπόν, πάνω στην κριτική. Για υπαρκτές και ανύπαρκτες αδυναμίες και παραλείψεις της δουλειάς του. Κριτική αυστηρή, αψυχολόγητη, αδυσώπητη. Εξοντωτική. Του έκαναν το βίο αβιωτό, ώσπου τον οδήγησαν στην απελπισία και το αδιέξοδο.

Σε κάποια στιγμή αδυναμίας, ο Εξάρχου κρεμάστηκε απ' το ταβάνι και βρέθηκε εκεί να αιωρείται νεκρός.

Βρισκόμαστε στο ίδιο αυτό κολχός-στρατόπεδο. Έχει γίνει το 20ο Συνέδριο, έχουν καταγγελθεί τα σταλινικά εγκλήματα, πραγματοποιήθηκε η έκτη Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ, αντικαταστάθηκε η Ζαχαριάδικη ηγεσία και διεξάγονται συνελεύσεις για την ανάλυση των αποφάσεων της «6ης Πλατιάς Ολομέλειας».

Κάτω από την επίδραση της αναπάντεχης συντριβής των χθεσινών ειδώλων, της καταγγελίας των εγκλημάτων του Στάλιν και του δέους που προκάλεσαν αυτά στις ψυχές εκείνων που υπηρέτη-

σαν τυφλά σκοτεινές ηγεσίες και σκοτεινότερες σκοπιμότητες, συχνές ήταν στις συνελεύσεις αυτές, οι εκρήξεις αυτοκριτικής και μεταμέλειας των απλών ανθρώπων.

Στην κομματική συνέλευση του Κροστσένκο μια τέτρτα αυτοκριτική υπήρξε συγκλονιστικά αποκαλυπτική.

Στο βήμα των ομιλητών είναι τώρα ο Βασίλης Πάνος, απ' το Δερελί-Δομοκού. Διετέλεσε επικεφαλής τη Ζαχαριάδικης ασφάλειας στο Κροστσένκο.

Με δάκρυα μετάνοιας στα μάτια αποκαλύπτει εκπληκτικά, απίστευτα πράγματα:

«... Πριν την 6η Ολομέλεια —λέει— με κάλεσαν στα Γραφεία της Κομματικής Οργάνωσης. Εκεί, μπροστά και στο αναπληρωματικό μέλος της Ζαχαριάδικης Κεντρικής Επιτροπής Θύμιο Μπράτσο, μου υπέδειξαν: μαζί με άλλα μέλη της ασφάλειας να τραβήξουμε προς τα έξω τον «πράκτορα» Γιώργο Χουλιάρα (Περικλή) ΚΑΙ ΝΑ ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΟΥΜΕ ΜΕ ΞΥΛΟΚΟΠΗΜΑ —χωρίς να κάνουμε χρήση φονικών όπλων.

«Δεν το δέχτηκα όμως... Πώς να δέχομουν; Πώς να σκότωνα αυτόν τον άνθρωπο, που ξέρω ότι στα 1941, αυτός δημιούργησε το αντάρτικο στην περιοχή μας, αυτός έστησε την οργάνωση στο χωριό και άφησε ελεύθερο τον αδερφό μου και άλλους συγχωριανούς, που ο ΕΛΑΣ τους είχε συλλάβει σαν Ε-δεσίτες;...»

Ο Χουλιάρας γλίτωσε, και γλίτωσε μόνο χάρη σε μια σπάνια ευτυχή συγκυρία και γιατί ήταν ο Χουλιάρας: με το κύρος και την ακτινοβολία του λαϊκού ηγέτη, που έκανε να παραλύσει το χέρι του δημίου.

Πόσοι άλλοι όμως αγωνιστές, που δεν είχαν την τύχη του Χουλιάρα, εξοντώθηκαν στο Κροστσένκο έτσι, χωρίς φονικά όπλα, μ ό ν ο μ ε τ ο ξ ύ λ ο; □

Η Παιδαγωγική
σήμερα

Ζάν Σατώ
Οι
Μεγάλοι
Παιδαγωγοί

Ρίτσαρντ Φάρσον
Για την
απελευθέρωση
των
Παιδιών

Έλεν Ντόττς
Τα Χρόνια
της
εφηβείας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΣΕΙΡΑ «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ
Η ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ
ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Μια ενδιαφέρουσα μελέτη για τις πηγές αρχαιογνωσίας του Οδυσσέα Ελύτη. Τεκμηριωμένη προσέγγιση του ποιητικού έργου μέσα από την καταγραφή των αντλήσεων του από τα αρχαία ελληνικά κείμενα.

Κεντρική διάθεση:

Δεινοκράτους 131 - τηλ: 72.29.237

● Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν τα:

«ΕΠΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ»

Εκδόσεις Γλάρος

ΓΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • ΑΘΗΝΑ 141 • ΤΗΛ 36 18 457

Οι μαθητικές κοινότητες

«Οι μαθητές του σχολείου μας, μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, πραγματοποίησαν πενταήμερη κατάληψη του σχολείου, διαμαρτυρόμενοι για την αδιαφορία των αρμοδίων του Υπουργείου Παιδείας στα αιτήματά μας για την μέχρι σήμερα κατάσταση της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης. Στην κατάληψη, αντιτάχθηκαν ο Σύλλογος των καθηγητών και η ΚΝΕ. Στη διάρκεια της, ριζοσπάστες μαθητές δημιούργησαν τη «Συσπείρωση μαθητών 1ου ΚΕΤΕ» με στόχο να προωθήσουν και να προβάλουν τις απόψεις τους. Η ενέργειά μας αυτή προκάλεσε, όχι μόνο τις αντιδράσεις του συλλόγου των καθηγητών, αλλά και της ΚΝΕ, η οποία έφτασε στο σημείο να προτείνει στο 15μελές και στις Γ.Σ. των τμημάτων, να καταργηθεί η «Συσπείρωση», γιατί αλλιώς δεν θα πήγαινε στην ήμερη εκδρομή η τρίτη.

Καταγγέλλουμε τη στάση του συλλόγου των καθηγητών που δημιούργησαν κλίμα τρομοκρατίας, φτάνοντας να αποβάλουν τον πρόεδρο και μέλος του 15μελούς συμβουλίου δια παντός, μόνο και μόνο επειδή τόλμησαν να εκφράσουν διαφορετική γνώμη από αυτή των καθηγητών για την κατάληψη και μετείχαν στη «Συσπείρωση».

Καταγγέλλουμε ακόμα τη στάση της ΚΝΕ του σχολείου μας, που με διοικητικούς τρόπους θέλει να σβύσει οποιαδήποτε διαφορετική γνώμη υπάρχει στο σχολείο μας πέρα από τη δική της.

Τέλος, διαμαρτυρόμαστε για την αδιαφορία του Υπουργείου Παιδείας και την όλη στάση της διεύθυνσης του σχολείου, η οποία κάθε άλλο παρά υπηρετεί την ελεύθερη έκφραση και διακίνηση των ιδεών, πράγμα που αποτελεί και μια από τις εξαγγελίες των αρμοδίων της κυβέρνησης για τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων και γενικότερα των σχολείων».

Η καταγγελία των μαθητών του 1ου ΚΕΤΕ Ζωγράφου, πέρα από το δίκιο ή το άδικο της συγκεκριμένης περίπτωσης των μαθητών της «Συσπείρωσης», θέτει ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Το πρόβλημα της ελευθερίας της έκφρασης της μαθητικής νεολαίας. Και ακόμα περισσότερο, θίγει τον εκδημοκρατισμό του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων.

Πριν από τις θορυβώδεις δέσμες και τα Λυκειακά και Μεταλυκειακά φροντιστήρια, ντόρος πολύς είχε γίνει στη Μέση Εκπαίδευση με την τροποποίηση του κανονισμού των Μαθητικών Κοινοτήτων. Τι άλλαξε λοιπόν; Ποιο φως φώτισε το σκοτεινό παρελθόν;

Όταν σήμερα ο Διευθυντής ενός ΚΕΤΕ έχει το δικαίωμα να αποβάλλει «δια παντός» κάποιον μαθητή επειδή εκείνος κρίνει ότι έτσι είναι σωστό, δεν μπορούμε παρά να φέρουμε στο νου μας κάποια άλλα χρόνια αυταρχικής και «καθ' όλα» απαγορευτικής εκπαίδευσης, με ηλικία ή —πιο πρόσφατα— κουρεμένα κεφάλια για τ' αγόρια και ποδιές για τα κορίτσια...

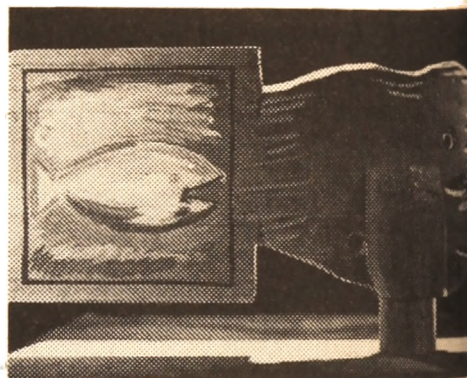
Σε καμιά περίπτωση βέβαια δεν θα δεχόμαστε να ταυτίσουμε τα παιδιά του 1ου ΚΕΤΕ που αποβλήθηκαν «δια παντός» με τον Μέλιο Καδρά του Λουντέμη. Αλλά είναι τουλάχιστον απαράδεκτο σήμερα, εν έτει 1983 και μετά από πληθώρα «αλλαγών» στην εκπαίδευση, ο ήρωας να εξακολουθεί να αποβάλλεται «δια παντός».

Το υπουργείο Παιδείας ας αναλάβει κάποτε τις πολύ σοβαρές ευθύνες του.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Το γνωστό σας ψαράκι του «ΑΝΤΙ», που είχατε συνηθίσει να βλέπετε στην τρίτη σελίδα, από το τεύχος αυτό ξαναπέφτει στα δόντια του καρχαρία... Το αρχικό σήμα ήταν ιδέα του Χρήστου Αντωνόπουλου ο οποίος και το είχε σχεδιάσει. Το νέο σκίτσο —το σήμα παραμένει το ίδιο— είναι του Νίκου Σιδέρη. Πάντως δεν εμπνευσθήκαν οι σχεδιαστές του

σήματος από την παραπάνω κάρτα που μας έστειλαν από τη Σουηδία και απεικονίζει ένα γλυπτό έργο με την ίδια ιδέα.

● Στο 14ο τεύχος του περιοδικού «γράμματα και τέχνες», διαβάσαμε ένα πραγματικά πολύ ωραίο διήγημα του Γκ.Γκ. Μάρκες: «Θάνατος σταθερός πέρα απ' τον έρωτα» και μία συνέντευξη του Στρατή Τσίρκα που δημοσιεύθηκε στη Γαλλία το 1972, με την ευκαιρία της βράβευσης του Τσίρκα για το καλύτερο ξένο βιβλίο που μεταφράστηκε στα γαλλικά, το 1971. Αλλά το τεύχος αυτό μπορεί να διαβαστεί ολόκληρο, προσόν σπάνιο για περιοδικό και μάλιστα λογοτεχνικό. Ποίηση Κολομβιανών για τον Καβάφη, ένα κείμενο του Γιάκομπσον για μια επαναστατική ποίηση, όπως και πλούσια σχόλια που αφορούν στην πολιτιστική και καλλιτεχνική μας ζωή.

● Λέσχη για όλες τις μοτοσυκλετίστριες προσπαθεί να ιδρυθεί. Μια λέσχη «με σκοπό την επαφή μεταξύ τους, την

ανταλλαγή πληροφοριών, πείρας και... κουράγιου», όπως λένε οι ίδιες, με σχέδια πολλά και εκδρομική διάθεση. Όλες, λοιπόν, οι δίτροχες φίλες —άραγε τα ποδήλατα εξαιρούνται;— καλούνται στην πρώτη συνάντηση-γνωριμία στις 23 Μαρτίου '83. Τηλεφωνείστε για συμμετοχή στο 94.27.628.

● Το «Καθ' οδόν» είναι «Δίμηνο τοπικό περιοδικό ποικίλης ύλης» με έδρα το Μπραχάμι και το πρώτο του τεύχος (Γενάρης-Φλεβάρης '83) μόλις κυκλοφόρησε στην τιμή των 50 δραχμών. Ανάμεσα στα τοπικά και μη θέματά του: «Μπραχάμι: Κομμάτια και θρύψαλα πολιτιστικής ανυπαρξίας», «Οράματα και παροράματα μιας αλλαγής», «Οι γύφτοι και το δημοτικό μας τραγούδι», «Το λογοτεχνικό τετράδιο». Κεντρική διάθεση: Βιβλιοπωλείο Γ. Κοτζιά, Αγ. Δημητρίου 62.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠ ΛΑΖΙΟΥΑ

σε ελληνική απόδοση του ΠΑΝΤΕΛΗ ΤΡΩΓΑΔΗ

Ο Φίλιπ Λαζιουά γεννήθηκε το Μάρτη του 1950 «στις όχθες —όπως λέει ο ίδιος— της ελληνικής παροικίας του Μοντρε-άλ». Ο Γαλλοκαναδός πατέρας του κατάγεται από το κοντινό χωριό Σαιν Σκολαστίκ και η Ελληνίδα μητέρα του από την Κυνουρία. Στην Ελλάδα ήρθε με τη μάνα του τα καλοκαίρια του 1961, 1966 και 1975. Τώρα ζει στο Παρίσι και τα ποιήματά του αυτά είναι από τις συλλογές «Κατάστιχα Σχολαστικού» και «Πολύπατρις».

Ελληνική ισοροπία

Η μάνα γύρευε απ' την Αγία Ελεούσα έλεος —λές εικόνα κόσμου εικονικού— κι εγώ ξανάθελα θεόγυμνη την πρώτη Μούσα αντίκρυ στα νησιά του Αργοσαρωνικού.

Κιθάρες υπό το μηδέν

Κύματα κιθαρωδών και σημαιοφόρων έμπαιναν στην αρένα Μωρίς Ρισιάρ παφλάζοντας ένα μέλλον γαλανόλευκο με τραγούδια και κρινάκια της Λωραίνης πλάι στα σφενδαμόφυλλα.

Χρόνια θουρίων σε κλειστά γήπεδα για σπίτια με παράθυρα ανοιχτά ανήμερα Αη Γιάννη βαφτιστή —και στα στενά ο Προκρούστης.

Ίδιες πάντα σημαίες με δεκανίκια ελπίδες χτυπάν τις πόρτες και το παρελθόν σύρριζα στις αυγής το όνειρο κι απ' το γιατάκι του ο γέρο Ινδιάνος που μελετάει δέντρα, πουλιά και ημερομηνία προβλέπει έξι απανωτές χιονοθύελλες. Ο σώζων εαυτόν άς σώσει και την κιθάρα του.

Αγνοούμενη

Πάει και η Μαρία Απ' το γυμνάσιο Ουτρεμόν κι από τη Θράκη Η μάνα της την πήγε για ελληνική Ανάσταση Στον Αη Γιώργη μες στη φασαρία Με εξακύλινδρη σεβρολέτ χρώμα κοράκι Έκανε τη δική της Επανάσταση

Μαλλιά κατσαρωμένα ινδική ποδιά Χάθηκε προς τη Νέα Υόρκη για παιδιά

Αυτοπροσωπογραφία

Όνομα με άλογο να καλπάζει μια ζωή στη βιοπάλη δεμένη

Κιαροσκούρο

Ξαφνου πληκτρα ακουστηχαν και σ' έχασα στα σκότη της φωτόςύνθεσης.

P.Q. *

Μέσα στον πανικό του Χρηματιστηρίου Ιδεών κερδίσαμε στα ζάρια χάσαμε στα παζάρια και τα υπόλοιπα θα τα πούμε σε άλλους χρόνους χλοερούς

* T' αρχικά του Rartis Québécois, κυβερνώντος τώρα εθνικιστικού σοσιαλδημοκρατικού κόμματος του Κεμπέκ.

Επιφάνεια

Ψυχρό απομεσήμερο με τις γυμνές ιτιές στην όχθη τέλη Οκτώβρη είδες ιδίους όμμασι την επιφάνεια του ποταμού κρούστα πάγου να γίνεται κι απέ αναλογίστηκες την Επανάσταση

Freeze-up!

όδραση

Α τω θεώ δεν έχω πια εκκρεμότητες την Έφιππη Αστυνομία —εποχούμενη κι αυτή σε λιμουζίνες— κι έτσι νόχλητος μπορώ ν' αγναντεύω το Βασιλικό Βουνό Κάστορα τη λίμνη, τους ουρανοξύστες ποταμό με τα πλεούμενα και τα γεφύρια γεφυρώσω το δειλινό Φαέθοντα ω απ' τον Ατλαντικό ως πέρα μητρική Μεσόγειο όπου τεραχόσια συναπτά μερόνυχτα τις αρχές της φοινικιάς φεγγάρι πάλι δίχως χέρι ή το ακέφαλου αστρολοστρούμου ε στο θερινό περιβόλι να σπαθίσει ματαριές και λεμονιές κείνο το υδρόβιο που όλη μέρα αντισταθεί στου ήλιου ιμπεριαλισμό. Αυτά κι εμένα ωσε η σελήνη εσχεμένα. ρα, αγναντεύοντας τη λίμη ποταμό με τα πλεούμενα γέφυρες και τους ουρανοξύστες βλέπω γωνιά να προσγειώσω τον καημό βλέπω τροφο ν' ανοίξω την καρδιά τα χαρτιά αυτά και άλλα φονικά.

Η ΠΟΙΗΣΗ είναι, το δίχως άλλο, ένα πολλαπλό σημείο αναφοράς· επιδέχεται, κάθε ποίημα, πολλαπλές «αναγνώσεις». Είναι ικανή προς παρηγορία, όπως κάποτε υπήρξε η θρησκεία, χωρίς να αποκτά το αναγκαστικό και απόλυτο νόημα αυτής. Είναι τόπος ταύτισης με αισθήματα και ιδέες που μας κυριεύουν και δεν είμαστε πάντα ικανοί να ερμηνεύσουμε. Είναι χρόνος διαρκής ή, αλλιώς, χρόνος ενοποίησης πραγματικού και φανταστικού.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» είναι, βέβαια, περιοδικό, κυρίως πολιτικού προβληματισμού και επικαιρότητας. Αισθάνεται, όμως, ως σφίγμό των αναγνωστών του, αλλά και των ιδίων των ανθρώπων που το φτιάχνουν, δέκα χρόνια τώρα, την ανάγκη μιας άλλης διάστασης που, χωρίς να ακυρώνει τον χαρακτήρα του, έρχεται να πλουτίσει την προοπτική του. Έτσι γεννήθηκε το άνθολόγιο, ένα είδος συλλογής, μια «ανθοδέσμη» από την αυθεντικότερη μορφή έκφρασης, τον ποιητικό λόγο.

ΕΝΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ, φίλος της ποίησης, θα επιλέγει, κάθε φορά, ένα ποίημα από την πλούσια νεοελληνική μας γραμματεία και θα μας μιλά γι' αυτό, ή απ' αφορμή αυτό, πραγματοποιώντας ο ίδιος την δική του υποκειμενική «ανάγνωση». Η ιδιότητα που θα προσδιορίζει τον κάθε συγγραφέα θέλουμε να είναι πέρα από τους αυστηρούς και κοινωνικά —επαγγελματικά (;)— καθορισμένους ρόλους, αλλά και αυτοί οι ρόλοι δεν μπορεί, βέβαια, να είναι ποτέ απαγορευτικοί. Η νέα αυτή στήλη του περιοδικού είναι μια πρόκληση για περισυλλογή σ' αυτό που τόσο απλόχερα χάρισε η μοίρα αυτού του τόπου, τον ποιητικό λόγο και μια πρόσκληση στην ενεργητική συμμετοχή των φίλων της ποίησης, στη μεγαλόφωνη «ανάγνωση» στους άλλους.

Επιμέλεια: Άντεια Φραντζή

Ομόνοια στη δεκαετία του '30. Φωτογραφίες από το αρχείο Μάνου Χαριτάτου.

ΜΙΧΑΛΗ ΚΟΠΙΔΑΚΗ:

ΟΜΟΝΟΙΑ: Ένα χαϊκού του Γ. Σεφέρη

ΟΜΟΝΟΙΑ

“Ηλιος καί Ίούλιος
στά πεζοδρόμια βόσκουν
βυζιά κοπάδια.

Γιώργος Σεφέρης

Το χαϊκού είναι ένα βραχύλογο και αυστηρό μορφικά λυρικό σύνθεμα, που καλλιεργείται ήδη από τον 16ον αιώνα στην Ιαπωνία. Το κλασικό χαϊκού συγκροτείται από τρεις ανομοιοκατάληκτους στίχους από τους οποίους ο πρώτος έχει 5 συλλαβές, ο δεύτερος 7 και ο τρίτος 5, σύνολο 17 συλλαβές. Ο ποιητής προσπαθεί να συλλάβει και να αποτυπώσει με τρόπο λιτό και πνευματώδη το καιριο χαρακτηριστικό μιας κατάστασης ή μιας ψυχικής διάθεσης. Το ιαπωνικό αυτό κομψοτέχνημα, που το ανύψωσε σε μεγάλη τέχνη ο βουδιστής καλόγερος

Matsuo Basho (1644-94), βρήκε άξιους μιμητές ανάμεσα στους Γάλλους μετασυμβολιστές και στους αγγλοαμερικανούς «εικονιστές». Ο πιο γνωστός σήμερα ποιητής χαϊκού είναι ο M. Hausmann, «Liebe, Tod und Vollmond-nächte» 1951.

Ουσιαστικός εισηγητής του χαϊκού στη λογοτεχνία μας μπορεί να θεωρηθεί ο Γ. Σεφέρης, όπως παρατηρεί ο Γ.Π. Σαββίδης στην επιφυλλίδα του «Τάνκα και χαϊκού ή τα νυχτογιασεμιά». Το Βήμα 2.9.1972 (= Πάνω νερά, Ερμής 1973, 69-76), στην οποία με αφορμή την παρουσίαση της ποιητι-

κής συλλογής του Δ.Ι. Αντωνίου «Χάι-κai και Τάνκα» προσφέρεται έμμεσα και ένα καθοδηγητικό διάγραμμα για μια διεξοδικότερη μελέτη του νεοελληνικού χαϊκού. Εκτός από τα δεκαέξι χαϊκού του «Τετραδίου Γυμνασμάτων» (Ποιήματα, σελ. 90-3) ο Γ. Σεφέρης έχει γράψει κατά περιόδους και αρκετά άλλα, που βρίσκονται εγκατεσπαρμένα στα ημερολόγια του. Έτσι και το προκείμενο χαϊκού, του οποίου ο παρωδικός χαρακτήρας είναι προφανής, συγκροτεί από μόνο του την ημερολογιακή εγγραφή της 25ης Ιουνίου 1929 (Μέρες Α' 16 Φεβρουαρίου 1925-17 Αυγούστου 1931, Ίκαρος 1975, σελ. 110).

Ο τίτλος «Ομόνοια» αναφέρεται προφανώς στην πλατεία Ομονοίας. Η λέξη όμως διατηρεί την ετυμολογική της διαφάνεια και συνυποδηλώνει μια διάθεση προσέγγισης, και συμφωνίας. Ο πρώτος στίχος έχει πολλές συνιζήσεις: οι 8 συλλαβές του συμπυκνώνονται σε 5 (ο Ιούλιος σχεδόν εξομοιώνεται φωνητικά με τον Ήλιο) — μια πρώτη υποδήλωση του συνωστισμού; Τα δυο υποκείμενα του ρήματος βόσκω συνιστούν το σχήμα του «έν διά δυοῖν»: «Ήλιος καί Ίούλιος = Ήλιος του Ιουλίου. Γιατί όμως Ιούλιος αφού το ποίημα είναι γραμμένο όπως είδαμε τον Ιούνιο; Νομίζω για δυο λόγους: ο πρώτος είναι ότι με αυτήν την πρόληψη δημιουργείται ένα παρηχητικό παιχνίδι. Ο Ιούνιος περαμερίστηκε εξαιτίας του ν. Πόσο, άλλωστε, πιο εύφωνο ή τουλάχιστον πιο ευκολοπρόφερτο είναι το υγρό λ από το ένρι-ν ν φαίνεται και από τις λαϊκές ονομασίες των δύο μηνών «Πρωτοούλης» (= Ιούνιος) και «Δευτεροούλης» - ο Ιούλιος, μολονότι επόμενος, υποκαθιστά τον προηγούμενο Ιούνιο. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι ο Ιούλιος έχει κάποια προϊστορία ως αισθησιακός μήνας στη νεοελληνική ποίηση. Στο «Νά μείνει» (1919) του Κ.Π. Καβάφη με αφορμή την αιτιολόγηση της γλισχρότητας των ενδυμάτων, που φορούν οι δυο οαρίζοντες στη γωνιά του καπηλειού, εισάγεται μεγαλόπρεπα συνοδευόμενος από δυο προσδιορισμούς (θεῖος, μήνας) ο Ιούλιος να συνεργεί με τη δική του πυρά στην υποδαύλιση της πυράς των σωμάτων:

Τά ένδύματα μισοανοίχθηκαν-πολλά δέν
ήσαν
γιατί έπύρωνε θεῖος Ίούλιος μήνας.

Ο φως του Ιουλίου διαλύει και τα σκοτάδια της νύχτας, γιατί τη νύχτα υποθετούνται τα διαδραματιζόμενα στην αρχή του ποιήματος. («Ή ώρα

μιά την νύχτα θάτανε, ή μιάμισυ») και μόλις που φωτίζονται από την αβέβαιη και ευτελή φλογίτσα μιας λάμπας πετρελαίου (στ. 5) — ο διακριτικός συμβολισμός του Καβάφη. Και σε άλλο από τα αισθησιακά και φιλοσοφημένα ποιήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας, στο «Εἰς τήν ὁδόν τῶν Φιλελλήνων» του Α. Εμπειρικού (Οκτάνα, Ίκαρος 1980, 10-11) εμφανίζεται ο Ιούλιος να προκαλεί με τον καύσωνα του τις σκόπιμες και εκστατικές επαφές («—ψάψεις, συνθλίψεις καί προστρίψεις») και να μεταβάλλει με το φως του το φόβο του θανάτου σε οίστρο της ζωής.

Ο Ήλιος, λοιπόν, και ο Ιούλιος προσωποποιούνται και εμφανίζονται σε αγαστή συνεργασία (πρβλ. ομόνοια) να βόσκουν στα πεζοδρόμια τα σύμβολα της θηλότητας. Και το βόσκω και το πεζοδρόμιο είναι λέξεις με μια εντονότατη αισθησιακή φόρτιση. Έτσι λέγεται, συνήθως για γυναίκες ελευθερίων ηθών, ότι «αυτή είναι του πεζοδρομίου, κάνει πεζοδρόμιο» (γαλλισμός: Faire le trottoir) κτλ. Το βόσκω σε σύνθεση με το ουσ. πόρνη μας δίνει τα αρχαία πορνοβοσκέω, πορνοβοσκός (και στα ΝΕ) πορνοβοσκία, πορνοβοσκεῖον, αλλά και ως απλό στα νεοελληνικά έχει και κακέμφατη σημασία: συχνά σε δημοτικά πριάπεια αναλαμβάνει κάποιος αφελής αυτουργός να «βόσκει» τα ατίθασα ὄργανα φορτικών κυράδων: «χῆρες μέ άμπλοκάρανε /νά βόσκω» κτλ. (Γαμοτράγουδα δημοτικά, Ανθολογία. Κείμενα 1981, αρ. 11).

Στα ποιήματα του Γ. Σεφέρη η λ. βυζι (-ια) απαντά μόνο δυο φορές (Π. 268, 30 και 287,13), ενώ στο «Τετράδιο Γυμνασμάτων, Β'», που είναι μικρότερο σε έκταση, η θεματική όμως των ποιημάτων του είναι πιο ανάλαφρη, ακριβώς τις διπλάσιες (18,10. 35,16. 67,11. 88,4). Σε σύγκριση με το συνώνυμό του στήθη/ια ο δημοτικός τύπος βυζιά έχει μια εντονότερη αισθησιακή απόχρωση. Δεν είναι ασφαλώς τυχαίο ότι ένας καθαρολόγος και σεμνολό-

γος ποιητής, όπως ο Α. Κάλβος αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει τον ιδωματικό (ζακυνθινό) τύπο «βυζία» για να αποδώσει αυτήν την οξύμωρη εικόνα φρίκης και αισθησιασμού, που παρουσιάζουν τα νεκρά σώματα των Ελληνίδων: Ώδαί ΧVII, 43-5

γυμνά τ' άσπρα βυζία τους
μιασμένα από τά χείλη
άγρίων βαρβάρων.

«Μεγάλη σημασία έχει στη σύνθεση του λόγου τι τοποθετείς πρώτο και τι δεύτερο» διδασκε ο Κοϊντιλιανός. Και σ' αυτές τις πιο «φίνες λεπτομέρειες» της τέχνης του ο ποιητής είναι δαιμόνιος. «Βυζιά κοπάδια» λοιπόν και όχι «κοπάδια βυζιά» όπως θα περιμέναμε. Η ματαιωμένη προσδοκία, το «απροσδόκητον» της αρχαίας τεχνοκριτικής, είναι από τα πιο δοκιμασμένα μέσα της ποίησης. Αν το ουσ. κοπάδια έμπαινε πρώτο, η έκφραση θα έχανε κάτι από την πρωτοτυπία της, που έγκειται βέβαια στην τολμηρή χειραφέτηση του μέρους από το όλον και ταυτόχρονα θα χανόταν και η παρήχηση (βόσκουν βυζιά) με το β, (ένα ακόμη παρηχητικό παιχνίδι γίνεται με τα τρία πλατυαστικά α του τρίτου στίχου, όπως λ.χ. Σαπφώ απ. 126 «δαύεις άπάλας έταίρας έν στήθεσιν»). Όμως για τον ποιητή «το κυριότερο που προσπαθείς στην ποίηση είναι ν' αποφύγεις τις φθαρμένες, τις πολυμεταχειρισμένες εκφράσεις» (Ε. Keeley, Συζήτηση με τον Γιώργο Σεφέρη, Άγγρα 1982, 53). Με την πρόταξη του «βυζιά» εξαιρείται η σημασιολογική κατάχρηση του βόσκω, ενώ ο παραθετικός προσδιορισμός κοπάδια τονίζει τον απρόσωπο χαρακτήρα των αλλόκοτων βοσκημάτων. Ο λόγος σ' αυτή τη μινιατούρα δεν είναι βέβαια για τον προσωπικό έρωτα, αλλά για τη διάχυτη λιβιδώ της καλοκαιρινής Ομόνοιας του 1929. Αυτή η διάχυτη λιβιδώ φαίνεται να ήταν ο genius loci της εποχής εκείνης, όπως σήμερα το «όλόμαυρον μέγα έναέριον σύγνεφον», ο πυρετός της τριτογενούς παραγωγής και η στεντόρεια διαλάληση της αλάνθαστης κομματικής ντιρεκτίβας.

Ποίηση μέσα από την ιστορία

Ο αληθινά ριζοσπαστική σκέψη της Μαργκερίτ Γιουρσενάρ διατρέχει τα κείμενά της. Κατέχει, με μεγαλειώδη τρόπο, τη δυνατότητα να διατυπώνει με σαφήνεια σκέψεις που αντιστρατεύονται την τρέχουσα βεβαιότητα του «προοδευτικού». Με βαθύ αίσθημα καθολικότητας που αναφέρεται στη ζωή και στη γνώση του κόσμου εγγράφει την στάση αυτή περισσότερο, παρά —και σχεδόν καθόλου— την προσωπική (ατομική) της περιπέτεια. Γι' αυτήν η προσχώρηση σε μία μόνο ιδέα, σε μία μόνο πατρίδα ή σε ένα μόνο σκοπό φαίνεται, απορριπτέα, ως περιοριστική. Από αυτό πηγάζει και η αλληλεγγύη της προς ό,τι πανανθρώπινο και συλλογικό. Αντλεί, σχεδόν συστηματικά, από την ιστορία, μέσα στη διαχρονική της σύλληψη και όχι από την εφήμερη πολιτική δράση. Και δίνει πάντα το αίσθημα ότι η ίδια βρίσκεται εκτός του κειμένου, ως παρατηρητής - μεταφραστής των δρωμένων.

Τώρα, βέβαια, η «μύδα» Γιουρσενάρ διαταράζει τη δική της επιλογή ζωής που στάθηκε πάντα περιφρονητική προς όλες αυτές τις επικαιρικές προτιμήσεις, αλλά η ίδια δείχνει ατάραχη και σταθερά προκλητική σ' αυτή την παρούσα «δόξα».

Όταν αναφέρεται στο παρελθόν, μιλά σχεδόν πάντα για το μέλλον. Και το ότι ακυρώνει ή καλύτερα περιορίζει τα όρια του «εγώ», είναι γιατί ενδιαφέρεται να παραχωρηθεί ο χώρος του στο «είναι».

Ποια θα μπορούσε να είναι η μοίρα τέτοιων κειμένων; Η απάντηση δεν είναι δυνατόν να δοθεί και μάλιστα τώρα. Σίγουρη μοιάζει η πρόθεση της αιωνιότητας, μέσα, όμως, από την συνειδητή γνώση της ματαιότητας. Αυτή η φαινομενικά ψυχρή θωράκιση που κλείνει μέσα της την πρώτη φωτιά, αλλά και τη στάχτη αυτής της φωτιάς.

Η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, κρατά αναμμένη αυτή την πρώτη φωτιά, τη ζωή, ταξιδεύοντας ασταμάτητα μέσα στο χώρο και στο χρόνο. «Αλλά τα βιβλία δεν περιέχουν τη ζωή» μέσα τους δεν κλείνουν παρά τις στάχτες της σ' αυτές βρίσκεται, υποθέτω, αυτό που ονομάζουμε ανθρώπινη εμπειρία», γράφει η ίδια στον «Αλέξη», ένα από τα πρώτα της βιβλία που είναι χαρακτηριστικό, ακριβώς γιατί είναι αρκετά διαφορετικό από το υπόλοιπο συγγραφικό της έργο.

Η πλούσια και μακρόχρονη συγγραφική της δραστηριότητα εκτείνεται σε όλα τα είδη του λόγου. Πρωτοεμφανίζεται το 1922 με το ποιητικό βιβλίο «Le Jardin

des chimères» και αμέσως μετά το 1924, με το «Les dieux ne sont pas morts», ποιητικά πρωτόλεια, όπως και η ίδια τα θεωρεί. Ακολουθούν ανάκατα νουβέλες, μυθιστορήματα, δοκίμια, αυτοβιογραφικά, θεατρικά έργα, μεταφράσεις.

Η μετάφραση που πραγματοποίησε μαζί με τον Κωνσταντίνο Δημαρά του Κωνσταντίνου Καβάφη, «Présentation critique de Constantin Cavafy, suivie d' une traduction des Poèmes», το 1958, δεν έχει ακόμη ξεπεραστεί από άλλες μεταγενέστερες μεταφράσεις του αλεξανδρινού ποιητή, στα γαλλικά. Αλλά και για την ίδια στάθηκε γνωριμία σημαντική, γιατί μέσω του Καβάφη συνειδητοποίησε το ρόλο του «ιστορικού ποιητή».

Η ελληνική της παιδεία, όμως, την ώθησε σε μία μονιμότερη σχέση με τον τόπο μας και την ιστορία του. Η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ έχει αντλήσει, σε μεγάλο βαθμό, από την αρχαιογνωσία της. Μία, μάλιστα, από τις τελευταίες μεταφραστικές της εργασίες, που έχει ήδη κυκλοφορήσει το 1979, είναι το «La couronne et la lyre», στο οποίο περιέχονται μεταφράσεις της ελληνικών κειμένων από τον Όμηρο ως τους πρώτους βυζαντινούς ποιητές. Ενώ μία από τις πρώτες της πεζογραφικές εργασίες, που η ίδια θεωρεί έργο μαθητικό, υπήρξε η λογοτεχνική βιογραφία «Pindare» του 1932.

Δεν θα πρέπει, όμως, να υπερβάλλουμε την έλξη της προς την Ελλάδα. Στην ουσία πρόκειται για την επίμονη και αδιατάρακτη επιθυμία της να γνωρίσει τη ζωή του κόσμου, των ανθρώπων.

Δεν είναι δυνατόν να εξαντλήσουμε σ' αυτό το σύντομο κείμενο το τόσο πολυσύνθετο έργο της, θα ήθελα μόνο να αναφερθώ συνοπτικά, και με αντιστροφή χρονολογική τάξη, στα μυθιστορήματα και τις νουβέλες της που έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά, με σκοπό να καταλήξω στον νεανικό της «Αλέξη».

Το 1968 εξέδωσε το «L' œuvre au noir», που στα ελληνικά τίτλοφορήθηκε «Η άβυσσος». Ο Ζήνων, ένας άνθρωπος της Αναγέννησης του Βορρά των μέσων του Ιδού αιώνα, παρουσιάζεται ως η υποδειγματική περίπτωση του ανθρώπου που αντιστέκεται και αντιτίθεται σε όλους τους θεσμούς. Μέσα απ' την περιπέτεια της ζωής του, καταγράφεται η ανθρώπινη μοίρα στη διαδοχή των ιστορικών γεγονότων.

Το 1951 πρωτοεκδίδεται το «Mémoires d' Hadrien» (Ανδριανού απομνημονεύματα). Κυριολεκτικά αποσυρμένη, η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ μεταβάλλεται σε «γράμματσα του εαυτού της», ό-

πως η ίδια λέει, διαμεσολαβώντας έτσι στην καταγραφή του μονόλογου του Ανδριανού, ενός μεγάλου ή καλύτερα δημόσιου άντρα, στην προσπάθειά του να ολοκληρώσει το πεπρωμένο του.

Με την έκδοση του βιβλίου της «Le coup de grâce» (Η χαριστική βολή), 1939, η συγγραφέας κινείται σε πρώτο πρόσωπο, εξαφανίζοντας και εδώ τις προσωπικές της απόψεις. Μέσα από την κοινή ιστορία τριών ανθρώπων την εποχή του πολέμου του 1914 και την ηθική σύγκρουση που επικρατούσε και τότε προσεγγίζει —ακολουθώντας τον κανόνα της τραγωδίας— το ήθος των πρωταγωνιστών της. Αναπτύσσει, έτσι, την ολοκληρωτική μορφή του έρωτα και τη δυνατότητα να αναπτυχθούν σε ορισμένα άτομα τα ευγενικά αισθήματα της πίστης και της ανιδιοτέλειας. Και όλα αυτά πέρα από ιδεολογικούς ή κομματικούς προσδιορισμούς, όπως η ίδια επίμονα διευκρινίζει.

Τα «Nouvelles orientales» (Διηγήματα της Ανατολής), 1938 είναι ένα μίγμα διηγήσεων της Άπω Ανατολής, της Ινδίας, της Ελλάδας και των Βαλκανίων.

Ο «Αλέξης ή Συγγραφή του Μάταιου Αγώνα», 1929, το κατεξοχήν ολοκληρωμένο νεανικό της έργο, έχει ένα θέμα —τότε αποκηρυγμένο— τώρα πολυσυζητημένο, την ομοφυλοφιλία. Αυτό, σήμερα τουλάχιστον, δεν θα προσέδιδε κανένα ιδιαίτερο προσόν «περιέργειας» ως προς την άγνοιά του, αν το βιβλίο αυτό δεν είχε το γνώρισμα της αυθεντικότητας, κατά τη γνώμη μου, έκφρασης του ψυχισμού της Μ. Γιουρσενάρ.

Με έκπληξη κανείς διαβάσει έναν λόγο χωρίς φύλο, ή μάλλον ερμαφρόδιτο, αυτόν του Αλέξη. Όλο το κείμενο έχει τη μορφή επιστολής - εξομολόγησης του Αλέξη στην γυναίκα του που, παρ' όλη την αγάπη που της έχει, εγκαταλείπει. Δεν νομίζω πως είναι δυνατόν να αποδοθεί έμμεσα αυτή η τόσο ευπαθής περιγραφή της ψυχικής ταλάντωσης του Αλέξη, του οριακού συσχετισμού που βιώνει— ηδονή / οδύνη, καθώς και της παθογενούς μοιρολατρίας του. Το καλύτερο που μπορούμε να κάνουμε είναι ν' αφήσουμε, έστω και αποσπασματικά, τον Αλέξη να μιλήσει.

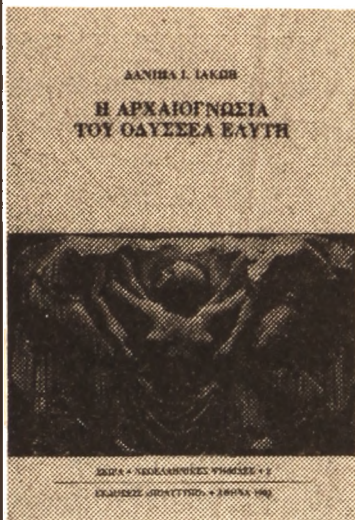
Τότε, και γιατί μια μονομανία δεν εξαφανίζεται αν δεν την αντικαταστήσει μια άλλη, είδα να μεγαλώνει αργά η δεύτερη μονομανία μου. Με τράβηξε ο θάνατος. Πάντα μου είχε φανεί ότι θα 'ταν εύκολο να πεθάνεις. Ο τρόπος με τον οποίο είχα συλλάβει το θάνατο δε διέφερε διόλου από τις φαντασίες μου γύρω απ' τον έρωτα:

έβλεπα σ' αυτόν μια λιγοθυμία, μια εξασθένηση που θα 'πρεπε να 'ταν γλυκιά. Από κείνη την ημέρα και για όλη μου τη ζωή αυτές οι δύο μονομανίες δεν έπαψαν να εναλλάσσονται μέσα μου: η μια με γιάτρευε απ' την άλλη και κατένευε συλλογισμός δε με γιάτρευε και από τις δυο. Ήμουν ξαπλωμένος στο κρεβάτι μου στον κοιτώνα· κοιτάζα, μέσ' από το τζάμι, το γκριζό τοίχο της γειτονικής αυλής απ' όπου υψώνονταν βραχνές παιδικές φωνές. Έλεγα μέσα μου πως η ζωή θα 'ταν αιώνια αυτός ο σταχτίς τοίχος, αυτές οι βραχνές φωνές κι αυτή η αδιαθεσία που φέρνει ένα κρυμμένο κακό. Έλεγα μέσα μου ότι τίποτα δεν αξίζει τον κόπο και ότι θα 'ταν εύκολο να βελήσεις να μη ζήσεις πια. Και σιγανά, σαν μια απάντηση που έδινε στον εαυτό μου, μια μουσική ανέβαινε μέσα μου. Ήταν στην αρχή, μια μουσική πένθιμη, αλλά γρήγορα έπαυε να μπορεί να λέγετε έτσι γιατί ο θάνατος δεν έχει πια νόημα όπου η ζωή δεν αγγίζει, κι αυτή η μουσική πλανιόταν πολύ πιο ψηλά. Ήταν μια μουσική καταπραύντική, γιατί ήταν δυνατή. Γέμιζε τον κοιτώνα, με κύλαγε από κάτω της σαν το λίκνισμα μιας φουσκοθαλασσίας, ηδονική· δεν της αντιστεκόμουν, και για ένα λεπτό ένιωθα γαληνέμενος. Δεν ήμουν πια το νεαρό φιλάσθενο αγόρι που το τρόμαζε ο εαυτός του: πίστευα ότι είχα γενει αυτό που πραγματικά ήμουν, γιατί όλοι θα είχαμε μεταμορφωθεί αν είχαμε το κουράγιο να είμαστε αυτό που είμαστε. Εγώ, που ήμουν πολύ ντροπαλός για ν' αποζητώ το χειροκρότημα, ή έστω για να το υποφέρω, το 'βρισκα πολύ φυσικό να είμαι ένας μεγάλος μουσικός, ν' αποκαλύπτω στους ανθρώπους αυτή τη μουσική την καινούρια που έπαλε μέσα μου σαν μια καρδιά.

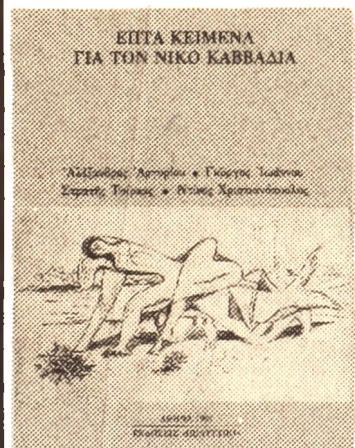
«Αντεια Φραντζή

Δανιήλ Ι. Ιακώβ
Η αρχαιογνωσία
του Οδυσσέα Ελύτη
 σελ. 112. δρχ. 150

Μια ενδιαφέρουσα μελέτη για τις πηγές αρχαιογνωσίας του Οδυσσέα Ελύτη. Τεκμηριωμένη προσέγγιση του ποιητικού έργου, μέσα από την καταγραφή των αντλήσεων του από τα αρχαία ελληνικά κείμενα.

Επτά κείμενα για τον ΝΙΚΟ ΚΑΒΒΑΔΙΑ
 Γράφουν οι
 Αλέξανδρος Αργυρίου,
 Γιώργος Ιωάννου,
 Στρατής Τσίρκας, Ντ.
 Χριστιανόπουλος.
 σελ. 80 δρχ. 120

Αφηγήσεις και μελετήματα—συμβολές στη γνώριμία του ποιητή των μακρινών οριζώντων. Στην ίδια σειρά —«Νεοελληνικές ψηφίδες»— κυκλοφορούν προσεχώς επιτομές με δοκίμια για τον Οδ. Ελύτη, τον Γ. Σεφέρη, τον Γ. Ρίτσο, την Κυπριακή Λογοτεχνία.

Νίκου Πουλαντζά
Για τον
Γκράμσι—Μεταξύ
Σάρτρ και Αλτουσέρ
 σελ. 158 δρχ. 250

Το τελευταίο βιβλίο του Νίκου Πουλαντζά που συνοψίζει τις αναζητήσεις του για τη σύγχρονη φιλοσοφία τη θεωρία του κράτους, την κρίση των πολιτικών κομμάτων.

Στην ίδια σειρά —«Σύγχρονη Πολιτική Σκέψη»— κυκλοφορούν προσεχώς:

- Ραλφ Μίλιμπαντ, Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
 - Πιέτρο Ινγκράο, Η κρίση και ο Τρίτος δρόμος
 - Λουί Αλτουσέρ, Αυτοκριτική
 - Ανιές Χέλλερ, Ριζοσπαστική Φιλοσοφία
 - Λουπορίνι, Μπαλιμπάρ, Τόζελ
- Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

Γιάννη Ιωάννου
Η Άλλη Επταετία
 σελ. 256 δρχ. 400

Γιάννη Ιωάννου
Ο Τρίτος Δρόμος
 σελ. 224 δρχ. 400

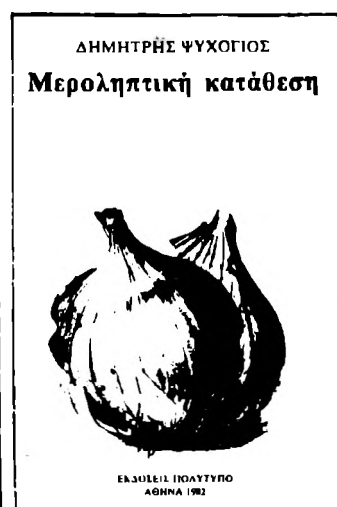
Δυο λευκώματα με καυστικά σχόλια-σκίτσα για την μεταπολιτευτική Ελλάδα από το 1974 ως το 1982

Πέτρου Μαρτινίδη
Συνηγορία της
Παραλογοτεχνίας
 σελ. 240 δρχ. 350

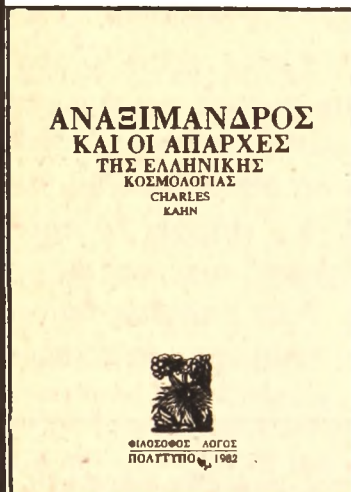
Τεκμηριωμένη ανάλυση για τον κόσμο του αστυνομικού και κατασκοπευτικού μυθιστορήματος, των κόμικς και της επιστημονικής φαντασίας.

Δημήτρη Ψυχογιού
Μεροληπτική κατάθεση
 σελ. 112 δρχ. 180

Οδοιπορικό των προσδοκιών και απογοητεύσεων της μεταπολιτευτικής περιόδου.

CHARLES KAHN
Ο Αναξιμανδρος και οι
απαρχές της ελληνικής
κοσμολογίας
 σελ. 384 δρχ. 480

Το πρώτο βιβλίο μιας σειράς που παρουσιάζει το φιλοσοφικό λόγο των Ελλήνων, από τους προσωκρατικούς ως τους νεοπλατωνικούς. Τα αρχαία κείμενα, με παράλληλη υπεύθυνη μετάφραση, σχόλια και εισαγωγές σε επιμελημένη και χρηστική έκδοση.

Κυκλοφορούν σε λίγο καιρό εκδόσεις για τον Πρόκλο, τον Ηράκλειτο, τον Διονύσιο Αρεοπαγίτη, τον Επίκουρο.

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Δεινοκράτους 131 • Αθήνα 601 • τηλ. 72.29.237 72.32.819

Το «Μινόρε»

Να που ένα ελληνικό σήριαλ ήρθε χωρίς φανφάρες (που συνηθίζουν να προηγούνται) ούτε λυσσώδεις διαμαρτυρίες (που συνηθίζουν να έπονται τελευταία από μερίδα του κοινού και του Τύπου) μετά τις πρώτες προβολές. Βέβαια κάποια σχετική διαφήμιση έγινε και αρνητικές αντιδράσεις υπήρξαν —περισσότερο από παλιούς ρεμπέτες ή διαφωνούντες σκηνοθέτες. Μα χωρίς δυσκολία η πλειοψηφία το καλοδέχτηκε και κάθε Παρασκευή συνωθείται μπροστά στην τηλεόραση για να δει ξαναζωντανεμένη την «ιστορία» και τη μουσική μιας ρεμπέτικης παρέας απ' το '30 και μετά.

Σε μια πρώτη ματιά φαίνεται μια δουλειά καλοστημένη με πρωτοφανή για τα τηλεοπτικά μας χρονικά ευθύνη. Κάθε τι στη θέση του. Ήρεμη κινηματογραφική άρθρωση χωρίς εξαλλωσύνες, αρμονική συμμετοχή της μουσικής και τέλος αξιολογές ερμηνείες από παλιούς και νέους ηθοποιούς, κάνουν την παρακολούθηση της σειράς ευχάριστη ακόμα και για απαιτητικούς θεατές. Οι όποιες αντιρρήσεις στρέφονται πιο πολύ γύρω απ' το σενάριο και τον ανασταλτικό του ρόλο.

Σε μια εποχή που το ρεμπέτικο του περιθώριου έχει τελειώσει σαν κοινωνικό φαινόμενο (αν και ρεμπέτες πάντα θα κυκλοφορούν ανάμεσά μας) ο σεναριογράφος και σκηνοθέτης έχει στη διάθεσή του για να επιλέξει μια σειρά από ιστορίες, βιογραφίες, στιγμιότυπα, μαρτυρίες ή εμπειρίες που και όλες μαζί ακόμα ενσωματωμένες σε μια υπερπαραγωγή δεν θα κατάφερναν να αποδώσουν την πραγματική διάσταση και βαρύτητα του φαινομένου. Καταφεύγει, λοιπόν, στη γοητεία του παιχνιδιού ανάμεσα στη φαντασία και την πραγματικότητα, στο παραμύθι και την ιστορικότητα. Στο σημείο αυτό είναι ίσως που λείπει η τόλμη. Η ελληνική τηλεόραση και κατ' επέκταση το κοινό που έχει διαμορφώσει, δεν επιτρέπουν μια ελεύθερη και ολόπλευρη αποκρυπτογράφηση ενός μύθου που ήρθε σε μας τους νεότερους μέσα από την ομίχλη του καθωσπρεπισμού των τελευταίων δεκαετιών. Πάντα υπάρχει και θα εξακολουθεί να υφίσταται ο φόβος και η πιθανότητα να κριθεί ένα δημιούργημα επικίνδυνο από την πλειοψηφία και να καταδικαστεί από ανάπηρα αισθητικά και ιδεολογικά κριτήρια στο περιθώριο και τον αφανισμό. Εν προκειμένω η επιστράτευση κάποιας στοιχειώδους και αποσπασματικής πλοκής, κάποιων τραγουδιών και αρκετού χιούμορ δεν φτάνουν να αγγίζουν την καρδιά του ρεμπέτικου που μεταφράζεται για τον καθένα που ζει και αισθάνεται την ατμόσφαιρα αυτού του τόπου σε αγριάδα, μεράκι, μαγκιά, τιμή, παρανομία, ντέρτι, περηφάνεια, λαϊκή ψυχή... Κι αν όλα αυτά υπάρχουν είναι τόσο αχρωμα εκφρασμένα σε δεύτερο πλάνο ώστε περνούν απαρατήρητα στους εφησυχασμένους τηλεθεατές. Υπάρχει μια τυπικότητα και γραμμικότητα στη δραματουργική δομή, που διακόπτεται από χρονικά απρόοπτα, εμποδίζοντας κάθε ολοκληρωμένη σκηνοθετική εκμετάλλευση που θα συντόνιζε τα επεισόδια σε ένα αρμονικό σύνολο με συνάφεια και συνέχεια. Καταλήγουμε, λοιπόν, στην κατάταξη του σήριαλ στα «ακίνδυνα» ενώ σήμερα η τηλεόρασή μας μα και η παραπέρα καλλιτεχνική έκφραση έχουν ανάγκη από τολμηρά και «επικίνδυνα» εγχειρήματα για τα δεδομένα μας.

Παράλληλα με όλα αυτά αξίζει να σταθούμε σε μια σημαντική καινοτομία της σειράς. Είναι η μεταφορά στην τηλεόραση, της

μουσικής ή καλύτερα του τραγουδιού με τον τρόπο που λειτουργούσε στον παραδοσιακό ελληνικό κινηματογράφο που άλλοτε χάριζε την ψυχαγωγία (εκ του άγω την ψυχήν) και έτρεφε τη λαϊκή φαντασία καθ' άπασαν την ελληνικήν επικράτεια. Η ευκαιρία παρουσιάστηκε μοναδική. Με τη νέα αυτή μεγάλη και ξαφνική μετανάστευση του γούστου μας προς το ρεμπέτικο, τις τόσες συλλογές και αφιερώματα, τις κομπανίες και τις ταβέρνες, ένα σήριαλ στην τηλεόραση που εκμεταλλεύεται την καταναλωτική συνταγή της πείρας τόσων ετών κινηματογράφου, κλείνει τον κύκλο.

Από τη στιγμή που ο μύθος και η έκφραση (τα γεγονότα και ο πολιτισμός) μιας άλλης εποχής καταλήγει με την εμπορευματοποίηση να γίνει το μεγαλύτερο καταναλωτικό πνευματικό προϊόν της χώρας, έχει μεταφερθεί αυτομάτως στον ιστορικό χώρο σαν ένα ολοκληρωμένο φαινόμενο που χρήζει μελέτης, ανάλυσης και κριτικής. Έτσι, βέβαια, εφ' όσον η πραγματικότητα δεν αντιλαμβάνεται τις μεταφυσικές θεωρήσεις, υπάρχει το ενδεχόμενο στο εγγύς μέλλον (βεβαιότητα για μένα) το λαϊκό τραγούδι να παραμείνει έργο και απόλαυση κάποιων αθόρυβων που πάντα θα το αγαπούν, ενώ η μεγάλη μάζα θα ενδιαφέρεται ίσως για τη μουσική της προχριστιανικής Τραπεζούντος. Η ευκαιρία αυτή, λοιπόν, ήταν η μεγαλύτερη γιατί η τηλεοπτική αντιμετώπιση του θέματος θα είχε επιπλέον τη δυνατότητα να αποβεί μια ολική αναγνώριση, αποτίμηση και καταξίωση μιας ευρείας πτυχής του πολιτικού μας παρελθόντος.

Όμως εδώ, παρά τις έντιμες προθέσεις του δημιουργού του, τις οποίες είμαι σε θέση να γνωρίζω, το σήριαλ δεν καταφέρνει να δικαιολογήσει την ύπαρξή του. Αναλώνεται στην υπεράσπιση μιας τόσο γενικόλογης και τυποποιημένης άποψης που μόνο σε εγκυκλοπαιδικές καταχωρήσεις συναντούμε. Φυσικά, η πρόσθεση επεισοδίων, οι επαινετικές κριτικές και η αύξηση της ακροαματικότητας είναι γεγονότα που πολύ λίγο έχουν να κάνουν με το προς συζήτηση θέμα.

Τελικά, δεν θα πρέπει να περιμένουμε θαύματα. Έτσι κι αλλιώς το «Μινόρε» ίσως να είναι άλλη μια κίνηση (εκούσια ή μη) μέσα στα πλαίσια της σιωπηλής συμφωνίας χειραγώγησης της αισθητικής και καταναλωτικής επιλογής.

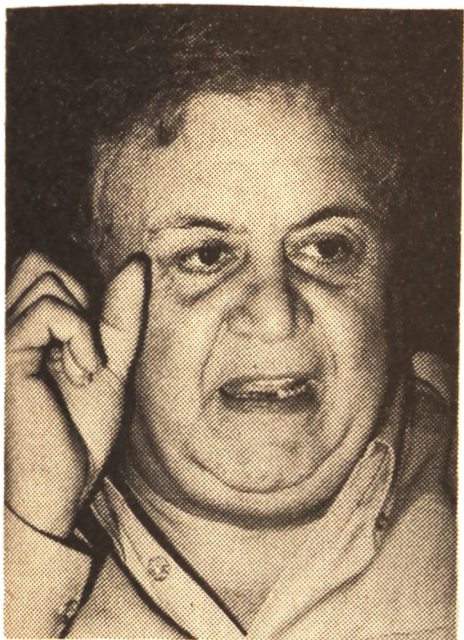
Όταν ο θόρυβος κοπάσει, όταν τα σημερινά καμώματά μας θα μας φαίνονται αστεία, όταν θα 'χει σβήσει το παραινετικό σύνθημα «κάθε γειτονιά και κομπανία», τότε και θα υπάρχουν και θα γράφονται λαϊκά τραγούδια. Τότε ακριβώς θα έχουν ένα σωστό, καθαρό και τίμιο κοινό. Το «Μινόρε» θα το θυμόμαστε;

N.G.

● Ο συμπαθής κ. Μάνος Χατζιδάκις, βρήκε την ευκαιρία στο οπισθόφυλλο του διπλού δίσκου με τα 25 τραγούδια της Κέρκυρας να τα βάλει για άλλη μια φορά με τις μουσικές στήλες των εφημερίδων και τις «μουσικές φυλλάδες», που δεν ικανοποιήθηκαν από τα τραγούδια που ακούστηκαν στους «αγώνες». Και επισυνάπτει βαρείς χαρακτηρισμούς για τους δημοσιογράφους, όπως «υπόγεια και διαβρωτική δημοσιογραφία», «... μες στη χυδαία ατμόσφαιρα που εκείνοι ζούνε», αλλά και για χιλιάδες Έλληνες, όταν μιλάει για «άθλια κέντρα της νυκτός και των σπαζμένων πιάνων». Καλά να τα γράφει αυτά ο άνθρωπος, γιατί όλοι ξέρουμε

πώς άμα δεν παίνεψες το σπίτ σου κτλ. Ας μας πει, όμως, ο κ. Μ.Χ. γιατί, αφού τα πράγματα έχουν έτσι με τους δημοσιογράφους, ξεδεύεται ο ίδιος και οι «Αγώνες», προσκαλώντας τους και φιλοξενώντας τους στα «Corfu Hilton». Τι τον νοιάζει η γνώμη τους και τους φωνάζει ν' ακούσουν την «προσπάθεια νέων παιδιών να εκφραστούν με αλήθεια και πραγματική συγκίνηση»; Ας μας πει, ακόμη, τι έχουν πουλήσει οι δυο διπλοί δίσκοι της Κέρκυρας με τόσο δωρεάν παιζιμοσπό ραδιοφώνου, εδώ και ενάμιση χρόνο ο πρώτος, και εδώ κι έξι μήνες ο δεύτερος. Ας μας πει γιατί απέτυχαν όλα τα εγχειρήματά του μέσα στο '82 (Ραδιόσταθμός - Αγώνες Κέρκυρας - Πορνογραφία και Μουσικός Αύγουστος του Ηρακλείου). Ας θυμηθεί ότι κι ο ίδιος επιχείρησε να μπει στο κόλπο των αθλίων κέντρων της

νυκτός με το κακόγουστο αστεϊάκι του που κατέστρεψε τον Φλωρινιώτη. Και μετά, ψύχραιμα, ας κάτσει να γράψει ένα σημείωμα για τους Αγώνες της Κέρκυρας.

Εκτός κι αν όλα αυτά δεν είναι παρά οι σπασμωδικές αντιδράσεις ενός ανθρώπου που καταλαβαίνει σιγά-σιγά ότι αυτός και ο ψηλός ομοιοκατάληκτός του βουλευτής του ΚΚΕ, έπαψαν πια να είναι στη συνειδησή μας τα ιερά τέρατα της ελληνικής μουσικής.

● Διασταυρωμένες πληροφορίες αναφέρουν ότι ένα από τα πολυσυζητημένα, μέσα στο '83 πρόσωπα της δισκογραφίας ο ιδιοκτήτης της εταιρείας ΜΙΝΟΣ κ. Μάκης Μάτσας, εδήλωσε κατ' ιδίαν πως ο λόγος που δεν εμφανίστηκε στην TV να πει την άποψή του για το συμβόλαιο Καζαντζιδη, ήταν ότι ο δημοφιλής τραγουδιστής έχει τόσους θαυμαστές που κινδύνευε πλέον ο εταιρικός, βγαίνοντας στο δρόμο να τις φάει, αν τα πλήθη τον αναγνώριζαν. Κι έτσι δεν είδαμε το προσωπάκι του...

● Στο στούντιο Polysound και πάλι ο Διονύσης Σαββόπουλος ηχογραφεί τη νέα του δουλειά, για την οποία πολλά λέγονται και τίποτε δεν ακούγεται.

Στο μεταξύ, από το χώρο της δισκογραφίας πάντα, αναμένεται ο δεύτερος δίσκος των Φατμέ, ενώ ο Θανάσης Μπίκος (γνωστός σαν παλιότερος συνεργάτης του Β. Γερμανού) έκανε θαυμάσιες ενορχηστρώσεις στην πρώτη «επίσημη» δουλειά του Νικόλα Άσιου «Ο Ξαναπές».

● Μια επιλογή (εκ του προχείρου) από τους χώρους, όπου κάθε βράδυ μπορεί ο καθένας ν' ακούσει και να χορέψει κάθε λογής ελληνικό τραγούδι: στο «Ζυγό» της Πλάκας με τη Χαρούλα Αλεξίου που παρά τα όσα είπε στην TV, στο ρεπερτόριο του Καζαντζιδη στηρίζει κι αυτή το πρόγραμμά της —στην παραλιακή «Φαντασία» με το δυνατό ντουέτο Διονυσίου και Μενιδιάτης, στη «Σουίτα» της οδού Κεφαλληνίας δημοτικά και λαϊκά από τον Σκαφίδα με τον Κόρο στο βιολί και μια θαυμάσια ορχήστρα, στη «Λήδρα» της Πλάκας οι Μουσικές Ταξιαρχίες (που η ταινία η οποία έκαναν μαζί με το Ζερβό, «ο Δράκουλας των Εξαρχείων» είναι, κυριολεκτικά της πλάκας), στο «Αθήνα» της Συγρού τα «Τρομερά παιδιά» Μαργαρίτης -Σαλαμπάσης, στο «Αχ Μαρία» που άρχισαν οι Φατμέ, στου «Σαμπάνη» στον Αγ. Λουκά Πατησίων με τον Κοντογιάννη και τον μεγάλο του μπουζουκίου Κ. Παπαδόπουλο και το ίδιο οικογενειακά στην «Όμορφη νύχτα» του Γαλατσίου με τη Γλυκερία και καλό φαγητό. Αυτά κατ' αρχήν.

● Περί τα μέσα Φεβρουαρίου τα μέσα ενημέρωσης μας πληροφόρησαν ότι στην Κίνα γιορτάστηκε η πρωτοχρονιά, σύμφωνα με το δικό τους ημερολόγιο. Προφανώς παρασυρμένη από το γεγονός, η ΕΡΤ-2 μας έδειξε την Τετάρτη 16 Φεβρουαρίου ένα μουσικοχορευτικό σώου με την κ. Μαρινέλα. Τιποτε το επιλήψιμο μέχρι εδώ. Εκτός από το ότι το πρόγραμμα παρουσιάστηκε σαν τάχα μου φρέσκο (οι τίτλοι π.χ. έγραψαν ΕΡΤ-2 και όχι ΥΕΝΕΔ) ενώ πίσω από την τραγουδίστρια, έλαμπε ένα τεράστιο 1980 κι η ίδια μας μίλησε για «αυτή τη βραδιά, που όλοι είναι χαρούμενοι και θέλουν κάποιο αγαπημένο πρόσωπο κοντά τους» κτλ. Εμείς δεν ξέρουμε γιατί κάθε 16 Φεβρουαρίου ειδικά πρέπει να 'μαστε αγαπημένοι και τα λοιπά, ξέρουμε όμως ότι τα μουσικά προγράμματα της TV και τα μουσικά διαλείμμά της είναι για κλάμματα και ότι ικανοί και με γνώση σκηνοθέτες θα μπορούσαν να γυρίσουν καλές τηλεοπτικές εκπομπές (κι όχι σώου) με ικανούς και όχι χιλιοακουσμένους μουσικούς με δαπάνες σημαντικά χαμηλότερες απ' όσο κόστισαν τα εξωτερικά πλάνα και η επίδειξη τουαλετών της κ. Μαρινέλας. Και άσχετα αν η τραγουδίστρια δεν είναι του γούστου μας, νομίζουμε ότι δεν της έπρεπε τέτοια τηλεοπτική μεταχείριση. Ακόμη και η μετά τριετία μετάδοση ενός προγράμματος της σαν καινούριου δεν τιμά ιδιαίτερα την ΕΡΤ-2 για το πώς μεταχειρίζεται καλλιτέχνες και, φυσικά, τηλεθεατές.

Θ.Μ.

Ο Άκης Πάνου με τον Στέλιο Καζαντζιδη.

Αφιερωμένο εξαιρετικά...

Αναγκασμένος από τα πράγματα, να δευτερολογήσει για μια ακόμη φορά, ο τραγουδοποιός Άκης Πάνου μας είπε τα ακόλουθα για τον ταλαιπωρημένο, με ποικίλους τρόπους, δίσκο του «ΘΕΛΩ ΝΑ ΤΑ ΠΩ»:

«Σ' αυτή τη μικρή συλλογή υπάρχουν κομμάτια που, όλα μαζί, αποτελούν ένα "κάτι" από όσα "θέλω να πω". Κάτω από τον τίτλο του δίσκου υπάρχουν λίγα

τραγούδια. Μέσα στη φράση "θέλω να τα πω", όμως, υπάρχει όλη η αγωνία των "διψασμένων" για επικοινωνία, που προσπαθούν, μάταια έστω, να προκαλέσουν τη σωτήρια βροχή, ερεθίζοντας τα σύννεφα...».

Και με τη γνωστή άνεσή του στον έμμετρο λόγο τα συνόψισε όλα αυτά στις παρακάτω γραμμές που τις δίνουμε σε πρώτη δημοσίευση:

ΘΕΛΩ ΝΑ ΤΑ ΠΩ

Αυτά που «θέλουμε να πούμε» είναι πολλά
τόσα, που φτάνουνε να λέμε όσο ζούμε
έξυπνα βρώμικα, υπέροχα, τρελά,
μα... αναγκαζόμαστε να πούμε «όσα μπορούμε»

Αλλά και κείνα που «μπορούμε» τελικά
που κατορθώνουμε και βρίσκουμε τις λέξεις
πέφτουν σε κόσκινα ψιλά «συμβατικά»
—Τι «πρέπει» άραγε να πεις για να μη μπλέξεις;

Έτσι, λοιπόν, άλλο τι «θα 'θελα να πω»
κι άλλο το «μπόρεσα», τι «έπρεπε» τι, «είπα».
—Τις λαμαρίνες γρατζουνάμε, με σκοπό
στα στεγανά μήπως ανοίξει καμιά τρύπα.

Άκης Πάνου

Μουσικά γράμματα

● Και μια αντίδραση που αυτή τη φορά «παιρνει τα κομμάτια» του Στέλιου Καζαντζιδη προέρχεται από τον αναγνώστη μας δημοσιογράφο Γαβριήλ Θ. Λαμψιδη.

Αγαπητό Αντι,

Στο τελευταίο τεύχος του ΑΝΤΙ (225) η σελίδα της Μουσικής παραχωρήθηκε, για να... λεηλατηθεί, στον παθιασμένο Νότη Μαυρουδή. Σχετικά με το θέμα που τον απασχόλησε έχω να παρατηρήσω τα εξής:

Ξεδιάντροπη και κραυγαλέα δεν είναι η διαφήμιση που έγινε, τάχατες, για τον Καζαντζιδη και την εταιρία (σικ), αλλά η δυσφήμιση που επιχειρεί ο αγνώριστος Νότης Μαυρουδής σε βάρος του πιο καταξιωμένου λαϊκού καλλιτέχνη του χτες, του σήμερα και του αύριου.

Ο Στέλιος Καζαντζιδης είναι έξω απ' όλα αυτά που φαντάζεται και καταγγέλει ο Ν. Μ. ο οποίος, στο κείμενό του αυτό, μπερδεύει κυριολεκτικά και το σώβρακο με τη γραβάτα...

Όλοι όσοι στρέφονται σήμ ε ρ α κατά του Στέλιου Καζαν-

τζιδη —σε μια ώρα ανοιχτής μάχης διαστάσεων του ίδιου και του λαού του με το σιωνιστικό κεφάλαιο— είναι σύμμαχοι των εταιριών και νεοκοινοβουλευτών, στο μύλο των εχθρών του Ελληνισμού. Κι αλλιώς, όλοι όσοι κατηγορούν τον Καζαντζιδη έχουν τους λόγους τους. Επιχειρήματα δεν έχουν και —κρίμα— που πήγε τζάμπα μια ολόκληρη σελίδα με προκαθορισμένη αποστολή. Όσο για το... κανόνι, ότι ο Καζαντζιδης υπήρξε ο τραγουδιστής της εποχής των... καταπιεστικών μηχανισμών της ΕΡΕ κτλ., τέτοια να γράφει ο Ν. Μ. και να δημοσιεύει το ΑΝΤΙ και θα προκόψετε και οι δυο.

Θα έγραφα κι άλλα, προς τι όμως; Ο Ν. Μ. διάλεξε στρατόπεδο, λογαριασμός του. Την άλλη φορά που θα του δώσετε χώρο να γράψει το ίδιο... αποκαλυπτικά, βάλτε και τη φωτογραφία του, ώστε να είναι δυνατόν να εκδηλώσουμε και αλλιώς τα αισθήματά μας για τον ίδιο και για όσα υποστηρίζει. Εντάξει;

Τακτικός αναγνώστης σας
Γαβριήλ Θ. Λαμψιδης

Τεχνοκρατικός προσανατολισμός και καλλιτεχνική παιδεία

Και, βέβαια, τα προβλήματα στον εικαστικό χώρο είναι πολλά στον τόπο μας. Γίνονται, όμως, ακόμη περισσότερα από τη στιγμή που παρατηρείται η απουσία κάθε πρόθεσης για μια, έστω και στοιχειώδη, αντιμετώπισή τους...

Πρώτα, πρώτα πριν να φθάσουμε στις ανώτερες στάθμες και τα υψηλότερα κλιμάκια πρέπει να αρχίσουμε —έστω και αργά— τις προσπάθειες για να εντοπίσουμε το κακό στη ρίζα του. Αν συμβαίνουν τόσο εύκολα όσα συμβαίνουν στον εικαστικό χώρο, με την έννοια ότι πλάθονται με κάθε μέσο πλαστές φήμες με ανάλογο, βέβαια, οικονομικό αντίκρουσμα... αυτά γίνονται επειδή το έδαφος είναι πρόσφορο: ξέφραγο αμπέλι.

Οι συνθήκες που υποβοηθούν στη διαμόρφωση αυτής της κατάστασης έχουν τη ρίζα τους στην σχεδόν παντελή απουσία καλλιτεχνικής παιδείας στη στοιχειώδη και Μέση εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, τα πράγματα χειροτέρεψαν...

Κατ' εξοχήν θύμα του τεχνοκρατικού προσανατολισμού που κατάφερε καίριο πλήγμα στην ούτως ή άλλως λυμφατική εγκυκλοπαιδική μόρφωση των Ελλήνων μαθητών είναι τα καλλιτεχνικά μαθήματα. Σταδιακά αρχίζοντας από τα 2-3 τελευταία χρόνια της Νέας Δημοκρατίας μέχρι τώρα έχουν συρρικνωθεί μέχρις εκεί που δεν παίρνει άλλο. Ούτως ή άλλως οι Έλληνες μαθητές δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να διδαχθούν π.χ. «αισθητική», ιστορία της τέχνης. Ούτως ή άλλως δεν είχαν ποτέ το προνόμιο —κάτι που στα σχολεία του εξωτερικού θεωρείται προ πολλού ρουτίνα— να πάνε σωστά προετοιμασμένοι σε ένα Μουσείο ή άλλον ανάλογο χώρο. Ούτως ή άλλως δεν είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν στην ουσία, τοποθετώντας την αντικειμενικά ούτε και σ' αυτήν ακόμη την υπόσταση της αρχαίας, βυζαντινής, νεότερης —πού να τολμήσουμε να πούμε της σύγχρονης— ελληνικής τέχνης. Δεν είχαν δει στα μάτια τους ένα βιβλίο —σχολικό— που θα μπορούσε όντως να τους κινήσει το δημιουργικό τους ένστικτο. Σα να μην έφταναν όλα αυτά υποβαθμίστηκαν και παραγκωνίστηκαν τελείως από το πρόγραμμα τα ψιχία των καλλιτεχνικών μαθημάτων, καθώς οι ώρες τους επαπειλούνται να μηδενισθούν.

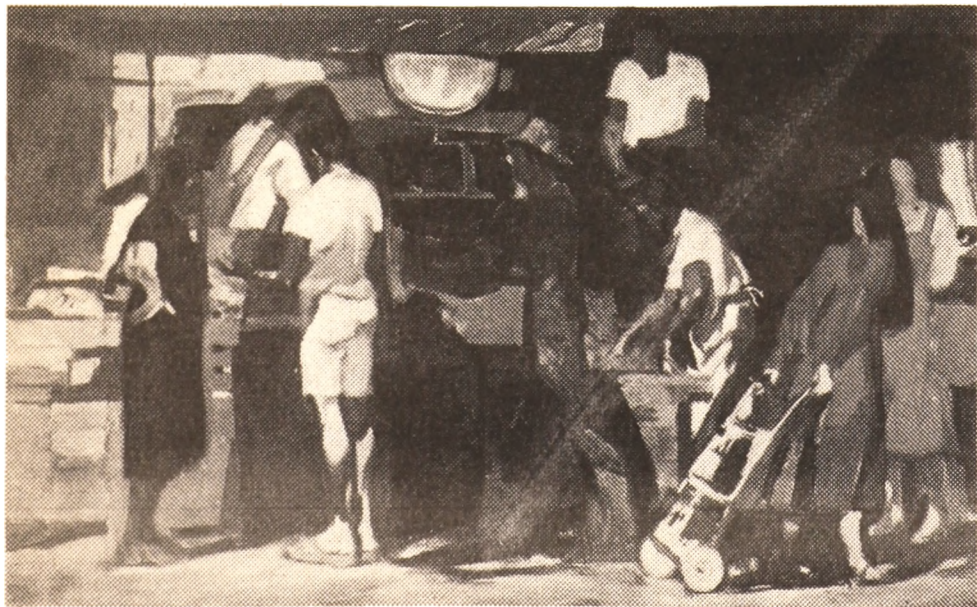
Από κει και πέρα, τα «παράγωγα» αυτής της κατάστασης πολλαπλασιάζονται με μια φρενήρη επιτάχυνση προς τα άνω ... με τον τρόπο που αντιμετωπίζεται στη χώρα μας η τέχνη και τα περί αυτήν από τους ιθύνοντες. Αλλά θα επανέλθουμε δριμύτεροι...

Ματιές

Η λαϊκή αγορά του Π. Τέτση

Στα μεγάλα σε διαστάσεις έργα —τα μεγαλύτερα που έχει φιλοτεχνήσει μέχρι τώρα ο Τέτσης— έ-

χει αποκρυπτογραφήσει τα βιώματα και τα ερεθίσματά του από την «κίνηση», τις συναλλαγές και την τύρβη της Λαϊκής Αγοράς της Ξενοκράτους. Κι όλα αυτά με μια εκπληκτική ζωντάνια

στο σχέδιο και στο χρώμα. Τις σπουδές και τις μελέτες για τα έργα αυτά τις παρουσιάζει ο καλλιτέχνης συγχρόνως στην «Ωρα» (Ξενοφώντος 7). Πρόκειται για μια πολύ αξιόλογη κι ενδιαφέρουσα δουλειά που περιλαμβάνει μιαν ακόμη ιδιομορφία αν αναλογιστούμε ότι αυτά τα τεράστια σε διαστάσεις πάνω τα ζωγράφησε ο Τέτσης μέσα στο πολύ μικρό αλλά θαυματοργό για το λόγο αυτό ατελιέ του (Εθνική Πινακοθήκη).

Οι καινούριες αναζητήσεις της Μ. Μυλωνά - Κυριακίδη

Μέσα από ένα ανανεωμένο ρεπερτόριο χρωμάτων και προβληματισμών η ζωγράφος έχει πλάσει ένα δικό της κόσμο από «ώψεις» και τεκμήρια αντικειμένων του καθημερινού της περιβάλλοντος (Σκουφά 4).

Σε ηλικία 72 ετών πέθανε ο Β. Σεμερτζίδης - δημιουργός που όντως φιλοτέχνησε ένα εικαστικό έπος στην Αντίσταση και γενικότερα στον «άνθρωπο» του τόπου μας με την ειλικρίνεια και την αυταπάρνηση που μπορεί να δηλώσει κάτι τέτοιο. Ο Β. Σεμερτζίδης γεννήθηκε το 1911 στο Κρασνοντάρ του Καυκάσου από πατέρα Έλληνα και μητέρα Ρωσίδα. Το 1923 ήρθε με την οικογένειά του στην Ελλάδα και το 1928 μπήκε στην ΑΣΚΤ. Από τα πρώτα κιόλας χρόνια της σταδιοδρομίας του σαν ζωγράφου το έργο του διακρίθηκε «στο σαλόνι του Φθινοπώρου» στο Παρίσι (1937) κι αλλού.

Στη διάρκεια του πολέμου προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στην Εθνική Αντίσταση και στις αρχές του 1944 ανέβηκε στη Βίναη της Ευρυτανίας κι αργότερα στα Άγραφα όπου ζωγράφισε επί τόπου τη ζωή των ανταρτών και των ανθρώπων της υπαίθρου. Οι εντυπώσεις του κι οι μνήμες του από εκείνη την περίοδο θα τον ακολουθήσουν μιαν ολόκληρη ζωή. Έχει πάρει μέρος σε πολλές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (κάπου 27 εκθέσεις του έχουν οργανωθεί στη Σοβιετική Ένωση). Συνθέσεις του βρίσκονται σε πολλές ιδιωτικές και κρατικές συλλογές. Το έργο του με έναν πολύ έντονο προσωπικό χαρακτήρα έχει απασχολήσει επανειλημμένα τους ειδικούς. Η τελευταία παρουσίαση της δουλειάς του στην Αθήνα έγινε στα τέλη του περασμένου χρόνου στο Κολλέγιο Αθηνών.

Τα γήινα γλυπτά της Μπ. Πιερρό

Η ανθρώπινη μορφή πλασμένη από την αξιόλογη Γαλλίδα γλύπτρια με μια χαρακτηριστική αισθήση για το υλικό, τη φόρμα, τον όγκο καθώς μας υποβάλλει ορισμένες ψυχικές κι άλλες καταστάσεις μας εντυπώνεται με έναν άμεσο και συνάμα «δυναμικό» τρόπο (Νέες Μορφές, Βαλαωρίτου 9).

Οι ζωγραφικές συνθέσεις και τα γλυπτά του Γ. Σεμιτέκολο

Τα ζωγραφικά έργα του καλλιτέχνη χαρακτηρίζονται από μian αρκετά έντονη διάθεση διακοσμητικότητας που αποδυναμώνει τις ειλικρινείς προσπάθειές του ενώ τα γλυπτά του στερούνται μιας ορισμένης παρουσίας (Νέες Μορφές).

Τα σουρεαλιστικά έργα του Μ. Τσολάκη

Σουρεαλιστικά ως προς τη γενική τους γραμμή και κατεύθυνση τα έργα αυτά δεν συνηγορούν τελικά στην αποκάλυψη της προσωπικότητας του καλλιτέχνη («Κρεωνίδης», Υπερείδου 7).

Η πρόσφατη δουλειά του Δ. Ράτσικα

Ανισα τα έργα του καλλιτέχνη στον τρόπο που τον εκφράζουν αποκαλύπτουν σε ορισμένες περιπτώσεις αναμφισβήτητες ικανότητες κι έναν παλμό («Ωρα», Ξενοφώντος 7).

Τα «Επεισόδια» του Ν. Σαπέρα

Αν και πολύ νέος ακόμη ο αρχιτέκτων Ν. Σαπέρας έχει τελικά κατορθώσει να δώσει έναν προσωπικό τόνο στις συνθέσεις του που εγγράφονται στα πλαίσια της ελαχίστης τέχνης. Το ότι οι δημιουργίες του έχουν ένα έρμα φαίνεται κι από την όλη μέχρι τώρα πορεία του στη ζωγραφική (Αίθουσα Τέχνης Αθηνών, Γλύκωνος 4).

Ο χώρος του Κ. Τσόκλη

Ο χώρος που δημιούργησε ο καλλιτέχνης εδώ δεν προσέφερε κάτι το καινούριο σε σχέση με τις προηγούμενες αξιόλογες προσπάθειές του. Ίσως αυτό το χαρακτηριστικό να πρόβαλε, με μian ιδιαίτερη ένταση επειδή ο Γσόκλης είναι ένας δημιουργός με πολλές κι αναμφισβήτητες ικανότητες. Το μέχρι τώρα έργο του είναι η μεγαλύτερη απόδειξη γ' αυτό (Γκαλερί 3, Φωκυλίδου 3).

Το Floor Show του Ολλανδού καλλιτέχνη J. Dibbets

Με μian ανεξάντλητη σε λύσεις ευρηματικότητα ο αξιόλογος αυτός δημιουργός της σύγχρονης διεθνούς πρωτοπορίας έχει εκφράσει τα οπτικά και αισθητικά ερεθίσματα που του προκαλεί η έννοια «πάτωμα». Επισημαίνει ο επισκέπτης στις συνθέσεις που παρουσιάζει ο Ντίμπετς εδώ σχέδια με μολύβι και φωτογραφία) μια ποίηση συνθεμένη μέσα από οπτικά τεχνάσματα και κυρίως μια δουλειά με ένα έντονο προσωπικό ύφος (Γκαλερί «Μπεννέ», Μαρασλή 51).

Φύση και δημιουργία στις πρόσφατες συνθέσεις της Ε. Δεσύλα

Με μian ευαισθησία στα χρώματα και πολλές εναλλακτικές λύσεις έχει απεικονίσει στις συνθέσεις της το φυτικό βασίλειο η Ε. Δεσύλα (Πολύπλανο, Λυκαβητού 15).

Μοναξιά στα έργα του Παλαιολόγου-Θεολόγου

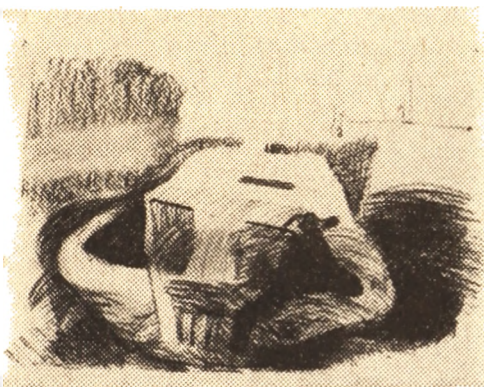
Μια ποίηση χαρακτηρίζει την τελευταία δουλειά του καλλιτέχνη και συνάμα ένα αίσθημα ερημίας («Ωρα», Ξενοφώντος 7).

Οι ζωγραφικές συνθέσεις του Δ. Αγραφιώτη

Με μian όντως δημιουργική πνοή ο ποιητής ζωγράφος έχει ενορχηστρώσει εδώ με έναν ιδιόμορφο ρυθμό τα ερεθίσματά του. Πρόκειται για αφηρημένες συνθέσεις στις οποίες η χειρονομία του καλλιτέχνη υλοποιείται μεσ' από έναν δυναμικό παλμό. (Μέδουσα, Ξενοκράτους 7).

Ομαδική των:

Π. Γουλάκου, Π. Κυριαζή, Α. Σκαρβέλη, Ι. Τερλίδου

Πελαγία Κυριαζή.

Και οι 4 νέοι καλλιτέχνες εκφραζόμενοι ήδη με ένα προσωπικό ιδίωμα έχουν κοινό αναμεταξύ τους στοιχείο την ποιότητα της δουλειάς και την ευαισθησία στο χρώμα. Ο Γουλάκος τεκμηριώνει μια «δυναμική αίσθηση της ματιέρας». Η Κυριαζή μια μεγάλη άνεση στο σχέδιο. Η Σκαρβέλη αποκαλύπτει την ικανότητά της να ψυχολογεί έμψυχα και άψυχα. Η Τερλίδου εκφράζεται μεσ' από μια δομημένη στο χρώμα σύνθεση.

Λίλα Σκαρβέλη.

Οι εκθέσεις αναφέρονται με τη σειρά που άνοιξαν.

και βλέμματα

● Ενδιαφέρουσα από ιστορικής, αρχαιολογικής κι αισθητικής πλευράς είναι η έκθεση με αγγλικές ακουαρέλλες του 19ου αιώνα στην Εθνική Πινακοθήκη. Ανάμεσα τους ξεχωρίζουμε τις συνθέσεις των Πρεαφαηλιτών: Μπερν Τζόουνς, Ντάντε Γκαμπριέλ Ροσσέτι κ.ά., του Τέρνερ και του Ε. Αηρ.

● Πολύ αξιόλογη σε ό,τι αφορά το ειδικό περιεχόμενό της είναι η έκθεση με θεατρικές αφίσες από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας στην Εθνική Πινακοθήκη. Ευρηματικές σε λύσεις και συνάμα με μian αμεσότητα εκφρασμένες οι συνθέσεις τους περνούν το μήνυμα στο θεατή και ταυτόχρονα χαρακτηρίζονται από μια ποιότητα.

● Συνεχίζεται με επιτυχία η άριστα οργανωμένη και παρουσιασμένη έκθεση του Μπαουχάους στην Εθνική Πινακοθήκη.

● Πολύ ενδιαφέρουσα από την

άποψη των ντοκουμέντων είναι η έκθεση με φωτογραφίες από τη σταδιοδρομία της Μ. Κάλλας στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, στα πλαίσια του αφιερώματος που οργάνωσε για να τιμήσει τη μνήμη της αυτός ο χώρος.

● Τις ικανότητές του ως φωτογράφου καθώς κι ένα λεπτό πνεύμα αποκαλύπτει ο Άγγλος Μπ. Γουίγκιντον στις συνθέσεις του που παρουσιάζονται στο Βρετανικό Συμβούλιο με τον τίτλο: «Αντανακλάσεις από το Σίτυ».

● Με πολύ ωραία —χαρακτηριστικά— δείγματα της τέχνης των Ινδιάνων της Γουατεμάλας και με πολύ κέφι από μέρους των οργανωτών παρουσιάστηκε η ομώνυμη έκθεση στο Λατινοαμερικανικό Κέντρο Αλ Αντάρ (Χαρ. Τρικούπη 170).

● Με φωτογραφικά ντοκουμέντα απ' όλο τον κόσμο παρουσιάζεται η «γήινη» αρχιτεκτονική στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών σε συνεργασία με το Κέντρο Ζωρζ Πομπιντού.

«αστεράκια»

★ Ξέρετε γιατί πολλές γκαλερί των Αθηνών οργανώνουν εγκαίρως την ίδια μέρα και ώρα; Για να διευκολύνουν τους πάσης φύσεως προνομιούχους —εκείνους που μπορούν και αγοράζουν σε εξωφρενικές τιμές έργα— να τοποθετούν τα λεφτά τους μέσα σε μερικές μόνον ώρες. Γιατί, βέβαια, οι πραγματικοί φιλότεχνοι κι οι καλλιτέχνες πώς να μπορέσουν να ξεχωρίσουν έργο μέσα σε αυτήν την κοσμοσυρροή;

★ Ο Μπάρμπα-Σπύρος (Βασιλείου) γιόρτασε τα 80 του χρόνια μεγαλοπρεπώς και στην Εθνική Πινακοθήκη και στο Ιντερκοντινεντάλ. Του ευχόμαστε ολόψυχα κάθε ευτυχία και περαιτέρω χαρά. Σκέφθηκε, όμως κανείς πόσοι άλλοι καθ' όλα άξιοι καλλιτέχνες έχουν την ίδια ηλικία —είτε γνωστοί είτε άγνωστοι— και δεν τους έχει γίνει καμιά ανάλογη τιμή...

★ Ο Άγγελος με μian δουλειά εμπνευσμένη παλαιότερα από εκείνην του Καραβάτζιο κι ο Γ. Μιττελουόδης με συνθέσεις επηρεασμένες κατά καιρούς από τους Ινγκρ, Φραγκονάρ, Βατώ κ.ά., συνεχίζουν να κάνουν θραύση... Συμπτωματικά είχαν κι οι δύο συγχρόνως —την ίδια, δηλαδή, εποχή— εκθέσεις στην Αθήνα.

★ Η έκθεση με έργα Ελλήνων ζωγράφων στα πλαίσια του βραβείου Ιπεκτσι στην Κων/πολη ματαιώθηκε γιατί ο φίλος Κύπριος Κ. Σερέζης που είχε αναλάβει οργανωτής της δεν είναι —για ευνόητους λόγους— αρεστός στους Τούρκους.

★ Και μian ερώτηση που δεν θα πάψει ποτέ να 'ναι επίκαιρη: Τα Ευρωπαϊκά που κόστισαν πάνω από 100 εκατομμύρια απέδωσαν όντως στο αυτό ύψος —σε ποιότητα και σε κριτικές— σε ό,τι αφορά τα εικαστικά μας;

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΡΣΙΑ ΜΑΡΚΕΣ
Μάτια Γαλάζιου Σκύλου
μετάφραση Κλαίτη Σωτηριάδου
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9, Αθήνα 143, τηλ. 3607744

Περί βιβλιοθηκών ο λόγος

Το πρόβλημα των σχολικών βιβλιοθηκών δεν είναι, βέβαια, θέμα μόνο συγκρότησής τους και αγοράς βιβλίων για τον εμπλουτισμό τους. Αυτά ως προϋποθέσεις, μόνον, μπορούν να λογισθούν. Από κει και πέρα είναι αυτονόητο ότι η πολιτεία με τους θεσμούς της, διαμορφώνει εκείνους τους όρους που καθιστούν τις σχολικές βιβλιοθήκες ζωντανούς πυρήνες γνώσης, όπου η λειτουργικότητα του χώρου και η χάρη του θα συνδυάζεται με την αμεσότητα προσέγγισης του καλού βιβλίου και την ίδια την τέρψη της ανάγνωσης.

Ποια είναι, όμως, η πραγματικότητα των σχολικών βιβλιοθηκών;

Στο υπουργείο Παιδείας — αρμόδιο για το θέμα — «έδρασαν», σ' όλη τη διάρκεια των κυβερνήσεων

της ΝΔ την τελευταία επταετία, δύο επιτροπές. Η μία με πρόεδρο τον εκδότη κ. Τσιρόπουλο — άνθρωπο του υπουργού Βαρβιτσιώτη — και η άλλη με τον κ. Λιγνάδη — εκλεκτό του υπουργού Ταλιαδούρου.

Για αγορές βιβλίων, σ' εκείνη την περίοδο, δαπανήθηκαν πάνω από 70 εκατομμύρια δραχμές και ευνοήθηκαν έτσι 3-4 εκδοτικοί οίκοι της Αθήνας, με ιδεολογικό προσανατολισμό που ταίριαζε στις δεξιές κυβερνήσεις, αλλά και στις φιλικές τους προτιμήσεις, χωρίς κανένα ποιοτικό κριτήριο. Οι πίνακες αυτοί των βιβλίων που αγοράστηκαν, αν και δεν δημοσιοποιήθηκαν επίσημα, διέρρευσαν. Συγχρόνως, ιδρύθηκαν 315 βιβλιοθήκες (215 στη Μέση Εκπαίδευση και 100 στη Δημοτική) που οι περισσότερες δεν λει-

τούργησαν ποτέ, με τα βιβλία σφραγισμένα σε κουτιά και σε αποθήκες.

Ποια, όμως, υπήρξε η αλλαγή με την «αλλαγή»;

Ίδια γεύση. Αλλά, ας δούμε το ζήτημα στις λεπτομέρειές του:

Το Υπουργείο Παιδείας συγκροτεί με απόφασή του, το Δεκέμβριο του '81, επιτροπή για τις βασικές βιβλιοθήκες στην οποία περιλαμβάνονται τρεις εκπαιδευτικοί, που υπήρξαν μέλη των προηγούμενων επιτροπών (Τσιρόπουλου - Λιγνάδη) και οι οποίοι ήσαν αποσπασμένοι από τους υπουργούς της ΝΔ.

Το 1982 έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τρεις «αναδομήσεις» επιτροπών, τέσσερεις, δηλαδή, μ.Α. (μετά Αλλαγή). Στις δύο πρώτες, του Μάρτιου και του Ιουλίου, οι τρεις

«επίλεκτοι» της ΝΔ παρέμειναν αμετακίνητοι. Στην τρίτη, του Δεκεμβρίου, η «αλλαγή» κράτησε δύο από τους τρεις και τους αποκατέστη σε ως «ημέτερους» τον δε έναν από αυτούς ανήγαγε εις γραμματέα της.

Να συνεχίσουμε;

● Επιτροπές Δεκεμβρίου '81 και Μαρτίου '82: δούλεψαν όλο το ε-ξάμηνο του '82 και παρά τις κάποιες «εσωτερικές» αντιδράσεις, έφτασαν σε κάποιες καλές αποφάσεις, που όμως τελικά δεν υπογράφηκαν από τον αρμόδιο υφυπουργό.

● Επιτροπή Ιουλίου '82: δούλεψε το β' εξάμηνο του '82, αναμορφώνοντας τις προηγούμενες επιλογές επί τω χειρίστω. Το Σεπτέμβριο του '82, όταν ο πίνακας, πλέον υπογράφηκε, πάλι δεν δημοσιοποιήθηκε

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Συνηγορία της Παραλογοτεχνίας
Εκδ: Πολύτυπο, Αθήνα 1982

Ένα δοκίμιο και τέσσερες μονογραφίες πάνω στα αστυνομικά και κατασκοπικά μυθιστορήματα, την «επιστημονική φαντασία» και τα «κόμικς», τις ιστορικές καταβολές τις λογοτεχνικές συγγένειες και την ψυχολογία της ανάγνωσής τους. Στο βιβλίο επιχειρείται για πρώτη φορά μια συνδυασμένη ανάλυση των παραλογοτεχνικών αυτών μορφών, της εκατοντάχρονης περίπου ιστορίας τους, της θεματολογίας και της υφολογίας τους. Γίνεται ακόμη μια κριτική της συνήθως άκριτης ανάγνωσής τους, από την πλειοψηφία του αναγνωστικού κοινού.

Ο συγγραφέας δεν στοχεύει στην υπογράμμιση των «επιβλαβών επιπτώσεων», που τέτοια αναγνώσματα συνεπάγονται για τους καταναλωτές τους, ούτε στην ανάδειξη κάποιων στρουκτουραλιστικών αρχών που διέπουν την παραγωγή τους. Διερευνά τα έργα αυτά, κυρίως μέσα από τις αντιφάσεις, που παρουσιάζουν για να τα υπερασπιστεί τελικά εξαιτίας αυτών ακριβώς των αντιφάσεών τους, διατρέχοντας ένα, πολύ μεγάλο υλικό σε έκταση, με μια μεθοδικότητα, και ένα κεφάλαιο γράψιμο.

ΑΠΑΝΤΑ ΚΑΒΑΦΗ

Τόμοι 6
Εκδ: Φύκιρη, Αθήνα 1983

Στους πρώτους τρεις τόμους περιλαμβάνονται το σύνολο των ποιημάτων του Καβάφη (τα 154 γνωστά και τα ανέκδοτά του) και τα πεζά που κατά καιρούς έγραψε και εδημοσίευσε σε εφημερίδες και περιοδικά. Προστέθηκαν δύο τόμοι με άρθρα και κριτικές (Βάρναλης, Γιαλουράκης, Γρυπάρης, Καζαντζάκης, Ξενόπουλος, Σαββίδης, Σεφέρης, Π. Χάρης, Ψυχάρης κ.ά.) που γράφτηκαν πριν και μετά το θάνατό του και τέλος ένας ακόμη τόμος. Ο τελευταίος τόμος περιλαμβάνει χειρόγραφα, επιστολές, φωτογραφίες, σχέδια και εκδόσεις για το έργο του, από τα πρώτα του

χειρόγραφα και μονόφυλλα, μέχρι τις μεταφράσεις που κύκλοφόρησαν παγκόσμια.

Ο αναγνώστης που ενδιαφέρεται για το έργο του Καβάφη και όχι για τα άρθρα και τις κριτικές για το έργο του, μπορεί να προμηθευτεί μεμονομένα τους 3 τόμους, ποιήματα (1896-1933). Ανέκδοτα ποιήματα (1882-1923) και πεζά, που κυκλοφορούν και σε χαρτόδετη βιβλιοθεσία. Την καλλιτεχνική επιμέλεια της αξιολογίας αυτής προσφοράς των εκδόσεων «Φύκιρη», με τη συμπλήρωση 120 χρόνων από τη γέννηση του Καβάφη και 50 χρόνια από το θάνατό του, έχει ο Φίλιππος Γ. Φέξης.

ΕΛΛΗ ΝΕΖΕΡΙΤΗ

Κάκτοι
Εκδ: Γνώση, Αθήνα 1982

Πρόκειται για ένα πεζογράφημα όπου μέσα από την προβολή περιστατικών και γεγονότων της καθημερινής ζωής επιχειρείται μια μαστιγωτική σάτυρα και μια αυστηρή κριτική των αλλοπρόσαλλων καιρών που ζούμε.

Μοντέρνο στη γραφή και στη δομή του το καινούριο βιβλίο της Έλλης Νεζερίτη εντυπωσιάζει και κερδίζει τον αναγνώστη με το ύφος με την τόλμη των όσων καταγγέλει και την αλήθεια των όσων περιγράφει.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

Συμφωνική βία
Εκδ: Ωκεανίδα, Αθήνα 1982

Εννέα μικρά διηγήματα, μια νουβέλλα και δέκα ποιήματα, με θεματολογία παρόμοια με τα προηγούμενα έργα του συγγραφέα: Καισαριανή, τα πρόσωπά της με τα πολιτικά και προσωπικά αδιέξοδα, ο έρωτας και εξομολόγηση προσωπικών βιωμάτων που σημάδεψαν τον συγγραφέα.

ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

Κι η σιδερώστρα έκοβε την τηλεόραση στα δύο
Εκδ: Καστανιώτη, Αθήνα 1982

Το ένατο βιβλίο του Κοντολέον είναι μια συλλογή διηγημάτων

και πεζογραφημάτων που προσπαθούν ν' ανιχνεύσουν τις προσωπικές, μικρές — αλλά και καθολιστικές συνάμα — στιγμές καθημερινών ανθρώπων.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ένα αξιόλογο λογοτεχνικό ύφος και μια ιδιαίτερα αιχμηρή ψυχογραφική ικανότητα για να διεισδύσει στους ήρωες του, να τους αναλύσει και στη συνέχεια να τους μεταφέρει μέσα στο νού και στην καρδιά του αναγνώστη.

ΒΙΑΤΕΣΛΑΒ ΣΥΣΣΟΓΕΦ

Η ζωή έγινε καλύτερη
Εκδ: Κομμούνα, Αθήνα 1982

Η έκδοση αποτελείται αποκλειστικά από σκίτσα και γελοιογραφίες του γνωστότερου ίσως Σοβιετικού γελοιογράφου. Θέματα της καθημερινότητας, η «κομμοσκόλη», τα ανθρώπινα δικαιώματα, η πληροφόρηση οι ολυμπιακοί αγώνες, δοσμένα με «γκροτέσκο» σχέδιο και καυστικό χιούμορ. Σπάνια έκδοση του... σπάνιου πια γελοιογράφου, που σήμερα, ύστερα από αρκετές διώξεις, κρύβεται κάπου στην ΕΣΣΔ.

Β.Ε. ΜΕΓΙΕΡΧΟΛΝΤ

Κείμενα για το θέατρο
Εκδόσεις: Ιθάκη, Αθήνα 1982
Μετ-Επιμ: Αντώνης Βογιατζός

Δοκίμια, σημειώσεις για ανεβάσματα έργων, επιστολές και άλλο θεατρικό υλικό, περιέχεται στον πρώτο τόμο της σειράς, που αναφέρεται στην περίοδο 1891-1917. Τα κείμενα, δίνουν την δυνατότητα της γνωριμίας των σκηνοθετικών αντιλήψεων και των θεωρητικών αναζητήσεων του μεγάλου Ρώσου σκηνοθέτη και θεωρητικού του θεάτρου. Το έργο θα ολοκληρωθεί με την έκδοση του Β' τόμου που θα περιλαμβάνει όλα τα ντοκουμέντα, από το 1917 μέχρι τον θάνατο του συγγραφέα.

ΛΙΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Μου σερβίρετε ένα βασιλόπουλο παρακαλώ;
Εκδ: Νέα Σύνορα, 1982

Μέσα στις τρεις νουβέλες του.

βιβλίου η συγγραφέας μας παρασύρει με το σπαρταριστό της χιούμορ να βιώσουμε τρεις ολότελα διαφορετικούς κόσμους, όπου οι ήρωές τους κυνηγούν με τον τρόπο τους την ευτυχία.

Αγκαλιάζοντας με μια απέραντη συμπόνια, τα θύματα η συγγραφέας δηλώνει: «Σερβίρετέ μου ένα βασιλόπουλο, σημαίνει διαγωνίστε τη δουλειά μου. Ασφαλώς πρόκειται για το πιο αντιφεμινιστικό, αλλά υπέρ των γυναικών βιβλίο, που έγραψα» και προσθέτει: όσοι τρέφονται με πλάνες γαμήλιας ευτυχίας, ουρανοκατέβατα βασιλόπουλα και αγνές Ελληνοπούλες, καλό είναι να μη διαβάσουν τούτο το βιβλίο που εισβάλλει στα σπίτια σαν καβαλάρης ληστής και σαρώνει όλη την ψευδολογία της κοινωνικής αρετολογίας, κατατομώντας μύθους, βασιλόπουλα και σταχτοπούτες».

ΦΡΑΝΤΣ ΚΑΦΚΑ

Γράμμα στον πατέρα μου
Εκδ: Νεφέλη, Αθήνα 1982

Μια επιστολή του μεγάλου συγγραφέα, που απευθύνεται προς τον πατέρα του. Εκπληκτική παρουσίαση των παιδικών βιωμάτων και ένα παιχνίδι απαλλαγής από τις ατομικές ενοχές και ενοχοποίησης του πατέρα - Κρόνου, που ευθύνεται για όλα όσα κατηγορεί το παιδί του.

Η ΣΜΥΡΝΗ ΚΑΙΓΕΤΑΙ

Εκδ: Ερμής, Αθήνα 1983

Πενήντα τρεις πολύτιμες φωτογραφίες, από την καταστροφή της Σμύρνης το 1922. Οι φωτογραφίες συνοδεύονται με αποσπάσματα εφημερίδων της εποχής και κείμενα από λογοτεχνικά ή ιστορικά έργα, που αναφέρονται στα γεγονότα.

ΖΑΝ ΖΙΓΚΛΕΡ

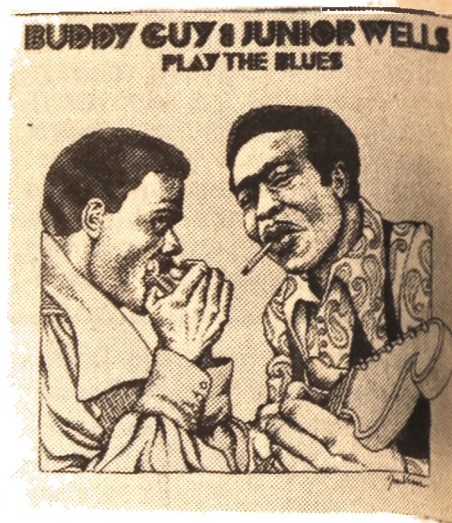
Οι ζωντανοί και ο θάνατος
Εκδ: Μάλλιαρης-Παιδεία, 1982

Ο γνωστός Ελβετός κοινωνιολόγος, εξετάζει σ' αυτό το βιβλίο του τον θάνατο, όπως αντιμετωπίζεται σαν γεγονός από τον αναπτυσσόμενο καπιταλισμό και την α-

JUNIOR WELLS

Ένας μοναδικός δίσκος με τον BUDDY GUY.
BUDDY GUY - JUNIOR WELLS
«PLAY THE BLUES».

Δυο συναυλίες στις 14 και 15
του Μαρτη 1983 στο ΣΠΟΡΤΙΝΓΚ με τον
SON SEALS και τους CHICAGO BLUES BAND

ATL. 40240

wea
μαγεία του ήχου

A Warner Communications Company

Μια Δημόσια Υπηρεσία όχι σαν τις άλλες

Από την τελευταία απεργία του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων.

Το κείμενο που ακολουθεί περιγράφει με κάπως μελανά χρώματα, το όλο πρόβλημα που απασχολεί και που είναι —εν τέλει— το πρόβλημα όχι μόνο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, αλλά της ίδιας της τύχης του υλικού μέρους της ελληνικής ιστορίας. Το κεφαλαιώδες, όμως, ζήτημα είναι, στην προκειμένη περίπτωση, η επιμονή του ΥΠΠΕ στην εφαρμογή αντιφατικών και αντισυνταγματικών νόμων που θίγουν όχι μόνο κάθε μορφή νομιμότητας, δικαιοσύνης και αξιοκρατίας στον συγκεκριμένο κλάδο, αλλά και στην προώθηση λύσεων που συνεχίζουν και αναδιατάσσουν, με νέους όρους, την ευνοιοκρατία που μαστίζει τον τόπο.

Ο νέος εμφύλιος πόλεμος που έσπασε στον κλάδο των αρχαιολόγων που υπηρετούν στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του ΥΠΠΕ, απασχόλησε αρκετά τις στήλες των εφημερίδων, αλλά και πονοκεφάλιασε τους αρμόδιους υπουργούς Πολιτισμού και Προεδρίας. Αιτία της δεύτερης αυτής ενδοκλαδικής διαμάχης (η πρώτη αφορούσε στο θέμα της μονιμοποίησης των εκτάκτων αρχαιολόγων) είναι και πάλι τα αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα των δύο αρχαιολογικών σωμάτων, του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων και του Συλλόγου Εκτάκτων Αρχαιολόγων. Η σωεία των κατηγοριών, η αλληλοεξόντωση άφθονων καταγγελιών έσω του ημερήσιου Τύπου και η πλακάτ έξω από το ΥΠΠΕ και τη Βουλή, ελάχιστα διαφώτισαν το κοινό ως προς το ουσιαστικό αντικείμενο του οξύτατου οικογενειακού καυγά, που άρχισε στις 2.2.82 με αφορμή τη σχετική απόφαση του Υπηρεσιακού Συμβουλίου για τους πίνακες αραιότητας και τους προακτέους τιμηλητές αρχαιοτήτων. Σύμφωνα με αυτή την επίμαχη απόφαση, κάποιοι από τους μόνιμους αρχαιολόγους προάγονται, ενώ κάποιοι άλλοι εξαιρούνται από τις προαγωγές. Οι προακτέοι ανήκουν στον (τέως) Σύλλογο Εκτάκτων Αρχαιολόγων, ενώ οι τάσιμοι είναι τα νεότερα μέλη του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιο-

λόγων, που μπήκαν στον κλάδο πριν τρία χρόνια ύστερα από εισαγωγικό διαγωνισμό. Προσφυγές, λοιπόν, στο Διοικητικό Εφετείο, απεργίες των μεν, νομικές ή νομικίστικες ερμηνείες των δε, και μπόλικο χαρτομάνι διαμαρτυριών που συσσωρεύεται στα γραφεία των δημοσιογράφων που ασχολούνται με τα «πολιτιστικά». Έστω, λοιπόν, ότι σύμφωνα με κάποια λογική (νομική και διοικητική), ορισμένοι έχουν το δικίο με το μέρος τους: έστω ότι αυτοί ανήκουν στην κατηγορία των νέων μόνιμων αρχαιολόγων που ενώ πέρασαν τη «δοκιμασία» του διαγωνισμού δεν προάγονται, αντίθετα από τους πάσης φύσεως και υψής τέως εκτάκτους συναδέλφους τους, οι οποίοι ευεργετούνται από την υπουργική απόφαση. Όλα αυτά, εξάλλου, θα διευκρινιστούν στην πορεία της όλης υπόθεσης, που συνεχίζεται με την ίδια ή και μεγαλύτερη ένταση.

Για τους απ' έξω, τους μη έχοντες σχέση με τους διάφορους αρχαιολογικούς κλάδους του ΥΠΠΕ, όλα αυτά τα πράγματα είναι αρκετά δυσνόητα και σκοτεινά. Ό,τι μένει στο νου από αυτή την πολύπλοκη διαμάχη είναι πως οι αρχαιολόγοι είναι διασπασμένοι σε διάφορες ομάδες, με διαμετρικά αντίθετα συμφέροντα, και πως αλληλοτρώγονται μετά μανίας. Θυμίζουμε πάντως τις ομάδες και τις υποομαδού-

λες:

- αρχαιολόγοι που μπήκαν στον κλάδο με εισαγωγικό διαγωνισμό («τον μόνο νόμιμο και τίμιο δρόμο του διαγωνισμού» κομπάζουν οι παλιές καραμπίνες του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, που αποσιωπούν όμως το γεγονός ότι ούτε όλοι οι μετρημένοι στα δάχτυλα, εισαγωγικοί διαγωνισμοί ήταν εντελώς «νόμιμοι» και «τίμιοι», ούτε αυτός καθαυτός ο διαγωνισμός είναι ο μοναδικός τρόπος επιλογής των πτυχιούχων αρχαιολόγων),

- αρχαιολόγοι που μπήκαν «αριστήνδην» στον κλάδο στη διάρκεια της χούντας, χωρίς τον «καθαγιασμένο» διαγωνισμό (σ' αυτούς δόθηκε συγχωροχάρτι και έτσι σήμερα ποιούν την πάπια),

- αρχαιολόγοι που μπήκαν πρόσφατα στον κλάδο με τον καθαγιασμένο από τους διάφορους αρχαιολογικούς παράγοντες διαγωνιστικό τρόπο (αυτοί είναι και οι πιο μαχητικοί, γιατί δεν είναι ανάμεσα στους προακτέους)

- τέλος, πρώην έκτακτοι που μονιμοποιήθηκαν με το Ν. 1189/81 και σήμερα προάγονται (και αυτοί επίσης είναι κάθε καρυδιάς καρύδι: άλλοι μπήκαν με βουλευτικά μέσα, άλλοι με τις γνωριμίες τους, ορισμένοι έχουν δεδηλωμένα επιστημονικά προσόντα, άλλοι είναι απλοί γραφιάδες, πολλοί από αυτούς υπηρετούσαν μέχρι και 18 χρόνια χωρίς να είναι επαγγελματικά κατοχυρωμένοι, ορισμένοι πάλι που είχαν προϋπηρεσία μόλις 1-2 χρόνια σήμερα ευεργετούνται κτλ. κτλ.),

- συν κάποιοι συμβασιούχοι που κατέχουν οργανικές θέσεις (θέσεις προσωποπαγείς, οι οποίες θα καταργηθούν μόλις εκλείψουν και οι κατέχοντες), συν κάποιοι άλλοι συμβασιούχοι, τριμηνήτες ή ειδικοί συνεργάτες.

Σύνολο αρχαιολόγων: ελάχιστοι σε σχέση με τις ανάγκες αυτής της χιλιοτραγουδισμένης απ' όλα τα κόμματα της Βουλής «πολιτιστικής μας κληρονομιάς».

Σημείωση: όπως ίσως είναι γνωστό, ο κλάδος των αρχαιολόγων του ΥΠΠΕ είναι κλειστός (θυμόσαστε παλαιότερα τους φαρμακοποιούς;). Κλειστός κλάδος είναι μια κουβέντα. Γιατί το αρχαιολογικό «σουσάμι» του ΥΠΠΕ έχει κατά καιρούς ανοίξει για ορισμένους (με ή χωρίς διαγωνισμό), αφήνοντας έξω από τη μαγική σπηλιά πλήθος πτυχιούχων να συνωστίζεται, παλεύοντας για τη διαπροσωπική λύση...

Συμπέρασμα: ο πόλεμος των συντεχνιών δεν μας αφορά καθόλου. Αυτό που μας αφορά είναι η αναδιοργάνωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, που εδώ και τριάντα χρόνια δοκιμά-

ζεται από τις συνέπειες του αναχρονιστικού και αντιφατικού πλαισίου της: δεν υπάρχει οργανισμός, ο αρχαιολογικός νόμος είναι από το 1932, ο κλάδος είναι κλειστός, η καθαρή αρχαιολογική έρευνα είναι περίπου ανύπαρκτη, η γραφειοκρατία τσακίζει κόκκαλα, η αρχαιοκαπηλία οργιάζει, τα μνημεία καταστρέφονται. Αυτά είναι τα προβλήματα που μας αφορούν και τα οποία —θεωρητικά τουλάχιστον— θα έπρεπε να αποτελούν το αντικείμενο συνδικαλιστικών επιδιώξεων και διαπάλης όλων των αρχαιολόγων του ΥΠΠΕ, για τους οποίους όμως έχουμε την υποψία πως ανίδεοι και χορτάτοι —εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις— συσπειρώνονται γύρω από το μή αιτήμα: να εξακολουθεί να παραμένει η Αρχαιολογική Υπηρεσία στη νηπιακή κατάσταση που βρίσκονταν πριν τριάντα χρόνια. Γιατί, όμως, τόση φιλολογία και τόσος καημός για τα «αρχαία μας» και την «πολιτιστική κληρονομιά μας»; Ποιους εντέλει αφορά η άθλια κατάσταση της ελληνικής αρχαιολογικής έρευνας και ποιοι είναι οι αποδέκτες της; Αυτό είναι το ζητούμενο το οποίο και ως συνδικαλιστικό αίτημα, αλλά και ως επιστημονική διεκδίκηση, θα έπρεπε να συσπειρώνει όλους, χωρίς εξαίρεση, τους πτυχιούχους αρχαιολόγους της χώρας. Προς το παρόν όμως, άπνοια...

Αρχαιολόγος

Για πρώτη φορά στη γλώσσα μας το σχετικό μέρος από τα Grundrisse

KARL MARX

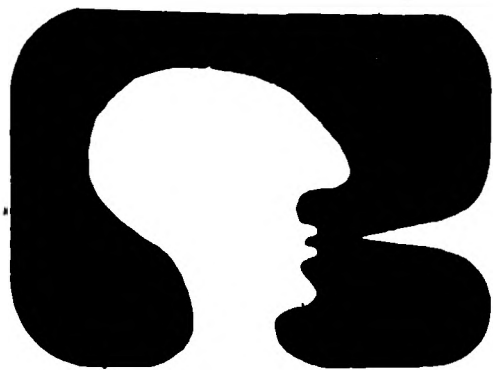
ΠΡΟΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΡΙΘ
H O B S B A W M

«χαλός»

Εκδόσεις Κάλβος
Αναξαγόρα 1 Αθήνα
τηλ. 52.46.241

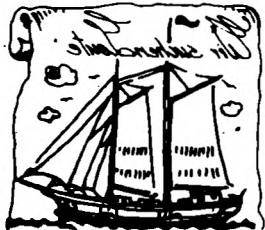
ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

● Από τον υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Γιώργο Κατσιφάρα πήραμε την επιστολή που δημοσιεύουμε στη συνέχεια. Αναφέρετε σε επιστολή του κ. Δ. Αθανασούλη που δημοσιεύθηκε στο ΑΝ-ΤΙ (τχ. 220):

Πειραιάς 14.2.1983
ΑΠ: 115001/70/83

Κύριε Διευθυντά,

Αναφερόμενοι σε επιστολή του κ. Δ. ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗ που δημοσιεύτηκε στο τεύχος της 10.12.1982 του περιοδικού σας με τον τίτλο «ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑ» σας πληροφορούμε, για την ενημέρωση και του αναγνωστικού σας κοινού, τα επόμενα:

1. Η σημερινή Κυβέρνηση πάντοτε διακήρυξε ότι αντιμετωπίζει τους φορείς της ναυτιλιακής δραστηριότητας με πνεύμα αμεροληψίας και αντικειμενικότητας, ότι εκτιμά την εμπορική ναυτιλία σαν ένα πολυδύναμο πλουτοπαραγωγικό κλάδο για την εθνική μας οικονομία και ότι θα κάνει ό,τι εξαρτάται από αυτή, τόσο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού εμπορικού πλοίου, όσο και για την ενίσχυση της θέσης του Έλληνα ναυτικού.

2. Στο διάστημα που η σημερινή Κυβέρνηση ασκεί την εξουσία αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει μια οξυνόμενη οικονομική κρίση, που την υποχρέωσε να δώσει απόλυτη προτεραιότητα στα επείγοντα προβλήματα, προβλήματα —κυριολεκτικά— επιβίωσης των πλοίων και των ναυτικών μας. Τα πρόσφατα μέτρα που ανακοινώθηκαν (13 Γενάρη) αποβλέπουν ακριβώς στη σύνθετη αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων που δημιούργησε η ναυτιλιακή κρίση.

3. Θα ήταν πέρα από την πραγματικότητα να απαιτηθεί —σε μια περίοδο που το ΥΕΝ κυριολεκτικά σκύβει κάτω από το βάρος αυτών των άμεσων προβλημάτων— να γίνουν άμεσοι προγραμματισμοί ή διαρθρωτικές μεταβολές και να υλοποιηθούν σε διάφορα άλλα θέματα (όπως π.χ. η ναυτική εκπαίδευση), με την έννοια δηλαδή της αναδιάρθρωσης του αριθμού των Σχολών Ε.Ν. Όταν μάλιστα κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πως θα εξελιχθεί η κατάσταση στη ναυτιλία, που συνδέεται άμεσα και με τη ζήτηση των στελεχών και των κατώτερων πληρωμάτων για την επάνδρωση των πλοίων. Με αυτό δεν υποστηρί-

ζουμε ότι δεν υπάρχει πρόβλημα. Υπάρχει. Υποστηρίζουμε όμως ότι οι προτεραιότητες είναι διαφορετικές, εκείνο δηλαδή που μετράει τώρα είναι τα άμεσα μέτρα για να διασωθούν οι ναυτικοί μας και η ναυτιλία μας. Και δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται να μη γίνονται τώρα διαφημίσεις για να μην πηγαίνουν άλλοι νέοι στο ναυτικό επάγγελμα. Η ίδια η κατάσταση που επικρατεί στο χώρο της ναυτικής εργασίας είναι γνωστή και ο καθένας που θέλει τώρα να πάρει απόφαση για τον επαγγελματικό του προσανατολισμό στο ναυτικό επάγγελμα, είναι αρκετά ενημερωμένος από πλήθος στοιχεία και μπορεί να αποφασίσει. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει, ότι, μακροπρόθεσμα, δεν έχουν δρομολογηθεί διαδικασίες που θα επιτρέψουν τον καθορισμό της δυναμικότητας των Σχολών Ε.Ν. με βάση τις διαγραφόμενες ανάγκες της εμπορικής μας ναυτιλίας. Και στα πλαίσια αυτών των διαδικασιών εντάσσεται και η χωροταξική ανάπτυξη του δικτύου των Σχολών, ώστε να εξασφαλίζεται η σωστή τους λειτουργία, η θεσμοθέτηση αυτόνομου οργανισμού κτιριακών σχολικών μονάδων Ε.Ν. και η προμήθεια εκπαιδευτικού εξοπλισμού κατά το πρότυπο του οργανισμού των σχολικών κτιρίων.

4. Σε κανένα σημείο δεν έχει υποχωρήσει η εφαρμογή των νόμων και των κανονισμών που αναφέρονται, είτε στην ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, είτε στην ενδιαίτησή πάνω στα πλοία, είτε στη ναυτική εργασία, και τις αμοιβές των ναυτικών. Δεν γνωρίζουμε, λοιπόν, σε ποιά συγκεκριμένα στοιχεία στηρίζει ο επιστολογράφος σας τις παρατηρήσεις του. Γιατί —αόριστα— μπορεί ο καθένας να λέει ο,τιδήποτε. Για να αποδειχτεί όμως ότι τα πράγματα πάνε στα χειρότερα θα πρέπει να αποδειχθεί ότι στο ίδιο αριθμό ελέγχων, πριν και μετά τις εκλογές, η κατάσταση έχει χειροτερεύσει ή ό,τι δεν γίνονται έλεγχοι. Πληροφορούμε, λοιπόν, τον επιστολογράφο σας ότι από εκθέσεις επιθεώρησης ελληνικών πλοίων που μας στέλνουν: α) η Επιθεώρηση Εμπορικών Πλοίων, οι Λιμενικές Αρχές Εσωτερικού-Εξωτερικού και τα περιοδεύοντα έκτατα κλιμάκια επιθεώρησης, β) οι ευρωπαϊκές χώρες που παίρνουν μέρος στη συμφωνία για τον αμοιβαίο έλεγχο των πλοίων στα λιμάνια τους (MEMORANDUM OF UNDERSTANDING) και γ) οι άλλες χώρες που εφαρμόζουν την απόφαση Α466/ΧΙΙ του Ι.Μ.Ο. για τον έλεγχο των πλοίων, δεν πρόκύπτει εικονικότητα επισκευών, ούτε και αδιαφορία για τη λειτουργία των οργάνων των ελληνικών εμπορικών πλοίων.

5. Για το θέμα της στρατιωτικής θητείας των ναυτικών, που θίγει ο επιστολογράφος σας, υπενθυμίζουμε ότι το σχετικό ευεργέτημα μείωσης της θητείας, που είχε δοθεί και αφορούσε τους ανήκοντες στη κλάση 1981 και τους παλαιότερους, που ήταν νόμιμα εκτός στρατεύματος, δεν ανανεώθηκε. Το ευεργέτημα αυτό είχε δοθεί ύστερα από την εκτίμηση συγκεκριμένων καταστάσεων και αναγκών, η σχετική δε αρμοδιότητα πάνω σ' αυτή τη ρύθμιση ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

6. Το πρόβλημα της ενημέρωσης των ναυτικών πάνω σε γενικά και επαγγελματικά θέματα είναι καίριο

και αναγνωρίζουμε τη σημασία του. Εκείνο που μπορεί να κάνει η διοίκηση —και το κάνει— είναι να βελτιώνει συνεχώς τη στάθμη της ναυτικής εκπαίδευσης σε όλα της τα στάδια (προπαιδευση-εκπαίδευση-μετεκπαίδευση). Και θα ήθελα να τονίσω ότι ένα σημαντικό, όπως πιστεύω, βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η επέκταση της λειτουργίας του ΚΕΣΕΝ και στους υποψήφιους Β' πλοίαρχους και Μηχανικούς, οι οποίοι, αντί να παρακολουθούν, ιδιωτικά φροντιστήρια και να προσέρχονται μετά σε εξετάσεις για να πάρουν το δίπλωμά τους, θα παρακολουθούν τώρα τη Δημόσια Σχολή Μετεκπαιδύσεως Αξιωματικών Εμπορικού Ναυτικού και —ύστερα από παρακολούθηση μαθημάτων υψηλής στάθμης— που θα γίνονται κάτω από τον έλεγχο της Διοίκησης, θα παίρνουν το αντίστοιχο δίπλωμά τους. Αυτό αποτελεί μια σημαντική καινοτομία γιατί περιορίζει τη ναυτική παραπαιδεία, εξασφαλίζει τους ναυτικούς από την εκμετάλλευση και εγγυάται την παροχή γνώσεων που θα ανεβάσουν το επίπεδο της γενικής και επαγγελματικής στάθμης τους. Και αυτή η προσπάθεια θα συνεχιστεί.

7. Για το νέο νόμο που θα ρυθμίζει τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των ναυτικών έχουμε πολλές φορές ανακοινώσει τις θέσεις μας, έχουμε δηλαδή διευκρινίσει ότι το νομοθέτημα αυτό, αφενός μεν θα κατοχυρώνει τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των ναυτικών, αφετέρου δε αυτό θα γίνει μέσα στα πλαίσια της ιδιαιτερότητας της φύσης του επαγγέλματός τους και με γνώμονα τα σύνθετα προβλήματα της δραστηριότητας της εμπορικής μας ναυτιλίας.

8. Για την πρόταση που διατυπώνει ο επιστολογράφος σας να δημιουργηθεί κρατική ναυτιλιακή εταιρεία ή τέτοια με τη συμμετοχή των ναυτεργατών θέλω να υπενθυμίσω ότι η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία ναυτιλιακών εταιρειών ανήκει στην περιοχή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας επειδή ο δημόσιος τομέας δεν έχει, ούτε την πρακτική εμπειρία ούτε τις οικονομικές δυνατότητες να αναλάβει τέτοιας μορφής επιχειρήσεις. Είναι άλλωστε γνωστό ότι, είτε η συμμετοχή, είτε η ανάληψη από το κράτος ευθυνών στο χώρο της οικονομίας αφορά, κυρίως, τους τομείς που τα παραγόμενα αγαθά ή οι προσφερόμενες υπηρεσίες έχουν ιδιαίτερη κοινωνική χρησιμότητα και εξυπηρετούν το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Δεν θα ήθελα να αναφερθώ στους γενικότερους στόχους της οικονομικής πολιτικής που ακολουθούμε τώρα —και που βέβαια εμπνέονται από τη γενικότερη φιλοσοφία μας. Ήθελα όμως —κάνοντας μια αντιδιαστολή— να τονίσω ότι στο χώρο της ποντοπόρου ναυτιλίας ιδιαίτερα, η δραστηριότητα, επειδή αναπτύσσεται στο διεθνές χώρο, προϋποθέτει εξειδικευμένη εμπειρία και ιδιόμορφους επιχειρηματικούς σχεδιασμούς, που είναι πολύ δύσκολο να αναληφθούν με επιτυχία από κρατικό φορέα. Δεν είναι, βέβαια, το ίδιο στις εσωτερικές μεταφορές και —ιδιαίτερα— στις ακτοπλοϊκές. Εδώ και το στοιχείο της κοινωνικής χρησιμότητας είναι έντονο και οι προϋποθέσεις μιας πιο

αποφασιστικής παρέμβασης του κράτους είναι ευνοϊκότερες. Και το έχουμε τονίσει αυτό στις προγραμματικές μας διακηρύξεις. Και θέλω να επιβεβαιώσω ότι, με αίσθημα ευθύνης, μελετάμε τα σύνθετα προβλήματα των ακτοπλοϊκών μεταφορών, ώστε να οριοθετήσουμε τα πλαίσια μιας ουσιαστικότερης κρατικής παρέμβασης στο μέτρο βέβαια που η μελέτη που γίνεται αποδείξει ότι αυτή είναι και δυνατή και αναγκαία. Για τη συμμετοχή ναυτεργατών σε ναυτιλιακές δραστηριότητες θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι πρόσφατα, απαντώντας σε σχετικό αίτημα μιας ναυτεργατικής ένωσης, είπα ότι θα μπορούσε να τους διατεθούν 10 (δέκα) πλοία για να αναλάβουν τη διαχείρισή τους. Δεν δόθηκε όμως καμιά υπεύθυνη απάντηση σ' αυτό. Και η σιωπή αυτή μπορεί να ερμηνευτεί και σαν ένδειξη ότι άλλο είναι να απαιτεί κανείς, με στομφώδεις πολλές φορές εκφράσεις, ορισμένα πράγματα και άλλο είναι να αποφασίζει, όταν έρχεται η κρίσιμη ώρα των ευθυνών.

9. Θέλω να τελειώσω αναφερόμενος και σε ορισμένα άλλα σημεία της επιστολής που δημοσιεύσατε. Σ' αυτά ειδικότερα, που αναφέρονται στη αντιπάθεια του ναυτεργατικού κόσμου προς την Κυβέρνηση, στον τάφο του οράματος της αλλαγής και στον πολιτικό μου τάφο. Ας πληροφορηθεί ο επιστολογράφος σας κάτι που όλοι οι καλόπιστοι ναυτικοί πιστεύω ότι γνωρίζουν: ότι, δηλαδή, σαν Κυβέρνηση, αποφεύγοντας τη δημαγωγία και τον εντυπωσιασμό, επιδιώκουμε το εφικτό και απορρίπτουμε το αδύνατο. Όλοι ξέρουν πόσο στενά ζει η παγκόσμια οικονομία από την πρωτοφανή κρίση και πόσο δυσάρεστες είναι οι συνέπειες για τη ναυτιλιακή δραστηριότητα. Μπροστά σε ένα άγνωστο μέλλον αντιμετωπίζουμε την κατάσταση με υπευθυνότητα, μετράμε τις δυνάμεις μας και προσπαθούμε να εξασφαλίσουμε την επιβίωση της ναυτιλίας μας, που είναι όρος βασικός για την επιβίωση των ναυτικών μας. Αυτοί που πιστεύουν ότι έτσι θάβονται οράματα, αναπτύσσονται αντιπάθειες και ανοίγονται πολιτικοί τάφοι δυστυχώς μεταφέρουν συνθήματα μιας αδιάστατης δημαγωγίας που, ενώ δεν προσφέρει καμιά θετική λύση, υποβαθμίζει την κοινή λογική και επιδιώκει να υπονομεύσει τις προσπάθειές μας, που είναι τοποθετημένες μέσα στα όρια της πραγματικότητας. Θα ήθελα όμως να τονίσω ότι εμείς, χωρίς δογματισμούς και εξαρτήσεις από προκατασκευασμένες θέσεις, προχωρούμε σταθερά στην πορεία μας και —κυρίως— λέμε σε όλους την αλήθεια. Η αλλαγή είναι δρόμος μακρύς και υπεύθυνος. Και αυτοί που έχουν στρατευθεί κάτω από τη σημασία της πρέπει να διαθέτουν σιδερένια αντοχή και αταλάντευτη θέληση. Η πάστα αυτή χρειάζεται πολύ υψηλή ποιότητα. Δεν μετράμε τις πράξεις μας με την πρόχειρη απήχηση, που είναι στην αρχή ευχάριστη και μετά απογοητευτική. Δεν δημαγωγούμε. Και πιστεύουμε ότι σ' αυτή, τη δύσκολη πορεία, υπάρχουν πολλοί που έμαθαν επιτέλους να βλέπουν την ουσία, να διώχνουν την επιφάνεια και να ακολουθούν με την πεποίθηση ότι η πορεία αυτή θα έχει την ιστορική της δικαίωση.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΓΟ «ΑΝΤΙ»: «Επικίνδυνο για την ισφάλεια του Στρατού περιοδικό...»

● Στις συνθήκες, που επικρατούν στο 617 Τ.Π. στη Χελιδόνα Ορεστιάδας, αναφέρεται η επιστολή του δημοσιεύουμε στη συνέχεια. Το ΑΝΤΙ δεν υποτιμά, ούτε μηδενίζει τις προσπάθειες της κυβέρνησης και τα όσα μέτρα έχει πάρει μέχρι τώρα που αποσκοπούν στον εκδημοκρατισμό των ενόπλων δυνάμεων. Αντίθετα, υποστήριξε την ανάγκη διεύρυνσης αυτών των μέτρων, ώστε να υπάρξει μια παθερή και σαφής πολιτική, που να προωθεί δημοκρατικές αλλαγές στο Στρατό. Από όσα περιγράφονται στην επιστολή που ακολουθεί —και δυστυχώς από όσες καταγγελίες έχουν δημοσιευτεί στον Τύπο— προκύπτει ότι όλα αυτά δεν συμβαίνουν μόνο στην μονάδα. Γίνεται δε φανερό ότι εξακολουθεί να υπάρχει στο στρατό ένα απαράδεκτο καθεστώς και ορισμένοι αξιωματικοί συνεχίζουν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο να έχουν και να θέλουν να επιβάλλουν μια δική τους αντίληψη και λογική ακόμη και εναντίον των γενικών κατευθύνσεων της πολιτικής ηγεσίας του στρατού.

Δεν νομίζουμε ότι χρειάζεται να σχολιασθεί το περιεχόμενο της επιστολής. Απλά επαναφέρει με ένα τρόπο το θέμα του εκδημοκρατισμού και της λήψης συγκεκριμένων μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής στις Ένοπλες Δυνάμεις.

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,
Λόγοι ηθικής ευθύνης και αρ-
της μας οδήγησαν στη σύνταξη
της επιστολής αυτής.

Μετά από σύνολο ενεργειών,
ρχόμαστε να ανασύρουμε στην
πιφάνεια γεγονότα και φαινόμε-
α τα οποία πέρα του ότι προ-
βάλλουν τη Δημοκρατική ευαι-
θησία, πιστεύουμε ότι υπονο-
εύουν και την ίδια την Αλλαγή.

Δεν θα αναφερθούμε με κάθε
επιμέλεια για το Στρατό —κα-
ί πόσο και σήμερα ο Στρατός
εν έχει δημοκρατικοποιηθεί και
υνεχίζει να είναι μηχανισμός
αταπίεσης της ανθρώπινης α-
ιοπρέπειας και ρουσφετολο-
ας— θα αναφερθούμε ειδικά
το 617 ΤΠ που έχει έδρα τη χελι-
δόνα Ορεστιάδας, και το κάνου-
ε αυτό για να «κρούσουμε τον
ώδωνα του κινδύνου» για τη
τρατευμένη Νεολαία μας.

Το 617 ΤΠ είναι μια Μονάδα
προβληματική». Χρησιμοποιεί-
και δυστυχώς χρησιμοποιείται
αι σήμερα «σαν ειδική Μονά-

δα». Έτσι το ηθικό πρόβλημα ει-
ναι μεγάλο. Άτομα που στην πο-
λιτική τους ζωή έτρεχαν στους
δρόμους και φώναζαν ΔΗΜΟ-
ΚΡΑΤΙΑ, στρατικοποιούνται και
εκτελούν οποιαδήποτε διαταγή
(υποταγή σε ανώτερο). Κάπως έ-
τσι και οι στρατιώτες του 1967
σκότωσαν τους αδελφούς τους.
(Άσχετα αν για τους Αξιωματι-
κούς η τυφλή αυτή υποταγή έγινε
Μπούμεραγκ).

Τόσο στο κέντρο κατάταξης ό-
σο και στη Μονάδα που υπηρε-
τούμε διαπιστώσαμε το χάσιμο
της πολιτικής ταυτότητας της νε-
ολαίας μας. Γιατί όταν διατάζε-
σαι να εκτελείς μια Διαταγή που
για διαφόρους λόγους διαφωνείς
και δείχνεις μια μεταπρατική
στάση, πολύ δύσκολα να παρα-
κούσης και μια Διαταγή - Ανα-
τροπή του Συστήματος.

Είναι απαράδεκτο νεολαίοι του
ΠΑΣΟΚ και άλλοι δημοκράτες
στρατιώτες να ακούνε τον Διοι-
κτητή να λέει στην αναφορά τάγ-
ματος ότι το «ΑΝΤΙ» είναι επι-
κίνδυνο για την ασφάλεια του
Στρατού περιοδικό. Αλλά δεν
μας εξηγεί ο κ. Διοικητής ποια
είναι τα μη επικίνδυνα. Ο ΕΛΛΗ-
ΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ ή Η ΒΡΑΔΥ-
ΝΗ που διαβάσει αυτός;

Διάφορα τέτοια λαμβάνουν
χώρα με αποτέλεσμα οι λίγοι δη-
μοκράτες —στην πράξη— στρα-
τιώτες να προβληματίζονται. Και
γίνεται μεγαλύτερος ο προβλη-
ματισμός με την παρουσία και
μόνο του Διοικητή του 617 Τ.Π.

Ο Αν/χης (Π2) Κωνσταντίνος
Ντινόπουλος ήταν Υπολοχαγός
του 509 Τ.Π. το ονομαζόμενο
Τάγμα θανάτου (αποτελούσε συ-
νέχεια της Μακρόνησου). Σκο-
πός δε του 509 Τ.Π. ήταν η κα-
ταρράκωση της ανθρώπινης α-
ξιοπρέπειας.

Μάλιστα σε δημοσίευμα της
«ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ» για τη
γενιά του 1-1-4 ο τώρα Διοικητής
του 617 Τ.Π. έχει μηνυθεί για βα-
σανισμούς όπως και όλη η παρέα
του Κ. Παπαδόπουλος κ.ά.

Αλλά εκτός των παραπάνω,
δεν προβληματίζει την ηγεσία
της XVI Μ.Π. ότι το 617 ΤΠ έρχε-
ται το πρώτο τάγμα στις ποινές
φυλάκισης με μέσο όρο 550-650
μέρες το μήνα; Με αποτέλεσμα η
ΜΕΡΑΡΧΙΑ που πριν κατείχε τις
τελευταίες θέσεις από πλευράς
ποινών, τώρα έρχεται πρώτη και
τούτο μόνο και μόνο λόγω του
Ντινόπουλου.

Είναι απαράδεκτο να διατά-
ζονται οι στρατιώτες να κάνουν
Γυμναστική (6.30-6.45 π.μ.) με
θερμοκρασία -50°C και κάτω από
χιονόνερο, λες και αν δεν γινό-

ταν μια μέρα γυμναστική ο Στρα-
τός θα έχανε το αξιόμαχο. (Στο
617 Τ.Π. το πρόγραμμα βροχε-
ρών ημερών έχει δυστυχώς κα-
τάργηθει).

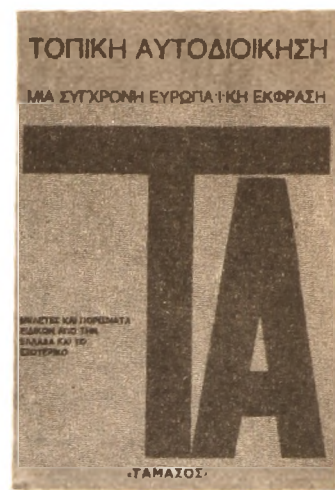
Είναι ανεξήγητο το φαινόμενο
του ότι ο κ. Ντινόπουλος γυρίζει
με το χάρακα όλη μέρα και με-
τράει τα μαλλιά των στρατιω-
τών. Και πρέπει τα μαλλιά μας
να είναι 4 cm!!! Όχι ότι τα κοντά
μαλλιά είναι πρόβλημα του στρα-
τιώτη, αλλά οπωσδήποτε η ενέρ-
γεια του κ. Ντινόπουλου είναι
καθαρά φασιστική, που σκοπό έ-
χει την ισοπέδωση της προσωπι-
κότητάς μας, πράγμα που είναι
το βασικό πρόβλημα για μας.

Δεν κάνω τίποτα παραπάνω ή
παρακάτω από το τι λένε οι Δια-
ταγές λέει ο κ. Ντινόπουλος. Σω-
στά. Μα η ΓΟΕ/ΓΕΣ λέει ότι γε-
νική πρόσκληση Μονάδας γίνε-
ται μόνο κάθε Τρίτη-Παρασκευή
και μια φορά την εβδομάδα αν
κρίνεται αναγκαίο από τη Διοί-
κηση. Δυστυχώς στο 617 Τ.Π.
αυτό δεν ισχύει. Αναφορά επίση-
μη έχουμε και το Σαββατοκύρια-
κο, όπου λίγο πριν την εκκλησία
τιμωρούνται στρατιώτες με ποι-
νές φυλάκισης για τυχόν παρα-
πτώματα.

Πέρα από το άγχος και την κα-
ταπίεση μέσα από διαταγές υ-
πάρχει και ένα άλλο πρόβλημα.
Συγκεκριμένα σχεδόν κάθε από-
γευμα ο κ. Ντινόπουλος (που του
αρέσει και αυτοαποκαλείται Χί-
τλερ - Διοικηταρά - Αντισυνταγ-
ματάρχαρα) ανεβαίνει στο μπαλ-
κόνι και «νουθετεί» τους φαντά-
ρους. Τι νουθετεί; Να είναι καλοί
και φιλότιμοι στρατιώτες. (Για
ποιόν να είναι καλοί και φιλότι-
μοι άραγε;) Επισείει τον κίνδυνο
των αναρχοαυτόνομων, βγάζει
κηρύγματα «εθνικού» περιεχομέ-
νου, τονώνει τον «ανδρισμό» των
οπλιτών μιλώντας με εξευτελι-
στικό τρόπο για τις γυναίκες.
(Αμα είστε μάγκες «πηδήξτε» ό-
σες γυναίκες θέλετε, αρκεί να μη
σας πιάσουν και πάτε σαν το
σκυλί στο αμπέλι, για το μ..., ό-
πως λέει χαρακτηριστικά).

Στα παραπάνω προβλήματα
προστέθηκε πρόσφατα και το
πρόβλημα της πολιτικής περιβο-
λής. Απαγορεύεται από το ΓΕΣ η
είσοδος των οπλιτών στο Στρα-
τόπεδο με πολιτική περιβολή (έ-
να άλλο λάθος ή μάλλον «καπέ-
λωμα» των Στρατιωτικών στην
κυβέρνηση). «Ωραία» μέχρι εδώ.
Ο Ντινόπουλος όμως κουβαλών-
τας τη φασιστική νοοτροπία δεν
μπορεί να ανεχθεί μια τέτοια δια-
ταγή —άσχετα αν είναι αναγκα-
σμένος να το κάνει. Τι οδηγεί ό-
μως τον Ντινόπουλο να κάνει
μπλόκο (που θυμίζει τις μαύρες
μέρες της Χούντας) μαζί με τον
Υποδιοικητή, έξω και μέσα στη
μοναδική καφετέρια που συχνά-
ζουν οι στρατιώτες, και τους ε-
λέγχει εξονυχιστικά αν φορά κα-
νείς έστω και στρατιωτικές κάλ-
τσες ή σώβρακο. Ακόμα απαγο-
ρεύει τους στρατιώτες να αλλά-

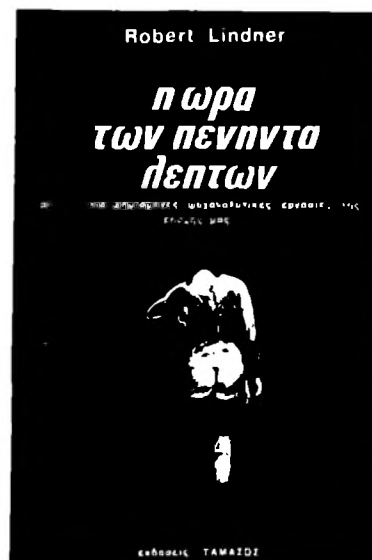
κυκλοφορούν

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
(Μια σύγχρονη ευρωπαϊκή έκφραση)
**Μελέτες και πορίσματα ει-
δικών από την Ελλάδα και
το εξωτερικό (Γαλλία, Αγ-
γλία, Γερμανία, Ισπανία,
Πορτογαλία, Ιταλία).**

**Σκέψεις του TH. SZASZ, πα-
νω στην αγάπη, την ελευθε-
ρία, την ψυχιατρική, την παι-
δική ηλικία, το γάμο, το κρα-
τος... μ' ένα τρόπο έξυπνο,
γοητευτικό και συχνά αυθάδη
και καυστικό.**

TAMAZOS
Χαρ. Τρικούπη 13
2ος όρ. Τηλ.36.25.464

ζουν στα σπίτια των ΔΕΑ, κι αναρωτιόμαστε, σε ένα χωριό, με 150-200 κατοίκους και ελάχιστα σπίτια για νοίκιασμα ποια η δυνατότητα εφαρμογής του μέτρου αυτού; Τελικά μήπως η Διαταγή αυτοκαταργείται σε χωριά όπως η Χελιδόνα, που φιλοξενούν Στρατόπεδα.

Φυσικά, χρειάζονται θεσμικές και δομικές αλλαγές στο Στρατό. Όμως προς το παρόν με απλές και μόνο διαταγές λύνονται πολλά, αν φυσικά υπάρχει πρόθεση για εκδημοκρατισμό στις ένοπλες Δυνάμεις. Ευθύνη για τα παραπάνω έχει οπωσδήποτε και το Υπουργείο Νέας Γενιάς.

Δημοκράτες Στρατιώτες
του 617 ΤΠ

ΜΕΙΩΣΗ ΘΗΤΕΙΑΣ

● Το θέμα του χρόνου θητείας στο στρατό θίγει η επιστολή που ακολουθεί. Να ποιά είναι η άποψη για το πρόβλημα του αναγνώστη μας Π.Σ.

Κύριοι,

Σήμερα, 5-1-83, διάβασα στον Τύπο, δύο γεγονότα σχετικά με το στρατό.

α. Μία δολοφονία στρατιώτη στην Καβάλα, για άγνωστους (μήπως για πολιτικούς;) λόγους, που οι αρμόδιοι θέλουν να την παρουσιάσουν για αυτοκτονία, και

β. Οι διοικητές των διαφόρων στρατιωτικών μονάδων, απαγορεύουν λέει να μπαινοβγαίνουν οι φαντάροι με πολιτική περιβολή στα στρατόπεδα, όπως επίσης και να έχουν τέτοια ρούχα τις ώρες αυτές, στις αποσκευές τους. Δηλαδή, στην πράξη αχρηστεύουν το ακραία φιλελεύθερο(!) μέτρο της αλλαγμένης κυβέρνησής μας να κυκλοφορούν οι φαντάροι εκτός υπηρεσίας με πολιτικά.

Δηλαδή, μετά από 15 μήνες διακυβέρνησης από αυτούς που επαγγέλονταν αλλαγή εδώ και τότε, έχουμε αλλαγή μεν αλλά μάλλον προς το χειρότερο, και στο στράτευμα.

Τουλάχιστον γιατί δεν μειώνεται η θητεία; Το 'λεγε και προεκλογικά και μετεκλογικά ο Αντρέας. Το 'λεγε όμως και ο κ. Δροσογιάννης. (Μάλιστα έλεγε σε πρώτη φάση θα μειωθεί η θητεία δύο μήνες). Το 'λεγε ως τη στιγμή που απαντώντας σε επερώτηση βουλευτών του Κ.Κ.Ε, δήλωνε ότι τη θητεία η αλλαγμένη κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ, δεν πρόκειται να τη μειώσει ούτε κατά ένα μήνα. Προσκαλούσε μάλιστα τους επερωτώντες βουλευτές, σε ιδιαίτερη συζήτηση στο γραφείο του, για να τους εξηγήσει γιατί.

Μήπως όμως θα ήταν καλύτερα για τον κ. Δροσογιάννη να εξηγήσει εκεί και τότε, γιατί άλλα τη μια και άλλα την άλλη;

Με τιμή
Π.Σ.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΦΑΝΤΑΡΩΝ

● Το άρθρο του καθηγητή κ. Β. Φίλια στην «Ελευθεροτυπία» (22-1-83), σχολιάζει ο αναγνώστης μας Γιάννης Ευτυχάκης. Να ποιά είναι η άποψή του:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Μετά τον «ΜΑΥΡΟ ΠΟΡΦΥΡΙΟ» ένας άλλος διανοούμενος σχολιάζει το θέμα του στρατού. Αυτή τη φορά όχι (ίσως ασύμφωρο) για το περιστατικό των στρατιωτών και την σύλληψή τους την επέτειο του Πολυτεχνείου όπως ο ΜΑΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ, αλλά εξετάζοντας, το φαινόμενο των συνεχών αυτοκτονιών των φαντάρων και μιλάω όπως καταλαβαίνετε για τον Βασίλη Φίλια που μέσα από τις στήλες της ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ (22.1.83) δεν διστάζει να γράψει «Η εύκολη και δημαγωγική απάντηση για αυθαιρεσίες, υπερβολική καταπίεση και κακομεταχείριση στην οποία πρόχειρα πολλοί καταφεύγουν είναι σήμερα κατά κανόνα λανθασμένη...»

Αμφισβητεί, λοιπόν, ότι υπάρχει καταπίεση ο κ. Πρύτανις και αποδίδει σαν αιτίες των αυτοκτονιών των φαντάρων στην «προστατευτικότητα και ανευθυνότητα» του νεαρού ατόμου από την υπάρχουσα μορφή της οικογένειας. Συγκρίνοντας ασφαλώς τις προϋπάρχουσες δομές και «αξίες» της οικογένειας πολλά χρόνια πριν θα μπορούσε να πει κανείς ότι ο κ. Φίλιας είναι τελείως «άτοπος». Γιατί δεν είναι προστατευτισμός ούτε ανευθυνότητα το ότι οι «αξίες» της πατριαρχικής οικογένειας καταρρίπτονται ή μία μετά την άλλη και «ψάχνονται» οι νέοι για ένα νέο άνοιγμα μια έξοδο που θα τους σώσει από τους διάφορους «προστατευτικούς» διανοούμενους. Και είναι πραγματικά δύσκολο να ξεφύγουν όταν όλοι οι γνήσιοι αντιδραστικοί έχουν εξασφαλίσει την «ταμπέλα» προοδευτικός.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΤΥΧΑΚΗΣ

● Το πρόβλημα των αυτοκτονιών θίγει και ο αναγνώστης μας που υπογράφει «ένας φτωχός και μόνος κάου-μπόν». Το πρόβλημα δεν λύνεται με το «να διεξάγονται ανακρίσεις για τις αυτοκτονίες», πως «θα προλάβουμε το κακό», προς τα εκεί θα έπρεπε να κατευθυνθούν οι ενέργειες της Πολιτείας, τονίζει ο αναγνώστης μας.

● Για τις συνθήκες διαβίωσης των στρατιωτών στο Ναύπλιο μας γράφει αναγνώστριά μας με την υπογραφή «Η κοπέλα ενός στρατιώτη». Αφού αναφερθεί σε φυλακές που «πέφτουν σωρηδόν για ασήμαντους λόγους» (εμφάνιση, γραβάτα, ευθυγράμμιση των κρεβατιών στο θάλαμο, ζωηράδα όταν τραγουδούν το «Μακεδονία ξακουστή» κτλ.) τονίζει χαρακτηριστικά: «Εκείνο που ξέρω είναι ότι όλα αυτά αλλοιώνουν το χα-

ρακτήρα των στρατιωτών μας, τους ισοπεδώνουν με αντίκτυπο και σε μας που είμαστε έξω. Επιτέλους ας λείψουν τα παραπάνω, παρανοϊκά που έγραψα και ας τους εκπαιδεύουν γιατί νομίζω ότι εκεί είναι η ουσία του πράγματος...».

● Για τις συνθήκες διαβίωσης στο 123 Τ.Μ., στη Σίνδο Θεσσαλονίκης, μας γράφει ο αναγνώστης μας Χ.Α. Αντίθετα ο Δ.Π. μας γράφει για το θέμα της στράτευσης στα 18. Είναι μέτρο τονίζει «που εμποδίζει και κατευθύνει σε άλλους δρόμους τη θέληση των 18 χρόνων» και δεν τους «επιτρέπει να σχηματίσουν μια ελεύθερη γνώμη για το τι συμβαίνει γύρω τους».

● Θέματα υγείας των στρατιωτών, που είναι αποτέλεσμα των συνθηκών οι οποίες επικρατούν σε διάφορες μονάδες, θίγει στην επιστολή του ο αναγνώστης μας Μ.Π., γιατρός.

● Στο ΑΝΤΙ αναφέρεται η επιστολή της Β. Μαρίνη από τους Γαργαλιάνους. Θεωρεί ότι το ΑΝΤΙ «έπρεπε να αφιερώσει σημαντικό μέρος της ύλης του στα γεγονότα της συμμετοχής των φαντάρων στην πορεία του Πολυτεχνείου» και όχι μόνο «ένα σχόλιο στις "ΑΝΤΙ-θέσεις"», το οποίο η ίδια χαρακτηρίζει «μεσοβέζικο».

● Τέλος πήραμε επιστολές, που θίγουν προβλήματα συνθηκών διαβίωσης σε διάφορες μονάδες τα οποία εξαιτίας της μεγάλης έκτασής τους δεν μπορούμε να δημοσιεύσουμε. Οι επιστολές που πήραμε ήταν από ομάδα φαντάρων από την Καλαμάτα, από τον Π.Δ., από ομάδα στρατιωτών του 31 Σ.Π., από ομάδα ναυτών του Κ/Ε. «ΠΑΛΑΣΚΑΣ» και από «ομάδα στρατιωτών από ένα συνοριακό νησί του Αιγαίου».

● Το γράμμα που ακολουθεί, θα έπρεπε ίσως να μπει στον «Διάλογο» του «Αντί» —με τη λογική του διαλόγου... Εδώ όμως τα πράγματα είναι λίγο διαφορετικά. Η ζωή των φαντάρων είναι ένας μονόλογος, ένας χορός αρχαίας τραγωδίας— φωνές που εδώ και πολύ καιρό αντηχούν θλιβερά και αναπάντητα στις κερκίδες του θεάτρου.

Δεκαεφτά αυτοκτονίες στρατιωτών μέσα στις πρώτες 34 μέρες του 1983, και, «... πλήθυναν οι καταγγελίες και οι αποκαλύψεις στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο για την κατάσταση που επικρατεί στο στρατό...».

Η φωνή της ομάδας στρατιωτών του ΚΕΤΧ θα μπορούσε να είναι η φωνή οποιασδήποτε ομάδας στρατιωτών που ραπίζεται από αυταρχικά πηλίκια «αξιωματούχων», που ανέχεται να της μετράνε το κουρεμένο μαλλί με το υποδεκάμετρο, που εξευτελίζεται από τους όποιους λοχίες Στάλιους και Ατζαρκήδες.

Η φωνή της ομάδας στρατιωτών του ΚΕΤΧ θα μπορούσε να είναι η φωνή των πολιτών που ενάμιση χρόνο πριν ζητωκραύγαζαν την αλλαγή στις πολιτικές συγκεντρώσεις.

Μετά τις συλλήψεις των μασκοφόρων στρατιωτών στην πορεία του Πολυτεχνείου, μετά τις καταγγελίες που καθημερινά πληθαίνουν ενάμιση χρόνο μετά την αλλαγή και την ξεχασμένη και —υποτίθεται— ξεκαθαρισμένη υπόθεση των «σταγονιδίων», αν —και πάλι— υποθέσουμε ότι είναι χαραγμένη πια η πορεία για τον σοσιαλισμό (το πενταετές κατατίθεται στη Βουλή, ο πρωθυπουργός βγάζει λόγο στα Γιάννενα, η δεξιά κι η αριστερή αντιπολίτευση συμφωνούν ως προς την «εθνική ομοψυχία») —μετά απ' όλα αυτά, κάθε ράπισμα φαντάρου είναι ένας ακόμα εξευτελισμός της ανθρώπινης ύπαρξης και μια ακόμα οδυνηρή αναπαράσταση ενός μακρόχρονου σκοτεινού παρελθόντος.

Κύριε Διευθυντά,

Τις τελευταίες μέρες, με αφορμή τις αλληπάλληλες αυτοκτονίες στρατιωτών, πλήθυναν οι καταγγελίες και οι αποκαλύψεις στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο για την κατάσταση που επικρατεί στο στρατό και για τις δοκιμασίες που υφίστανται οι κληρωτοί.

Είμαστε μια ομάδα στρατιωτών που υπηρετούν στο ΚΕΤΧ, στο Κέντρο Εκπαιδεύσεως Τεχνικού Σώματος, στην Πάτρα, και προσθέτουμε τη δική μας καταγγελία για τα όσα συμβαίνουν στο Κέντρο που υπηρετούμε.

Δεν μπορούμε να σωπαίνουμε. Καθήκον κάθε δημοκρατικού και προοδευτικού ανθρώπου είναι να αποκαλύψει και να καταγγείλει όλα όσα συμβαίνουν στο στρατό σε βάρος των κληρωτών και μάλιστα υπό την σκέπη μιας κυβέρνησης που θέλει να λέγεται δημοκρατική και σοσιαλιστική.

Ελπίζουμε, κ. Διευθυντά, ότι θα δημοσιεύσετε την επιστολή μας συμβάλλοντας έτσι στον αγώνα για τον εκδημοκρατισμό, και τον εξανθρωπισμό του στρατού.

Εκείνο το οποίο πρέπει πρώτα-πρώτα να αναφέρουμε είναι το ότι στο ΚΕΤΧ επικρατεί ένα ψυχολογικό κλίμα ανυπόφορα βαρύ, μαύρο, κλίμα που οφείλεται:

● Στην απειλή ποινών για ασήμαντα ζητήματα που επικρέμαται πάνω στους στρατιώτες σε κάθε βήμα της δραστηριότητάς τους μέσα στο κέντρο. Όταν δεν χαϊρετήσουμε έναν ανώτερο (που ίσως δεν είδαμε), όταν δεν είμαστε κουρεμένοι (μας μετρούν τις τρίχες με υποδεκάμετρο), όταν δεν εκτελέσουμε με ζωηράδα τα παραγγέλματα (ας πούμε 5-10 συνεχείς μεταβολές στο πρώινο προσκλητήριο), όταν απαντήσουμε με αξιοπρέπεια στις εξευ-

τελιστικές παρατηρήσεις των ανωτέρων μας κινδυνεύουμε να τιμωρηθούμε με φυλάκιση ή κράτηση και να βρεθούμε στο πειθαρχείο (το οποίο είναι σχεδόν πάντα γεμάτο από τιμωρημένους).

● Στη χυδαία, εξευτελιστική ή βριστική συμπεριφορά πολλών αξιωματικών και κυρίως υπαξιωματικών. Δύο παραδείγματα που δεν είναι τα μόνα:

Ο αρχιλοχίας Στάλιας έβρισε χυδαία (άει στο διάολο μαλακισμένο, κτλ.) μόνιμο λοχία αφού πρώτα τον εχαστούκισε δύο φορές. Όλα αυτά στη διάρκεια της πιθewρησης φρουράς μπροστά σε εκατοντάδες στρατιώτες.

Ο αρχιλοχίας Ατζαράκης την Κυριακή 6/2/83, στη διάρκεια έστιατου πρωινού προσκλητήριου αστούκισε, έβρισε με χυδαίες φράσεις (καριόληδες, πούστηδες), χτύπησε με το πηλίκιο στρατιώτες που απουσίασαν από προηγούμενο προσκλητήριο. τους αποκάλεσε προδότες και σε εξαλλη κατάσταση, ενώ χειροδικούσε επάνω τους, εκραύγαζε υστερικά «προδότες οι Τούρκοι θα 'ρθουν να γαμήσουν τις ανάδες και τις αδελφές σας και εγώ λείπετε, θα σας λιώσω κι εγώ εγάρουν οι εφημερίδες, δεν μ' ενδιαφέρει». Μετά από αυτό το επεισόδιο ένας φαντάρος λιποθύισε.

● Στην αυστηρή επιθεώρηση των εξοδούχων που γίνεται πριν

από την έξοδο και που μας σπάζει κυριολεκτικά τα νεύρα γιατί πολλοί «κόβονται» από την έξοδο επειδή έχουν μισό πόντο μαλλιά μακρύτερα από το κανονικό κτλ.

● Στην απομόνωση από τον έξω κόσμο που μας έχει επιβληθεί αναγκαστικά. Τρανζίστορ, εφημερίδες, περιοδικά, ακόμα και λογοτεχνικά βιβλία απαγορεύονται. Τηλεόραση δεν υπάρχει στο ΚΨΜ του ΚΕΤΧ. Υπάρχουν 2 μόνο τηλέφωνα που λειτουργούν 2 ώρες την ημέρα και εξυπηρετούν τους 2.000 φαντάρους του ΚΕΤΧ.

Οι υλικές εξάλλου συνθήκες ζωής στο ΚΕΤΧ είναι κακές. Το κέντρο δε μπορεί να φιλοξενήσει τόσο μεγάλο αριθμό στρατιωτών. Αποτέλεσμα: Σε πολλούς λόχους οι θάλαμοι είναι υπερπληρεις, τα κρεβάτια δεν φτάνουν, οι φαντάροι κοιμούνται ο ένας επάνω στον άλλον σε βρωμερά στρώματα και σκονισμένες κουβέρτες, σε σεντόνια που έχουν πολλούς μήνες να πλυθούν τα ποντίκια κυκλοφορούν κατά δεκάδες στο στρατόπεδο τα μπάνια λειτουργούν τόσες ώρες ώστε ούτε οι μισοί φαντάροι δεν προλαβαίνουν να τα χρησιμοποιήσουν. Το φαγητό είναι κακομαγειρεμένο και τα μαγειρεία βρωμερά. Το ΚΨΜ ανεπαρκές, λειτουργεί ουσιαστικά 2 ώρες την ημέρα.

Η συμπεριφορά στους νεοσύλλεκτους θέλει ξεχωριστή προσο-

χή. Κάθε τους δραστηριότητα είναι προγραμματισμένη. Πηγαίνουν εν παρατάξει και με βήμα να ψωνίσουν, να τηλεφωνήσουν, ακόμα και στην τουαλέτα τους πηγαίνουν ομαδικώς. Είναι τρομοκρατημένοι από τις απειλές και το πρεσάρισμα των εκπαιδευτών και εξαντλημένα από την κούραση του βαρυφορτωμένου προγράμματος.

Γενικά στο ΚΕΤΧ, γίνεται μια δουλειά βιτρίνας και όχι ουσίας. Όταν είναι να το επισκεφθεί κάποιος ανώτερος (π.χ. ο Ζακολίκος το Νοέμβριο, ο διοικητής ΣΔΑ αντιστράτηγος Μαντάκος αρχές Φεβρουαρίου) μας τρελαίνουν στην αγγαρεία και στην καθαριότητα. Από την άλλη μεριά η εκπαίδευση είναι υποτυπώδεις ή ανύπαρκτη και γίνεται αντικειμενικά δυσκολότερη αν σκεφτεί κανένας ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν επιπλέον υπηρεσία πολλή βαρεία (4-5 φορές την εβδομάδα) και κοιμούνται όταν έχουν υπηρεσία (σκοπιά) στο θάλαμο φρουράς σε συνθήκες περιγράφτης βρωμιάς.

Ελπίζοντας ότι το γράμμα μας δεν θα μείνει χωρίς συνέχεια.

Ευχαριστούμε

Ομάδα στρατιωτών του ΚΕΤΧ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

● Από την Υποδιεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων της Εθνικής Τράπεζας πήραμε την επιστολή που δημοσιεύουμε. Αναφέρεται σε σχετικά σχόλια του ΑΝΤΙ (τεύχη 224 και 225).

Κύριε Διευθυντά,

Στο τελευταίο τεύχος του εγκριτου περιοδικού σας, δημοσιεύεται σχόλιο υπό τον τίτλο «Σοσιαλιστικών Εμπλοκών Συνέχεια», στο οποίο είδαμε, με πολλή έκπληξη, να τονίζονται, μεταξύ άλλων και τα εξής σχετικά με θέμα «αντικανονικής δανειοδότησης βιομήχανου από το κεντρικό κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας Θεσσαλονίκης».

«Γεννιούνται, μάλιστα, ορισμένα ερωτηματικά, πιο σοβαρά τώρα, αν υπολογισθεί και το γεγονός ότι παρά τα σχετικά δημοσιεύματα στον Τύπο ούτε η Εθνική Τράπεζα, από όσο γνωρίζουμε μέχρι τώρα, ούτε κανείς άλλος αρμόδιος μπήκε στον κόπο να δώσει κάποια απάντηση».

Η έκπληξή μας οφείλεται στο γεγονός ότι στις 2 Φεβρουαρίου εκδόθηκε για το θέμα αυτό Δελτίο Τύπου από την Εθνική Τράπεζα, που δημοσιεύτηκε σε πολλές εφημερίδες. Το πλήρες κείμενο του Δελτίου Τύπου ήταν το ακόλουθο:

«Από την Εθνική Τράπεζα ανακοινώθηκε, με αφορμή δημο-

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

διοργανώνει διαγωνισμό με βάση τυπικά προσόντα και εξετάσεις για την πρόσληψη

Προϊσταμένου του ελληνικού τμήματος της γλωσσικής του υπηρεσίας

κύριο έργο του οποίου θα είναι η οργάνωση, διεύθυνση και έλεγχος των εργασιών 45 - 50 ελληνόγλωσσων μεταφραστών και c. αναθεωρητών.

Στο διαγωνισμό μπορούν να συμμετάσχουν άνδρες και γυναίκες υποψήφιοι. Τόπος διορισμού: Βρυξέλλες

Απαιτούνται: ☐ Πλήρεις σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου, ή ισότιμη επαγγελματική πείρα αναθεωρητού και/ή μεταφραστή ☐ Τέλεια γνώση της ελληνικής γλώσσας, βαθιά γνώση της γαλλικής γλώσσας και μιας από τις εξής γλώσσες: αγγλική, γερμανική, δανική, ιταλική ή ολλανδική και επαρκής γνώση μιας άλλης από αυτές τις γλώσσες ☐ Επαγγελματική πείρα τουλάχιστον 10 ετών στους τομείς της μετάφρασης ή της αναθεώρησης κειμένων, ή σε άλλους γλωσσικούς τομείς ☐ Ημερομηνία γεννήσεως μετά τις 31.12.1936.

Προσφέρονται: ☐ Μηνιαίος μισθός ανάλογος με τα καθήκοντα και τις ευθύνες που αναλαμβάνονται ☐ Οικογενειακά επιδόματα, κατά περίπτωση ☐ Ελάχιστη ετήσια άδεια: 24 εργάσιμες ημέρες.

Για να λάβετε το κείμενο της προκήρυξης του διαγωνισμού και το υποχρεωτικό επίσημο έντυπο για την υποβολή της υποψηφιότητας, απευθυνθείτε γραπτώς (κατά προτίμηση με ταχυδρομικό δελτάριο) ☐ είτε στο Service du Recrutement, Secrétariat Général du Conseil, rue de la Loi 170, 1048 Bruxelles (Belgique)

☐ είτε στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Βασ. Σοφίας 2, ΤΚ 1602 Αθήνα 134 (Ελλάδα).

ΠΡΟΣΟΧΗ: Προθεσμία υποβολής των υποψηφιοτήτων: 25 Απριλίου 1983.

ΑΝΤΩΝΕΝ ΑΡΤΩ
Ηλιογάβαλος

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ
Πανούκλα

ΟΥΪΛΙΑΜ
ΜΠΑΡΟΥΖ
Ηλεκτρονική
επανάσταση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΓΛΑΣ
Η μέρα των
φωταγωγών

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ
Οι Λίμνες του Ήλιου

ΑΚΗΣ ΧΑΝΔΡΙΝΟΣ
Η μνήμη ενός
Ναρκίσσου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

ΤΥΠΟΣ

Ζωοδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

σιεύματα σχετικά με την εταιρεία "Ελαιουργία Βορείου Ελλάδος Α.Ε.", ότι δεν έχει δοθεί χρηματοδότηση 20 εκατομμυρίων δρχ., αλλά έγκριση μεταφοράς ενεχύρων από τις γενικές αποθήκες, στους τελωνιακούς χώρους. Η μεταφορά αυτή έπρεπε να γίνει ως τις 31.12.82, σύμφωνα με το σχετικό συμβόλαιο εξαγωγής».

Εθνική Τράπεζα
της Ελλάδος
Υποδιεύθυνση
Δημοσίων Σχέσεων
ΣΑΛΙΜΠΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

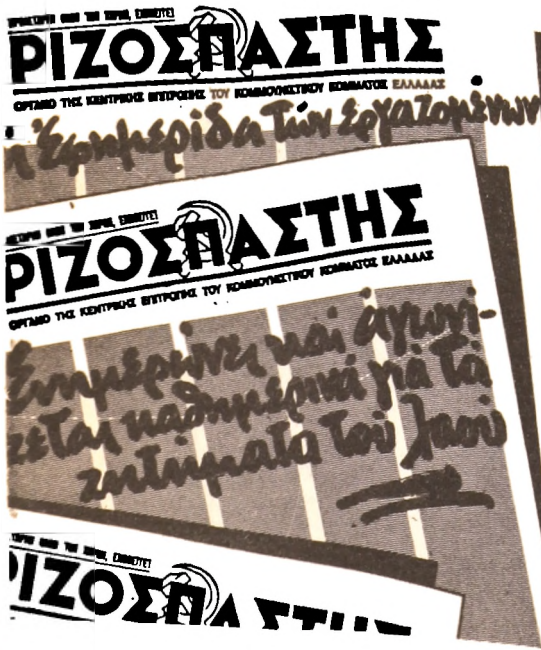

Κυκλοφορεί:

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Φ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Οι Κνίτες
τέκνα της ανάγκης
ή ώριμα τέκνα της οργής;

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
«ΝΕΦΕΛΗ» - Μαυρομιχάλη 9
τηλ. 36.04.793

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο ΑΝΤΙ (τχ. 225) μα... λαθεμένη κίνηση στην τοποθέτηση των σελίδων στο μοντάζ του περιοδικού, είχε σαν αποτέλεσμα οι σελίδες του «Διάλογου» να μπερδευτούν έτσι, που να χρειάζεται υπομονή και επιμονή για να διαβασθούν. Η σελίδα 51 είναι κανονικά η σελίδα 54 και αντίστροφα. Ελπίζουμε ότι τόσο οι αναγνώστες, όσο και όσοι συμμετείχαν στον «Διάλογο» του προηγούμενου τεύχους να κατανοήσουν το λάθος.

ΜΕΤΑ 35 ΧΡΟΝΙΑ

● Με αφορμή επιστολή της κυρίας Φραγκουδάκη - Σακελλαρίου που δημοσιεύθηκε σε αθηναϊκή εφημερίδα, η κυρία Φρόσω Φουντουκλή - Καλογριδίου μας έστειλε την επιστολή που ακολουθεί. Αναφέρεται στην περίφημη δίκη του ναυτικού και γράφει σχετικά τις απόψεις της για την υπόθεση αυτή:

Αποφάσισα να απαντήσω στην επιστολή της κυρίας Φραγκουδάκη - Σακελλαρίου όχι γιατί θα ήθελα να περιγράψω τα προσωπικά μου συναισθήματα για τον άδικο χαμό του αδελφού μου Αλέξανδρου Φουντουκλή, αλλά γιατί πιστεύω πως εκτός απ' την προσωπική πλευρά υπάρχει και μια άλλη εξίσου σημαντική, η πολιτική, και πάνω σ' αυτή θα ήθελα να πω τις απόψεις μου.

Ο πόνος ο δικός μου, όπως πιστεύω και των άλλων συγγενών των εκτελεσμένων, έχει βιωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην έχει ανάγκη να γίνει δημόσιο ανάγνωσμα έστω και αν αυτό θα προκαλούσε τη δημόσια κατακραυγή ενάντια στους υπεύθυνους.

Το πρόβλημα λοιπόν δεν είναι ούτε πρόβλημα τυμβωρυχίας ούτε πρόβλημα σπιλώσεως της μνήμης του παππού της όπως τόσο εύκολα βιάζεται να προεξοφλήσει η κ. Φραγκουδάκη - Σακελλαρίου. Την υπόληψη του καθενός και τα συνεπαγόμενα ηθικά προβλήματα ας τα κρίνουν άλλοι. Η περίφημη όμως δίκη του ναυτικού δεν ήταν δικαστική πλάνη που αποκαλύφτηκε τώρα. Και η καταδίκη των πατριωτών αξιωματικών δεν ήταν μόνο έγκλημα αλλά και μια πολύ συνειδητή πολιτική επιλογή ενταγμένη στα πλαίσια της δημιουργίας εκείνου ακριβώς του πολιτικού κλίματος της τρομοκρατίας και της αδερφοκτόνας εξόντωσης, που θύμα του προσπαθεί να μας παρουσιάσει τον παππού της η κ. Φραγκουδάκη-Σακελλαρίου.

Όχι, λοιπόν, θύμα, αλλά εμπνευστής και φανατικός υποστηρικτής αυτού του κλίματος, μέσα στο οποίο εξοντώθηκαν εκατο-

ντάδες αγωνιστές, μεταξύ των οποίων και οι 20 αξιωματικοί του ναυτικού, υπήρξε ο ναύαρχος Σακελλαρίου. Το ότι πίστευε πως μ' αυτό τον τρόπο βοηθούσε στη στερέωση του κύρους του μετεμφυλιακού κράτους, όπως αναφέρει η εγγονή του, όχι μόνο δεν τον απαλλάσσει από τις ευθύνες του αλλά αντίθετα τις προσδιορίζει. Και όταν βέβαια αυτό το μετεμφυλιακό κράτος της καταπίεσης, της τρομοκρατίας, των φυλακών και των εξοριών είχε πια για τα καλά στερεωθεί, χάρις στους διάφορους Σακελλαρίου, αυτοί ένωσαν την ανάγκη να εκμυστηρευτούν στους «ιδιωτικούς τους κύκλους» και στα παιδιά τους τις βαριές τους ηθικές ευθύνες για ν' απαλλαγούν απ' αυτές. Ο ναύαρχος Σακελλαρίου προσπάθησε μάλιστα να παρουσιαστεί σαν θύμα λέγοντας ότι «κατέπνιξε τόσο τα ανθρώπινα αισθήματά του όσο και την προσωπική του πεποίθηση για το άδικο της καταδίκης των 20 αξιωματικών». Δεν ήταν όμως θύμα μιας ζοφερής και σκοτεινής εποχής, αλλά θύμα με την έννοια ότι έμεινε και θα μείνει για πάντα πιστεύω ηθικά έκθετος για τις πολιτικές επιλογές και την πραχτική της πολιτικής παράταξης και της κοινωνικής τάξης που εκπροσωπούσε και υπηρετούσε. Για τα συμφέροντά τους θυσιάσε ό,τι θυσιάσε.

Φοβάμαι τελικά ότι μετά 35 χρόνια αναγκαστικής σιωπής γύρω απ' τα θέματα που αφορούν την εποχή εκείνη και τη συγκεκριμένη δίκη του ναυτικού, υπάρχει ο κίνδυνος μέσα στο κλίμα της συμφιλίωσης και της λήθης να χαθεί η ουσία και η αλήθεια των γεγονότων γιατί ακριβώς αυτά δεν αντιμετωπίζονται πολιτικά. Πέρα απ' αυτά γράφω αυτές τις γραμμές γιατί θεωρώ ότι είναι ένας ελάχιστος φόρος τιμής στον αδερφό μου που έφτασε στο εκτελεστικό απόσπασμα για τις πολιτικές του ιδέες. Και το τονίζω αυτό, γιατί ο χαρακτηρισμός «αθώος» με τον τρόπο που γράφτηκε στις εφημερίδες θα μπορούσε να δημιουργήσει την εντύπωση ότι οι αξιωματικοί αυτοί ήταν άνθρωποι που τυχαία μπλέχτηκαν σε μια μηχανορραφία. Η αλήθεια είναι ότι ήταν αθώοι όσον αφορά στις γελοίες κατηγορίες που τους προσάψανε, αλλά πιστεύω ότι συγχρόνως ήταν εμπόδιο στα σχέδια των ανθρώπων, όπως ο ναύαρχος Σακελλαρίου, γι' αυτό και οδηγήθηκαν στο εκτελεστικό απόσπασμα.

Φρόσω Φουντουκλή

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ιδιαίτερα μαθήματα
καθώς και σε ομάδες
τριών μαθητών
από πεπειραμένο καθηγητή
τηλ. 72.26.107

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601
- Υπεύθυνος τυπογραφείου:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
Μιλτιάδου 23β
Χαλάνδρι
- Δημόσιες σχέσεις
Διαφημίσεις:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Καλλιτεχνική επιμέλεια:
ΜΠ. ΜΠΟΖΕΝΑ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«ΛΙΘΟΤΥΠ» Α.Ε.
Ιασιού 5 - Περιστέρη
Τηλ. 57.22.201

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού
Εξαμ. 600 δρχ. - Ετήσια 1.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 4.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού
Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 13
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 26
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 15
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 30
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 11
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 22
" αεροπ. δολ. 40

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 50
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 80

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 72.32.819
● για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Δύο Δον Κιχώτες της Γνώσης

ελευταίο έργο του Φλωμπέρ και απόσταγμα της ωριμότητάς του το ΟΥΒΑΡ ΚΑΙ ΠΕΚΥΣΕ διαφέρει τόσο από τα ψυχολογικά γραφικά του αριστουργήματα, τη «Μαντάμ Μποβαρύ» και την «Ποιητική αγωγή», όσο και από τις μεγάλες λυρικές, ηρωικοφιλοσοφικές τους τοιχογραφίες, τη «Σαλαμπώ» και τον «Μοναστήριό του Αγίου Αντωνίου». Είναι μια σάτιρα με πλούσιο και αντανάκλαστο το κωμικό στοιχείο, που έχει στόχο την ανθρώπινη πρακτική, την επιστήμη και τη φιλοσοφική ή θρησκευτική ενατένιση, αλλά στην λιθωμένη, ευτελή και στενόθωρη όψη που παίρνουν σε μια εποχή κοινωνικού βολέματος, εφησυχασμού και κουτής έπαρσης.

«Κριτική εγκυκλοπαίδεια σε φάρσα» χαρακτηρίζει το βιβλίο του ο συγγραφέας. Οι δυο ήρωές του, απλοϊκοί γραφιάδες, κυριευμένοι απ' το σκορ της μάθησης, βάζουν σκοπό της ζωής τους να διερευνήσουν την ανθρώπινη γνώση σ' όλους τους τομείς και τους κλάδους της, αλλά του δέσφιναν παρά την άγνοια, την κοινοτοπία, την οίηση της αλήθειας και της βλακείας, μη καταλήγοντας ποτέ σε κάτι απτό και πραγματικό. Περιπλανιόνται αβέβαιοι κι απογοητευμένοι στο βασίλειο της Γνώσης, όπως ο Δον Κιχώτης κι ο Σάντρο στο βασίλειο της Ιστορίας.

«Αμφισβητεί μήπως την ανθρώπινη γνώση, την επιστήμη, το φιλοσοφικό στοχασμό ο Φλωμπέρ; Ασφαλώς όχι. Αυτό που διδάσκει είναι η μετριοφροσύνη, η αναμέτρηση των δυνατοτήτων και η στάθμιση των κατακτήσεων του ανθρώπινου πνεύματος αντίκρυ σ' ένα κόσμο άπληστο, που δεν παύει να καταχτιέται, αλλά που πρέπει ν' αντιστέκεται να κατευθύνεται με λογική και με σωφροσύνη. Βιβλίο επίκαιρο πολύτιμο στην εποχή μας, όπου η αλόγιστη, υπερφίαλη χρήση της επιστήμης και της επιστήμης ανοίγει δρόμους προς την καταστροφή της ανθρωπότητας.

Το έργο είναι γραμμένο με το περίτεχνο, λιτό, ακριβολόγο ύφος του μεγάλου συγγραφέα. Η μετάφραση είναι του Αντώνη Μοσχοβάκη. Την έκδοση συνοδεύουν εισαγωγή του Εμμανουήλ Μαινιάλ και μελέτες των Μάρθας Ρομπέρ-Αρτύρ Αντόν, Ρολάν Μπαρτ, Μονίκ Βιττίγκ, που αναλύουν τη ζωή και το έργο του Φλωμπέρ και διερευνούν το μυθιστόρημα. Διατίθεται, για πρώτη φορά στην Ελλάδα από τις εκδόσεις: ΔΑΝΟΣ, Ασκληπιού 1 Αθήνα, τηλ. 36.17.942, 36.01.108

ΤΟ ΕΥΛΙΝΟ ΠΑΛΤΟ

*Katerina
Tizon*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ